Robin Morgan

Yanma Zamanı

Ortaçağ Kadar Uzak,
Dün Kadar Yakın Bir Tarihin Romanı

6. Baskı

Final Kültür Sanat Yayınları

Robin Morgan

YANMA ZAMANI

Yanma Zamanı
Robin Morgan
Özgün adı: The Burning Time
Kapak tasarım: İlknur Muştu

Sertifika No: 44360

ISBN: 978-605-374-642-3

6. Baskı: Temmuz 2020

Türü: Roman 1

Yazarın Notları bölümü dışında, kitap boyunca yer verilen dipnotların
tümü çevirmene aittir. Ayrıca 'çevirmenin notu' ibaresi yazılmamıştır.

Baskı ve Cilt:
WPC Matbaacılık
WPC Matbaacılık San. ve Tic. AŞ
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad.
No: 17/1 Esenyurt/İstanbul
Sertifika No: 35428
Tel: 0 212 886 83 30

Final Kültür Sanat Yayınları
Büyükdere Cad. Cem İş Merkezi No:23 Kat:6 Şişli / İstanbul
Tel: 0212 343 76 00

www.finalkultursanat.com
kultursanat@final.com.tr

ROBIN MORGAN

YANMA ZAMANI

İngilizce aslından çeviren:
Burcu Bingül

Robin Morgan

Şair, siyaset teorisyeni, feminist aktivist, gazeteci, editör ve aralarında ödüllü ve bestseller olanların da bulunduğu yirmiden fazla kitabın yazarı Robin Morgan, çağdaş Amerikan kadın hakları hareketinin öncülerindendir. Yaklaşık elli yıldan bu yana uluslararası feminist hareket içinde önde gelen simalardan biri olan Morgan, radikal feminist hareketin en önemli metinlerinden biri sayılan *Sisterhood is Powerful* (1970) adlı derlemeyi hazırlamıştır. Yazarlığın yanı sıra aktivist olarak da uzun yıllar boyunca feminist hareketin kurumsallaşma çabalarını desteklemiştir.

Halen bağımsız editör olarak çalışmalarına devam eden Morgan, New York'ta yaşamaktadır.

Dost ve Tanrıça
Deborah Ann Light için…

ve

Yeğen, nedime
Veronica Morgenstern için…

31 Ekim 1324

Azizler Günü'nün arifesi, sıkı sıkıya sürgülenmiş kapıların dışında bir yerlerde olmak isteyebileceğiniz türden bir gece değildi. Bulunduğunuz yer kendi bahçeniz bile olsa... Ne çalılıklar arasında, ne yollarda, ne de gelmiş geçmiş en şiddetli fırtınanın ortasında kalmak isterdiniz. Hele hele cadıların ve şeytani ruhların peşinde koşturmak, tercih edebileceğiniz en son şeydi.

Piskopos, birlikleri birkaç kola ayırıp Kilkenny'nin tüm çıkışlarını tutmaları, kente ulaşımı sağlayan yollarda iz sürmeleri için hepsini dört bir yana saldığından, kumandanın elinde kala kala elli acemi er kalmıştı. Daha da kötüsü, Piskopos, kumandana ve onun altındaki diğer askerlere bizzat emir vermiş; önlerine çıkan her kapıyı kırarak rastladıkları gezginlerden bilgi almaları için ne gerekiyorsa yapmalarını istemişti. Bir prensip adamı olan kumandan, kendisinin ve adamlarının bu gece estirdiği terörden duyduğu utancı gizlemek zorunda kalmıştı. Wexford yolu üzerinde rastladıkları, dizlerine kapanıp ağlayan, hiç kimseyi görmediklerini ve

hiçbir şey duymadıklarını haykıran zavallı köylülerle hancıların yüzlerini unutmak; böylesine bir vahşeti dimağından silmek zaman alacaktı. Piskopos onlara inanmıyor olabilirdi ama kumandan inanmıştı. Geçtikleri yollar bomboştu, sadece fırtınanın gazabına boyun eğmiş ağaçların hayalet gibi görünen gövdeleri duruyordu.

Meşalelerin titrek ışığında bekleşen askerlerinin ne durumda olduklarına bakmak için başını hafifçe arkaya çevirdi ve yere tükürdü. Buz gibi yağmurun altında onlar da iliklerine kadar ıslanmışlardı. Kendisi ve iki teğmeni en azından at üzerindeydi. Ama bu zavallı çocuklar, dolu taneleri savuran bu fırtınada ilerleyebilmek için balçığın içinde düşe kalka, küfür ede ede sürükleniyor; yol kenarlarında nalları kayınca acı acı kişneyerek zar zor toparlanan atlar, buz çamurunun içinde debelenerek ayağa kalkmaya çabalıyorlardı. Şimdi de önlerine dik bir yokuş çıkmıştı. Adamların homurtularının fırtınanın boğuk uğultusuna karışmasına şükrederek, "İyi çocuklar aslında, ne yazık ki umutsuz bir arayışa sürüklendiler," diye düşündü kumandan. Böyle bir gecede hiç kimse, hele de bir kadın; evinden dışarı çıkmak şöyle dursun, yerinden bile kıpırdayamazdı. Tabii eğer cadılar gerçekten uçamıyorlarsa ...

Belli belirsiz bir ses duyunca birden pürdikkat kesildi. Uzaktan uzağa, boğuk nal sesleri geliyordu. Sesler gittikçe yükselip belirginleşti. Sonra kumandan, sisin içinde onlara doğru dörtnala koşmakta olan bir atın siluetini fark etti.

Hayvanın karaltısı hızla yaklaşırken taburu durdurdu, önlerindeki bir kayanın üzerine çıktı. Piyadeler liderlerinin arkasında toplanırken, kumandan gözlerini yaklaşmakta olan attan hiç ayırmıyordu. Meşalelerden süzülen sarı ışık, sisi

yararak mızrakların ve piyadelerin atik davranıp çoktan kınlarından çektikleri kılıçlarının ucunda parıldıyordu. Ancak kumandan ve taburundaki askerler gözlerini kısıp başlarını yukarı kaldırdıklarında, sislerin ardında alazlanan haleleri gördüler. Bu halelerin berisinde, sisin içinde süzülen hayaletimsi bir görüntü seçiliyordu.

Atın üstünde tahtına kurulmuşçasına oturan süvari, sanki sarsılmaz bir otoriteye sahipti; rütbe ve zenginliğe delalet eden kara bir harmaniye bürünmüştü. Fakat yüzü yağmurdan bir maskenin ardına gizlenmiş, fırtına saçlarına gölgelerin rengini vermişti.

Bir yıldırım daha düşünce, kumandan da tıpkı silahlarını bir kenara bırakan ve dizlerinin üzerine çöküp haç çıkaran adamları gibi dehşet içinde kaldı.

Ortalığı aydınlatan ışıkla birlikte karşılarında beliren görüntüyü bir daha asla unutamayacaklardı. Yıldırım, hayalete benzeyen süvarinin başını ortaya çıkarmıştı. Bir insana ait olamayacak büyüklükteki bu kafa; yukarı doğru kıvrılan, parlak ve sivri iki boynuz ile taçlandırılmıştı ve ışıl ışıl parlıyordu.

O sırada kumandanın aklından türlü düşünceler geçmekteydi. "Tam da yıllarca anlatılacak türden bir hikâye," dedi içinden, "O kadar uzun yaşayabilirsem tabii..." Eyerin üzerinde sabit kalıp atının geri geri gitmesini engellemeyi başarmıştı, ancak tüm bedeni yaprak gibi titriyordu. Daha önce hiç böyle olmamıştı, savaşta bile. Atının, altında dehşetle çırpındığını hissedebiliyordu.

Yaratık, hiç acelesi yokmuş gibi kıpırdamadan, titrek bir ışık yayarak bekliyordu.

Kumandan, karşısında duran bu yaratığa bir şeyler söylemesi gerektiğinin farkındaydı. Ağzını açtı ama kelimeler dökülmüyordu. Sesinin panik içinde boğazında düğümlendiğini hissetti.

Sonra birden, hiçbir şey söylemesine gerek kalmadan tüm soruları cevaplandı.

Yaratık konuştu.

Ortalığı çınlatan, buyurgan bir tonda seslendi onlara. Fırtınanın uğultusunu bastıran aşağılayıcı cümleler, şimşeğin ihtişamı içinde yankılandılar.

"Samhain Bayramı kutlu olsun!" diye gürledi yaratık, *"Daha fazla aramanıza gerek yok. Karşınızdayım işte!"*

On ay önce...

I

İyi Niyetler

Yeşil, öylesine cüretkâr bir yeşil! Kara kışın ortasında, bu arsız, edepsiz yeşil! Ocak ayında bile yemyeşil hâlde uzayıp giden sahil şeridindeki ince sise gözlerini dikerek, "Buraya Zümrüt Ada demelerinin nedeni şimdi anlaşılıyor," diye düşündü. Tepenin sırtlarındaki damar damar karlarla bu ada, üstüne ışık düşünce parıldayan bir mücevheri andırıyordu.

Aziz George Kanalı nihayet durulmuştu. Böylece Richard de Ledrede, iri gövdesini sarıp sarmalayan samur kürküyle güvertede bir gezintiye çıkmayı göze alabilirdi şimdi. Kamarasının az ilerisinde mide bulantısından sersemlemiş hâlde bir kenara uzanıp devamlı kusmak zorunda kalmaktansa, geminin küpeştesine yaslanıp tuzlu havada soluklanmak ve manzaranın tadını çıkarmak çok daha keyifliydi. Epey zorlu bir yolculuk olmuştu. Güneşli Güney Fransa'yı geride bırakarak kuzeye doğru yol aldıkça soğuğu, nemi ve rahatsızlığı da giderek artan bu seyahat sırasında İngiliz Kanalı'nın apansız şiddetli fırtınalarına göğüs germiş, İngiltere'nin buz tutmuş

çayırlarında sulusepkenler boyunca ilerlemiş, kabarıp duran Bristol Kanalı'nda beklemiş ve Galler Berzahı'ndan geçerek Anerystwyth Limanı'na ulaşmıştı. Richard de Ledrede'in her zamanki al yanaklarının rengini açık yeşile döndüren İrlanda Denizi'nin çalkantılı sularını yaran gemi, nihayet Wexford'da rıhtıma yanaşmaktaydı. Neredeyse bitmişti. Richard de Ledrede bir kez daha hayatta kalmayı başarmıştı.

Yakında geri dönmüş olacaktı; fakat evine değil, Kilkenny topraklarına... Ossory'deki piskoposluğunda Katolik Roma Kilisesi'nin en üst yetkilisi sıfatıyla, Papalığın İrlanda'daki temsilcisi ve sadece kendinden mesul biri olarak geri dönecekti. Pek yakında, bir süreliğine de olsa, ayağını toprağa basıp sıcacık bir yuvanın ve doğru dürüst yemek ile şarabın tadına varabilecekti –en azından ülkenin unutulup kalmış bu berbat köşesine ithal edilebilecek düzgünlükte olanların. *Sic transit misera.** Daimi bir berat kazanıp Papalık Sarayı'ndaki görevine iade edilmeden evvel, bu kez İrlanda'ya ne kadar katlanması gerektiğini merak etti. *Patientia.*** İçini çekti. Ardından, yükselen bağırtılarla zihnindeki düşünceler dağıldı ve demir atma hazırlıkları için yelken ve halatlarla uğraşan gemicilerle kamarotların koşuşturmalarını izlemek üzere arkasını döndü. Güvertenin diğer ucunda, kara rahip cübbesine bürünmüş, inceden, genç bir adam elindeki dua kitabını okuyarak yavaş adımlarla yürüyordu. Başını yukarı kaldırınca Piskopos'un kendisine baktığını gördü ve gülümsedi.

Piskopos karşılık vermedi. Genç Peder Brendan Canice, çekilmez derecede dayanıklı ve işe yarar çıkmıştı. Anerystwyth'ten beri ne hastalanmıştı, ne de deniz tutmuştu onu. İğrenç bir şekilde kıpırdayan siyah kâkülleri, karşı-

* "Fâni dünyanın derdi, tasası geçicidir" anlamına gelen Latince deyiş.

** "Yâ sabır" anlamına gelen Latince deyiş.

sındaki insanı irkiltecek parlaklıktaki mavi gözleri ve güleç yüzüyle, yürüyen bir tiksinti abidesiydi.

Piskopos'a yardım etmesi için Kells'ten çağırılan Peder Brendan, Piskopos'un maiyetine katılıp yolun geri kalanında Kilkenny'ye kadar kendisine eşlik etmek için İrlanda'nın kadim eğitim merkezindeki görevinden ayrılmıştı. Onu bu iş için çağıransa, Piskopos Richard de Ledrede değil, Avignon'daki birkaç bürokrattı. Kelt tarihi ve gelenekleri hakkındaki uzmanlığı ile çoktandır dikkati çeken genç bilgini bu göreve layık görenler, onun İrlanda'daki Papalık Temsilciliği görevinde Piskopos için kıymetli bir danışman olacağını düşünmüşlerdi. Haliyle, bütün deniz yolculuğu boyunca Piskopos'un İrlanda gelenek ve görenekleri hakkında bilgilendirilmesi gerekiyordu. Ancak nadiren ve yarım yamalak kurdukları iletişim, Piskopos'un bağırsak dertleriyle ilgili fikir alışverişiyle sınırlıydı; o da ancak insanın sinirini bozacak kadar sağlıklı olan Peder Brendan, kamarasıyla geminin küpeştesi arasında mütemadiyen yalpalaya yalpalaya gidip gelen üstadına yardım ettiği müddetçe. Şimdi Piskopos bir kez daha içini çekti ve birazdan güverteyi çabucak geçip önünde dikilecek yol arkadaşını bir el işaretiyle yanına çağırdı.

"Benedicite, domine," dedi genç adam diz çökerek, "Pax vobiscum."***

*"Benedicite, filio meo, et cum spiritu tu,"*** dedi yüzüklü elini uzatan Piskopos.* Genç rahip, uzatılan yüzüğü öptü.

---

* "Tanrı sizi kutsasın."

** "Tanrı'nın inayeti üzerinize olsun."

*** "Seni de kutsasın, oğlum ve Kutsal Ruh seninle olsun."

*"Nonne convalescis, domine? Intervenione tuas devotiones?"**

*"Bene.*** Ancak lütfen İngilizce konuşun Peder* Brendan. Latince bütün dünyada Kilise ailemizin üyelerini birleştirir, fakat konuşurken Fransızcayı tercih ederim. Gerçi anadilim de yeter buna. Evet, daha iyiyim, her ne kadar benden geriye pek az şey kalsa da," diyerek gözlerini şişman gövdesine indirdi. "Ve hayır, ibadetimi engellemiyorsun, fakat belki de ben seni rahatsız ediyorumdur?" diye derinlerden bir yerden konuşarak genç rahibin dua kitabını işaret etti.

"Hayır efendim. Ben sadece kendi kendime şükran duaları okuyordum. Şafaktan beridir ayaktayım, ruhum dövme altın gibi çınlıyor. *Eire*'yi*** yeniden görmek için öyle sabırsızlanıyorum ki!"

"Saçma. Sadece iki haftadır uzaktaydın ve besbelli bundan memnundun ki deniz *biraz olsun* tutmadı seni. Görgüsüzce bir şey bu."

"Evet efendim," diye sırıtarak yanıtladı genç rahip, "Özürlerimi kabul ediniz. Bilirsiniz, biz bir ada milletiyiz ve aynı zamanda nehirlerimiz de boldur. Bu yüzden biz suyun üstünde büyürüz. Ev hasretime gelince; ben şimdiye dek çok az seyahat ettim, nihayetinde hangi işe girişirsem girişeyim, ben bir Kilkenny'liyim. Sizin piskoposluk makamınızın olduğu yerden, efendim. Kilkenny, bu aziz yeryüzündeki en güzel yerdir."

"Pekâlâ delikanlı, belki de bir yolunu bulup İrlanda'ya yönelik bu tutkunu paylaşmaya ikna etmelisin beni. Fakat

---

* "Daha iyi misiniz, efendim? Sizi ibadetinizden alıkoyuyor muyum?"

** "İyiyim."

*** "İrlanda" adının İrlandacadaki özgün karşılığı.

bu biraz zor olacak. Sana samimiyetle şunu söyleyebilirim ki senin bu çekilmez ülkene bir yıldan fazla bir süre katlandım zaten."

Peder Brendan'ın buna verilebilecek hiçbir diplomatik yanıtı yoktu; bu yüzden tek kelime etmeden nazik ve sempatik bir ifade takınmaya çalıştı. Piskopos bu sessizliği de, bunun için sarf edilen çabayı da gözden kaçırmadı.

"Demek bana sen danışmanlık yapacaksın, ha? Bu işe uygun papazvari bir adın var: Brendan *ve* Canice, her ikisi de misyoner azizler. Bildiğin gibi benim Kilkenny'deki katedralimin adı da Aziz Canice. Pekâlâ evladım, senden halkının güçlü ve zayıf yönleriyle ilgili, herhangi bir yabancının sahip olamayacağı türden malumatları bana vermeni istiyorum. Benim sağ kolum olacak ve İrlandalıları her fırsatta sinsince kaçtıkları o yer her neresiyse oradan tekrar Kilise'ye getirmekte bana yardım edeceksin."

"Elimden geleni yapacağım. Ancak dürüst olmak gerekirse, İrlandalılar kendilerini hiçbir zaman tam anlamıyla Kilise'ye adamayabilirler," dedi genç rahip usulca. "Fakat Kilise'ye gelmeseler de, İsa'nın asıl mesajına, yani Tanrı sevgisine gönül vereceklerdir."

Piskopos, genç adama dikkatle bakıp durumu tartıyordu. Cevap vermek üzere konuştuğunda, etraftaki bağrış çağrışı bastırabilmek için sesini yükseltmek zorunda kalmıştı.

"İşte bu çok güzel, Peder," diye bağırdı. "Ancak şimdi açık sözlülükten de öteye geçip lafımı sakınmadan konuşacağım. Bu kıyılarda bir yıl daha cehennem azabı çekmek istemiyorum. Artık bu insanların İsa'ya ya da İsa'nın çağrısına, tamamen ya da kısmen gelmeleri *umurumda* değil. Umursadığım

tek şey *Kilise'ye* gelmeleri, Kilise'nin yasalarına uymaları. Papa Hazretleri İrlanda'dan gelen rezil haberlerle kahrolsun istemiyorum: Cemaat dolunayda, bahar bayramı direğinin etrafında kızışmış mart kedileri gibi dans ediyor ve rahipler öylesine müsamahalılar ki kiliselerimizin kuzey kapıları üzerine dinsiz oymacılar tarafından çakılan boynuzlu iblisleri çıkartmak bile istemiyorlar! Ve tüm bunlar *inkâr ediliyor*! Herkes masummuş gibi davranıyor! Bunun yanı sıra akla hayale sığmayan beceriksizliklerin, gecikmelerin, özenle tezgâhlanmış bahanelerin de Papa Hazretleri'nin kulağına gitmesini istemiyorum. Periler... İblisler... Aklı başında bir adamı gülmekten çıldırtacak kadar saçma şeyler. *Sana* bir sır vereyim Peder. Dünyayı ne günahkârlık ne de kötülük yok edecek. Ancak insanoğlunun büyük bir çoğunluğunun sıklıkla içine düştüğü *aptallık* ve *beceriksizlik* var ya, işte bunlar oğlum, dünyanın sonunu bunlar getirecek. Üstelik İrlanda bu konuda başı çekiyor. Neden mi? Çünkü kimse elini taşın altına koymak istemiyor. Bunun yerine batıl itikat almış başını gidiyor. Batıl itikatlar, kaosun anasıdır oğlum."

"Ama efendimiz ..."

"Benim *derdim, düzen*. Yani, az önceki saçma mazeretin de dahil, bir ülkeyi medenileştirebilmenin temel taşı olarak, düzen. İrlanda'daki tek medeniyet göstergesi Romalıların yapmış olduğu yollar ve su kanalları; peki bunlar neyin mirası? İmparatorluk *düzeninin*. Roma İmparatorluğu dünyanın büyük bir kısmına bir düzen getirdi ve göz kamaştırıcı bir biçimde bunu *korumayı* başardı. Düzen, huzur getirir. Ama artık Romalılar yok. Bugün bu görev bizim Kutsal Kilise'mize düşüyor. Ama biz daha kapsamlı, daha hayırlı bir düzen getiriyoruz; dünyevi ve ruhani bir yönetim. Biz insanlara

nasıl *var olacaklarını* öğretiyoruz. *Papalık, Fransız Sarayı ile ittifak kurup Fransa'da etkili olmaya başladığından bu yana nüfuzumuz katlanarak arttı. İşte ben bunu umursuyorum Peder.* Batıl itikada bir son verilmesi, otoriteye saygı gösterilmesi, insanların hadlerini bilmesi... Benim derdim bunlar. Dünya, dünyevi ve uhrevi bir uyum çerçevesinde, adına *medeniyet* dediğimiz etkili bir sistem altında birleşti."

Kafası karışan genç rahibin suratı asıldı.

"Ama efendimiz, inançlı kalpler elbette sevginin önderliğinde Tanrı'yı bulur..."

"Peder Brendan, ben Tanrı'dan söz ettim mi? Bunun Tanrı'yla bir alakası yok."

"Ama efendim, İrlandalıların maneviyatı derinlerdedir. Onlar..."

"Ellerine geçen her fırsatta Kilise'yle eğlenirler. Ruhani insanlar gerçek dünyada yaşamazlar peder. Sizi temin ederim ki burada, gerçek dünyada günaha davet eden şeyler ölüm perileri ve hortlaklardan daha kurnaz, bariz ve dişlidir. Dindar insanlar! Ne kadar dindarlarsa, o kadar şairane olurlar."

Ortak bir nokta yakaladığını düşünen Peder Brendan'ın yüzü birden aydınlandı.

"Ah efendim, şiiri kim sevmez ki? Erin, şairlerin diyarıdır. Nedeni de, şiir yazmalarına ya da söylemelerine izin verilmeden önce Bilgeliğin Yedi Mertebesi'ne ulaşmaları gereken ve bunun için on iki yıl süren bir eğitime tabi tutulan *ollave* adlı Kelt ozanlarıdır. Bunlar, kudretli büyücülerdir aynı zamanda. *Aer* dedikleri, bir adamı çıldırtabilecek kadar kuvvetli büyü şiirleri yazarlar. Bir de *seannachai adlı masalcılar var*!

Onları dinleyerek büyüdüm ben. Eire'de her köyün bir masalcısı ve şairi vardır."

"Dünya, daha az şair ve daha çok yöneticiyle de ayakta dururdu. Languedoc, Toulouse, Carcassonne… Tüm bu şehirler, bir sürü şairle birlikte sapkın Kathar keşişleri ile doluydu. Lütfen, bu tuhaf âdetlerinizi bıkıp usanmadan bana karşı savunmayacağınız konusunda söz verin. Tüm bunların aksine Peder, sizin göreviniz; bu fakir, asi ve zırcahil insanlara Papalığın yüceliğinin en etkili biçimde nasıl dayatılacağı konusunda bana tavsiyelerde bulunmaktır."

Peder Brendan yeniden sözü aldı, "Evet, fakirler. Ve asiler de… Korkarım ki bundan gurur da duyarlar. Ama cahil demek biraz haksızlık olmuyor mu? Sanırım siz de biliyorsunuzdur ki sekizinci yüzyıl kadar eski bir tarihte bile, İrlandalı bilginlere Kıta Avrupası'nda büyük saygı gösterilirdi. Ben bu kültüre saygı duyduğum için öğrenimime ilk olarak Kells'te başladım. Ve siz de kesinlikle orayı ziyaret etmelisiniz efendim! Erin'in hazineleri, Erin'in en önemli eserleri, ışıklar saçan şaheserler..."

"Onların hepsi *geçmişte* kaldı evlat. On dördüncü yüzyıldayız, sekizinci yüzyılda değil… İrlanda, putperest paganizm batağına yeniden battı. Senin o kıymetli Erin'in… Bu arada, hangi isim kullanılıyor? Erin mi, Eire mi? Siz sanki ikisini birden kullanıyorsunuz."

"Zaten ikisi de aynı anlama geliyor," dedi Peder. Sonra alaycı bir edayla devam etti, "Burada bir sene geçirmenize rağmen kimsenin size bu konuyu açıklayacak kadar misafirperver davranmamasından hicap duydum. Eire, İrlanda'nın Erse dilindeki ismidir. Erse, Antik İrlanda dilindendir, Gal dilinin erken döneminden. Kelt Tanrıçalarından biri olan

Eryn'in adından mı esinlenmişler emin değilim ama Erin, şairlerin ülkemize verdiği addır ve birkaç yüzyıldır kullanılmaktadır." Mavi gözleri neşe ile parlayan Peder devam etti, "Elbette daha da geriye gidebilirsiniz. Nuh Tufanı'ndan önce, İrlanda halkına *Tuatha de Danann*, yani Dana'nın Halkı denilirdi. Bu da Tanrıça'nın bir başka adıydı. Ya da siz ..."

"Ya da ben sadece İrlanda diyebilirim. Ve siz de benim huzurumda böyle diyeceksiniz..." dedi Piskopos nevri dönmüş bir hâlde. Sohbeti sıkıcı olmaya başlayan bu rahibin cesaretini en başında kırmazsa, hiçbir şeyi başaramayacaklardı. Efsaneler bir işe yaramazdı. Onun istediği şey, gerçeklerdi. Ayrıca yerel halkın bu gerçekleri nasıl algıladığını da bilmesi gerekiyordu; *kullanabileceği* türden stratejik bilgi istiyordu Piskopos... Ancak genç rahip susmak bilmiyor, göze girmeye çalışıyordu. Acınacak bir hâli vardı.

"Aslında Piskopos efendimiz, sizin yabancı dillere büyük bir yatkınlığınız var. Galceyi öğrenmeyi de düşünebilirsiniz. Zengin, lirik bir dildir."

"Ve ayrıca önemsiz bir dil. Aynı zamanda fazla genizden; bu nedenle Almancayı da hiçbir zaman sevmedim. *Ahengi yok*. Oysa bir Fransızca, bir İtalyanca öyle mi? Hayır hayır, sizin Galcenizi istemem. Siz bana tercümanlık yapmalısınız, hem günlük konuşmaları hem de geleneklerinizi benim için tercüme etmelisiniz."

Peder Brendan, bir an dikkatle Piskopos'un yüzüne baktı ve sonra hürmetkâr bir biçimde eğildi. Başını kaldırdığında yüzünde çocuksu bir ifade vardı.

"Piskopos Efendimiz," dedi sakin ama ısrarcı bir tonla, "Ettiğim yemine bağlı kalarak elimden gelen her konuda

size yardım edeceğim. Bu şans bana bahşedildiği için minnettarım ve tüm kalbimle size hizmet etmeye çalışacağım. Bu nedenle, izniniz olursa, bizim geleneklerimizi size biraz açıklayayayım, böylece siz de kendi deyiminizle 'daha etkili' olabilirsiniz. Görüyorsunuz ya efendim, İsa'nın kendini insanlık adına feda edişinden çok önce atalarımızın kutladığı birkaç mevsimsel bayramı günümüzde de kutlamayı küstahlık olarak addetmiyor benim halkım. Bu kadim halkın soyu Keltlere dayanır; Druidlerin kuzenleri olan Piktler ile akrabadırlar. Muhteşem bir kültürümüz vardır. Bizim... Yani daha doğrusu onların istediği şey; kutsal olana giden ve *her birini* samimiyetle benimsedikleri, birbirinden farklı tüm o yolları bir araya getirmekten başka bir şey değil. Kilise'nin onlara önerdiği en yeni yol da bunlara dahildir. Onlar *her* inancı kendilerince zenginleştirirler. Bu sadece İrlanda için değil, aynı zamanda Britanya'nın çoğu için de geçerlidir. Aslında bunda şaşıracak bir şey yok. Coventry Piskoposu'nun bile Kadim Din'in mensuplarından biri olduğunu itiraf edişinin üzerinden yirmi yıl geçti. Yani Efendim, sizin de kinayeyle bahsettiğiniz gibi; halkımın bir kısmı hâlâ Ay'a karşı şarkı söylerken, büyük bir çoğunluğu aynı zamanda Pazar ayinlerine de katılıyor. Üstelik epey sıklıkla... Bir ibadet diğerini besliyor. Bunun ne sakıncası var?"

"*Aynı zamanda?* Pazar ayinlerine 'epey sıklıkla' mı katılıyorlar *aynı zamanda?* Şimdilerde öğretiye sıkı sıkıya bağlılık bu anlama mı geliyor? Aman Tanrım! Kilise bir şalgam güvecine tadını veren soğan değildir Peder Brendan! Bir seçenek değildir, en iyi seçenek hiç değildir. Tek seçenektir! Kurtuluş Kilise'dedir. Dışarıda kaybolursunuz."

Peder Brendan farklı bir yaklaşım denedi.

"Belki de Efendim, onlara biraz daha ılımlı yaklaşsanız, birkaç nükteli hikâye anlatsanız işe yarayabilir. İrlandalıların en çok takdir ettikleri şey..."

"Amacım onların beni takdir etmesi değil; Kilise'nin öğretisine itaat etmeleri, Kilise'ye bağlanmaları. Ben buraya kimseyi eğlendirmeye gelmedim. Onları eğitmeye, gerekirse de cezalandırarak Tanrı yoluna çevirmeye geldim. Seni aydınlatmak için söyleyeyim; o 'ılımlılık' dediğin şeyi *denedim* ben. Geçen sene zamanımın çoğunu kendimi tüketmekle harcadım. Piskoposluğun finansal problemlerini çözmek için çabaladım. Sadaka dağıttım. Noel'de ve Paskalya'da, eğilip dilencilerin cerahat dolu yaralar içindeki ayaklarını yıkadım. İngiliz toprak sahipleri akıllılık ederek yurtdışında kalmayı tercih ettiklerinden, sosyal hayat niyetine Ossory'deki İrlanda soyluları ile saatler geçirdim ve bu centilmenlerin kara cahilliklerini aklım almadı. Sayısız yetişkini, çocuğu vaftiz ettim; yüzlerce rahibin kabul törenini, yüzlerce Pazar ayinini yönettim ve bir o kadar vaaz verdim; Piskoposluğa bağlı her kiliseyi, manastırı ve rahibe okulunu ziyaret ettim!"

"Elbette Efendim, Kells'te sizin bir yardımseverlik timsali olduğunuzu duymuştuk. Haklısınız, soylularımızın bir kısmı *gerçekten de* kara cahildir. Ama hepsi değil. Aralarında birkaç tane..."

"Ancak *hâlâ* ahlaksızlık ve dine küfür diz boyu. Köylüler, 'bitki buketi' olduğunu iddia ettikleri o solmuş ve kokuşmuş *yeşillikleri* utanmadan Azize Brigid heykelinin ayaklarının dibine bırakıyorlar. Başrahibeler, genç rahibe adaylarının karşısında benim katı disiplin kurallarımı resmen ihlal ediyorlar. Sizin Kells'teki manastır yazıhanesinin değerli keşişleri, kutsal Hıristiyan kitaplarının kutsal kelimelerine pagan figürle-

rini bulaştırmayı başardılar. Orada hangi ahlaksız ayinlerin yapıldığını şeytan bile biliyorken, kendi piskoposluğumun rahipleri kâfir ayinlerinin ateşlerinin yakılmasına göz yumuyorlardı!" Soluklanmak için durdu. "Belki bilmiyorsunuz Peder, ama ben aslen İngiliz'im."

Peder Brendan şaşırmış gibi görünmek için dudaklarını ısırıp kaşlarını havaya kaldırdı.

"Evet, İngiliz'im. İtalya ve Fransa'da Fransisken keşişlerden eğitim almış ve dünyayı dolaşmış benim gibi bir İngiliz için, bu bataklığı andıran iğrenç ülkeyi Kilise'ye bağlama görevini kabul edecek kadar alçalmanın ne anlama geldiğini, senin gibi hayatının tamamını bu küçük ada ülkesinde geçirmiş bir adamın hayal bile edemeyeceğini biliyorum. Geçen ekim ayında Papalık Sarayı'na geri çağrıldığımda, açıkça söyleyebilirim ki çok mutlu oldum. Sonunda buradan kurtulduğumu düşünüyordum. Bir daha geri dönmeyeceğimi sanıyordum. Ne kadar saf olduğumu şimdi daha iyi anlıyorum." Piskopos, kelimelerinden süzülen karamsarlığın farkında değil gibiydi. "İrlanda'ya gitmemi isteyen Merhametli Kilise'miz olabilirdi, ancak Saray'a vardığımda beni karşılayan Kilise Muhafızları'ydı. İşte o anda 'ılımlılığın' ne kadar işe yaradığını anladım. Ayrıca Kilise'nin nasıl büyük bir işe kalkıştığı da hatırlatıldı bana: İnsanoğlunun kurtuluşu için, sahte merhamete kanmayan bir demir yumrukla Avrupa'ya boyun eğdirmek."

Peder Brendan'ın al yanakları soldu.

"Yo, hayır, bu kadar korkmanıza gerçekten gerek yok. Bunlar sadece *soruşturma.* İnsanlar birkaç soru sorulacağını öğrenince neden bu kadar duygusallaşıyorlar anlayamıyo-

rum. Sapkınlığa düştüklerinden şüphelenilen kişiler, isimlerini temize çıkarmaya çağırılacaklar. Bunda korkacak ne var? Aksine minnettar olmalılar! Yanlış bir şey yapmadılarsa tabii... Suçlularsa, zaten ruhlarını bu pisliklerden temizlemenin ya da onları inançlarına sıkı sıkıya bağlı cemaatten soyutlamanın zamanı çoktan gelmiş demektir. Şunu asla unutmayın: İnsanlar şeytandan korkmazsa, hayır işlemeleri için bir sebep kalmaz. Kilise'nin yasaları, bazı bölgelerde, o yozlaşmış laik mahkemelerin kararlarının üstüne çıkacak kadar güçlü. Albigensianlardan, Tapınak Şövalyelerinden, Kabalacılardan, Yahudilerden, Moorlardan, cadılar ve büyücülerden; Hıristiyan ruhlarıyla beslenen tüm bu günahkâr sapkınlardan ve döneklerden, yani bünyesine sirayet etmiş tüm bu cerahatten kendini arındıracak güçtedir Kıta Avrupası."

"Haklısınız efendimiz, haklısınız... Ama Eire diyarı, *yani* İrlanda ayrı bir vaka. Şimdiye dek Kadim Gelenekleri izlediği için hiç kimse yargılanmadı burada, ki bu yöntemlerin geçmişimizle sıkı sıkıya bağları..."

"Kadim Gelenekler mi? Kim olduğunuzu unutuyorsunuz, Peder. Eminim birkaç hafta önce Papa Hazretleri XXII. John tarafından, *hususi* bir heyet önünde bana talimatlar verildiğini hatırlıyorsunuzdur. Buraya İrlandalıları dize getirme talimatıyla gönderilmiş Papalık Elçisi'ne hitap ediyorsunuz. Bundan böyle ılımlılık yok. Bu kez İrlanda'ya barış getirmeye gelmedim, eğer İrlanda isterse kılıç da getiririm. Anladınız mı?"

"Evet Efendimiz," dedi genç adam. Sesinde ikna edici bir tını vardı; ancak gözlerinin mavisi, fırtınada gemileri bir o yana bir bu yana sallayan dalgaların rengi gibi kararmıştı.

Richard de Ledrede'e hizmet etmek gerçekten ruhani bir sınav olacağa benziyordu. Ama bir şekilde buna katlanmalı, üstelik bu görevi mümkün olduğunca incelikle yerine getirerek Kells'teki itibarına kavuşmanın yolunu bulmalıydı. Gerekli beceriyi ortaya koyabilirse Piskopos'u bir nebze de olsa yumuşatmayı başarabilirdi. Herkesin iyiliği için mesafeyi daima korumalıydı. Bu adamı asla günah çıkartmak için gidilecek bir rahip olarak görmemeliydi.

"Din adamı olmaya nasıl karar verdin?" diye sordu de Ledrede, sert bir üslupla konuyu değiştirirken. Peder Brendan dalgınlığından hemen sıyrılıp konuya dahil oldu.

"Korkarım ki bana ne Tanrı'dan bir vahiy geldi, ne de bunu ilahi bir görev olarak addettim, Efendimiz. Beni cezbeden kitaplardı, eğitimdi. Ben köylü bir ailenin çocuğuyum. Bir şekilde okuma yazmayı öğrenebildim ve çok sevdim. Şimdi anlatması uzun hikâye ama gerçekten çok sevdim okumayı. Yaşım ilerledikçe, Kells'teki büyük kütüphaneler bana..."

"...yeryüzündeki cennet gibi görünmeye başladı," diye mırıldandı de Ledrede.

Peder Brendan şaşırmıştı.

"Hikâyemin size ruhaniyetten yoksun gelebileceğinin farkındayım, Efendimiz. Ancak elbette papaz unvanına layık görüldüğüm *günden beri*, İsa'ya olan bağlılığım..."

"Kilise'ye iyileşmek isteyen yaralı bir hayvan gibi, bir alışkanlık yüzünden, yaşadığın 'mistik bir an' sonucunda ya da sadece hayatta başka ne yapmak istediğini bilmediğinden gelmek yerine, Kilise'yi tarihteki en büyük eğitim kurumu olarak görüp geldiğin için endişeleneceğimi mi sandın?" Peder Brendan'ı daha da şaşırtan bir gülümsemeyle devam etti

Piskopos de Ledrede, "Aksine, tam da parmak basmak istediğim noktaya temas ettin. Kilise, dünyada bir köylünün bile yüksek mertebeye gelebileceği tek yapıdır. Elbette asiller ya da askerler arasından, hatta tüccar sınıfından gelenler de olmuyor değil. Ama hiçbir yerde, dünyanın en iyi ordusunda bile, hiçbir adam Kilise'de olduğu gibi sınıf atlayamaz. Nasıl mı? Elbette *liyakatle evlat*! Çok çalışmak, zekâ ve çelik gibi bir tutku... Ama en önemlisi itaatle..."

"Ve... Yoksulluk ve iffet... Ve inanç, değil mi efendimiz?" Peder Brendan, öğretiye itaat konusunda ikinci kez yanlış yapmamaya kararlıydı.

"Ben bir Fransisken'im Peder Brendan. Bu nedenle 'yoksulluk, iffet ve itaat' nedir iyi bilirim. Yoksulluk iç karartıcıdır. Yoksulların insanlığa yardım edecek güçleri yoktur, onlar kendilerine bile yardım edemezler. İffet... Ah, evet, bu benim için o kadar da zor değil; ben daima işim için yaşadım. Yoksulluk ve iffet, hak ettiklerinden daha çok değer atfedilen erdemlerdir. 'En değerli' erdem ise sevgi değil, itaattir."

Peder Brendan gözlerini kırpıştırdı, açık sözlülüğün böylesinin yüreğine su mu serpmesi gerektiğine, yoksa kötümserliğin böylesinin kendisini dehşete mi düşürmesi gerektiğine karar veremedi.

"İnanca gelince..." diye devam etti Piskopos, "Dürüst olalım! İnanç, palavralarla değil, sergilenen *iyi davranışlarla* belli eder kendini. İyi davranışlarda bulunan kişi ise dine itaat eden kişidir. Anlıyorsunuz değil mi?" Richard de Ledrede tekrar gülümsedi.

Bunun üzerine yüreklenen Peder Brendan, "Peki siz Efendim? Haddimi aşmıyorsam, sizin kendinizi Tanrı'nın yoluna adamanızın nedenini sorabilir miyim?"

Piskopos'un yüzündeki gülümseme soldu.

"Bu da uzun bir hikâye. Belki başka bir zaman anlatırım."

"Kendi memleketinizi, İngiltere'yi hiç özlemiyor musunuz?" diye konuşmaya devam etti genç adam, o sıcak atmosferi tekrar yakalamaya çalışarak.

"Hiç de özlemiyorum," dedi Piskopos yüksek sesle, "Soğuk. Islak. En az İrlanda'dakiler kadar acayip bir sürü insanla dolu. Ama Avignon... İşte orayı özlüyorum. Avignon'daki Papalık Sarayı'nı bir gün mutlaka görmelisiniz Peder. İnanılmaz bir yerdir. Avignon..." Piskopos'un bakışları özlemle uzaklara daldı. Sonra daldığı düşüncelerden sıyrılıp içinde bulundukları âna döndü. "Bak," diye işaret etti ciddi bir ses tonuyla, "işte, sahile çıkacağımız sandallar yaklaşıyor. Demir attık. Gemiden inmek için hazırlanmam gerekiyor," dedi Piskopos. *"In nomine Patri..."** diye mırıltıyla dua etmeye başlayarak aceleyle haç çıkardı ve Peder'i olduğu yerde bırakarak güverteden inmeye başladı. Peder Brendan, bu ani hareketle afallamış bir şekilde Piskopos'un ardından bakakaldı. Diz çökerek şaşkınlığının geçmesini bekledi ve kafasında bin bir endişeyle kalkıp telaş içinde hazırlanmaya gitti.

Sabah dinginliği, kısa bir süre sonra yerini bağrış çağrışa, geminin yanından aşağı sarkıtılan halat merdivenlerinin ve ambardan çıkarılan sandıkların karmaşasına bıraktı. En üst mertebedeki yolcu olan Papalık Elçisi'nin halat merdivenlerden inip derisi kayış gibi olmuş denizcilerden birinin kendisini karaya çıkarmak için hazır beklediği ilk filikaya binmesine büyük bir ihtimamla yardım edildi. Küçük sandala yerleşince elleriyle kenarlara sıkıca tutundu Piskopos;

---

* In nomine patri et filii et spiritus sancti: Baba, oğul ve kutsal ruh adına.

bir alçalıp bir yükselen lanet olasıca ufuk çizgisine bakmamak için gözlerini yumup bir sonraki vazifesine odaklandı ve mide bulantısına gem vurmaya çalıştı. Gençliğinin verdiği idealistliği örseleyebilirse, Peder Brendan yararlı bir müttefik olabilirdi. Demek ki Avignon'daki bürokratlar bile aptal değildi. Yumduğu gözlerini bir an için aralayarak yaklaşmakta oldukları tiksindirici kıyıya baktı, sonra gözlerini tekrar kapatarak bu kıyıyı ilk gördüğü ânı anımsadı. O sırada, Papa'nın elçisi olma konusunda fevkalade hevesli olduğundan, İrlanda'ya ikna kabiliyetinden yararlanmak için gönderildiğini sanıyordu masumane bir şekilde. Ama artık şunu biliyordu ki cüretkârlığının bedeli ağır olmuştu.

Gövdesi çakıl taşlarına sürtünen sandal kıyıya çekildi. Nihayet varmışlardı.

Piskopos dişlerini gıcırdattı. Bu sefer Saray'daki düşmanlarına kendini ispatlayacaktı. Onu tekrar çağırdıklarında, bu kez başında kırmızı kardinal şapkasıyla yeni görevine atanacağı törene katılmak için kesin dönüş yapacaktı. Kararlı adımlarla filikadan indi, dalgalar yüzünden hafifçe sendeledikten sonra kumsalda kendisini bekleyen ata doğru ilerledi. Mide bulantısı yavaş yavaş geçmeye başlamış ve epey acıkmıştı. Tanrı'nın da yardımıyla, onlara Aziz Patrick'in yeniden doğuşunu yaşatacaktı.

Peder Brendan Canice, Piskopos'un kıyafetlerinin olduğu sandıkların gemiden indirilmesine göz kulak olmak için izin isteyerek geminin yanından ayrılmadı. Yeni üstadıyla Wexford Hanı'nda buluşmak üzere sözleşen Peder Brendan Canice, üçüncü filikanın da boşaltılmasını izlerken Piskopos'tan geride kalmıştı. Böylece Piskopos Richard de

Ledrede, hem danışmanı hem de emir eri olan bu genç adamın, karaya ayak bastığında hafifçe diz çöküp ayakkabısının bağcığını bağlıyormuş gibi yaparak, kimsenin fark edemeyeceği kadar hızlı bir şekilde Eire'nin kutsal toprağını öptüğünü görmedi.

II

Pencere Hakkı

Bayan Alyce Kyteler, başucunda gümüşten bir mum söndürücü olmasına rağmen, yanan fitili nasırlı parmak uçlarıyla söndürdü ve kaz tüyü yorganının altına kıvrılıverdi. Kyteler Kalesi'nin Leydisi, sol ayağını yatağın bir tarafına, sağ ayağını ise diğer tarafına yavaşça uzatarak her iki tarafta da hiçbir engele çarpmadan gerindi. Ayak parmaklarını kıpırdatarak mutlu mesut mırıldanmaya başladı. Onca kocadan sonra tek başına uyuyabilmek nasıl da büyük bir saadetti! Karnına çarpan bir dirsek, hasır yatağın dengesini bozacak bir ağırlık, baldırlarına dayanmış buz gibi bir ayak, hırıltılar ve horuldamalar olmadan uyuyabilmek...

Cibinliğin tülleri kenara çekili olduğu için Alyce, kaz tüyü yastıklarına yaslanıp kulelerden birinde konuşlanmış olan yatak odasının penceresinden dışarıyı seyredebiliyordu. Sör John Le Poer, diğer birçok şeyin yanı sıra, pencereli bir odada uyumayı tercih ettiği için de karısının deli olduğunu düşünüyordu. Israrla, aklıselim insanların gece havasının kötü

ruhlar ve hastalık taşıdığını bildiklerini, bunun da pencereli bir odada uyumamak için yeterli bir neden olduğunu söylüyordu. John, kale pencerelerinin gözcülük etmek, kuşatma sırasında yaylı tüfeklerle nişan almak ya da ok atmak gibi yalnızca askeri amaçlara hizmet etmek için yapıldığı konusunda Alyce'e birçok kez vaaz vermişti. Buna cevaben Alyce, omuzlarını silkip askeri amaçların sıkıcı olduğunu ve temiz havanın sağlığa iyi geldiğini söylemişti. Ayrıca pencere çok küçüktü. Fakat Mí na Nollag* haftalarında, özellikle de yılın en uzun gecesi olan kış gündönümü zamanında bu daracık oyuk bile, üstüne astığı duvar halısına rağmen, fırtınalı rüyalar görmesine sebep oluyordu. Alyce, bir dirseğinin üzerinde doğruldu ve sahip olduğu hatırı sayılır güçlerin de ötesinde bir güçle büyü yapıp soğuğu dışarıda bırakacak, ancak yine de manzarayı görmesini sağlayabilecek bir levha ya da duvar yaratabilmenin ne kadar da güzel olacağını düşündü. Bunu yapamasa da, en azından ardından ışık süzülen o kaskatı, renkli halıları kilise duvarlarının üst kısımlarındaki pencerelere nasıl tutturduklarını anlatmaları için katedralin taş ustalarını ikna edebilirdi. Yine de penceresinden görünen yıldızlarla bezenmiş gece semasına bakabiliyor olmak, dondurucu esintilere maruz kalmaya değiyordu.

Aslında şu anda bunların hiçbirinin önemi yoktu. Aylardan temmuzdu. Yazın o ılık karanlığında sırtüstü uzanıp, bir kıymık parçasını andıran yeni ayın bulut tutamlarının arasından ilahi bir saklambaç oyunu oynuyormuş gibi bir görünüp bir kaybolmasını izleyebilirdi. Ortada ne soğuk rüzgâr vardı, ne de John'un şikâyetleri. Bu konforun tadını çıkararak bir kere daha gerindi ve kendi kendine neşeyle gülümsedi.

* İrlandacada Aralık ayı.

Yeni ay, yakında koca bir göbeğe kavuşacak ve yaklaşmakta olan kutsal gün geldiğinde dolunaya dönüşecekti. Bu da bir sonraki sabbatı* diğerlerinden farklı kılacak şeydi. Druidlerin "Lugnasad" dedikleri Tahıl ve İlk Meyveler Festivali'ne artık "Lammas" da deniyordu. Yılın dört büyük Çapraz Çeyrek Günlerinden biri olan Lugnasad'a sadece üç hafta kalmıştı. Ne kadar az zaman kaldığının farkına varan Alyce, yapılması gereken işlerin listesini kafasında çıkarmaya başladı. Şenlik ateşi için armut ile dişbudak ağaçları kesilip kurutulacak, yeni mumlar yapılacak, tütsü yapımı için Frenk maydanozu tohumları ile yarpuzlar havanda dövülecek, tahıldan bebekler örülecek, ayçörekleri bin yıllık tarife göre pişirilecek... Tüm bunlara ek olarak bir de sıradan mevsimsel işler vardı: Yazın ilk mahsullerinin harmanı, Nore Nehri'nde yakalanmış taze balıkların tuzlanıp kurutulması...

Tombul, fakat besbelli artık ihtiyar hâle gelmiş kedisi Prickeare, pat diye yatağa atlayınca Alyce yattığı yerden aniden doğruldu. Kömür karası yumuşacık tüyleri hemen her tür ışık altında samur bir kürk gibi parlayan Prickeare, gecenin bu saatlerinde hep yaptığı gibi sepetinden fırlayıp biricik sahibinin ayak parmaklarının üstünde yatmayı tercih etmişti. Yine kuyruğunu kıvırıp sahiplenici bir miyavlama ile Alyce'in ayaklarının dibine yayılmıştı.

Alyce, sevgili kedisine pek çok isim takmıştı. Bu kez, henüz yavru ve çevik olduğu dönemlerde seslendiği gibi, "Mer-

---

* Pagan bayramı. Mevsimlerin değişim düzenini sergilemekte olan döngüsel zaman algısı, pagan inanç sistemi içinde Sene Çarkı (Wheel of the Year) adı verilen bir şemaya sahiptir. Bu şema içinde, mevsim dönümlerine denk düşen sekiz gün, bayram olarak kutlanır ve her birine "sabbat" denir. Paganlar, çeşitli isimler altında kutladıkları sabbat günlerinde, doğadaki yaşam döngüsüne adadıkları törenler düzenlerler.

haba, Yumuşak Pati!" diye selamladı onu. Bir yandan da çoktan mırıldamaya başlamış olan bu iri cüsseli canlı yastığa yer açmak için ayaklarının yerini değiştirdi. Prickeare, pozisyon değiştiren Alyce'in gecelik kumaşının yorganda yarattığı küçük sarsıntıdan hiç de rahatsız olmuş görünmüyor; istifini bozmadan, zarif mercan rengi dilini gösteren bir esnemeyle, içki âleminden sonra sendeleye sendeleye gemisine çıkan kurt bir denizci gibi yorganın dalgalanmalarına meydan okuyordu.

"Demek yine içiyordun, ha?" diye şakalaştı kedisiyle Alyce. "Kendinden utanmalısın seni pis ayyaş!" diye takılmaya devam ediyordu ki birden, *"Ah! Papa'nın çıbanları adına!"* diye söylendi yüksek sesle. "Şarap! Şarap fıçılarına süsen kökü tozunu eklemeyi unuttum! Ah, mandırada yıllanan beş peynir tekerleğine adaçayı yaprakları sarmayı da unuttum!" Bu kez de kendi kendine kızmıştı. Ama huzursuzluk veren her durumda olduğu gibi, yine suçlamaya hazır olduğu kocası geldi aklına.

Kocasına duyduğu öfke ve nefreti anlatan bir ses çıktı ağzından. "John'un hezeyanları ve tuluat gösterileri için bunca tantana yeter... Böyle ikide bir aklıma takılmasına izin vermemem gerekiyor! Ne baş belası bir adamdı!" Yastığını birkaç sert darbe ile kabartarak homurdandı. Yan tarafına dönüp tekrar eski pozisyonunu bulmaya çalıştı. Prickeare bu tahriklere kapılmayıp uysallığını korudu, sahibi ise daha güzel şeyler düşünmeye ve sabbat hazırlıklarına odaklanmaya çalışıyordu.

Ilık havalarda kutlanan sabbatlarda Kilkenny halkının nasıl da coştuğunu düşündü. Gerçi kış aylarında kapa-

lı mekânlarda alev alev yanan meşaleler, cızırdayan kalın mumlar ve koca şöminedeki Ieul kütüklerinin ateşi eşliğinde dans ederek yapılan kutlamalar da çok sıcak geçiyordu. Ama Cromlech adındaki anıtın bulunduğu Covenstead'de,* yapılan kutlamaların *daha derin* bir yanı vardı. Bu anıt, çok eski zamanlarda yaşayanlarca toprağa dikilen dolmen taşının etrafında çember şeklinde dizili duran devasa taşlardan oluşuyordu. Peki bunun nedeni, bütün bu törenler ile gelenekleri atalarından da önceki Kadim Ataların, iklimin her daim ılık olduğu güneydeki o efsanevi adadan getirmiş olmaları mıydı? Neyse neydi. İnsan, kayalıklarla kaplı bu kuzey adasında bile, yeşilliğin yeryüzünü kaplayan buzların arasından yeni filizler vermesi gibi bir mucizeyi kutlayabilir; baş döndüren zincir dansına kendini kaptırabilir ya da büyülenmiş hâlde oturup şenlik ateşinin alevlerinin âşık gençler gibi birbirleriyle yarışarak kırmızıdan portakal rengine, sonra çırpınarak maviye dönüşüp ayın o mesafeli, kendinden emin beyaz gölgesine erişmeye çalışmasını izleyebilirdi.

Sanki ani bir yaz melteminin esintisi gibi inancının tazelendiğini, içinde huzur ve garip bir şefkat duygusunun uyandığını hisseden Alyce karanlığın içinde gülümsedi ve "'Aşktan başka yasa tanımaz...'" diye mırıldandı kendi kendine. John'un gitmesiyle içini bir huzur kaplamıştı. Kadim Gelenekleri beraberce yaşatıp sürdürdükleri köylülerine ise –malikânesinin erkekleri, kadınları ve çocukları- içten bir sevgi duyuyordu. Aslında kendisini de seviyordu, yani kendisiyle gurur duyuyordu. Damarlarında dolaşan soylu Kyteler kanıyla, güzel ve verimli topraklarıyla, Kadim Gelenekle-

* Paganların ayinlerini ve kutlama törenlerini gerçekleştirdikleri daimi alan.

rin kutsal addedildiği ve güvende olduğu sevgili Eire'yle de gurur duyuyordu. Yetenekli bir şifacıydı ve diğer soyluların aksine, topraklarında çalışanlara cömert davranıyor, sağlıklı ve huzurlu olmaları için onlarla ilgileniyordu. Köylüleriyle hizmetinde çalışanların ona karşı minnet ve sevgi beslediğini bilmek, onu ayrıca gururlandırıyordu.

Onlarla çok da yakınlaşmıyordu aslında. Otorite sağlayabilmek için aradaki mesafeyi koruyordu. Ancak Alyce, köylülerin bu çilekeş hayatlarından çok, çocuklarının geleceğinden kaygılandıklarını ve kendisine de en çok bu konuda saygı duyduklarını biliyordu. Bunun iki nedeni vardı: Birincisi, kendisinin nadiren rastlanan eğitimli kadınlardan biri olmasıydı. İkinci neden ise Alyce'in yıllardır köylü çocuklarına okuma yazma öğretmesiydi. Önce yaşı büyük çocuklarla başlamıştı; çünkü bunlar daha sonra kendilerinden küçükleri, hatta ailelerini bile eğitebilirdi. Ateşle oynadığının farkındaydı, ancak gizliden gizliye bundan zevk alıyordu. Kentin erkekleri ve bölgede yaşayan soylular, köylülerin eğitilmesine hepten karşıydılar. Kendilerinin çoğu da okuma yazma bilmiyordu. Boş zamanlarında, özellikle de Kilkenny'ye yaptığı ziyaretlerden hemen sonra, Alyce bu gizli homurdanmaların gün gelip de tehlike arz edebileceğini düşünmekten kendini alamıyordu.

Yüzüstü uzanarak bu endişeleri kafasından atmaya çalıştı. Şimdiye kadar asla başkalarının fikirlerine göre hareket etmediğini anımsattı kendine. Şimdi de umursamayacaktı bu homurdanmaları. Asil, köylü veya kadın; öğrenme açlığı çeken her kim olursa olsun, herkesin eğitim görmeye hakkı vardı. Alyce, bazı köylülerde bu açlığın körüklenmesi gerektiğini görüyordu. Bazıları ise ömür boyu bu açlığa mahkum

edildiklerinden, tüm umut ve istekleri umutsuzluk denizinde kaybolup gitmişti. Acı ile örselenmiş gözlerinde bir parça merak ışıltısı görebilmek için sabırla dil dökmek gerekiyordu. Ama çocuklar... Ah, işte onlar farklıydı!

Yatak örtüsünü başının üzerine çekince, yine aklına yapılması gereken işler geldi. Çiftleşme mevsimi yaklaşıyordu. Gelecek bahar, yeni geyik yavruları ve kuzuların doğumu için dişi ve erkek geyikleri, koçları ve koyunları çiftleşsinler diye aynı ağıla koyacaklardı. Bu yüzden, yün eğirme işini bitirebilmesi için kadınlarının daha fazla koyun kırkmaları gerekiyordu. Sabah, süsen kökünü *unutmamalıydı.* Ha, bir de peynirleri... Bir de sabbat dansçılarının başlarına takacakları çiçekten taçların nasıl yapılacağına karar vermeliydi. Bu da, William'la usturupluca konuşup bu sene Sarmal Dans'ta başı çekmemesi yönünde tembihlemesi gerektiğini hatırlattı ona. Geçen sefer başı çektiğinde herkesin başını bir güzel döndürdüğünden, dansın sonuna doğru insanlar birbirlerinin kaval kemiklerini tekmelemeye ve kafa kafaya çarpışmaya başlamışlardı. Sevgili Will... Oğlu, dans ederken *deosil, sunwise* ve aksi istikamet olan *widdershins* figürleri* arasındaki farkı *her zaman* unutuyordu. Heyecanlandığında durum daha da beter oluyordu. Sabbatta heyecan duymaktan daha doğal bir şey olamazdı; ancak insanları belli bir yöne doğru halka oluşturmaya yönlendirirken kendisi de pürneşe tam aksi istikamete yöneliyor, aklı karışan bir kısım insanı peşi sıra sürüklüyordu. Sebep olduğu bu şamatalı zincirle-

* Keltik pagan kültüründe *deosil* ve *sunwise*, Güneş'in gökyüzünde doğu-batı istikametindeki rotasını takip eden olumlu dans figürünü adlandırmak için kullanılırken, *widdershins* ise ters istikametteki olumsuz dans figürünü ifade eder.

me kazanın sonunda, sağından solundan kol ve bacakların fırladığı, ezilmiş çiçek taçları ile üst üste yığılmış insanlardan oluşan bir tepe ortaya çıkıyordu.

Alyce, "Ah, benim tatlı oğlum..." diye düşünürken, artık on altı yaşında olan evladının küçük bir oğlan çocuğu olmadığını fark etti birden. Kendisi ilk evlendirildiğinde oğlundan daha gençti. "Benim o zamanki hâlime nazaran ne kadar da genç duruyor," diye kendi kendine mırıldandı. Oğlu babasına, yani ilk kocasına fazla benzemediği için Ana Tanrıça'ya şükretti. Alyce belki yüzüncü kez, bir kız evladı olmuş olsaydı her şeyin ne kadar da farklı olabileceğini düşündü.

Bir kez daha sırtüstü döndü, ancak bu kez Prickeare onu sesli bir şekilde protesto etti. Alyce gözlerini kapattı ve uyku mahmurluğu içinde, bir gelgitte kıyıya vuran dalgalar gibi köpürüp duran düşüncelerinin tekrar denize çekilmelerine izin verdi. Dalgayı yakalamaya çalışırken tatlı bir uykuya dalabilmek için kendi kendine bir egzersiz yapmaya başladı. Güvenilirliğinden şüphe edilmeyen şeyler, insanı kendinden geçiren katıksız bir konfor sağlıyordu. Bu yüzden Alyce de seneyi devindiren Çark'ın evrelerini bir ninni söylermiş gibi kendi kendine tekrar etmeye, Çark'ın merkezinden çemberine uzanan Sekiz İspit'in adlarını tek tek saymaya başladı:

"Büyük Çeyrekler:

İki Gündönümü -- Kış ve Yaz.

İki Ekinoks -- İlkbahar ve Sonbahar.

Büyük Çeyreklerin kesişimi, dört Çapraz Çeyrek Gün:

Druidlerin Imbolc dediği, Işığın Dönüşü Bayramı, Brigid. Şubat ayı başında, kışın en soğuk ve yağışlı dönemi geçtikten sonra kutlanır;

Beltane ya da May Day, baharın Bereket Bayramı;

Lugnasad ya da Lammas, yazın İlk Hasat Bayramı;

Samhain; güzün kalbinde, Deireadh Fomhair ayının sonundaki Azizler Gecesi. Ataların anısına adanan görkemli bayram, Eski Yılın Ölümünün ve Yeni Yılın Doğumunun müjdesi...*"

"Zamanın geçişini hatırlatan bu özel günler nasıl da bilgelikle dolu," diye düşündü kendi kendine. Göz kapakları ağırlaştı, ayın evrelerini ve yıldızları gözlemleyip takvimi icat eden, kendisi doğmadan çok ama çok önce bu dünyadan göçüp gitmiş kişileri anmak için gözlerini kapadı. Birden bastıran uyku dalgasına kendini bırakarak dalıp gitti.

***

Kapının art arda vurulmasıyla tekrar kendine geldi. "Kim o?" diye sordu çatlak bir sesle ve Petronilla de Meath'in büyük meşe kapının ardından çekingen bir sesle kendini tanıttığını duydu.

"Ah, Petronilla. İçeri gel. Ne var? Kötü bir şey olmadı ya?"

Genç kadın aceleyle içeri girdi. Odanın sahibini uyandırmış olmaktan ötürü mahcup ve çekingen bir şekilde içeri girmesi ile duraklaması bir oldu. Elindeki şamdanı yere bırakıp uzun bir reverans yaptı ve diz çöktüğü yerde başını kaldırmadan endişeli bir şekilde minik parmaklarıyla saçlarının ucunu kıvırmaya başladı. İki uzun örgüden oluşan saçının rengi öyle açıktı ki kış güneşinde eriyen buzları andırıyordu. Bu saçlar; küçük, sade ve aynı zamanda utangaç ve telaşlı bir çehreyi çevreliyordu.

---

* Gregoryen takvimine göre Ekim ayı.

"Ekselansları, lütfen beni affedin, ama..."

Alyce bir el hareketiyle mazeretler sıralayan hizmetçisini susturarak bir sorun olup olmadığını bu sefer daha sert bir şekilde sordu.

"Hayır efendim, yani evet efendim. Şey... Ekselansları, aslında söz konusu kişi Helena Galrussyn. Bebeğin gelmesine daha bir ay vardı biliyorsunuz. Ama şimdi geliyor. Böyle bir dünyaya gelmek için neden acele ettiğini de anlamadım ya. Hatırlayacağınıza eminim, bu Helena'nın ilk bebeği. Leydim, sancıları çok şiddetli. Ben de Sara'mı doğururken acıdan öleceğimi sanmıştım... Ebe de kendi kızının ilk doğumuna yardımcı olmak için Durrow'a gitmiş... Paldır küldür içeri girip sizi uyandırdığım için beni affedin Ekselansları. Kim bilir hakkımda ne düşündünüz. Ama belki de gelip Helena'ya yardımcı olma iyiliğini gösterebilirsiniz diye..."

Petronilla'nın son cümlesi daha bitmeden havada asılı kaldı, çünkü uykudan tamamen ayılan Alyce yataktan fırladı. Küçük hizmetçi, bir anda geceliğini üstünden sıyırıp içliklerini giyen ve yere attığı el dokuması kahverengi elbisesini el yordamıyla bulmaya çalışan hanımına bakakaldı. Elbisesini bulur bulmaz başından aşağı geçiren Alyce, omuzlarına bir şal atıp kenevirden sandaletlerini giydi. Gece yarılarında bu tür dramatik sahnelere alışık olan Prickeare, yemyeşil gözlerinden tekini açma gayretini göstererek ortalığın telaşlı hâline şöyle bir baktı, ardından iç geçirerek tekrar uykuya daldı.

Şifalı ot dolabının kapaklarını iki yana açarken, "Hadi kalk ayağa Petronilla! Mumunu şuraya tut!" diye emretti Alyce. Yardımcısı ayağa fırlayıp mumu yaklaştırdı.

Dolabın içinde göztaşından oyulmuş küçük kavanozlar, kapağı açık bronz kutular, deriden yapılmış uzun kahverengi tulumlar, yeşil toprak çömlekler ve ince keten kumaştan yapılmış; içleri kurutulmuş kokulu nebat, kökler ve çiçeklerle dolu kesecikler vardı. Toz, talaş ve baharatla kaplı bu raflarda bir hazine gizliydi. Anlaşılmaz bir düzen içinde sıralanmış olan bu kargaşadan büyülenen Petronilla dolaba yaklaştı: Buradaki sırlar, kavanozlarda ve tabaklarda yıllanan losyonlar, iksirler ve tozlar; Alyce Kyteler'in ellerinin değmesiyle uykunun, dinmiş acının ve sağlığın sihirli gücünü bahşetmeyi bekliyorlardı. Duvardaki tıka basa dolu kitap raflarına, küçük yazı masasına, yere düşecekmiş gibi duran kitap ciltleri ve rulo hâlinde sarılmış parşömenlerin masa ve tabureler üstünde yarattığı o dostane kalabalığa bakarak "Sanki bütün oda tılsımlı," diye düşündü Petronilla.

İçine bazı küçük cam şişeler ile mataraları alelacele yerleştirdiği sepeti hazırlarken Alyce kendi kendine mırıldanıyordu.

"Peki, hımm... Tamam. Sancıları dindirmek ve düşük yapma ihtimaline karşı doğumu sonlandırmak için güzelavrat otu, doğumu hızlandırmamız gerekirse çavdarmahmuzu, krampları azaltmak için çay olarak demlenecek takke çiçeği, söğüt kabuğundan demlenecek bir başka çay ve bir bakalım... Giritotu, çördükotu, mine çiçeği, filiskin... Sancıları çok kötü olursa lazım olur. Şimdi, başka ne alalım? Ah, evet. Biraz hercai yağı. Bununla yapılacak bir masaj Helena'nın kaslarını gevşetir, kokusu da dikkatini dağıtır..."

Bir kenarda durmuş Alyce'i seyreden Petronilla, endişe içinde önlüğünü bir çözüp bir bağlıyordu. Estirdiği bu fır-

tına ile gecenin sessizliğini bozduğu için bir kez daha özür dilemeye mecbur hissediyordu kendini.

“Helena sizi uyandırmamam gerektiğini söyledi elbette. Dün sabah gün ağarana kadar Eva de Brounstoun’un hastalıklı ciğerlerini tedavi etmişsiniz. Sanırım benim bir aptal olduğumu düşünüyorsunuz Ekselansları, gerçekten çok üzgünüm. Her şeye nasıl yetişebiliyorsunuz bilmiyorum Ekselansları ...”

Kaşları çatılan Alyce, kafasını kaldırıp bir an Petronilla’ya baktı.

“Petronilla, resmiyete gerek yok. Sana daha önce de bana ‘Ekselansları’ diye hitap etmemeni söylemiştim. İnsanlar zaten soylu bir kadın gibi davranmayı reddettiğim için unvanımın yıllar önce benden geri alınmış olması gerektiğini ileri sürüyorlar. Fakat onların benim davranışlarımı kınamalarının beni nasıl da mutlu ettiğini bilmiyorlar. Bence unvanların insanlara verdiği paye, ayak bağından başka bir şey değildir. Şimdi sana bir kez daha söyleyeceğim ve umarım bu son olur: Sadece ‘Leydi Alyce’ veya ‘Leydim’ demen yeterli. Ve lütfen Eva’nın ciğerlerine ‘hastalıklı’ demekten *vazgeç*. Yok öyle bir şey. Hırıltılı şekilde nefes almasına neden olan şey buğday, bu yüzden de hasada katılmamalı. Ona kaynamış sığırkuyruğu otu ve tarçın kâfurunun buharını koklamasını söyledim, ama saman tozu ve polenlerden de uzak durması gerekiyor. Bu onun ciğerlerinin hasta olup olmamasıyla ilgili değil, hatta ciğerleriyle hiçbir ilgisi yok.”

Petronilla’nın yanakları kızardı, solgun yüzüne kan yürüdü.

Alyce, bu genç kızın üzerine fazla gittiğini anlayıp durumu yumuşatmaya çalıştı. “Senin Kilkenny’de yeni olduğunu

unutuyorum bazen. Yalnızca bir buçuk yıldır bizimlesin, değil mi? Kendine bir bak! Az da olsa kilo almaya başladın; bu kadarı da yeterli değil gerçi ama şimdi en azından bir korkuluğu andırıyorsun, kemikleri takırdayan bir hayaleti değil. Üstelik sen artık Kadim Geleneklerin *Arayan* mertebesindesin! Olgunlaşmaya başladın, Petronilla. Karanlığı yardın. Tıpkı gece açan bir çiçek gibi." Alyce, genç kadının omzuna hafifçe dokundu. "İşte bu yüzden buralarda uzun zamandır kimsenin bana 'Ekselansları' demediğini fark etmeliydin. O lüzumsuz Sör John hariç tabii..." Utanmış olmasına rağmen gülümsedi Petronilla. Hayranlıkla dolu gözlerini, başka bir dolabın üst rafından, metrelerce uzunluktaki kaliteli keteni indirmekle meşgul hanımından alamıyordu.

Elindeki kumaşı katlayıp ikinci bir sepete yerleştiren Alyce, "Bu kadarı işimizi görür. Yatağın üzerine serilecek temiz ketenin kalanıyla da çocuğu kundaklarız," dedi. Bir an durup önemli bir şey unutmadığından emin olmak için her iki sepete de neler koyduğunu aklından geçirdi.

Petronilla sessizce durmuş, yan gözle hanımına bakıyordu. Kendi ürkek hâlinin aksine böylesine korkusuz görünen bu kadına duyduğu hayranlığı anlatacak kelime bulamadı. Alyce, Petronilla'nın bakışlarındaki garipliği görünce kumaşla dolu sepeti ona uzattı. Narin genç kadın, kendisine bir torba altın emanet edilmiş gibi sıkıca kavradı sepeti.

"Bilmem farkında mısın Petronilla," dedi Alyce karşısındaki utangaç yüze bakarak, "doğru bir karar verdin. Helena'ya bu gece bir ebe bulunamasaydı doğum felaketle sonuçlanabilirdi. Beni uyandırdığın iyi oldu." Petronilla ona bakmaya devam ederken Alyce arkasını dönüp hızlı adımlarla kapıya yöneldi.

“Zaman, doğum yapan bir kadının aleyhine işler,” diye çarçabuk ekledi Alyce ve ‘Hadi ne duruyoruz?’ dercesine kaşlarını kaldırıp yardımcısına baktı. Bakışı sanki bir emirdi.

İki kadın, zarif bir hilale dönüşmüş aya emanet ettikleri odayı hızla terk ettiler. Ay, mavi-siyah kadifemsi gökyüzünde huzur içinde, gülümser gibi parlıyordu.

III

Beklenmedik Misafirler

Piskopos Richard de Ledrede, davul gibi gerilmiş karnını iyice şişirdi ve ağzından gürültüyle çıkan geğirtiyi ipek gömleğinin kolalı manşetinin arkasına saklamaya çalıştı. Tahta sandalyenin sert yüzeyi nedeniyle bir türlü rahat edemediğinden, oturduğu yerde devamlı kıpırdanıyordu. Şişman gövdesini bir yandan öbür yana çevirirken başını da kuvvetlice iki yana sallayınca, gıdısı öfkesini belli edecek şekilde titredi. Gördüğü bu muamele, İrlandalılar için bile fazlasıyla kaba sayılırdı. Daha ne kadar beklemesi gerekiyordu? Beklenmedik bir misafir gibi gelmemişti ki... İki gün önceden bir ulak gönderip Leydi Alyce'e bugün uğrayacağını bildirmişti. Gerçi herhangi bir yanıt almış değildi ama Leydi'nin malikânesinde olduğundan adı gibi emindi.

Kyteler Kalesi'nin Büyük Salonu'na kadar kendisine eşlik etmek üzere gelen ve "Leydi Alyce'i beklerken yiyecek hafif bir şeyler ister misiniz?" diye soran uşağa gök gürlemesini andıran bir sesle "*Evet!*" demişti. O vakte kadar, bir soyluyla

görüşmek isteyen -ne denli özel olursa olsun- tüm misafirlerin belli bir süre bekletilmesinin âdetten olduğunu biliyordu. Ancak aradan saatler geçmişti. İki uşak tarafından özenle hazırlanmış küçük bir masada ikram edilen baharatlı peksimetlerin tüm kırıntılarını, içi yumurta ve peynirle doldurulmuş hurmaların tamamını tüketmişti. Gümüş bir kupada sunulan suyu reddetmiş, son damlasına kadar içtiği elma şarabını da *rica etmek* zorunda kalmıştı. Gerçi haklarını yiyemezdi; rica eder etmez elma şarabını önünde buluvermişti. Daha sonra dua kitabından pasajlar okumuş ve ardından, aslında yalnızca Pazar ayininin belli bölümlerinde başından çıkarabildiği mor ipekten takkesini eline alıp boğucu yaz sıcağında bir nebze de olsa serinleyebilmek için yelpaze niyetine kullanmıştı. Odayı bir uçtan diğer uca defalarca arşınlamış; duvara yaslı hâlde duran, her biri usta ellerden çıkma ahşap oymalı kanepeleri incelemişti. Tek boynuzlu atlarla dans eden genç kızların resmedildiği ihtişamlı duvar halılarını incelerken Provence'in halıcı dükkânlarına yaban otu gibi yayılan sapkınlıkları hatırlayıp huzursuz olmuştu. Görkemli odanın duvarlarına nöbetçiler gibi dizilmiş, her biri bir adam boyundan daha uzun, parıl parıl parlayan devasa gümüş şamdanlara hayran kalmıştı. Belli ki kadının emrinde olağanüstü bir servet vardı ve çok da zevkli biriydi... İyi ama bu bekleyiş daha ne kadar sürecekti? Papa Hazretleri'nin Özel Elçisi'nin bütün bir sabah, hem de bir *kadın* tarafından bekletilmesinin mazur görülecek bir yanı olamazdı.

Richard de Ledrede, kutsal azizlerin kadınları daima şeytani varlıklar olarak görmelerinin nedenini birçok kez merak etmişti. Ona göre çocuklar ve hayvanların yanı sıra kadınlar da şeytanın vücut bulmuş hâlleriydi. Hatta masumiyet bakı-

mından yetişkin kadınların asla erişemeyecekleri bir mertebede bulunan çocuklar ve hayvanlar bu tanımın dışında tutulabilirdi. Elbette erkekler de düzen bozucu olabilirlerdi, ama onların durumu biraz karmaşıktı. Örneğin, Tanrı'ya şükür ki Müslüman ve Yahudi erkeklerden tiksinmek, -Piskopos'un kendi şahsi düşüncelerine de uygun olarak- Hıristiyanlar için bir zorunluluktu. Tabii, din değiştirmiş Müslüman ve Yahudi erkekler bu kuralın dışında kalıyordu, fakat onlara da asla tam olarak güvenilemezdi. Âlimlere elbette saygı duyulmalıydı, ancak bu ihtiyatlı bir saygı olmalıydı. Zira çok fazla düşünmek, en parlak beyinleri bile sapkınlığa düşecek kadar karartabiliyordu. Bu beyinler ise sonunda ancak yakma kazığında aydınlatılabiliyordu. Nüfuzlu ve soylu erkekler, katlanılması ve ahbaplık edilmesi gereken kimselerdi. Bunlar, sosyal düzeni koruyorlardı ve daima Kilise'nin gönüllü neferleri olarak tutulmalıydılar. Ancak, cennete giriş anahtarının Kilise'nin elinde olduğunu da asla unutmamalıydılar. Erk yerine zevk için yaşamayı tercih eden, söz konusu iyi yemek ve şarap olunca gelişmiş bir damak zevkine sahip, aristokratik sporlara meraklı ve güzel giyinmeyi seven zengin adamlar ise ciddi kararları Kilise temsilcilerine bırakacak kadar sağduyuya sahip, zararsız soytarılardı. Bir de Papa'nın seçilmiş oğulları, yani kutsal azınlık vardı: kardinal prensler, piskoposlar, monsenyörler, başrahipler ve hatta bazen sıradan rahipler.

Elbette pek çok din adamı, sanıldığının aksine spor, giyim kuşam, yeme içme gibi dünyevi zevklere karşı çok da ilgisiz sayılmazdı. Richard de Ledrede, kendisini de bu gruptan saymasına izin veren bir hiciv yeteneğine sahipti. O, çölde bir deri bir kemik kalmış Aziz Anthony değildi. Aslında

Tanrı'nın âdemoğluna bahşettiği dünyevi zevkleri reddeden bağnazlardan içten içe nefret ediyordu. Yine de birçoğunun aksine, bir yandan bu türden arayışların peşindeyken bir yandan da asıl meseleyi incelikli bir biçimde idrak etmiş olmanın ne denli önemli olduğunun farkındaydı: Ruhani otorite ile dünyevi güç, birbirini besleyip yansıtmaktaydılar. Ayrıca, dünyevi zevklerine düşkün birkaç kilise adamının itidal yoksunluğundan ötürü gözden düşüşlerine tanıklık ettiği için de gayet ihtiyatlıydı. Fakat insanı böylesi budalalıklara sürükleyenler, daima cehennemin en sadık uşakları olan kadınlar oluyordu.

Birçok din kardeşinin aksine, dişilerin tuzaklarından uzak duracak kadar uyanıktı de Ledrede. Müşkülpesentliği, çoğunluğunu ahlaksız ve aylak bulduğu kadınları elinin tersiyle itmesini sağlamıştı. Dişilerin şehvetinin ve tembelliğinin neden olduğu bunca azap göz önüne alındığında dünyanın kadınlar olmadan ne kadar da harika bir yer olabileceğini düşündü! Elbette üreme diye bir şey de vardı... Fakat keşke Tanrı'nın inayeti izin verseydi de sperm hücreleri içinde kıvrılmış olan o minik insanlar, kısa bir süreliğine dahi olsa o karanlık ve kokuşmuş rahmin içinde esir tutulmadan, doğrudan ve arî olarak dünyaya gelebilselerdi. Richard de Ledrede, bundan önce pek çok kez olduğu gibi Tanrı'nın yöntemlerinin neden etkili olmaktan çok esrarengiz olduğunu sorgularken buldu kendini.

***

"Olmaz! Sana *yaaapaaamaaam* diyorum!" A'lar ağzından bir feryat gibi çıkıyordu.

"Evet, Helena, *yapabilirsin*. Ve *yapmak zorundasın*. Ah, zavallım, zavallı çocuğum. Yalnızca iki kez daha ıkın, yalnızca iki kez, sana söz veriyorum bebeğin doğacak. Petronilla, onu doğrultur musun, öyle kaykılmasın. Hadi aşağı doğru ittir Helena, ıkın!"

Alyce Kyteler, yerlere akan kanlı sıvıların oluşturduğu gölün ortasında diz çökmüş, karşısındaki doğum taburesinin üzerindeki kadının kan ter içindeki bacaklarının arasında iki büklüm hâlde uğraşırken bir yandan da "Ikın!" diye bağırıyordu. Doğumun yedinci saatiydi ve Helena yorgunluktan bitap düşmüştü. Kendini zorlayarak ıkındığı sırada al basan yüzü, gevşediği anda yeniden kül rengine dönüyordu. Hafifçe inledi.

"İyi, iyi gidiyorsun Helena, çok iyi," diye teskin etti Alyce. "Ne cesur bir savaşçısın. Bebek neredeyse geldi; başını görebiliyorum, kapkara saçları var. Şimdi bir dakika dinlen tatlım. Nefes al. Derin derin nefes al. Sonra bir kez daha ıkınacaksın, yalnızca *bir* kez daha ve her şey bitecek. Sonrasında çok vaktin olacak, öyle çok vaktin olacak ki dinlenmeye, kutlamaya, uyumaya..." Yorgunluktan tekdüze bir tonda çıkan sesinin yankısını duyunca Alyce bir anda kendine geldi. "Ben neler diyorum?" diye düşündü. "Evde yeni doğmuş bir bebek varken uyumaya zaman mı bulacak?" Yine de, gözlerine doğru süzülen teri kolunun ucuyla silerken Helena'yı sakinleştirmek için mırıldanmaya devam etti.

"Petronilla, Helena'yı biraz daha serinletebilir misin?" dedi. "Evet, alnına, bir de boynuna ıslak bez koyar mısın? Kollarına da koy. Dudaklarına da biraz merhem sürer misin? Zavallım, zavallı cesur kızım... "

Kapı belli belirsiz vuruldu.

"*Hayır* Sysok, *henüz* içeri giremezsin," diye seslendi Alyce arkasını dönmeden. "Ve *evet* Sysok, Helena iyi ama çok yorgun. Ve *hayır* Sysok, bebek henüz *gelmedi.* İnan bana geldiğinde kesinlikle duyacaksın! Şimdi bizi rahat bırak, yoksa sana Macha'nın lanetini okurum ve doğum sancıları çeken bir *erkeğe* dönüşürsün! Hem de beş gün dört gece boyunca!"

Babanın ayak sesleri uzaklaştı. Helena bağırmaktan kısılan boğuk sesiyle bir şeyler fısıldadı.

"Öyle... Öyle minnettarım ki Leydim. Siz... Burada... Herhangi bir ebe gibi... Öyle..."

Helena'nın yüzü aniden acıyla kasıldı.

"İşte geldi," dedi Alyce öne doğru eğilerek. "Haydi çocuk, son bir kez daha ittir. Tanrıça Meave burada, sana O ebelik yapıyor, benim yapabileceğimden çok daha iyisini hem de. Onun gücünü hissetmiyor musun? Yüce Anamız Dana seni bizzat koruyor. Şimdi ıkın, ıkın da bebeğin onun huzurunda kutsansın. Helena, ıkın! Ikın ki sütün bir gecede üç yüz kişiyi doyuran Flidais'nın ineğinin sütü gibi bol olsun. Evet, evet, haydi ıkın, ıkın, ittir!"

Yakut, safir ve sarı elmas mücevherler gibi parlayan kanla karışık ılık bir sıvının fışkırmasıyla birlikte bebek, Alyce'in nazikçe çeken ellerine doğru kayıverdi. Hemen sırtına vurulmasıyla birlikte ilk çığlığı bastı. Çığlık, kulübenin ağır ve keskin havasını, sisin içinde uçan bir yaban kazının haykırışı gibi yırttı.

"Bir kız bebek!" diye sevinçten havalara uçtu Alyce. "Ve dünyaya erken gelmesine rağmen harika görünüyor!"

Helena, hissettiği mutluluk ve rahatlamadan ötürü hıçkırıklara boğuldu. Yardım edebilmiş olmaktan dolayı gururlu, huşu içindeki Petronilla da kendini koyverip ağlamaya başladı. Doğum sonrası plasenta dışarı çıkarıldı ve geleneğe uygun bir şekilde gömülmek üzere amniyon ile birlikte bir kenara konuldu. Bebeğin haykırışını duyan Sysok anında kapıda bitmiş, kimseye aldırış etmeden içeriye dalıvermişti. Zaten kimsenin onu durduracağı da yoktu. Sonrası; ılık temiz su, gözyaşlarına karışan kahkahalar, bebek sesi, temiz ve yumuşak kıyafetlerle gelen neşeli bir telaştı. Helena güçlükle yatağa doğru ilerledi. Temizlenip kundaklanmış bebeği kucağına verdiler. Bebek, üzerine eğilen o ışıl ışıl yüze kısık gözlerinin arasından bakıyordu. Kadınla çocuk birbirlerini incelerken Sysok'un babası İhtiyar John topallaya topallaya onlara yaklaştı; yüzündeki derin çizgilerde gurur gizliydi. Hiç vakit kaybetmeden bu Kutsal Adalar'da kendi torunundan daha güzel bir şey olmadığını ilan ettikten sonra içkilerin nerede kaldığını sordu.

İşte ancak o andan sonradır ki Alyce, önündeki kanlı önlüğü çıkarıp kocaman bir kucaklayış için kollarını iki yana açtı.

"Peki bu minik kızın adı ne olacak bakalım?" diye sordu Helena'ya.

"Ah, Leydim," diye cevapladı yeni anne, "Bence adı Dana olmalı."

"İyi düşünmüşsün," dedi Alyce gülümseyerek. "Bir an olsun seni gözünün önünden ayırmayıp bu erken, uzun ve zorlu doğumdan sağ salim çıkmanı sağlayan Tanrıçamız. İkinci doğumun çok daha kolay olacaktır, hele sonrakiler daha da kolay."

Helena korkuyla bakakaldı. "Bir saniye!" diye bağırdı. "Sonrakiler mi? Morrigan adına yemin ederim ki *böyle bir şey* düşünmüyorum. Sizin yaptığınız gibi yapmalıyım Leydim, tek çocuğa razı olmalı ve işi orada bırakmalıyım! Kadınlar bu eziyete neden birden çok kere katlanırlar, çok merak ediyorum! Nasıl bir şey olduğunu bilseler acaba *bir kez* bile denerler mi?"

Helena'nın sırtına bir yastık koyarken, "Peki başka seçeneğimiz var mı, sorabilir miyim?" diye takıldı ona Petronilla..

"Tahmin ettiğinizden daha çok," diye mırıldandı Alyce, Helena'ya göz kırparak. Sonra da Sysok'a yan yan baktı. Mest olmuş Sysok, karşısında duran üç kadının da dudaklarını bükerek onu izlemekte olduğunu fark edince hayranlık dolu gözlerini karısından ve kızından ayırdı.

Sysok daldığı rüya âleminden ayılıp gülümseyince, kadınlar kıkırdamaya başladılar. Elinde sürahi ve kadehlerle gezinen İhtiyar John ise, bu mutluluk ateşini kulübe kahkahalarla çınlayana dek körükledi.

***

Piskopos, esneyerek cübbesinin kıvrımlarını düzeltti ve ışıl ışıl parlayan mor renkli ipek kumaşın güzelliğiyle bir kez daha gururlandı. Bu ipek, Kilise'nin kahraman İspanyol evlatlarının Granada yakınlarındaki kâfirlere ait bir kaleye, şanlı Haçlı Seferleri'ni anımsatan bir atılganlıkla yaptıkları baskında ele geçirdikleri ganimet olarak Avignon'a getirilmişti. Kalınca bir altın zincir ile boynuna astığı, yalnızca ruhban sınıfı üyelerinde bulunan, dövme altından yapılma göğüs haçına dokundu. Bu geniş haçın üzerinde, tam olarak İsa'nın

kanayan yaralarının bulunduğu beş noktaya incelikli bir biçimde yerleştirilmiş bombeli kesimli yakutları böylesine maharetle işleyen ustalığı bir kez daha takdir etti. Seçkin şeylerin kıymetini bilmenin bir tür ibadet olduğuna çok eskiden kanaat getirmişti; tıpkı Kilise'nin estetik güzelliğinin takdir edilmesi gibi. Bu pek kıymetli takıyı toparlak göbeğinin üstünde özenle hizaladı. Sandalyesinde kıpırdanarak bir sağa bir sola bakındı ve kimseye fark ettirmeden heybetli göbeğini saran kuşağı gevşetti. Belki de önceki akşam kuzu rostoyu fazla kaçırmıştı. Ama Yüce İsa adına, sarımsak ve biberiyeyle tatlandırılan o kıtır kabuk nasıl da lezzetliydi öyle! "Etrafta Tanrı'nın varlığını kanıtlayan öyle çok şey var ki..." diye geçirdi içinden. Sindirimini bozan şeyse kuzu değil, bu saçma bekleyişti. Belki de bu Leydi'nin ruhunu kurtarma sorumluluğunu fazla ciddiye almıştı. Artık gerçekten bu yerden çekip gitmeli ve...

Öfke içinde derin düşüncelere dalmışken, birden Büyük Salon'a giren ve geniş sahanlığı ağır adımlarla geçip ona doğru yaklaşan uzun boylu bir kadın, dikkatini dağıttı. Kadının parlak kızıl renkli, dağınık saçları; kırış kırış olmuş, üzeri lekeyle dolu el dokuması elbisesinin beline kadar uzanıyordu. Elbisesinin dirsek hizasında sıvanmış, sarkık, bol kolları güneş yanığı tenini ortaya çıkarıyordu. Ne genç, ne de yaşlıydı. Narin görünüyordu ama sağlam yapılı geniş omuzları vardı. Gözleri ise taze elmalar gibi yemyeşildi. Kara rengiyle dikkatini çeken bir kedinin, kadının ayak bileklerine dolandığını gördü. Bu ikisinin ardından tüyleri inci gibi pırıl pırıl parlayan, bıkkın bakışlı küçük bir tiftik keçisi usulca meleyerek tıkır tıkır içeri girdi.

"Kyteler Kalesi'ne hoş geldiniz Piskopos Efendimiz," dedi kadın hoş bir edayla. "Beni bir süredir beklediğinizi duydum,

affınıza sığınıyorum. Ama sanıyorum size gerekli ihtimamı göstermişler. İlgilenmemem gereken çok önemli bir işim vardı." Yüzü yorgundu ancak gözleri hâlâ parlıyordu. "Bugün küçük bir kız bebek dünyaya getirdik; minicik bir bebek, ama yaşayacak. Öyle bir sesi var ki istediği zaman bütün dikkatleri üzerinde toplayabilir. Annesi de iyi sayılır. Kendisi yorgun hâlde tabii, fakat endişelenecek bir durum yok." Kadın, başarısını düşünerek bir iç geçirdikten sonra iki eliyle birden boynunu ovuşturup "Ahh, ama buna değdi doğrusu," dedi. "Evet, benden ne istemiştiniz?"

Papalık Temsilcisi gözlerini kırpıştırdı.

"Yoo, sen olamazsın! Sen... Sahi, *sen* de kimsin? Evin yanaşması olmalısın sanırım. Derhâl Ekselansları'na teşrif ettiğimi haber ver!"

"Son gördüğümde, Ekselansları tam önünüzde duruyordu," dedi Alyce nazik bir biçimde. Ardından, elbisesinin bol kollarından birinin buruşmuş katları arasında elini gezdirip gizli bir cepten bir armut çıkardı ve hemen yanında duran kanepeye kendini bıraktı. Bembeyaz dişlerini meyveye geçirirken, "Aslında, şu anda tam karşınızda *oturuyor*. Ve de açlıktan ölmek üzere!" dedi.

Misafir bakakaldı. Ardından ayağa kalkmaya çabaladı.

"Ah! Çok üzgünüm," dedi Alyce ağzı doluyken, "Ne kadar kabayım!" Isırdığı armudu Piskopos'a uzattı. "Siz de bir ısırık almaz mısınız? Hayır, *sen değil,* Greedigut," diye ekledi, armudu görünce kendinden geçen keçiyi kovalayarak. "Lütfen, fazla resmiyete lüzum yok," diyerek tekrar misafirine döndü, "Lütfen oturun."

Piskopos oturdu, çünkü bayılmak üzereydi. Karşısında duran soylu kadını küstah bir hizmetçi sanmıştı. Ama İsa

adına, bu kadar da görgüsüz olması beklenemezdi! Böyle bir yaratıkla nasıl sohbet edecekti ki? Okuma yazma bilmesi ve şirretliğiyle kocasına acı çektirmiş olması, ne kadar da ipe sapa gelmez biri olduğunu gösteriyordu zaten. Ama pis bir köylü kıyafetiyle ortalıkta dolaşmak! Sandaletli çıplak ayaklarını görebiliyordu, üstelik çamur içindeydiler. Tek bir mücevher bile takmamıştı! Üstüne üstlük, evli ve aristokrat bir kadın olduğu hâlde ne bir taç, ne bir hennin,* ne de bir rahibe atkısı takmıştı. Başında herhangi bir örtü de yoktu. Başı açık, bekâr bir kadın serf gibiydi. Üstelik de sıradan bir ebe gibi çalıştığını gururla anlattığına bakılırsa delinin biri olmalıydı. Ya da ruhuna şeytan girmiş bir zavallı... De Ledrede gözlerini kapatıp derin bir nefes aldı ve "Tanrım beni aristokrasinin garip heveslerinden koru!" diye içinden dua etti. Bir keresinde, kendisinin başmelek olduğuna inanan ve bu yüzden de bağışlanacak herhangi bir günahının olmadığını düşünen baş belası bir Fransız kontu son nefesinde kutsamıştı. O zaman başardıysa şimdi de başarabilirdi.

"Evladım..." diye söze başladı.

"Yanlış! Tahmin edebileceğinizden çok daha fazla yaz görmüş, yetişkin bir kadın var karşınızda," diye Piskopos'un sözünü böldü Alyce. "Çocuk değilim. Hele sizin çocuğunuz hiç değilim. Tabii eğer benden sakladığınız bir şey yoksa?" Piskopos'a imalı bir biçimde göz kırptı Alyce. "Gayrimeşru çocuklarını cübbesinin altına saklamaya çalışan o kadar çok İrlandalı rahip gördüm ki. Aslında namus yeminlerini bozup bozmamaları umurumda bile değil. Bedenin doğal zevkini reddetmek, en az gelgitle savaşan Cuchulain'ınki** kadar

---

* Ortaçağ Avrupa'sında mülk sahibi sınıflara mensup kadınlar tarafından takılan silindir prizma şeklinde şapka.

** İrlanda kültüründe mitolojik bir kahraman.

beyhude bir uğraş bence. Greedigut'a da sorabilirsiniz, bütün bunları o da bilir." İki küçük boynuzunun arasını hafifçe ovarak keçisinin başını okşadı Alyce. "Asıl *umursadığım* şey," diye ekledi daha sert bir tonda, "bu rahipler, çocukların kendilerinden olduğunu inkâr edip bu çocukları doğuran kadınları alenen suçluyorlar." Çenesinden süzülen armut suyunu gömleğinin pek de temiz olmayan kol ağzı ile sildi. "Kilkenny'ye yabancı sayılırsınız, belki de henüz bu tür ruhani ikiyüzlülüklerle karşılaşmadınız."

"İki yıldır Papalığın İrlanda'daki özel elçisiyim ve ayrıca Ossory Başpiskoposuyum, Ekselansları. Geçtiğimiz yılın tamamını burada geçirdim. Geçen Noel'de de Papa Hazretleri'nin davetleri üzerine Avignon'a gittiğimden, bir süredir burada değildim. İrlanda'ya altı ay önce, ocak ayında döndüm."

"Demek neredeyse iki yıl olmuş... Epey uzun bir zaman!" dedi Alyce Kyteler neşeli bir biçimde ve ardından ekledi, "Yeni geldiğiniz belli oluyor. Bu arada, biz geçip giden zamanın hesabını tutarız. Buradaki kilise cemaatine ve Kilkenny ahalisine kendinizi tanıtmak için uzun vakitler harcadığınızı biliyorum."

"Doğrudur Ekselansları. Ancak ne gariptir ki şimdiye kadar soylular arasında size rastlamadım." Piskopos saygıyla başını eğmişti ancak yine o çamurlu ayak parmaklarını görünce bakışlarını öteki yana çevirdi.

Leydi Alyce içten bir kahkaha attı.

"Asillerin arasında bana rastlamanız gerçekten de zor, Piskopos Efendimiz. Birbirimizi görmezden geldiğimiz sürece onlarla gayet iyi anlaşırız. Ben onları küstah, gösteriş düşkü-

nü ve sıkıcı bulurum." De Ledrede gözlerini kısmış, dikkatle dinliyordu. "Ne onlar benimle görüşmek isterler, ne de ben onlarla," diye devam etti Alyce. "Şehre inmek ya da onları malikânelerinde ziyaret etmek gibi şeylere nadiren kalkışırım. Günlerim, mülkümün idaresi ile geçiyor."

"Mülkü *siz* mi idare ediyorsunuz?"

"Kocalarının malını ve mülkünü yöneten daima kadınlardır, ancak alçakgönüllülük göstererek böyle değilmiş gibi davranırlar. Burada benim tek farkım dürüst olmam. Bu mülk tamamen *bana ait*. Söyleyin bana, bu durumda neden bir başkasının yönetmesini isteyeyim ki? Ama tüm bu ayrıntıları bir kenara bırakırsak, söylemeliyim ki şu anda biraz yorgunum. Size saygısızlık etmek istemiyorum, ancak lütfen ziyaretinizin nedenini açıklar mısınız?" Armuttan bir ısırık daha aldı.

Piskopos, kadının ağzının suyunun akmakta olduğunu aklının bir köşesine not etti; bu, içine şeytan girdiğinin bir işareti olabilirdi. Yine de asilleri hakir görerek reddetmesi, özellikle de bu konuda hemfikir olmaları bakımından Piskopos'u oldukça şaşırtmıştı. Şimdiye kadar Alyce Kyteler gibi bir insanla, hele böyle bir kadınla hiç tanışmamıştı. Belli ki çok zekiydi ve basit bir serf gibi davranmayı seçse de konumunun gayet farkındaydı. Piskopos bu kadına nasıl yaklaşması gerektiğine bir türlü karar veremiyordu. Cemaatten birine yaklaşır gibi yaklaşamayacağı kesindi, zaten belli ki cemaatten de değildi. Samimi bir tavır sergilemiş olmasına rağmen Piskopos'un mevkisinden ne etkilenmiş ne de korkmuş görünüyordu. Piskopos kendini ona bir arkadaş gibi mi benimsetmeliydi? Entelektüel bir akıl hocası? Belki de bir sırdaş? Ne de olsa, kendisi gibi o da kültürel bakımdan

düşük seviyedeki sohbetlerden sıkılmış olmalıydı. Piskopos, bu kadına entelektüel anlamda müttefik olabileceklerini hissettirmeliydi. Evet, böyle davranarak güvenini kazanabilirdi. Üstelik şaşırtıcı bir biçimde, kültürel bakımdan aynı düzeyde olduklarının farkına vardı.

"Elbette," diye gülümsedi Piskopos, "sizi daha fazla yormak istemem. Belki de Hanımefendileri Kilkenny'de, Katedral'deki konutumda benimle bir akşam yemeği yeme onurunu bahşederler? Şefimiz Fransız'dır ve yemekleri muhteşem olmasa da iyidir. Belki de Kilkenny'nin seçkinleri hakkındaki hükümlerinizi ne bakımdan paylaştığımı da konuşabiliriz." Olumlu bir karşılık bekleyerek tekrar gülümsedi.

"Hiç zannetmiyorum. Size daha önce de belirttiğim gibi kente pek sık inmiyorum. Fakat teşekkür ederim. Evet, konumuza dönersek, ziyaretinizin sebebi neydi acaba?"

Papalık Temsilcisi'nden gelen bir daveti geri çevirmek! Bu inanılmaz bir şeydi. Daha da kötüsü Piskopos, reddedilmenin gururunu incittiğini hissetti. Ardından, böyle hissettiği için kendine kızdı ve duygusal bakımdan bu kadar kırılgan hâle gelmesinden ötürü utanç duydu. O hâlde, bundan böyle taarruza geçecekti. Ancak ihtiyatlı olmalıydı.

"Pekâlâ," dedi öksürerek ve her zamanki sakin, tekdüze ses tonuyla devam etti, "Kocanız bazı sorunlar hakkında... Evliliğinizle ilgili sorunlar hakkında bana danıştı."

"Hah!" dedi Alyce, "Eminim danışmıştır."

"Öyle mi? Sör John, seçkin ve dinine bağlı bir centilmene benziyor. Bana sizinle ilgili kendisini kaygılandıran birçok şey anlattı... 'Alışkanlıklarınızla' ilgili şeyler. İtiraf etmeliyim ki Leydim, çok şaşırdım."

Alyce Kyteler armudunu çiğnemeye devam etti.

"Yani demek istiyorum ki..." Yeni yeni ısınmaya başladığını hissetti. Bazen vaaz verirken de böyle oluyordu. Önce kötü başlıyor, ama sonra giderek daha etkileyici konuşmaya başlıyordu. İşin en önemli kısmı, dirayetli olmaktı. Samimi bir itirafçı ile haşin yargıç rollerinden istediğini seçebilirdi. Yalnız bu kez kendini kollayacaktı.

"Öncelikle beni bir arkadaşınız, hatta size 'babacan tavsiyelerde' bulunan bir dostunuz olarak görmenizi rica edeceğim. Seçtiğim kelimelerden ötürü kusuruma bakmayın," dedi gülerek. "Evet. Sör John'un yakındığı pek çok şey var; bunların bir kısmı sizin cemiyet içindeki hayatınızı, bir kısmı ise özel hayatınızı ilgilendiriyor. Bu nedenle biz, yani Sör John ve ben, bir piskopos ve aynı zamanda bir peder olarak sizi ziyaret etmem gerektiğine karar verdik. Bu nedenle bunu bir inayet vazifesi olarak gördüm..." Bir anlığına durup karşılık bekledi. Hiçbir yanıt gelmedi. Piskopos devam etti: "Korkarım, tuttuğunuz yolu değiştirebilmeniz için size bazı hatalarınızı göstermek zorundayım Ekselansları. Bir soylu *ve* bir kadın olarak, bu tamamen kendi çıkarınızadır. Biliyorsunuz," dedi sesini alçaltarak, "siz masum olsanız bile önemli olan olayların nasıl göründüğü. Eminim siz de hemfikirsinizdir, bir kadının itibarının haksızca *lekelenmesi* ne kadar da kolaydır, öyle değil mi?"

Alyce esnemesini bastırmaya çalıştı.

"Sizi sıktıysam özür dilerim," dedi tepesi atan Piskopos ve hemen ardından "Ekselansları!" diye ekledi. Bu kadın, Aziz Fransis'i bile enikleri tekmeleyecek kadar çıldırtabilirdi.

Alyce, bütün bunlara yalnızca başını hafifçe yana yatırarak karşılık verdi. Şimdi de kendisiyle alay mı ediyordu bu

kadın? Yoksa onunla *flört* etmeye mi çalışıyordu? Duruma hâkimiyetini kaybetmeye başladığını fark etti. Ama diplomasi eğitimini boşuna almamıştı. Gücü tekrar eline geçirene dek güçlüymüş gibi davranacaktı.

"Pekâlâ. Gelelim içine düşmüş bulunduğunuz hatalara... Siz de biliyorsunuzdur muhakkak."

"Yoo, hayır, Piskopos Efendimiz. Neden bana siz söylemiyorsunuz? Buraya zaten bunun için gelmediniz mi?"

"Küstah sürtük!" diye geçirdi içinden. Demek o da yapacak daha iyi bir şey bulamadığı için, sırf isyan etmiş olmak adına garip davranışlar sergileyip ortalığı karıştırmayı seven zengin kadınlardandı. Sebatla uğraşıldığında sonunda hepsi boyun eğerdi. Pekâlâ! O hâlde başkaldırmanın nelere mal olduğunu öğretecekti ona.

"Öncelikle, bir kadın olarak okuryazar olmanız zaten yakışık almıyor. Bir kadın, erkeğin tohumunun taşıyıcısı, hayatın çok değerli koruyucusudur. Bu muhteşem görev için öyle bir yaratılmıştır ki, dikkatini entelektüel uğraşlarla dağıtması faziletsizliktir. Bir kadının eğitim görmesi; hayatının esas amacını, dişiliğinin *mahiyetini* inkâr etmesi anlamına gelir. Ona doğuştan bahşedilen bilgiler, salt eğitimle kazanılacak bilgilerden çok çok daha derindir. Kitaplardan öğrenmek ruhu yorar, kadınların ruhlarıysa doğuştan kırılgandır, bu nedenle yoldan çıkmaları kolaydır. Akıl sağlığınızı tehlikeye atıyorsunuz sevgili Leydi Alyce. *Ruhunuzu* tehlikeye atıyorsunuz." Cemiyete hitap ederken kullandığı o muteber ses artık hararetlenmeye başlamıştı. Her şeyi böyle tutkuyla ve zarafetle anlatabiliyor oluşuyla gurur duyarak bir nebze de olsa günah işlemiş oluyordu.

"Örneğin," dedi, "okuma yazma bilginizin sizi daha da tehlikeli araştırmalara yönelttiği belli oluyor. Şifalı otlar... Ebelik... Ancak, Kilise'nin bu konudaki öğretisi bellidir: Yüce Tanrı, Âdem'i baştan çıkararak cennetten kovulmalarına neden olan Havva'ya ceza olsun diye bütün kadınları ilelebet ıstırap içinde doğum yapmaya mahkûm etmiştir. *Istırap,* Leydi Alyce. Doğumu kolaylaştırmaya çalışan herkes bu dogmaya karşı gelmektedir. Ebelerin zehirli sapkınlardan sayılmasına ramak kalmıştır. Aynı şey eğitim için de geçerlidir. Anlıyorsunuz değil mi? Biri diğerine yol açıyor. Bütün bunlar aklı öylesine dengesiz bir hâle getirir ki..."

İki yanındaki hayvan dostları gibi Alyce de başını yana eğmiş, hiçbir şey söylemeden Piskopos'un yüzüne bakıyordu. Bu durum Piskopos'un sinirini biraz bozsa da, en azından Alyce'in dikkatini çekmeyi başardığı anlamına geliyordu. Konuyu birkaç örnekle pekiştirmenin vakti gelmişti.

"Bundan tam bir yıl önce, Paris'te," diye söze giren Piskopos, Leydi Alyce'in güvenini kazandığını düşündüğünden, şimdi kendinden daha emin bir şekilde konuşuyordu, "kendine şifacı diyen, sizin gibi asil bir hanım *cadılık* suçlamasıyla yargılandı. *Adı* Jacqueline Felicie de Almania'ydı. Korkarım kendisinin ismi halen bu, ne de olsa sadece küçük bir cezaya çarptırılarak bu konuyla uğraşması yasaklandı. Kesin tekrar başlamıştır. Böylesine akıl dışı, hafif bir cezadan ne umuyorlar ki? Her neyse, *kendisi* bu konuda korkunç şekilde ısrarcı davranmış. Aslen Alman'mış. Bu da durumu yeterince açıklıyor zaten. Üstelik kendisinin Paris'in en maharetli cerrahlarından bile daha akıllı olduğunu iddia edecek tanıklar getirmeye cüret etmiş. Ayrıca bu işte tek başına da değil. Onunla birlikte bir Yahudi kadın da varmış, Belota isimli bir

kadın, onun da şifacılık yapması yasaklanmış. Bakın, kadınların ruhen ve bedenen iffetli oldukları o eski günlerin masumiyetinden geriye eser kalmadı. Şeytanın müritlerinin yaydığı bir salgın hastalığa benziyor bu; okuyabildiği hâlde okuduğunu anlayamayan, yazabilen ancak yazacak bir şeyi olmayan okuryazar kadınlar var artık. Ama siz farklısınız. Siz *aklı başında* bir kadınsınız. Bunu görebiliyorum." Dişlerini göstererek en babacan gülümsemesi ile Alyce'e baktı. "Peki. Bu bilgiyi haiz olduğunuz gerçeğini değiştiremesek de onu doğru şekilde *kullanmanızı* sağlayabiliriz, öyle değil mi?" Alyce'in sessizliğinden cesaretlenip kendi sorusuna iyimser bir gülüş ile kendisi cevap verdi: "Elbette sağlayabiliriz. Hastalıkları iyileştirmekle ve şifalı otlar hazırlamakla uğraşmayı tamamen bırakacaksınız elbette, hem de hemen. Mantıksız bir insan olmadığımı göreceksiniz, Ekselansları. Ortak bir noktada uzlaşabiliriz. Zaten okuma yazma bildiğinize göre, bu bilginizi kullanmaya devam edebilirsiniz; belli sınırlar içerisinde kaldığınız sürece tabii. Okumayı Kutsal Kitap'tan pasajlar için, yazmayı ise mülkünüzün hesapları için kullanabilirsiniz; bunlara izin veriyorum." Bu kez bir maske gibi yüzüne yapışan gülümsemesi, ağzının çevresindeki kıvrımlara iyice yerleşmişti. Alyce Kyteler tek kelime etmedi. Gözlerini dikmiş öylece bakıyordu. Piskopos, kadını ele geçirdiğine emindi.

"Başta zor olacak, biliyorum Ekselansları, biliyorum," diye devam etti Alyce'in cevabını beklemeden, "Ancak Kutsal Kilise'miz ve ben, bu mücadeleye girişme cesaretini kendinizde bulabilmeniz için elimizden geleni yapacağız. Çünkü evladım," dedi ve daha ciddi bir etki yaratmak için kaşlarını çattı, "söylemeliyim ki uzlaşmamız gereken tek konu bu de-

ğil. Gerçi siz zeki biri olduğunuz için tahmin etmişsinizdir muhakkak. Serfler ile dostluk kuruyormuşsunuz. Bu kabul edilemez bir durum ve buna derhal bir son vermeniz gerekiyor. Onlara karşı beslediğiniz şefkati anlıyorum, Hanımefendileri. Yoksullara yardım etmek Hıristiyanlığın övdüğü bir davranıştır ve sizin bu konuda ölçüyü kaçırmanız bağışlanabilir. Yumuşak kalpliliğiniz, kadınlığınızın bir göstergesidir. Görüyorsunuz ya, insanları sadece eleştirmem, övebilirim de." Dinleyicisinin kendinden geçmiş bakışlarını görünce vaazına devam etti: "Ancak şefkatin külfetini serflere yüklememelisiniz. Onların çektikleri çilenin farkına varıp varmamak Tanrı'ya kalmıştır, bize değil. Elbette Kutsal Kitap'ta da belirtildiği gibi, onlara acımalıyız; ancak bu, manevi boyutta kalmalı. Onlara karşı asla aşırı hassasiyet sergilememeliyiz. Onlar Tanrı'nın yarattığı varlıkların en aşağılığı olan vahşi hayvanlardan ancak bir kademe daha üstündürler. Biz de onlara buna göre davranmalıyız. Siz Ekselansları, asil doğmuş ve bir asille evlenmiş biri olarak kendi mevkinize yaraşır davranışlar sergilemelisiniz. Aksi yöndeki davranışlar toplumun yapısını bozar. Bu nedenle fakirlerle münasebetleriniz sadaka dağıtmakla sınırlı kalmalıdır. Eğer bu konuda ısrarcı olursanız, diğerlerinden daha cömert olmanıza izin verebilirim. Ancak sadakalarınızın Kilise tarafından dağıtılması gerekecektir ve böyle bir durumda miktara da *ben* karar vereceğim. Bu bahtsızların durumlarını değiştirmek için başka da bir şey yapmamalısınız. Bu Tanrı'nın işini sorgulamak olur ki zaten Tanrı, bizlere bahşettiği güzel bahtımızın ve yüksek mevkimizin farkına varıp kendisine şükranlarımızı sunmamız için bir uyarı ve hatırlatma aracı olarak, bunlara sahip olmayan yoksulların daima bizimle olmasını istemiştir."

Alyce Kyteler'in yeşil gözlerinde kıvılcımlar parlamaya başlamıştı. Ancak bu kıvılcımlar, Ekselansları'nın yanlışlarını sıralamakta gösterdiği hitabet ustalığına kendini kaptırmış olan Piskopos tarafından fark edilmedi.

"Pazar ayinlerine katılmayı reddetmeniz ise apayrı bir konu. Bu, serfler konusunda gösterdiğiniz kadınsı iyi niyetin yolundan sapması gibi değil, oldukça ciddi bir mesele," diyerck sesini kalınlaştırdı. "Siz günahla aşık atıyorsunuz, Hanımefendi! *Cehennem'in kızgın alevlerini körüklüyorsunuz*!"

Durup bekledi. İşte tam burada kadının, dizleri üzerine çökmesi gerekiyordu. Psikopos, durumdan duyduğu rahatsızlıkla başka bir yöntem izlemeye karar verdi. Bu kadar farklı yöntemi dağarcığına boşu boşuna katmamıştı.

"Kendi lanetlenmenizi önemsemiyorsanız bile," diye devam etti yumuşak bir sesle, "kendi küçük çaplı cemaatinize nasıl bir örnek teşkil ettiğinizi düşünün! Peki ya *onların*, o zavallı köylülerin pespaye ruhları?" Bu son cümlelerin ağzından biraz tiz bir sesle çıktığını biliyordu ve yüksek perdeden tonu yakalamak için bilinçli bir çaba gösteriyordu. "Kocanız, evliliğinizin başlarında kendisinin ısrarları üzerine Pazar ayinlerine katıldığınızı belirtti. Yine kocanızın anlattıklarına göre... Aslında Hanımefendileri, burada müsaadenizle sözlerime ara vererek adil olabilmek için hikâyeyi sizin tarafınızdan da dinlemem gerektiğini söyleyeceğim. Zira kocalar durumları bazen fazlaca abartabiliyorlar! Bunlar bir yana, Sör John'a göre cemaatten gelen daveti geri çevirmişsiniz, günah çıkarmamışsınız, vaaz sırasında kendi kendinize mırıldanırken yakalanmışsınız ve duanın sonunda 'Fie, fie, fie, amen'*

* "Tövbe, tövbe, tövbe, amin."

demişsiniz. Bana tüm bunların doğru olmadığını söyleyeceğinizi umuyorum! Ah *evladım*!"

Richard de Ledrede sonunda kulağa samimi gelen bir ses tonu yakalamıştı. Artık vaazı su gibi akıp yolunu bulacaktı. İçinde, ebedi hayatı tehlikeye düşen bu günahkâr kadına karşı gerçekten sempati besliyordu. Onu kurtarmalıydı. Bir kahraman gibi yardımına koşmalıydı. Kadının ruhunu ele geçirmek istediğini fark etti; o ruhu istiyordu, buna hakkı vardı. İçinde kutsal bir arzunun kabardığını hissetti ve bunun verdiği ilhamla sesinin ikna edici bir ton kazandığını düşündü.

"Ah zavallım, ah sevgili *evladım*, sana yardım etmeme izin verecek misin? Kilise'ye böylesine saygısızlık etmek korkunç sonuçlar doğurabilir. O boynuzlu iblis, böyle zamanlarda günahkârlar ve yanlış tanrılara tapanlarla işbirliği yapmak üzere yeryüzüne iner! Bu gözden uzak, küçük adada güvende olduğumuzu düşünebilirsiniz. Ancak rahiplerim bana Lucifer'in ya da buralarda hitap edildiği adıyla Kara Büyü'nün Evladı Robin Artisson'un* kısa bir süre önce bu adada görüldüğü haberini verdiler. Kadın kılığına bürünmüş kara bir adammış; o iğrenç kafasında boynuzları parıl parıl parlıyormuş. Fırtınalı gecelerde eğersiz ata biniyormuş! Görüyorsunuz ya evladım, Kilise'de böyle herkesi şaşkına çeviren davranışlar sergilemekle ruhunuzu nasıl da kumara yatırıyorsunuz! İşte sizi bu gerçek tehlikelere karşı uyarmak istedim!"

İpek mendiline uzanıp alnında biriken teri silmek için bir an durdu. Fakat bire bin katarak anlattığı bu korkunç hikâyelerden dinleyicisinin en ufak bir rahatsızlık hisset-

* İrlanda kültüründe Şeytan'a verilen ad.

mediğini fark etti. Pekâlâ, mademki ruhani sorumlulukları yerine getirmemenin doğuracağı sonuçlar hanımefendinin gözünü korkutmuyordu, öyleyse belki bunları birkaç tane de gerçek tehditle desteklemeliydi.

"Siz," dedi Kilise'nin gelecekteki önde gelenleri arasına katılacak birine yakışacak kadar kati bir sesle, "bir asil olmasaydınız, böyle bir suç nedeniyle halkın önünde kırbaçlanırdınız Hanımefendi. Ancak Hıristiyanlar kendilerine yapılan büyük yanlışlar karşısında dahi merhametli olmak zorundadırlar. Bu nedenle kocanız ve ben yalnızca bir hafta sürecek olan kuru ekmek ve su cezasından sonra sizin günah çıkarmanıza ve Pazar ayinine katılmanıza izin veriyoruz. Ve elbette tövbe edip benden özür dileyeceksiniz, halkın huzurunda!"

Richard de Ledrede, şimdi amacına ulaştığını hissediyordu. Büyük gayretle, kendini zorla sığdığı sandalyeden kaldırdı ve Alyce'in önünde volta atarken bir parmağını da tehditkâr bir şekilde ona doğru sallamaya başladı. Alyce'in kendisine dik dik bakmaya başladığını fark ettiyse de önemsemiyor görünüyordu. Şeytanın, eline geçirdiği bir ruhu bırakmadan hemen önce en şiddetli mücadelesini verdiğini biliyordu.

"Müptelası olduğunuz bu davranışlar ne dindar birine ne de bir kadına yakışıyor. Bu hareketleriniz ancak bir skandal olarak nitelendirilebilir!" diye kükredi. Sonra sesini alçaltarak, "Çok daha özel olanı, aslında en mahrem konuyu henüz *dile getirmedim* bile; Sör John'la ilgili nazik meseleyi. Bu evde yaşarken kendi hayatı için endişe etmesinden, daha doğrusu öldürülmekten korktuğundan bahsetmedim. Dolaplarınızda

yasak iksirler sakladığınızı öğrendim! Kulağa garip geliyor ancak bu evden ve sizden uzaklaşmasını, sizin yanınızdayken hayatının tehlikede olmasına bağlıyor." İnkâr eden haykırışlar bekleyerek sustu.

Alyce Kyteler'in gözlerinde yeniden yeşil bir kıvılcım parladı. Ancak cevap olarak tek bir kelime sarf etti.

"Bitirin."

Demek tüm ince detaylarına girerek anlatması gerekecekti. Piskopos kendini küçük düşüren bir işin vebalini daha üstlendi.

"*Dört kez* evlenmişsiniz. Sör John bana ayrıca daha önceki eşlerinizin bu dünyadan ayrılışları konusundaki kaygılarını da ilettiler. Ayrıca Sör John sizi suçlayan tek kişi değil, Leydi Alyce. Önceki kocalarınızdan olan üvey evlatlarınız da sizi suçluyorlar. Cadılık güçlerinizle babalarına hâkim olup mülklerini size cömertçe hediye etmelerini sağlamış; sonra da onları cennete uğurlamışsınız. Ancak Hanımefendileri, itiraf etmeliyim ki bu noktada sizi *savundum*. 'Ne saçmalık!' dedim. Sizin gibi eğitimli bir kadın, kocasının onun efendisi olduğunu bilir. Bir serfin mülk sahibine zarar vermesi ya da ona karşı gelmesi; işte buna *ihanet* denir. İhanet eden erkekler asılır, kadınlarsa yakılır! Bilmenizi isterim ki Sör John ve üvey evlatlarınıza hiçbir kadının buna cesaret edemeyeceğini söyledim; yani sonuçta yetişkin üç erkek söz konusu, resmen gülünç bu. Aynı zamanda Sör John'a evlilik yemininin kopmaz bir bağ olduğunu hatırlattım ve sizi bıraktığı için kendisine çıkıştım. Görüyorsunuz ya ne kadar da adil olabiliyorum, Ekselansları. Ancak geceleri daha da kötüleşen hastalıkları ve can sağlığından duyduğu endişe onu öyle dehşete düşürmüş ki..."

"Sanırım söyleyecekleriniz bitmiştir." Alyce Kyteler'in sesi Piskopos'un gevezeliğini bir kılıç gibi böldü.

"Sizi sessizce dinledim," dedi Alyce, "Nezaket, prensibim olduğundan sözünüzü bölmedim. Ancak şimdi *siz* beni dinleyeceksiniz."

Oktan fırlayan bir yay gibi, birden oturduğu yerden ayağa kalktı. Gözlerini bir an bile Piskopos'tan ayırmadan ve arkasına bakmadan armut çöpünü Greedigut'a doğru fırlattı. Dikkatli keçi, fırlatılan çöpü zarif bir şekilde havada kaptı. De Ledrede birden bu kadının kendisiyle aynı boyda olduğunu fark etti ve boy üstünlüğü sağlayabilmek için ayakucunda yükseldi. Ancak bu hareket dengesini bozdu. Alyce, bu durumdan faydalanarak güçlü bir el hareketiyle Piskopos'u bir patates çuvalı gibi yığıldığı sandalyesine doğru itti.

"Oturun!" diye emretti. "Şimdi de *ben* size bir vaaz vereyim."

IV

İki Uyarı

Alyce, günbatımında parlayan böğürtlenlerin rengine bürünmüş gür saçlarını geriye attı, ayaklarını iki yana açıp ellerini beline koydu ve söze başladı. Bir yanında Prickeare, diğer yanında Greedigut'la; Piskopos'a öyle aşağılayıcı bir biçimde bakıyordu ki birazdan bahçedeki bir solucanla cenge girişecek savaşçı bir kraliçeydi sanki.

"Öncelikle şu iftirayı temizleyelim; kocam beni terk etmedi. Sizin için tahayyül etmesi zor olsa da onu buradan gönderen bendim. Hasta olmasına üzüldüm; ancak bu, benim veya bir akşam esintisinin sebep olduğu bir şey değil. John'un saçları zehirden değil, yaşlılıktan dökülüyor. Ama o, ihtiyarladığını kabullenemiyor. Aynı zamanda biraz semirdiğini de kabullenemiyor, bunu kapatmak için korsesinin bağcıklarını fazla sıktırttığından nefesi daralıyor. Onu nefessiz bırakan şey kendi kibri de olabilir, zira beni boğuyordu. İşin aslı, bu adamı hasta eden bizzat kendisi zaten. Bunda şaşılacak bir şey yok.

"Diğer kocalarıma gelince; size nasıl yaşadıkları ve öldükleri konusunda bir özet geçebilirim. Öncelikle, sonsuza dek tek kişi ile evli kalma fikri, bizim yasalarımıza sinsice sızmış Hıristiyanlığa ait bir görüş. Kelt Brehon yasaları, dokuz tip evliliğe izin veriyordu; bunlardan yalnızca *biri* daimiydi ve her iki tarafın da boşanmaya hakkı vardı. Ayrıca evlenmeyi ben istemedim, hele dört kez evlenmeyi hiç istemedim. Perilerin aklımı başımdan aldığını filan mı sanıyorsunuz? Bunların hepsi görücü usulü evliliklerdi. Neden erkekler evlenmek istemeyen bir kadını *rahat bırakmıyorlar*? Bunun tek istisnası rahibeler. Onları bile Kilise'nizle 'evlendiriyorsunuz' ve zamanı gelince de bir kadına reva görülemeyecek şekilde kapı dışarı ediyorsunuz."

Richard de Ledrede cevap vermek için ağzını açtı ama Alyce'in tek bir bakışı ile susmayı tercih etti.

"Annem beni doğururken ölmüş. Babam da kendince severdi beni. İyi niyetliydi. Fakat on üç yaşımdayken beni William Outlawe'la sözledi. O zamanlar hâlâ manastırdaydım ve şimdi olsa sizin sapkın diye damgalayacağınız rahibeler büyüttü beni. Ruhları şad olsun. Çok zeki dedikleri bu çocuğu, yani beni onlar eğittiler. İşte o rahibeler, sırf beni korumak adına, William Outlawe ile evliliğimi geciktirebilmek için neredeyse üç yıl boyunca ellerinden geleni yaptılar. Pek çok yaratıcı bahane üretmişlerdi. Soyadından da anlaşılabileceği gibi* William, zamanında başı şerifle derde girmiş bir adamın soyundan geliyordu. Fakat bu adam, ufak tefek hırsızlıkları bıraktıktan sonra ticarete atılıp deveyi hamuduyla birlikte yutmaya başlayınca, lordlar ona gönülsüzce de olsa

* "Outlawe", kanun kaçağı anlamına gelir.

saygı duymaya başladılar; özellikle de çenelerini kapayacak parası olduğu için. O ve mahdumları, zaman içinde birer bankacı ve tefeci oldular. Bağışlanmaya giden yolu aydınlatmaya yetecek kadar altın sunduğunuz sürece her şeyi hoş görecek ahlaka sahip soyluların hesaplarını ve elbette hesaplarıyla birlikte sırlarını da saklamaya başladılar. Ailenin ikinci göbekten yeğeni ile evlendiğimde, cemiyet içinde son derece saygın bir yerleri vardı. William babam olacak yaşta bir duldu. Bundan da öte, ben doğmadan çok önce hayatının aşkını bulmuştu zaten: Brendi ve tüm alkollü içkiler. Adam leş gibi içki kokuyordu. Uzun bir süre onu kendimden uzak tutmayı başardım, neredeyse iki yıl… Çoğunlukla içip içip sızdığı için bu çok da zor olmuyordu aslında. Fakat yine sarhoş olduğu bir gece çok sinirlendi ve bana saldırıp onunla yatmam için beni zorladı. O gece, bir erkeğin bana elini kaldırmaya cüret ettiği son geceydi. Dokuz ay sonra biricik evladım Will'i dünyaya getirdim. Oğlumuz doğalı henüz bir sene olmuştu; kocam bir gece, zilzurna sarhoş hâlde meyhaneden dönerken asma köprüde atından düştü ve su dolu hendekte boğularak can verdi. Ertesi sabah, boynunda asılı üç adet içki matarası ile leş gibi alkol kokar bir vaziyette bulduk onu. İnsanlar, cenazede ikide bir kahkaha atmama bakıp acıdan çıldırdığıma kanaat getirdiler. Sizi temin ederim, bu beni daha derin bir umutsuzluğa sürükledi."

Sandalyesinde huzursuzca kıpırdanan Piskopos, duyduklarının tamamına inanmamakla birlikte, yine de Alyce Kyteler'in içini dökmesini sağladığı için kendisiyle içten içe gururlanıyor; Alyce ise sonunda dinleyicisini etkisi altına alabildiğini düşünüyordu. Kilkenny ve civarında yaşayan ahali hayat hikâyesini zaten bildiğinden, Alyce kendisiyle

ilgili bir şeyler anlatmaya nadiren gerek duyuyordu. Fakat o, hayatlarındaki neredeyse tek gaile iyi bir hikâye anlatmak olan bir halkın soyundan geliyordu ve şu bezgin hâliyle bile bütün bunları anlatmaktan büyük keyif alıyordu. Anlattıkça daha da hararetlenmiş, konuşurken yürümeye başlamıştı. Aklına gelen bazı anılar sesinin titremesine neden oluyordu.

"İtiraf etmeliyim ki dulluğa alışmakta zorlanmadım. Küçük oğlumu yetiştirmek ve kendi mülkümü yönetmek hoşuma gidiyordu. Şifalı otlarla ilgili araştırmalarıma da işte bu sırada başladım. Köylülerin hasta hayvanları iyileştirmekte kullandıkları ilaçların ne denli tesirli olduklarını gördükçe bu konuyla daha fazla ilgilendim. Ancak özgürlüğümü kutlamak için henüz erkendi, çünkü babam benim için bir koca daha bulmakta gecikmemişti. Hiç kardeşim olmadığından Kyteler Kalesi ve çevresindeki bütün arazi bana kalacaktı ve babam, hata ettiğinin farkında olmadan, tüm iyi niyetiyle benim bu mirası yönetecek bir erkeğe ihtiyacım olduğunu düşünüyordu. İkinci kocam bırakın koca bir mülkü, sebze bahçesini bile idare edemeyecek bir adamdı. İpeklerinize ve mücevherlerinize bakarak sizin sevebileceğiniz tipte bir erkek olduğunu düşünüyorum, Psikopos Efendimiz. Adam le Blound, kendine hayran bir adamdı. Eh, itiraf edeyim, *ben* de hayranıydım; ilk başta ondan çok hoşlandım. Yakışıklıydı ve önceki kocamdan çok daha gençti, üstelik flört etmeyi de biliyordu. Çok iyi vakit geçirdiğimiz günler ve geceler oldu... Bunlar için ona daima minnettar kalacağım, Adam'dan önce aşkın zevkleri hakkında en ufak bir fikrim yoktu."

Piskopos'a baktı, adamın duyduğu utançtan zevk alıyordu. Hikâyesini bölmesine izin vermeden devam etti.

"Ne de olsa hâlâ yeniyetme bir genç kız sayılırdım, Adam da o zamanlar çok çekiciydi. Uzun boyluydu, biçimli bir vücudu ve gür, kumral saçları vardı. Birkaç asi lülesi daima alnına düşerdi ve o tahrik edici dudaklarında hep çapkınca bir gülümseme olurdu. Ama ne zaman konuşmak için ağzını açsa, tam bir ahmağa dönüşürdü. Basitçe cahil demeyeyim, anlarsınız ya, hani insanı şaşırtacak kadar aptal. Ayrıca, kaliteli bir safirin özellikleri ile son moda kıyafetler haricinde hemen her konudaki cehaletinden rahatsızmış gibi bir hâli de yoktu. Adam, dişi bir geyikle bir koyunu birbirinden ayırt edemezdi; ama pelerinin kenarına geçirilecek en şık kürkün hangisi olduğu ya da etollerin uzunluğunun dize kadar mı, yoksa ayak bileğine kadar mı olması gerektiği hakkında saatlerce konuşabilirdi. Bir keresinde tüm akşam yemeği boyunca, yani tam dört saat, coşkuyla *kol kesimi* türlerinden bahsetti: kanat biçiminde olanlar, dantelliler, yırtmaçlılar, boru şeklinde olanlar, dökümlüler, yarasa biçiminde olanlar... Bense hiçbir zaman giyim kuşamla ilgilenmeyip daha çok onun pantolonunun önünü kapatan kumaş parçasına odaklanmakla vakit geçirdim. Fakat çok geçmeden ona karşı duyduğum tutku da sönüp gitti. Benim dostluğumu pek aradığını da söyleyemem. Saatlerini terzilerde, ayakkabıcılarda ve kuaförlerde geçirmeye başladı ve evet... Anladım ki o asi lüleler alnına kendiliğinden dökülmüyormuş. Adam, dış görünümünü iyileştirmek için her şeyi yapardı. Ne yazık ki şifalı otlarımı tuttuğum dolaptan güzelavrat otu aşırarak gözlerinin daha parlak görünmesini sağlayabileceğini keşfetti. Güzelavrat otunun yabani bir bitki olduğu ve dozunu iyi ayarlamazsa ölüme sebebiyet verebileceği konusunda onu uyardım. Hatta o kavanozu *sakladım* bile. Ama Adam odala-

rın altını üstüne getirip buldu onu. O gece Bölge Yargıcı'nın balosuna katılacaktı. Beni dinlemedi ve daha da iyi görünmek için çok fazla ilaç içti. Ve sonunda tam istediği şekilde olmasa da herkesin ilgi odağı olmayı başardı: Baloda dans ederken yere yığılmış... Sonsuza dek kapanıncaya kadar gözleri ışıl ışıl parlamış. Öyle dediler. Ben orada değildim, bir kısrağın tayını doğurmasına yardım ediyordum.

"Adam'ın yasını tuttum, ama çok uzun sürdüğünü söyleyemeyeceğim. İşte benim sözümona gariplikle rimle ilgili dedikodular da o günlerde başladı. Bu süre zarfında köylülerimi daha iyi tanıma fırsatı buldum; ilk kez o zaman çocuklara harflerle sayıları öğretmeyi düşündüm. Tüm yakarışlarıma rağmen babam beni evlendirmekten bıkmamıştı. Üç numara, Richard de Valle, yine bir duldu. Bu 'beyefendi' kendini bir av kahramanı zannediyordu. Dünyadaki en büyük zevkin, silahlı adamlarla birlikte oradan oraya dörtnala koşturup hayvanlara ok ve mızrak atmak olduğunu düşünüyordu. Bunlar yiyecek bulmak için yapılan saldırılar değildi, emin olabilirsiniz, bu düpedüz kan sporuydu. Richard ve arkadaşları bazen öyle manasızca avlanıyorlardı ki yanlarındaki atlar onca eti ve hayvan başını taşıyamayacağı için hayvan ölülerini çürümeye bırakıyorlardı. En gözde hedefleri yaban domuzuydu. Etrafını çevirip öldüresiye mızrakladıkları hayvanın acı çığlıklarını taklit edip kahkahalar atarlardı. Sanırım bizim İrlanda efsanelerini siz bilmezsiniz Piskopos. Kadim Tanrıçamız Cailleach'i kutsamak için anlatılan bir hikâye vardır, dişi yaban domuzunun hikâyesi. O'nun, yani Cailleach'in birçok sureti bulunur. Bunlardan biri de adalet dağıtan Orman Tanrıçası'dır. Hikâyeye göre, Güneş Tanrısı Diarmid O'nu kızdırınca Diarmid'i öldürmesi için büyük dişi yaban

domuzunu göndermiş. Bence Richard de Valle de hayvanlarını katlederek Tanrıça'yı çok öfkelendirdi. Benim aklıma takılan tek şey, O'nun intikam için neden bu kadar uzun süre beklediğiydi. Nihayetinde ava giden avlandı; bir gün üçüncü kocam uşakları tarafından taşınan bir sedye üzerinde, feci bir şekilde deşilmiş iki derin yarasından kanlar akarak eve getirildi. Sahip olduğum tıbbi bilgiler onu kurtarmaya yetmedi. *Kocam,* yavrularını cansiperane biçimde korumaya çalışan bir dişi yaban domuzunun avı oldu ve böylece adalet yerini buldu."

Ossory Piskoposu, konuşacakmış gibi yapıp boğazını temizledi.

"Ah, şimdi söze girmeseniz daha iyi olur," dedi Alyce nazik bir şekilde. "Ben sözümü bitirdiğimde size haber veririm. Bunun *benim* vaazım olduğunu unutuyorsunuz galiba. Sör John'la tanıştınız zaten, size onu anlatmama gerek yok. Sanıyorum benim ne muayene etmeme, ne teşhis koymama, ne de tedavi etmeme izin vermediği bir sürü hayali hastalıkla kendini çekilmez kıldığını söylemem yeterli olacaktır. Ayrıca serflerin *yapması,* kadınlarınsa *yapmaması* gereken şeyler konusundaki önyargıları ve mızmızlanmalarını da eklemeliyim. Sonra, günün birinde kendimi şunları düşünürken buldum: 'Buna daha fazla katlanamam. Ben artık genç kız değilim. Babam öldü. Okuyup yazabiliyorum. Tedavi yöntemlerini biliyorum. Kendi mülkümü ve mirasımı idare edebilecek yeterliliğe sahibim. Üstelik bunu kocalarımın herhangi birinden çok daha iyi yapabileceğime de eminim. Bu aptallığa bir saat daha tahammül etmemin hiçbir nedeni yok.' İşte bu yüzden, John'dan burayı terk etmesini istedim. Bu arada şunu hatırlatmak isterim Piskopos; burası *benim*

mülküm ve her zaman da öyleydi. John buna aldırış etmedi. İsteğimi yineledim. Duymazdan geldi. Bir beyefendi gibi gitmeyeceğini anlayınca onu kapı dışarı ettim. Aslında *onu* değil. Elbiselerini, zırhını, silah koleksiyonunu ve diğer eşyalarını asma köprünün epey uzağındaki tarlalara bıraktırdım. Kendisine hizmet eden iki şahsi uşağını da uzaklaştırdım, zavallı adamlar gitmek istemediler. Ve en sevdiği bahtsız atıyla arabasını da dışarı çıkarttırdım. İşte o zaman John ne kadar ciddi olduğumu anladı. Bir saat içinde eşyalarının peşi sıra burayı terk etti.

"İşte benim evliliklerim böyle. Eminim ki dünyada iyi adamlar da vardır, Piskopos Efendimiz. Böyle birkaç adam tanıdım; sizin hor gördüğünüz serfler arasında mesela. Bütün çocukluğunu etrafındaki korkunç örneklerle geçirmesine rağmen oğlum William da iyi bir adam olacağının işaretlerini şimdiden veriyor. Ama kocalarımla yaşadığım tecrübeler bana evliliğe karşı bağışıklık kazandırdı. Bir ayyaş, bir züppe, bir zalim ve bir ahmak... Hiçbirini ben seçmedim, hiçbirini gerçekten sevmedim ve dürüst olmam gerekirse hiçbirinin yasını da tutamam. *Ancak...*" Şimdiki âna dönüp hakkındaki iftiraları temizlemesi gerektiğini hatırlayan Alyce'in keyfi kaçmıştı. "...onlardan herhangi birini öldürmüş olduğumun ya da John'a zarar vermeye tenezzül ettiğimin ihtimal dahilinde sayılması! Ben *hayatla,* Kyteler topraklarındaki çocukların karınlarını ve beyinlerini beslemekle o kadar meşgulüm ki... Sizden bütün *bu* tür meşguliyetleri anlamanızı beklemiyorum bile."

Alyce'in yükselen öfkeli sesiyle hareketlenen Prickeare, sırtını kamburlaştırıp kuyruğundaki tüm tüyleri diken diken ederek son cümleyi bir tıslamayla noktalamaya karar verdi.

Onu örnek alan Greedigut da burnundan soluyarak toynaklarıyla yeri kazmaya çalışıyordu. Hayvanlarının desteğini hissetmekte olan Alyce, sözlerine devam etti.

"Üvey evlatlarımın suçlamalarına gelirsek... Geleneklerin ve bilginin, altından daha değerli olduğunu öğretmeye çalışmama rağmen, onlar bu yaşlarında hâlâ babaları tarafından şımartılan birer çocuk olarak kalmak istiyorlar. Gayet varlıklı oldukları hâlde daha fazlasına açlar. Bu saçma sapan cinayet iddialarına inanacak birileri çıkarsa benim tüm mülkümün, evlenmeden önce dahi benim hakkım olan bu toprakların beni cezalandırmak adına onlara verileceğinin farkında olduklarına eminim. Ayrıca cadılıkla suçlanırsam bütün malıma mülküme Kilise'nin, yani aslında sizin el koyacağınızı biliyorum. Ben aptal değilim, Piskopos Efendimiz. Kilise'nin İrlanda'nın geleneklerini değiştirmek istediğinin farkındayım. Çünkü böylece, bir kadın evlendiğinde *femme couverte'e** dönüşecek ve kanunen tüm haklarını yitirerek toprağa ya da mirasa kendi adına sahip olamayacak."

Alyce nefes almak için durduğu anda Richard de Ledrede konuşmak için eline bir fırsat geçtiğini düşündü.

"Ekselansları, benim fikrimi açıklamama izin verirseniz..." diye söze başladı uzlaşmacı bir ton kullanmaya özen göstererek.

"Nezaketsizliğimi bağışlayın ama izin veremem," diye sertçe yanıt verdi Alyce. "Neredeyse bütün hayatım boyunca başkalarının fikirlerine müsamaha göstermek zorunda kaldım, fakat kimse benim fikrimi sormadı. Oysa ben, mirasına

* Batı'da, evli kadınları kocalarına bağımlı kılan hukuki statüyü tanımlamak üzere 19. yüzyıla kadar kullanılan terim.

sahip çıkan eğitimli bir erkek olsaydım, benim fikirlerime de değer verilirdi. Bir yandan Kilise biz kadınları baştan çıkarıcı varlıklar olarak görürken, diğer yandan da bütün dünya bize birer malmışız gibi davranıyor… *Bana sorarsanız,* ikisi de birbirinden beter. Ve evet, Pazar ayininde 'Fie, fie, fie, amen!' dedim. Doğrusunu söylemek gerekirse Pazar ayinleriniz ve durmaksızın konuşan o rahipleriniz beni yoruyor. Sizin ibadetinizde ne dans var, ne de kahkaha. İnancınıza da, ona inananlara da saygısızlık etmek istemem ama siz biraz… Nasıl desem, *ilkel* görünüyorsunuz. Şarap ve ekmeği anlamakta güçlük çekmiyorum: dünyanın sunduğu armağanların kutsanması, üzüm ve tahıl. Ancak bunların Tanrı'nızın kanı ve eti *olduğunu* iddia etmekteki ısrarınız ve sonra da bunları yamyamlar gibi *yalayıp yutmanız...*" Alyce, ürpertisini saklamaya gerek görmedi. "Kesinlikle bana göre değil. Ben Kadim Yollar'dan gitmeye devam edeceğim. Yüce Anamızın dünyayı yeni doğurduğu, zamanın henüz dilimlere bölünmemiş olduğu dönemde başlayan geleneğe inanmaya devam edeceğim."

Piskopos sanki bir darbe yemişçesine geriye çekildi.

"*Pagan!*" diye bağırdı dehşet içinde. Haç çıkardı. "Sen şeytana tapan bir kâfirsin! Yüce Tanrım, bir de bunu açık açık söylüyorsun! Sen bir *cadısın*!"

"Evet, ben toprağın üstünde yaşamayı tercih ediyorum. 'Pagan' sözcüğü, 'kırsalda yaşayan' anlamındaki 'paganus' sözcüğünden gelir, yoksa Latincenizi unuttunuz mu? 'Kâfir' kelimesinin* de benzer bir anlamı var: 'Toprak üzerinde yaşayan.' Yunancadan geliyor."

---

* İngilizcede: Heathen

"Latincemi de Yunancamı da unutmadım!" diye haykırdı Piskopos, yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

"Ama bütün o dilleri öğrendiğiniz sıralarda, -bu kadar şaşırmayın, evet sizin özel hayatınız hakkında bildiklerim var- o bilge keşişleriniz size 'cadı' kelimesinin* Saksoncada âlim anlamına gelen 'wicca' kelimesinden türediğini öğretmediler mi?"

"Bir kadının kendi bilgisiyle böyle gösteriş yapması şaşılacak bir şey! Bu tam bir..."

"Korkmayın. Sizi daha fazla eğitmeye çalışmayacağım. Ben sadece bana ihtiyaç duyulduğu yerde öğretirim ve bile bile cahil kalmak isteyenlere bir şeyler öğretmeye çabalamam, fakat..."

"Ekselansları, daha fazla ileri gitmenize *müsaade edemem!* Hakaretleriniz..." Ne var ki Alyce, tahıl tarlasına dalmış önüne ne gelirse biçen bir tırpan gibi hesapsızca sözlerine devam etti.

"...fakat sizin şu *'şeytana tapan'* suçlamalarınız yok mu! Ne büyük saçmalık! Şeytan, hepimizden çok siz rahipler için gerçekten bir şey ifade ediyor. Hadi yapmayın lütfen, biz aslında çok basit sayılırız. Biz toprağı ve mevsimlerin iyiliklerini kutlarız, bu dünyadaki acılara katlanmamız için uydurulmuş ahiret hayatı yerine ânı yaşarız ve her ânın kıymetini biliriz. Biz acı çekmekten *hoşlanmayız,* bu yüzden de bedenimizi sizin yaptığınız gibi reddetmeyiz. İrlandalılar zalim krallara pek çok kez başkaldırmışlardır. Ancak çatışma *aramayacak* kadar da zekiyizdir. Bizi kendi hâlimize bırakırsanız, biz de sizi rahat bırakırız. Ama sizin yönteminiz bu değil,

* İngilizcede: Witch

yanılıyor muyum Efendim? Vaazlarınızda bahsettiğiniz 'sevginin gücüne' gerçekten inanan müritleriniz çıkarsa onları da şehit ediyorsunuz, öyle değil mi? Önce çarmıha geriyor, sonra da kutsal ilan ediyorsunuz?"

Piskopos'un gözleri büyümüş, şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmıştı. Duyduklarına inanamıyordu.

"Ah, evet. Benim için az önce sergilediğiniz gösteri epey etkileyiciydi Piskopos. Evliliğim, haysiyetim ve ruhum için endişelenmeniz..." Alaycı bir edayla alkış tuttu. Alkışı duyan uşak anında Büyük Salon'un girişinde belirdi, fakat ona gitmesini işaret eden Alyce tekrar misafirine döndü. "Ancak şimdi ziyaretinizin asıl sebebine gelelim. Eire'de yaşayan insanları tatlı suda yüzen bir budalalar yığını olarak görüyorsunuz. Ama okuyabildiğimi unutuyorsunuz, ayrıca elimde imkânlar da var. İngiltere'de ve Kıta Avrupası'nda benim için çalışan casuslarım var; bana özel raporlar gönderen birkaç güvenilir insan. Görüyorsunuz ya, sizin Kutsal Engizisyon'unuza ayak uydurmaya çalışıyorum. Papa XXII. John'un cadılıkla suçladığınız kişilere açıkça savaş ilan eden yeni fetvalar verdiğini biliyorum. Kilise'nin kendine yeni bir kan sporu bulduğunu da biliyorum. Çoğunluğu kadın ve kızlardan oluşan bir sürü insanı yakalayıp yaktığınızı biliyorum, tüm katliamlarınızı takip ediyorum."

"Durduk yere olmuyor bunlar! Hepsi iğrenç sapkınlıklar..."

"Peki niçin oluyor? Kadınlar şifacı, öğretmen veya dokumacı oldukları için mi; takımyıldızların anlamlarını merak edip araştırdıkları için mi; kendi seçtikleri insanla evlenmek istedikleri ya da hiç evlenmek istemedikleri için mi; önsezi-

leri kuvvetli olduğu için mi? Söyleyin; bir babaya, kocaya ya da erkek kardeşe, hatta oğullarına itaat etmedikleri için mi? Yoksa tenleri koyu renkli olduğu ya da benleri olduğu için mi? Çok zeki ya da çok aptal, çok fakir ya da çok zengin, çok gösterişsiz, hatta belki de çok güzel oldukları için mi? Kadınlar doğurmak, büyütmek, iyileştirmek ya da sevmek dışında *ne* yaptılar size? Kutsiyeti tek bir kalıbın, kendi kalıbınızın içine hapsetmek ve buna katılmayan herkesi yok etmek istemenizin nedeni, bizim varlığımızla erkekliğinizin gölgelenmesi midir? Papanız sizi İrlanda'ya *bunun* için göndermedi mi, Richard de Ledrede? Suçlama ve katliam salgınını buraya taşımanız için! Cadıları avlamanız için! Yüzünüzden okuyabiliyorum bunu, sanki bir leke gibi alnınızda yazılı."

Alyce tartışmanın hararetinden kaynaklanan enerjiyle titremeye başlamıştı ama teslim olmaya hiç niyeti yoktu. "Şimdi beni iyi dinleyin, Papalık Elçisi. Sizin ayaktakımı dediğiniz bu insanlar ne size ne de Kilisenize asla zarar vermediler. Rahipleriniz onları tehdit edince uysal bir şekilde Pazar ayinlerinize *giderler.* Ama kendi sabbatlarını kutlamaya ve geleneklerini korumaya da devam ederler. Bu köylüler fakir olabilirler ama aptal değiller. Sizi güzellikle uyarıyorum. *Bu insanlara zarar vermeyeceksiniz*!"

De Ledrede, bir kâbustan uyanmaya çalışır gibi gözlerini hızlıca kırpıştırıp duruyordu. Alyce Kyteler'in kelimeleri taş duvarları çınlatıyor, sesi giderek daha da kavgacı bir tona bürünüyordu.

"Piskopos Efendimiz, Marifet Çemberi içinde sizin durumunuzdaki bir kimseye, yani henüz yabancı gözüyle bakılan birine *acemi* deriz biz. Bu yüzden alçakgönüllü davranırsanız

akıllılık edersiniz. Siz İngiliz'siniz *ve* Papalık Sarayı'ndan geldiniz, bu iki özelliğiniz de size burada dost kazandırmaz. Biz İrlandalıların belleklerinde çok eskilere uzanan anılar var. Papa IV. Adrian'ın, İrlanda'nın egemenlik haklarının tümünü İngiltere Kralı II. Henry'ye verişinin üzerinden iki yüzyıl geçti ve biz bunu asla unutmadık. Siz şu an, büyük bir çoğunluğunun halen İlahi Güç'ün pek çok farklı suretlerine tapınabildiği bir adadasınız. Bu suretlerin kadın ya da erkek olması sorun değil. Fakat her şeyden öte ve her şeyin üzerinde Bin Adlı, Yerlerin ve Göklerin Tanrıçası Yüce Anamız bulunur. Burada onun Marifet Çemberi'nin liderleri *kadınlardır.* Ben de onlardan biriyim."

Piskopos silkinerek harekete geçmeye çalıştı ama nereden başlayacağını bilemiyordu. Fakat bu kadına esir düşmüş bir aptal gibi susup oturamazdı da. Kilise savunulmalıydı. Gerçek kadınlık böylelerine karşı savunulmalıydı.

"Cennetin Anası..." diye tükürükler saçarak konuşmaya yeltendi.

"Ah evet," dedi Alyce bitkinlikle, "Kilise'nin kadınlara duyduğu saygının bir kanıtı olarak sözü Cennetin Anası'na getirmek üzeresiniz. Doğrusunu isterseniz, Tanrı'nızın annesinin, dininizle ilgili birkaç iyi şeyden biri olduğu *doğrudur.* Fakat Meryem, bizim Tanrıçamızın daha *evcil* bir hâli ve siz onun üç farklı döneminden sadece ikisini dikkate alıyorsunuz: 'Bakire' ve 'Ana' olduğu dönemleri. Size hatırlatmak isterim ki hepsinden daha güçlü olduğu 'Kocakarı' dönemini yok saymanız hiç akıllıca değil. Sadede gelirsek; biz sizin taklit inançlarınız yerine kendi hakiki inançlarımızı tercih ediyoruz. Ah lütfen, öyle tedirgin durmayın. Fikri bizden

çaldığınız için utanmanıza gerek yok; bunu yapan ilk din sizinki değil, sonuncu da sizinki olmayacak sanırım. Sizin gazabınızdan korunmak için Kıta Avrupası'ndan kaçan Kabalacılara evimin kapısını açtım ve bu Yahudilerden öğrendiğime göre İştar, Binalı ve Şekinah olarak da bilinen kadim bir Tanrıçaları varmış. Bu yüzden boşuna kaygılanmayın; o kadın ki her şeye hayat vermiş, o hâlde hepimize aittir. Herkesin özgürce paylaştığı bir armağanı çalamazsınız. Ama *ruhlarımızı* çalabileceğinizi ya da bedenlerimizi dinsel bir aşkla Fransa'dan buraya taşıdığınız o ateşe atabileceğinizi de düşünmeyin. En iyisi, Roma'ya ya da Avignon'a ya da Papa'nızı bugünlerde nerede tutuyorsanız oraya geri dönün Piskopos ve ona İrlandalıları rahat bırakmasını söyleyin. John'a da *beni* rahat bırakmasını söyleyin. İşte şimdi bitirdim konuşmamı. Gidebilirsiniz."

Ossory Piskoposu güç bela ayağa kalktı, kendisine dik dik bakan Alyce'in yanından usulca geçti ve konuşamayacak kadar hiddetlenmiş bir hâlde ayaklarını sürüye sürüye kapıya yöneldi. Tam eşiğe gelince geri döndü ve buradan çıkıp gitmeden önce zevahiri kurtarmasına yardım edecek, doğru düzgün bir cümle aradı. Ama o anda dikkati dağıldı. Çünkü sonsuza uzanıyormuş gibi görünen Büyük Salon'u çevreleyen kalın taş duvarlar üzerinde duran yüksek tonozlu çatının nasıl sapasağlam bir biçimde yükseldiğine bakıp da bu muazzam mekâna bir kez daha hayran kalmamak imkânsızdı. Odadaki her bir gölge, bronz hazneler içindeki meşalelerden ve pırıl pırıl parlayan, uzun, gümüş şamdanlardaki kalın ve yumuşak mumlardan yansıyan ışıkla şekillenmişti. Salonun ortasında dikilmiş duran bu cadaloz kadın; hırpani görünüşlü bir deli ve bir sapkın olabilirdi ama aynı zamanda bu ci-

vardaki en zengin toprak sahibiydi. Ve bu kadın, tehlike arz edecek kadar zekiydi.

Piskopos, olağanüstü bir gayretle mimiklerini diplomatik bir maskenin ardına sakladı. Alyce'e, sanki birbirine denk statülere sahiplermiş gibi içten davranarak kendi mertebesini ortaya koymasının zamanı gelmişti.

"Sevgili Alyce," diye söze başladı, "buradan bu şekilde ayrılmaya ..."

"*Sevgili Alyce* değil, *Ekselansları*... Ben sizin karşınızda asillerin asili, *Bayan* Alyce Kyteler olarak bulunuyorum, Piskopos. Kelt Kraliçelerinin Kızı, Hastaların Şifacısı, Yüce Bilge'nin Marifet Çemberi'nin Yüce Rahibesi'yim ben. Bana ancak böyle hitap edebilirsiniz."

De Ledrede'in soğukkanlılığı uçup gitmişti "Bu *dişi* kurt, bu ..." diye geçirdi içinden. Kadının söyledikleri karşısında altta kalmamak için bir cevap arıyordu, ancak kan beynine sıçramıştı. Piskopos, kenetlenmiş dişlerinin arasından lanet okuduğunu fark etti.

"Tanrı şahidim olsun ki bugün ettiğin sözlere pişman olacaksın kadın! İncil der ki: 'Cadı olanın katli vaciptir!' Exodus XXII, 18. ayet! Bu yüzden siz *ve* serfler arasındaki müritleriniz, ayağınızı *denk alın* Hanımefendi!"

Alyce'in kılı kıpırdamadı. Sadece, Piskopos'a doğru bir adım attı.

"Aslında o cümledeki emir yanlış çevrilmiş. Doğrusu, '*Zehirleyenin* katli vaciptir!' olmalıydı ama belki de Yunancanız o kadar iyi değildir?"

Piskopos saygınlığının yerle bir olduğunu hissetti. Daha da kötüsü, artık rakibine karşı amansız bir hayranlık duyu-

yordu. O anda, Alyce'i mahvedecek bir karşılık verebilmek için ruhunu şeytana satmaya hazırdı. Dolambaçlı cümleleri bir kenara bırakıp içinden geldiği gibi konuşmaya başladı. Aklından geçenleri, kendisini dahi şaşırtacak bir dürüstlükle karşısındaki kadına açıklamaya başladı.

"Beni küçümsüyorsunuz Hanımefendi, bunu açıkça görebiliyorum. Ama bence, sizinki gibi eğitimli bir aklın faziletlerini; batıl inançlar, büyücülük ve çıkarlarını savunduğunuzu iddia ettiğiniz serflere böbürlenerek ettiğiniz ucuz iyilikler için boş yere harcıyorsunuz. Siz onların kirli bedenlerini kurtardığınızı iddia ediyorsunuz, bense pejmürde ruhlarını. Merak ediyorum, sizce hangimiz onları hakir görüyor?"

Kısa bir an, birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. Piskopos, Alyce'in yüzünün bembeyaz kesildiğini görür gibi oldu.

Ardından Alyce yeniden ellerini çırptı ve uşağı kapıda beliriverdi.

"Papalık Elçisi ayrılıyorlar. Kendisine yolu gösterin," diye emretti. Sonra birden aklına bir fikir gelmiş gibi, "Ah, unutmadan Piskopos Efendimiz. Hazımsızlık ve asabiyet gibi şikâyetleriniz olduğunu görüyorum. Papatya yapraklarından demlenmiş çayı günde üç kere içerseniz bu gibi şikâyetleriniz azalacaktır. Ayrıca yemekte şarap yerine ballı elma sirkesi içmelisiniz. Taze nane çiğnemek de midenizi rahatlatır ve nefesinizi tazeler," dedi.

Piskopos, bu kadın tenezzül edip sağlığıyla mı ilgileniyor, yoksa alay mı ediyor karar veremeden ve her iki durumda da daha fazla aşağılanmış hissederek, sert adımlarla kemerli çıkış kapısına yöneldi. Yüzü, mor cüppesinin rengini almıştı. Alyce Kyteler'in artık sakinleşmiş, fakat hâlâ tartışmanın et-

kilerini taşıyan sesi, sinir bozucu reçeteleri sıralamaya devam ederek Piskopos'un peşi sıra geliyordu.

"Heeey, Piskopos Efendi! Azıcık pelinotu çiçeği çözeltisi sindirim ve gaz probleminizi azaltır, ama günde sadece birkaç damla. Bir de biraz daha az yemeye ne dersiniz? Biraz da fiziksel hareketle kesinlikle..."

Uzakta bir kapının çarptığını ve ana girişten gelen gümbürtüyü işitince, Piskopos'un artık kendisini duyamayacağını anladı. Titizlikle sol patisini yalamakta olan Prickeare'a ve bu can sıkıcı insan sohbetini protesto edercesine dizlerini altına kıvırıp kestirmeye başlayan Greedigut'a baktı.

"Benim," diye dostlarına seslendi Alyce, "hemen uyumam lazım."

Salondan aceleyle çıktı, Petronilla'yı arayıp buldu ve ona öğleden sonra, kutsal gün için pişirilecek tartlara konulması gereken yemişleri toplama işinin daha önce planlandığı gibi yürütülmesi talimatını verdi. Diğer Lugnasad hazırlıklarıyla daha sonra bizzat ilgileneceğini de ekledi. Ve kuleye giden basamakları yorgun argın tırmanmaya başladı.

Malikânenin leydisi, odasına girince sandaletlerini ayağından çıkarıp bir kenara fırlattı ve üzerindeki giysilerle kendini yatağa attı. Kısacık bir iniltinin ardından hemen uykuya daldı.

V

Mutfak Komploları

Piskopos'un ziyaretini izleyen haftalarda Leydi Alyce o kadar meşguldü ki; Piskopos da, savurduğu tehditler de aklından çıkıp gitti. Kyteler Kalesi'nin surları içinde başlı başına bir köy vardı ve toprakların her bir köşesi; kuleden ahırlara, merkezdeki kale yapılarından komşu tarlalardaki köylü kulübelerine kadar her yer temizlendi. Lugnasad sırasında yağmur yağması ve kutlamaların kapalı alana taşınması ihtimaline karşı, kalenin tüm oda ve holleri güzelce süpürülüp yıkandı, etraf üç yapraklı yoncalar ve taze filizlerle süslendi. Duvar halıları dışarıya çıkarılıp tozdan arındırılmak için dövüldü, temizlenmiş taş duvarlara tekrar asılmadan önce özenle fırçalandı.

Taze tereyağı yapımı nedeniyle kalenin mandırası epey hareketliydi. Alyce'in birkaç yıl önce soğuk hava deposu hâline getirdiği eski zindanlara çömlekler dolusu kaymak stoklanıyordu. Birahanede ise, mayalanmış taze biradan ve mahzende soğutulmakta olan mürver şaraplarıyla yan yana

fıçılar içinde dinlendirilen altın renkli ale birasından yükselen malt ve şerbetçiotu kokuları nedeniyle insanın başını döndüren ağır bir hava vardı. Kışın tüketilecek etlerin kurutulduğu, domuz pastırmalarının tütsülendiği, hemen yakınlarındaki Nore Nehri'nden yakalanan balıkların tuza yatırıldığı ambarda da hummalı bir çalışma vardı. Normal zamanda ağzına kadar dolu olan tuz küvetleri, bu sabbat öncesinde ve boyunca hiçbir surette hayvan eti –kümes hayvanı, sığır ya da balık– tüketilmeyeceği veya işlenmeyeceği için, özel tören mumlarının üretimine tahsis edilmişti.

Puf puf olmuş, içi bol malzemeli bademli ayçöreği tepsileri fırınlardan çıkarılıp soğumaya bırakılırken, etrafı da tarçın ve bal kokulu dumanlar sarmıştı. Onların yanında da maydanozlu ve yulaflı, sıcacık somun ekmekler, bölünüp yassı tabaklarda servis edilmek üzere tezgâhlara yığınlar hâlinde dizilmişti. Lugnasad bir tahıl festivali olduğu için, birbirinden farklı pek çok ekmek hamuru yoğrularak fırınlanıyor ve arpalı kekler, buğdaylı gevrekler, yulaflı börekler, çavdarlı kekler ve kepekli turtalar pişiriliyordu. Bu sabbat, hayatının çeşitli evrelerinde Tanrıça'nın çocuğu, ağabeyi ve eşi olan Keltlerin kadim Güneş Tanrısı Lugh onuruna kutlanıyordu. Lugh, tahılların gürbüz bir biçimde büyümesi için bereket güçlerini Tanrıça'nınkilere katan Yeşil Adam'dı.

Malikânenin tüm sakinleri, günlerdir sabbat hazırlıkları için oradan oraya koşuşturuyorlardı.

Demirci Henry Faber, Alyce'in adaşı olan karısıyla birlikte malikâneye uğradı. Kocası Henry gibi Alyce de demircilikle uğraşıyordu. Bunun yanında kıymetli metalleri işlemede de ustalaşmış, hünerli bir zanaat kadınıydı. Alyce Kyteler'in

törensel hançeri Athame'yi bileylemek ve parlatmak üzere demirhanelerine götürmeye gelmişlerdi. Ayrıca, kalaylanmış şarap sürahilerini parlatmak için özel olarak ürettikleri demlenmiş sirkeyle dolu bir fıçı getirmişlerdi yanlarında.

Alyce'in oğlu William ve onun en yakın arkadaşı Robert de Bristol, sabbat şenlik ateşi için Covenstead'e götürülecek dişbudak ve armut ağacı kerestelerini kurusunlar diye piramit şeklinde dizip kulübeye yığmışlardı. Bu iki gencin sorumluluğundaki her iş gibi bu iş de normalden iki kat daha uzun sürmüştü. Bunun nedeni ise, Will Payn'in siyah saçlı, genç ve güzel kızı Maeve'in bu iki kafadardan hangisini tercih edeceği konusunda heyecanla ve aralıksız bir biçimde tartışmalarıydı. Daha sonra, Alyce'in gözetimi altındaki bu iki gönülsüz gence, Lugnasad töreninde giyilecek kırmızı renkli ayin giysilerini yıkama işi verildi. Ketenlerin kaynatılması, yün karışımlı giysilerin küllü su ile çitilenmesi, ipeklerinse bir gece önceden beyaz şarap katılmış ılık suda bekletilmesi gerekiyordu. Kumaşların bir kısmı şimdiden parlamaya başlamıştı bile. Eski renklerine kavuşan tunikler, fistanlar, gömlekler, pelerinler, cübbeler ve taytlar; kurutma iplerinin üzerinde rüzgârla dans ederken kan kırmızısı, mürdüm, yakut, kiraz, narçiçeği ve bordo renklerinden müteşekkil bir renk tayfı ortaya çıkıyordu.

Ayak işleri için oradan oraya koşuşturan çocuklar, çelenk ve dans kurdeleleri yapmak için topladıkları, yaz gölgeleri gibi yumuşak ve uçuk tonlardaki mavi ve yeşil kır çiçeklerini sepetler içinde getiriyor; daha küçük yaşta olanlar ise gülüşerek etrafta koşturuyorlardı. Hava, kahkaha ve enerjiyle dolup taşıyordu.

Sabbat arifesinden önceki gün, tüm bu koşuşturmacada heyecan doruğa tırmandı. Tüm malikâne ayaklanmıştı ve bütün hazırlıkların nabzı kalenin ana mutfağında atıyordu. Burada meşe ağacından uzun bir masanın etrafına dizilmiş üç kadın, arada sırada esip içeriyi serinleten meltemin tadını çıkararak, bir yandan hızlı bir şekilde işlerini yapıyor, bir yandan da sohbet ediyorlardı.

Masanın bir ucunda, lohusalık dönemini atlatmış olan Helena, özenle sırtına bağladığı bebeğiyle bir tabureye tünemişti. Hâlinden memnun görünen küçük Dana tükürük baloncukları saçarken, annesi kendi ritminde çalışıyor ve mısır püskülü, buğday sapı, kendir, yaban otu demetinden oluşan koca bir yığını örerek sabbatta misafirlere hediye olarak dağıtmak için saman bebekler yapıyordu. Her Lugnasad'da, Tanrıça'nın Yeşil Adam'la müjdeli çiftleşmesinden doğacak hasadı onurlandırmak üzere evlerdeki sunaklarda bütün bir sene boyunca bekçilik eden bir önceki yılın bebekleri, iyi şans getirmeleri için yeni bebeklerle değiştirildikten sonra şenlik ateşinde yakılırdı.

Malikânenin en becerikli terzisi dul Annota Lange ise Helena'nın tam karşısında oturmuş; pek çoğu uzak yerlerden gelecek misafirlerine hediye edeceği, evleri kötülüklerden koruyan muskaların küçük keseciklerini dikiyordu. Masanın üzerinde toz karanfil, süsen kökü, sandal ağacı kıymıkları, kurutulmuş lavanta çiçekleri, sıraca otu, sedef otu, öğütülmüş yenibahar, çeşit çeşit yağlar ve sakızlardan oluşan mis kokulu bir yığın vardı. Tarif basitti. Sekiz parça birinden, üç parça bir diğerinden alıp hepsini kare şeklinde kesilmiş kaput bezine sarıyor ve kırmızı pamuk ipliğiyle üç kez dolayıp bağlıyordu. Daha sonra Leydi Alyce, Yüce Rahibe olarak,

toprağın ve aile ocaklarının koruyucusu Tanrıça Hetha'nın adını söyleyecek ve bu kesecikleri kutsayacaktı.

Annota'nın yanında oturan Petronilla de Meath'in açık sarı renkli saç örgüleri, çalışmakta olan ellerini engellemesin diye topuz yapılmıştı. Petronilla, bezelyeleri ayıklamayı bitirmişti; şimdi de bir yandan göz ucuyla kızı Sara'yı takip ediyor, diğer yandan da fesleğen ve adaçayı yapraklarını havanda dövüyordu. İki yaşındaki bebek, elinde tokmak niyetine kullandığı taş parçası ile ahşap bir çanak içindeki fındıkları eziyor; ardından kabuklarla ezilmiş fındıkları, çok ciddi bir iş yapıyormuş gibi, tatlı tatlı birbirine karıştırıyordu.

Petronilla, son zamanlarda eline geçen her fırsatta yaptığı gibi, konuyu yine Richard de Ledrede ile ilgili içinde gün geçtikçe büyüyen korkularına getirdi. Şimdiye kadar herkes Papa'nın Elçisi'nin Leydileri ile yaşadığı tartışmayı ve Leydilerinin Piskopos'u nasıl alt ettiğini öğrenmişti. Ancak Piskopos İrlanda'yı terk etmemişti. Aksine, sık sık Katedral'de cemaat toplantıları düzenliyor, kent halkına, aralarında yaşadıklarını iddia ettiği şeytanla işbirliği yapan Jezebel'ler aleyhinde vaazlar veriyordu. Bu vaazlar esnasında, şeytanın varlığına delalet eden işaretlerin her yerde olduğunu öne sürüyor ve bu emarelere göndermeler yapıyordu. Şeytanın, tavus kuşlarının tüyleri üzerinde bulunan göze benzer yuvarlak şekiller vasıtasıyla insanları izlediğini, saçları ateş renginde olanların cehenneme gideceğini bire bin katarak anlatıyor; Bathsheba'dan, Babil'in Fahişesi ile kocalarından bahseden İncil pasajlarını tekrar tekrar okuyordu. Bir tavus kuşu besleyen Alyce Kyteler de kızıl saçlı olduğundan ve birçok kez evlendiğinden, bütün Kilkenny ve tabii tüm Ossory halkı Piskopos'un kime gönderme yaptığını kolayca anlayabiliyordu.

"Bu Piskopos'un derdi Hanımefendilerinin bir şekilde ya canını almak, ya da ruhunu ele geçirmek!" diye düşüncesini ortaya koydu Petronilla. "Ya biri, ya öteki. Size söylüyorum, adamın niyeti kötü." Sanki adaçayını değil de Piskopos'u dövüyordu havanda.

"Hımm, bilmem ki..." diye mırıldandı Annota, bir yandan dişiyle kırmızı ipi koparırken. "Adamı ciddiye alamıyorum. Yani biliyorsunuz, o çok *suratsız." Somurtkan bir ifade takınarak Piskopos'u taklit etti.* "Gülmeyi bile beceremeyen bir adamı ciddiye almak zor."

Petronilla ters bir bakış fırlattı. Arkadaşlarının duruma bu kadar kayıtsız kalmaları sabrını taşırmaya başlıyordu. Ayrıca hanımının böyle bariz bir tehlike karşısında bu kadar gamsız davranmasından dolayı da ayrıca endişe duyuyordu.

"Çok bilgili biri değilim ama kesin olarak bildiğim bir şey var, o da gülmeyen bir insanın kesinlikle ciddiye alınması gerektiğidir. Yani sizce böyle herkesi başına toplayıp tüm rahipleri ve halkı Ekselanslarına karşı kışkırtmasını umursamamalıyız öyle mi?"

"Bizi azarlama Pet," diye karşı çıktı Annota kibarca, "Hanımefendileri kendince tedbirler alıyor."

Helena, son yaptığı saman bebeği, üzerinden sarkan bir iki tahıl tanesini de üfleyip temizleyerek büyük hasır sepete, bitmiş diğer bebeklerin yanına yerleştirdi. Ellerinde kalanları silkeledikten sonra kaşlarını çattı ve mırıltıyla konuşmaya başladı.

"Evet, haklısın; Piskopos, bölgesindeki tüm başrahipleri çağırarak toplantılar yapıyor, bu doğru. Erikleri satmak için pazara gittiğim gün öğrendim ki, şimdi de bölgedeki tüm ra-

hip ve keşişlerle toplantılar yapıp bu zavallı adamlara 'İrlanda ruhunun içine düştüğü bunalım' hakkındaki fikirlerini zorla dinletecekmiş. Ama Hanımefendileri diyor ki Piskopos'un elinden ancak böyle tiyatro çevirip gösteriş yapmak gelir."

Helena ve Annota bakıştılar.

"Ve Yüce Mongfhinn adına, Hanımefendileri de 'tiyatro'dan anlar!" diye güldü Annota.

"Ekselanslarıyla ilgili gülünecek ne var?" diye çıkıştı Petronilla, her zamanki gibi taparcasına sevdiği hanımını savunarak.

"Yok bir şey çocuk," diye yanıtladı Annota. "Yalnızca... Yani demek istediğim, tüm soylular gibi Hanımefendileri de gösteriş yapmayı bilir."

"Ne demek istediğini anlamadım. O hiç soylular gibi giyinip, onlar gibi kibirlilik yapmaz ki..."

"Hayır, tabii ki o şekilde yapmaz. O, soyluları görmezden gelerek gösteriş yapar. Onlardan biri *olmadığını* göstermek hoşuna gider. Kendi meşrebiyle bize de gösteriş yapar tabii. Bazen bizim gibi davranmak da hoşuna gider. Bunda bir yanlışlık yok elbette, ama komik bir şey, çünkü..."

Petronilla birden ayağa fırladı.

"Hanımefendileri dünyanın *en iyi kalpli...*"

"Dur, sakin ol Petronilla!" diye Petronilla'yı sakinleştirmeye çalıştı Helena, kızıyla konuşur gibi bir hâli vardı. "Otur hadi, otur. Hepimiz Leydi Alyce'in emrinde çalışmanın ne kadar büyük bir talih olduğunun farkındayız. Sadece..." dedi ve dönüp yardımına yetişen Annota'ya baktı.

"Sadece şunu söylemeye çalışıyoruz, büyük insanların hikâyeleri de büyük olur Pet," diye sözü aldı Annota. "Bi-

zim gibi basit insanlar için en iyi olanı ise onların ayaklarına dolanmamaktır. Hanımımız, buradaki soyluların içinde en vicdanlısı, evet. Ama onun gibiler kavgaya tutuşunca, bizim gibilerin canı yanar."

"Ama bu Piskopos senin veya benim canımı yakmanın peşinde değil, Annota. Leydi Alyce'e zarar vermek istiyor!"

"Bu Piskopos'un gözü ne seni ne de beni *görüyor*," diye Petronilla'yı azarladı Helena. "*Onu* görüyor, çünkü buralarda ondan daha çok göze batan bir şey yok zaten. Annota'nın da, Hanımefendilerinin süslü kelimesini kullanarak 'gösteriş yapıyor' demesinin nedeni bu. Ama kaygılanmana gerek yok. Soylular arasında olup bitenlerin çoğu, savurdukları tehditler bile, yalnızca lafta kalır. Konuşmaya bolca zamanları var, görmüyor musun?"

"Yok, bence bir şeyler planlıyor," diyerek kaşlarını çattı Petronilla. "Çok korkunç şeyler... Bundan eminim."

"Belki de yanılıyorsundur," dedi Annota. "Belki de Piskopos yalnız kalmıştır, yanma arkadaş arıyordur; böyle bir şeyi açıkça söyleyemeyeceğinden de milleti başına toplayıp duruyordur. Bu hiç aklına geldi mi acaba?"

"Ben de aynen böyle düşünüyorum Annota," diye capcanlı bir ses çınladı arkalarından. Üç kadın da, önünde beş derin cep bulunan muazzam önlüğüyle mutfağa giren Alyce Kyteler'e saygılarını sunmak için hemen dizlerinin üzerine çöktü. "Belki de bu kendini beğenmiş, etrafına tehditler savuran küçük adamın egosunun pohpohlanmaya ihtiyacı vardır. Kalkın, kalkın, işinize dönün," diye ayağa kalkmalarını işaret ederek devam etti: "Belki de onun bu mahkeme çağrısı, bir sürü insanın izlemeye bayıldığı bir ayine dönüşecek.

Erdem yemini etseler de, rahipler de erkek sonuçta. Ah, azıcık oturmam lazım."

Masanın kenarına bir tabure daha çekip önlüğü ile kendini yelleyerek serinlemeye çalıştı. Kadınlar da oturup işlerine geri döndüler.

"Öyle çok koşuşturdum ki, durup dinlenmek nedir hatırlamıyorum," diye iç geçirdi Alyce. "Kıvamı yerinde olmuş mu diye ayçöreklerinin tadına baktım, baharatlı tereyağının çeşnisi yeterli mi diye kontrol ettim, son mumların kalıplara dökülüşünü denetledim. Robert'la William'ı birlikte yaptıkları işe özen göstersinler, en azından bunun için çabalasınlar diye azarladım; pelerinleri sıkıca asmazlarsa rüzgârda pembe bulutlar gibi sürüklenip gideceklerini söyledim. Ah, bu çocuk! Beni endişelendiriyor. Söz dinler gibi görünüyor, ama hocalarının söyledikleri sanki bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyor. Mülkün nasıl idare edileceğini öğreneceği yerde aylaklık ediyor. Bu kadar babanın içinden bir tane bile doğru düzgün bir adam çıkmazsa olacağı budur tabii. Genç Robert'ın ona iyi bir örnek teşkil edeceğini düşünmüştüm ama şimdi o konuda da şüphelerim var. Will bu yaşta daha sorumlu biri olmalı. Hepimiz ona göz kulak olmalıyız, tamam mı? Maeve Payn'i boş vaatlerle kandırıp evlilik beklentisine sokmasını istemiyorum ..."

Petronilla, kendisinden istenmeden bir bardak soğuk su getirdi Alyce'e. Alyce, suyu içtikten sonra üç kadına dönüp gülümsedi. Onlar da gülümsediler.

"Sorumsuz bir davranışı *fark edemeyeceğimi* düşünen eleştirmenlerim de yok değil, örneğin Piskopos'umuz," diyerek bir önceki konuya döndü Alyce. "Belki de bu rahipler bir ara-

ya gelir, vaazlar verir ve birbirlerinin başını yeteri kadar ağrıtırlarsa, yorulup oyunlarını başka bir yerde oynamaya karar verirler." Omuzlarını silkti. "Ne de olsa burası İrlanda. Burada kadim inançlarımız yoluna baş koydular diye daha kimse mahkemeye çıkarılıp idam edilmedi. Belli ki bu Piskopos'un espri anlayışı kıt, buradaki çoğu rahibin İrlandalı olduğunu ve onun başarısızlığından kendilerine pay çıkarmadıklarını unutuyor. Örneğin sevgili Peder Brendan Canice gibi." Helena ve Annota hep bir ağızdan bu örneğe katıldıklarını belirttiler.

"Sanırım sen onunla henüz tanışmadın, Petronilla," diyerek düşüncelere daldı Alyce, "ama eskiden çok sık uğrardı buraya. Ne kadar sevimli bir yüzü vardı! İçten bir kahkahası, güçlü kolları, iyi bir kalbi, gece gibi kapkara saçları ve mavikantaron renginde gözleri vardı... Böyle hoş bir adamın harcanması ne yazık! Ah, şu evlilik yasağı denen saçmalık... Brendan'ın merhum annesi, Vika* geleneklerinin ve masalların taşıyıcısıydı. Muhteşem bir Seannachai masalları anlatıcısıydı aynı zamanda! Biddy Roisin'in ağzından dinlediğiniz bir masal, yıldızlar altında akan bir şelale gibi parlayarak çağıldardı. Ayrıca o kadın, güğümdeki taze sütü kor demirle üç kez karıştırınca süt pamuk gibi kaymak keserdi! 'Bugün büyü dediklerine yarın gerçek bilgi diyecekler!' derdi. Güzel söz, değil mi? Neyse... Brendan, bizim bildiğimiz adıyla Sean Fergus, Kells'teki Ceanannus Mór'da okumaya gitti ve o kadar başarılı bir öğrenci oldu ki, hiçbir yere gitmesine müsaade etmeden onu hemen rahip yaptılar. Ama burayı ziyaret

* "Vika" terimi, cadılık ve büyücülük gibi pratik uygulamaları da içerecek şekilde, geleneksel pagan inanç sisteminin bütününü ifade eder. "Vikan" terimi ise bu inanç sisteminin üyelerini tanımlamak için kullanılmıştır.

ettiğinde hep sabbatlara katılırdı; gizlice tabii. Gülünç bir kılığa bürünür, Morris Dansçıları gibi yüzünü kömürle boyar, harmanisinin kukuletasını gözlerine kadar indirip cübbesinin altından göğüslerine yarım kavunlar koyup kadın kılığına girer, maskaralık yapardı! Roisin, "Şükürler olsun! İşte bu da benim rahip kızım!" diye seslenirdi ve hepimiz karnımız ağrıyıncaya kadar gülerdik. Kutlamalara geldiğinde peri masallarındaki cüceler gibi sürekli sırıtır, en hareketli dans eden de daima o olurdu! Ne yazık ki birkaç yıldır sabbatlara gelmiyor. Ama korkarım ki gelmeye kalksa bile, rahiplerinin her davranışını tarla faresini takip eden bir şahin gibi gözetleyen Piskopos'un haberi olurdu. Yapacak daha iyi bir işi olmadığına göre istediği kadar gözetlesin bakalım..."

Petronilla karşısındaki tecrübeli kadına bakarak gözlerini kırpıştırdı ve huşu içinde onun korku dolu anları neşe dolu saatlere çevirmesini izledi. Bu, ona simya hakkında duyduğu hikâyeleri anımsattı; değersiz madenleri altına dönüştürme becerisini. Keşke kızı Sara da Leydi Alyce gibi insanların ne düşündüğüne aldırmayan, kendine güveni olan bir kadına dönüşebilseydi; Yüce Tanrıça da biliyordu ya, bunlar Petronilla'nın asla sahip olamayacağı türden meziyetlerdi. Keşke Sara da bir meşe ağacını andıran bu kadın gibi, düşmanlarının karşısında köklerine dayanarak dimdik duran, dostlarını ise yapraklarının gölgesi altında kötü bakışlardan koruyan bir kadın olabilseydi. Petronilla'nın sıradan dertlerinin yanında Leydi Alyce'in nadiren de olsa düştüğü kederli ve acılı hâller nasıl da yüce görünüyordu. Hizmetçi kız, Alyce'in acı çekmesini bile kıskandığını itiraf etmekten utanıyordu. Ayrıca Sör John'un hanımefendiye acı çektirdiği aşikârdı. Petronilla, acının karşısında sindiği için kendinden

tiksiniyordu. Ancak yaşadığı hayat ona başka da bir yol öğretmemişti.

Öksüzdü Petronilla; annesi onu doğururken ölmüştü, babasının ise kim olduğu belli değildi. Kendini bildi bileli hizmetçilik yapmıştı, her zaman umutsuzca birilerini memnun etmeye çalışmıştı; önce çocukluğundan beri yetiştirildiği Kilkenny'ye komşu bir köy olan Inistogue'daki manastırın bulaşıkhanesinde, daha sonra da Wexford sahil kasabasında bir asilzadenin evinde. Burada çalıştığı mutfağın aşçısının emrine boyun eğip; Noel kutlamalarının son günü olan On İkinci Gece festivalinde ona zorla sahip olan, yapış yapış, kan lekeli ellerine kestiği koyunlarla domuzların kokusu sinmiş bir kasap çırağı ile evlenmişti. Adamdan çok korkuyordu. Hiçbir zaman bir ailesi olmadığı için, artık bir aile kurabilecekleri umuduyla, kocasının bütün arzularını tatmin etmeye çalışmıştı. Bir gün, kızı Sara'yı da alıp onu terk edene dek bu umuda dört elle sarılmıştı. Petronilla bu adamın hem bir kocalık görevi, hem de zevk kaynağı addettiği dayaklara alışmıştı. Ancak kocası henüz bir bebek olan kızına da vurmaya başladığında, o zamana kadar sahip olduğunu bilmediği bir cesaretle harekete geçmiş; sırtındaki giysiler ve kucağındaki bebekten başka yanına hiçbir şey almadan Wexford Kilisesi'ne sığınmıştı. Yaslanabileceği başka hiçbir şey olmayan bir insanın inancıyla, tüm benliğini dinine adadığından emin, çocuğuyla birlikte kilisedeki Peder Donnan'ın kanatları altına sığınmıştı. Ancak Donnan, Alyce Kyteler'in etrafındaki şen şakrak İrlandalı kilise adamlarından biri değildi. Korkunun en büyük ibadet ve cezanın tenin tadacağı yegâne heyecan olduğuna inanmış bir din adamıydı. Petronilla'yı kocasını terk ederek evlilik yeminini bozan günahkâr bir eş

ilan etmiş ve ona, elli Paternoster duası ettikten sonra evine dönüp kocasının önünde diz çökerek af dileme ve üç gün üç gece boyunca oruç tutup kendini kırbaçlama cezası vermişti.

Petronilla de Meath, Wexford'daki bu küçük kilisede geçirdiği uzun ve zorlu saatlerden sonra yine de Paternoster dualarını etmemeyi bir şekilde başarmıştı. Bir gece, evladının kolları arasında huzur içinde uyumasını seyrederken yaşadığı hayatı değerlendirdi. Öylece oturup kendinin bile bir ad veremediği bir şekilde içinde bir şeylerin yer değiştirdiğini, kabardığını ve kalbinin kırıldığını hissetti. Kilisenin kapısından dışarı adım attığında, ileride onu ne bekliyor olursa olsun, rahibi ve kocasını arkasında bırakması gerektiğini biliyordu.

Adını bir başka mutfak hizmetçisinden duyduğu Kilkenny'li Leydi Alyce Kyteler'e sığınmaya karar verdi. Zavallı kadın bir keresinde sekizinci çocuğunu düşürebilmek için ilaç istemeye Kyteler'e gitmiş ve ondan sonra Leydi'nin adını daima minnetle anmıştı. Aslında birçok kişiden duyduklarına bakılırsa, Alyce Kyteler bir soyludan çok bir dosta, hatta antik Kelt kültüründe *insanın en iyi tarafının yol göstericisi, sırlarının koruyucusu ve ruhunun gerçek aynası olarak nitelenen ruh yoldaşı amchara'ya benziyordu.* Ve evet, Alyce Kyteler gerçekten de Petronilla'nın hayatını değiştirmişti.

Sadece fiziksel görünümü değil, aynı zamanda sorgulamadan inanması gerektiği öğretilen her şey Kyteler Kalesi'ne gidince alt üst olmuştu. Petronilla, Kilise'nin merhametli olduğunu düşünürdü, ancak rahip ona merhamet göstermemişti; soyluların zalim olduğunu düşünürdü, ancak bir besleme olarak girdiği bu evde kendisine özel misafiriymiş

gibi davranan asil bir kadın bulmuştu. Şimdi istediği kadar yiyeceği vardı; şöminelerinde baba ocağındaki gibi tezek değil hakiki odun yakılan, kendisi ve kızı için ayrılmış iki odaya ve temiz yatağa sahipti. Kışın insanı sıcak tutan yünden kuru giysiler, yazın yumuşacık tülbentten entariler giyiniyordu. Şimdi sayıları, harfleri, müziği, gülmeyi ve arkadaşlık kurmayı öğreniyordu. Bir buçuk yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ bu yaşantıya alışmaya çalışıyordu. Eskiden tüm benliği korkudan ibaretti. Artık gece gündüz korku nedir bilmeden yaşıyordu. En mucizevî olan şey ise Sara'nın küçük yaştan itibaren böylesine özgür bir ortamda serpilip büyüyebilmesiydi. Kızı, annesinin yaşamdan aldığı darbelere asla maruz kalmayacaktı.

Ama artık tehlike boy göstermişti. Petronilla, Piskopos'un kendilerine kucak açan bu kadına zarar vermesinden korkuyordu. Şimdiki güvenli hayatının geçmiş hayatında gördüğüne benzer bir şiddetle bölünmesi ihtimali aklına geldikçe, korkudan vücudu buz kesiyordu. Birden, Sara'yla birlikte şu anda sahip olduklarını korumak için her şeyi yapabileceğini anladı.

İşte Lugnasad arifesinden bir gün önce, mutfakta oturmuş havanda nebatları döverken Petronilla de Meath'in kafasından bunlar geçiyordu. Ama düşüncelerini kendine sakladı ve hanımına bakarak sadece, "Neyse Leydim, umarım Kutsal Aziz Brigid, Piskopos'un ve beraberindekilerin kimseye zarar vermeyecekleri konusunda sizi haklı çıkarır," dedi.

Dört kadın da bu sözlerdeki nükteye güldü. Ateş Tanrıçası olarak bilinen Brigid; şiir, şifa ve demir ustalarının koruyucusu Toprak Ana'nın İrlanda'daki en eski adlarından bi-

riydi. Ada insanlarının ona tapmaktan vazgeçmeyeceği belli olunca Kilise de Brigid adında yeni bir azize ilan etmiş; bu, İrlandalıların gözlerini ışıldatan harika bir çözüm olmuştu. Kısa zamanda insanların en gözde azizesi hâline gelen Brigid sayesinde cemaat bir yandan eski Tanrılarına şükranlarını sunarken, diğer yandan da iyi birer Katolik olmaya devam edebiliyor; rahipler ise bunca ruhu dinlerine kazandırdıkları için kendileriyle gururlanabiliyorlardı.

"Evet, itiraf etmeliyim ki Piskopos ve adamları bir avuç dolandırıcıdan başka bir şey değil Petronilla," dedi Alyce, "ve her ne kadar korkmuyor gibi görünüyorsam da bu bir cadının böyle durumlarda duygularını saklaması gerektiğini bildiğimdendir. Benim bir doğum yaptırmış olmam bile de Ledrede'i çılgına çevirebildiğine göre, bir de onca kadına istemedikleri çocukları *düşürmelerinde* yardım ettiğimi bilse kim bilir neler yapacaktı?"

"Burada hâlinden memnun bir kadın var mesela," diye güldü Annota Lange. "Üç tane ile anca baş ediyorum, dördüncü fazlaydı."

"Bu yüzden, endişelenme Pet," diye devam etti Alyce, "Piskopos ve keşişlerine karşı tetikteyim. İrlandalı cadılar arasında yakmak istediği ilk cadının ben olduğuma eminim."

"Hayır!" diye haykırarak kendini bile şaşırttı Petronilla. "*Sizi* alamazlar! *Siz* olmaz, asla, asla! Buna izin vermem!" Elindeki tokmağı bir sopa gibi kavrayıp gözlerini masanın diğer ucuna doğru dikti.

"Hemen saldırgan bir tavır almayalım!" diye güldü Alyce. "Sende gerçekten de savaşçı genleri olmalı. Sadece taşıdığın Anglo-Norman isme değil, aynı zamanda da Viking buzul-

ları gibi parlayan saçlarına dayanarak böyle konuşuyorum. Biliyor musun Pet, senin doğduğun Wexford bölgesine Vikingler beş yüz yıl önce yerleşmişler. Muhtemelen savaşçı bir soydan geliyorsundur!"

Petronilla, hanımının konuyu değiştirerek havayı yumuşatmaya çalıştığının farkındaydı. Işığa uçan bir pervane gibi kendi endişesinin etrafında dönüp duruyordu.

"Ben kökenimi bilmem. Yaşımı bile bilmiyorum. Adımı annem mi, babam mı, yoksa beni sokağa atılmışken bulup yetiştiren kilise mi verdi, onu da bilmiyorum..."

"Sen artık buraya aitsin. Seni buradan alamazlar."

"Ama bu Piskopos..." diye tekrar söze girdi Petronilla.

"Piskopos da seni alamaz, Pet. Burada güven içinde mutlu bir şekilde yaşamaya devam edip minik Sara'yı mutlu bir kadın olarak yetiştireceksin."

"Siz onu benim yerime büyütürsünüz. Hatta benden daha iyi büyütürsünüz. Bu bir gerçek," diye mırıldandı Petronilla. Sesinde duyduğu hayranlığı bir nebze de olsa gölgeleyen bir kıskançlık vardı ama Alyce'i mi Sara'yı mı daha çok kıskandığını bilemiyordu.

Alyce ona kızgın bir bakış attı.

"Sabbat arifesi öncesinde bu nasıl iç karatıcı bir konuşma böyle? Artık lütfen piskoposları, komploları ve acıları unutup önümüzdeki kutsal güne odaklanabilir miyiz? Daha yapılacak bir yığın iş var! Daha törende kullanılacak aletlerin kutsanması gerekiyor, bu da demek oluyor ki birisi gidip Alyce ve Henry'den Athame'yi almalı. Bunu William yapabilir; bayrak gibi dalgalanan elbiseler arasında Robert'la

düello yapan şövalyeler gibi kapışmaktan fırsat bulabilirse tabii… *SARA!*"

Alyce, bir çığlık kopardı ve yerde sessizce otururken birden rengi çivitotu ile vücudunu boyamış bir Pict yerlisi gibi maviye dönen Sara'nın yanına koştu. Sırtına bir kez vurulunca, boğazına kaçan bir parça fındıkkabuğu ağzından fırlayan Sara, öksürük krizine tutuldu. Hemen arkasından gelen ağlama çok işe yaradı, çünkü böylece Alyce'in kucağına sığındı ve yemek yerkenki dikkatsizliği yüzünden annesinden azar işitmekten kurtuldu.

Kriz atlatılınca Annota küçük kıza bir armağan getirdi. Aslında bir sonraki güne dek saklanması gerekiyordu ama bu küçük hediye Sara'nın dikkatini dağıtmakta başarılı olmuştu. Bu, üzerine sarı ipliklerle koyu portakal renginde buğday sapları işlenmiş, küçük, süslü bir etekti. Herkes elindeki işi bırakıp Annota'nın iğne oyası işini hayranlıkla inceledi. Etek, Sara'nın sabbat şenliklerinde giymesi için yapılmıştı ama Sara herkese sergilemek için eteği hemen üstüne geçiriverdi. Çocuk, mutfağın ortasında kendi etrafında döndükten sonra, dört kadının alkışları karşısında kendisine sadakatlerini sunan tebaasını selamlayan küçük bir kraliçe gibi reverans yaptı. Sonra Helena kaynamış yulaf ve kremadan yapılmış bir atıştırmalık getirip güğümü ateşe koyarken, sohbet yavaş yavaş Piskopos'un entrikalarından uzaklaşıp daha eğlenceli konulara yönelmeye başladı.

Ancak çay yapmak için hemen mutfağın önündeki şifalı ot tarhından taze nane toplamaya çıkmış olan Petronilla de Meath'in beyninde hâlâ aynı şeyler yankılanıyordu. Belini doğrultup içini çekti, elinde tuttuğu mis kokulu otların

farkında değilmiş gibi gözleri uzaklara daldı. Oradan çok uzakta, güneş gören bahçelerin de ötesinde bir yerlerde, otlakların üstüne yağmur serpiştirmekte olan küçük bir bulut kümesi, gümüş rengi bir duman gibi toprağın üstünde ağır ağır ilerliyordu. Ama Petronilla bunu fark etmedi. Kendini bir anda Ossory Piskoposu'nun ve Wexford Kilisesi'nin rahibi Peder Donnan'ın karşı karşıya gelip görüştüklerini hayal ederken buldu. Bu yüzlerden biri heybetli ve tombulken, diğeri etleri çekilmiş gibi kemikliydi. Hırsları ve neden olacakları acılara karşı duydukları umursamazlıklarıyla birbirlerini tamamlıyorlardı. Kendisini huzursuz eden bu iki müttefikin ortak bir güç ve amaçla planlar yaptığını gözünün önünde canlandırabiliyordu. Ve Alyce Kyteler'in tüm telkinlerine rağmen içi hiç de rahat değildi.

VI

Sabbat Çemberi

Sabbat gecesi gelip çatmıştı; Lugnasad arifesiydi.

Alyce Kyteler tören kıyafetlerini giyerken; gün, karanlığa teslim oluyordu. Leydi, her bir ayrıntıya dikkat ederek, özenle, yavaş yavaş giyindi. Hizmetçilerine izin vermişti, hazırlıklarını tek başına yapıyordu. Gül yaprakları ile aromalandırılmış suda banyo yapıp has yünden ince bir bez ile kurulandı. Uzun, ıslak saçlarını mum ışığında alev gibi parlayana değin fırçaladı ve dağınık bıraktı. Sonunda biri kırmızı, biri beyaz, biri siyah üç mumla aydınlanan odasında yalnız ve çıplak bir hâlde, kendini sabbat yağı ile takdis etti.

"Beynim kutsansın ki kendi gücümün farkında olabileyim," diye fısıldarken, sol elinin üçüncü parmağının ucunu içi sıcak yağ dolu küçük bir toprak çömleğe batırıp alnına dokundu.

"Memelerim kutsansın ki beslemeye devam edebileyim," diye devam etti ve yine parmağının ucunu altın sarısı sıvıya batırıp önce meme uçlarına, sonra da iki memesi arasında kalan

ve duyduğu heyecandan küt küt atmaya başlayan kalbinin olduğu boşluğa dokundu.

"Rahmim kutsansın ki yaratmak istediğimi yaratabileyim," diye mırıldandı yağlı eliyle çıplak karnına dokunarak.

"Dizlerim kutsansın ki kırılmamak için bükülebileyim." Her iki diz kapağını da, içinde demlenen safran parçaları, akkavak yaprakları, baldıran otu, yabani biberiye, beşparmak otu ve ezilmiş bademlerden oluşan nebatın rayihasını vermeye başlayan yağ ile ovdu.

"Ayaklarım kutsansın ki en yüce arzumun yolunda yürüyebileyim." Her iki ayağının kavisini de kutsal yağ ile mesh etti.

Beşli Kutsama'yı bitirmiş olarak öylece durup kendi vücudundan yayılan o mis gibi kokuyu içine çekti.

Zarif hareketlerle, Annota Lange'ın diktiği, erkeklerin giydiklerine benzeyen, ancak vücudu daha az sıkan, kendi tasarımı bol pantolonu giydi. Sonra kolları el bileklerine kadar uzanan, parlak çilek kırmızısına boyanmış pilili elbisesini giydi. Yaka ve kol kenarlarına Annota'nın sırmalarla minik narlar işlediği, al ipekten kısa tuniği başından aşağı geçirdi. Son olarak da taze buğday renginde, ağartılmamış ketenden, soluk, kolsuz bir cübbe giydi. En iyi deri sandaletlerinin yumuşak tabanlarını ayaklarına geçirdi ve bağcıklarını bileklerinde bağladı. En son tören takılarını takacaktı. Kelt sanatında sıkça rastlanan spiraller, koniler ve sarmal şekillerle çevrelenmiş Runik motiflerinin sevgiyle nakşedildiği, kırmızı mine kakmalı gül ağacından mücevher kutusunu eline aldı. Bir kolunun altına bu kutuyu, diğerine dişbudak ağacından yapılan kalın asasını alan Alyce, artık hazırdı. Cromlech'e yürüyen tören alayına katılmak üzere kuledeki odasından çıkıp büyük merdivenlerden indi.

Dolunayın tüm azametiyle parladığı harika bir yaz gecesiydi. Bu yüzden insanlar tarlalarda ilerlerken asalarına neredeyse ihtiyaç duymuyorlardı. Kaleden Covenstead'e kadar gruba öncülük eden Alyce, Kilise'nin cadıları süpürgeler ve asalar üzerinde uçmakla suçlamasının ne kadar saçma olduğunu düşünüp gülümsedi. "Aslında rahibin birini gecenin karanlığında, elinde fener niyetine yalnızca oyulmuş balkabakları içindeki mumlarla tarlalarda yürüyüşe çıkarmak lazım," diye geçirdi içinden. Bakalım o rahip, ayak bastığı yerde daha başka ne gibi şeyler olduğunu bilmeden ve sağlam bir şeye yaslanmadan tavşan yuvaları ile tümseklerin üzerinden boynunu kırmadan yürümeyi becerebilecek miydi? Ama Alyce sabbatlarda kendini öyle esrik hissediyordu ki, sanki havada yürüyormuş duygusuna kapıldığını itiraf etmeliydi. Tören günü gelip çattı mı, gruba katılan her yeni üyenin ve geçmişte kendisinin de zikrettiği o sözleri hatırlıyordu hep: *Kusursuz sevgi, kusursuz güven.*

İnsanlar, dört bir yandan tepeye, Covenstead'e doğru akın akın geliyorlardı. Kalabalık, hafif eğimli tepenin üstündeki dikili taşların önünde toplanınca, insanlar gecenin sessizliğini bölen "İyi sabbatlar!" nidalarıyla birbirleriyle kucaklaştılar. Çocuklar, kutsal gün için hazırlanmış kıyafetlerini gösterme hevesiyle oradan oraya koşuşturuyorlardı. Ev hayvanları da dahil olmak üzere birbirini tanıyan herkes -kediler, köpekler, bir koyun, evcilleştirilmiş bir kızılgerdan, bir çalıkuşu- kendi dilinde bu selamlamaya eşlik ediyor; ya kendi çevresinde daireler çiziyor, ya etrafta ne var ne yok kokluyor ya da bir yere tünemiş şakıyordu.

Sonunda herkes bir araya toplandığında, masalar kurulup üzerlerine henüz örtüsü açılmamış yiyecek dolu sepet-

ler yerleştirildiğinde, bebekler battaniyeler üzerinde uykuya yatırıldığında ve çocuklar coşmaya başladığında Alyce, William'a işaret etti.

Genç adam; danslarda iyi bir performans sergilemek zorunda olmanın gerginliği, üzerinde pek afili duran yeni deri pantolonunun verdiği gurur, bu pantolonun baldırlarını nasıl da belirginleştirdiğini Maeve Payn'in de fark etmesi için duyduğu istek ve yine Maeve Payn'in, yeni harmanisini usta bir akrobat gibi sırtına atan Robert'ı izlemekte oluşunun yarattığı kıskançlık arasında kalmıştı. Bu yüzden annesinin buz gibi bir bakışla, ardından da başıyla sert bir şekilde işaret ederek kendisini çağırdığını fark etmemişti. Süklüm püklüm bir hâlde gidip ipek bir kılıfa sarılı Lugnasad Boynuzu'nu kılıfından çıkardı.

Genç William, kıvrımlı boynuzdan yapılma borazanı yavaşça, fakat azametle üç kez üfledi. Bu enstrüman, William'ın üfleyişlerini her defasında ilkel, ancak gizemli bir biçimde yankılanan üç çağrıya dönüştürdü.

İlk çağrıda hayvanlar dahil herkes sustu.

İkincisinde herkes bir çember oluşturarak samanların üzerine yığılmış dişbudak ve armut kütüklerinin etrafını sardı.

Üçüncüde Alyce Kyteler belirdi ve çemberin en güney ucundaki yerini aldı. Eğilip asasını ayaklarının dibine bıraktı. Yüce Rahibelerini karşılayan kalabalıktan memnuniyet nidaları yükseldi.

Alyce, arkasında yükselen ulu dolmenin küçük bir kopyası olsun diye iki dikey sütun kaidesi üzerine yerleştirilen geniş ve düz bir kayanın meydana getirdiği alçak taş sunağın ardında duruyordu. Sunağın üzerine kırmızı mineleri ay

ışığında parlayan mücevher kutusu yerleştirilmişti. Alyce'in kutuyu açmasıyla Çember'i oluşturan kalabalık arasında beklentilerle ilgili fısıldaşmalar başladı. Alyce, icra ettiği sanatın gereçlerini birer birer masaya çıkarmaya başladı.

Kenarları birbirine ters üçgenlerle ve çapraz hatlarla oyularak işlenmiş, incecik dövülmüş yekpare altından yapılan, hilal biçiminde, bir ucu açık Yüce Rahibe gerdanlığını havaya kaldırarak aya adadıktan sonra boynuna taktı. Gerdanlık, gökyüzünden süzülen ay ışığını ve içinin hararetini yansıtarak bir hare gibi yüzünü çevreliyordu. Bu, Lunula'ydı.

Sonra, aya doğru tuttuğu Tılsımlı Yüzük'ü havaya kaldırdı. Yüzük; birbirine dolanmış biri gümüş, diğeri altın iki yılandan meydana geliyordu. Bu iki yılanın çeneleri arasına tutturulmuş konik kristal taş, bir yıldız gibi göz kırpıyordu. Alyce, onu sol elinin üçüncü parmağına geçirdi. Bu, Yüzük'tü.

Ardından, beline dolayacağı kırmızı yünden örülmüş urgan geldi. Bu, büyüleri bağlayacak olan Kuşak'tı.

Sırada Yüce Rahibe'nin Ay Miğferi vardı. Tepesindeki parlatılmış altından yüzeyin üstüne, uçları yukarı bakan iki gümüşten hilalin yerleştirildiği Taç'tı bu.

Sonra diğer tüm gereçler, Will Payn'in çaldığı davul ve tamburun hızlanan ritmine uygun olarak birbiri ardına meydana çıktı.

Üzerine daire içinde kırmızı siyah bir Pentagram işlenmiş beyaz ketenden örtü, sunak taşına örtüldü.

Ardından, kabartmalı gövdesine gümüş telkâriyle devedikeni ve yaban gülü motifleri işlenmiş minik bir şaheser olan zil, örtünün üzerine yerleştirildi.

Sonra taşın üstüne üç ayaklı bakır Maltız konuldu. İçinde ametallerle tutuşturulan Elf ateşi yakılacaktı. Ateşin üzerine serpilen tütsüden yükselen aromalı dumanlar, rüzgârla birlikte kalabalığın üzerine doğru sürüklenecekti.

Kehribarlarla bezenmiş kınında parıldayan Athame, sunağın üstüne konuldu.

Sonra tören aletlerinin en güçlüleri olan son iki gereç çıkarıldı.

Bronz üzerine savat, savat üzerine gümüş kakmalı porsuk ağacından yapılmış bölmelerinde notlarını, tariflerini, reçetelerini, ayinlerini, tedavi yöntemlerini, meditasyon metotlarını ve büyülerini barındıran ciltlenmiş parşömen yapraklardan oluşan Grimoire adlı büyü kitabının içinde bulunduğu Yüce Rahibe Kutsal Sandığı'nı sevgi dolu bir dokunuşla ellerine alıp havaya kaldırdı. Bu parşömen; zamanın başlangıcından önce, bazılarının Atlantis olduğunu rivayet ettiği, güneydeki efsanevi Kyrete ve Thera adalarındaki* Kutsanmış Günler'den kalma; cadıdan cadıya, nesilden nesile eklemeler yapılarak aktarılan, hem şahsi hem de törenle ilgili gizli bilgileri içeriyordu. Bu, onun Gölgeler Kitabı'ydı. Bunu da dikdörtgen taşın köşesine, örtünün kenarına yerleştirdi.

Son olarak kenarları kırmızı altınla süslenmiş, siyah mine işlemeli, üç ayaklı gümüş kâseyi çıkardı. Bu kâse, kuzeye bakacak şekilde Pentagram motifiyle işlenmiş örtünün üzerine özenle yerleştirildi. İşte bu, Kadeh'ti.

Bu, Cadıların yüz isimli Kutsal Kadehiydi: Galler bu kadehe Cerridwen Kazanı derken, İngilizler Gwyneviere'in Kadehi diyordu. Hıristiyanlar içinse bu, Kutsal Kâse'ydi.

---

* Girit ve Santorini adaları.

Yüce Rahibe, gümüş bir kadehe testiden mürver dutu şarabı döktü.

Çan'ı üç kez çaldı. O an topluluktaki herkes tek bir ciğerden soluyormuş gibi nefeslerini tuttu.

Sonra Rahibe Alyce, Demirci Alyce tarafından kendisine uzatılan Elf ateşi mumunu aldı. Mumun yanan fitilini önce Maltız'a uzatıp sonra başının üstünde havaya kaldırdı, ardından da mumu çevik bir hareketle odun yığınına fırlattı. Önce hiçbir değişiklik olmadı. Sonra hafif bir duman ve ardından titrek bir ateşle, kütük yığınları alev almaya başladı ve aniden hissedilen bir ısı dalgasıyla birlikte yanan şenlik ateşinin alevleri göğe doğru yükselmeye başladı.

"*Bu yolun yolcusu olmayan tüm ölümlüler*! *Ya şimdi gidin ya da bu gece buraya hiç gelmeyin,*" diye haykırdı Rahibe.

Kimse yerinden kımıldamadı.

Söylediğinin aksine topluluğun her bir üyesi tek tek gelip elindeki mumu şenlik ateşiyle yaktı. Birden Çember'i oluşturan tüm yüzler aydınlandı ve yüzlerden meydana gelen taç, ışığı yansıtmaya başladı.

"*Hava Ruhları, hoş geldiniz!*" Alyce'in sözleri sessizlikte çınladı. Herkes doğuya döndü ve Tören Nedimesi olarak Petronilla de Meath, hava elementini onurlandırmak üzere rayihalı dumanlar savuran bakır maltızı en doğu uca yerleştirdi.

Rahibe, "*Ateş Ruhları, hoş geldiniz!*" diye haykırdı. Bunun üzerine herkes dairenin güneyine; insan çemberinin etrafını saran on üç büyük dikili taştan Alyce'in arkasında yükselen ve şenlik ateşinden yaktığı bir meşaleyi oyuğuna koyduğu

taşa doğru döndü. Alyce "Su Ruhları, hoş geldiniz!" diye seslendi. Ardından Petronilla'nın onay veren bakışıyla birlikte, Sara'nın, sabah gün ağarırken Nore Nehri'nden doldurulmuş olan ahşap sürahiyi sanki bu işi her zaman yapıyormuş gibi özenle, azimle ve kendinden emin bir şekilde taşıyıp minik adımlarla batıya doğru yönelmesini gururla izledi.

En batı uçta duran Annota Lange, içindeki suyun bir damlasını bile dökmeden sürahiyi yerine yerleştirebilmesi için Sara'ya yardım etti. Bunun üzerine Sara, sevinç içinde hoplaya zıplaya kendi başarısını kutladı; sonra da utanıp koştu ve yüzünü annesinin eteklerine gömdü.

"*Toprak Ruhları, hoş geldiniz!*" diye bir kez daha çınladı Alyce'in sesi. Oğul, Kardeş ve Tanrıça'nın eşi suretleriyle anılan Tanrı Lugh'u bu gece için temsil eden oğlu William, Alyce'in tam karşısında, en kuzey uçta duruyordu. William eğildi ve yumurta biçiminde cilalanmış oval bir taşı yere bırakarak üzerine toprağı temsilen bir tutam tuz döktü.

Alyce Kyteler, Athame'yi yavaşça kınından çekti ve iki eliyle, ucu toprağa bakacak şekilde tuttu. Yumuşakça mırıldanarak Çember'in dışına çıktı ve yüzleri merkeze bakan insanların arkasından yanan bir fişek gibi geçip çemberi tavaf etti. En güney uçta tekrar karşılarına çıktığında Athame'yi kınına soktu ve çanı üç kez daha çaldı.

"*Çember mühürlendi,*" diye ilan etti Alyce, "*Ayak bastığımız bu toprak artık kutsaldır.*"

Sanki gece bile soluğunu tutmuştu.

Tepeyi kuşatan ormanda, baykuşlar avlanmayı bıraktı ve tavşanlar kulaklarını dikti. Rüzgâr dindi...

Orada öylece el ele ne kadar kaldıklarını bilmiyorlardı. O anda zaman ya da zamansızlık söz konusu değildi. Ölümlülerin hayal edebileceği derinlikteki zamanın tüm varlığı ya da yokluğu, aslında geceye karşı el ele verilen bu an için değil miydi? Orada o hâlde öyle uzun bir süre kaldılar ki; ormandan çıkıp delişmen bir merakla tepenin yamaçlarına kadar gelen, kürklü ve tüylü kafalarını uzatarak neler olduğunu anlamaya çalışan hayvanları bile ürkütmediler. Bu hayvanların uzakta bir yerde gördükleri sahnede; akşam kızıllığı renginde kıyafetler giymiş, üzerlerinde çiçekli taçlar bulunan kafalarını hafifçe sallarken insanlardan yapılma bir çelenk gibi görünen, çevreledikleri merkezde yanan dağınık ateşin alevleriyle adeta tutuşup savrulan bir grup vardı. Şimdi insanlar kol kola girip şarkılar söyleyerek hep birlikte Güç Konisi'ni yükseltiyorlardı. Hep bir ağızdan söyledikleri sözler ve sanki tek bir gırtlaktan çıkıyormuş hissi veren sesleri, enerji ile yüklü havada ihtişamla titreşerek dalgalanıyordu.

Danu, Macha, Badb, Morrigan, Cailleach, Brigid, Hertha, Artis, Astarte, Diann, Sybil, Tana, Hecate, Kore, Lillit, Andred, Rhiannon, Magog, Eryn, Scotia… Tanrıçaların isimleri ormana taze bir meltem gibi girip enerji seli gibi aktı içinden…

Evoe! Evo Kore! İlk olgunlaşmayla son hasat arasındaki Bekleyişin Gecesi… Başak atmış buğdayların günleri, tatlı yaz esintisinde zarafetle salınan tahıl… Ay, Tinne harfine dönüşürken ve Kızıl Savaş'ın yıldızı yükselirken… Şimdi Toplanma, Ayin ve Geçit zamanıdır…

Ayın şavkı vurunca akkor rengine bürünen tütsü dumanları, öbek öbek kalkıp boynu bükük, goncası ve sapı gümüş renginde çiçeklermişçesine havada iz bırakarak göğe doğru süzülüyorlardı.

... Kelimeyi söyle ve azat et! İradem gibi bırak o da parçalansın! Ne yapacaksan kimseyi incitmeden yap! Üçler Yasası'na göre ne ekersen onun üç katını biçersin... Zarar vermekten çekin... Koru. Koru. Koru...

Ay, dolunaya ve hilale nasıl dönüştüğünü anlatacak olan Kadim Geleneklerin takipçilerini dinlemek ister gibi gökyüzündeki yeni konumunu almış, Çember'in tam tepesine yükselmişti. Takipçiler, tam da Ay'ın istediği gibi Tanrıça'nın Nasihatleri'ni mırıldandılar:

Sözlerimi duyun ve Beni tanıyın!

Öne çıkın ve Beni bin adla çağırın.

Bana Ölümsüz Bakire deyin.

Bana Ana Tanrıça deyin.

Bana Kadim Kaos deyin.

Ay; benim açıp kapadığım gözüm, her an tekrar oluşan, İhtimal... Cevabım sanadır.

Asla unutma ki sen yine, yeniden ve taptaze olarak yaratılan Bakire'sin. Her şeyi yaratan ve var edensin.

Lotus; nilüfer, gelincik, açılmış gül, Seçenek... Cevabım sanadır. Asla unutma ki sen seni ayakta tutan ağdan, bedeninden, beyninden ve ruhundan bir suret yaratan Ana'sın.

Deprem, cevabım sana; Sel ve volkan patlaması, Uyarı... Asla unutma ki, sen Anahtar'ı elinde tutan, Kadim olansın. Bildiğin sırları bildiğini henüz bilemeyen Antik olansın, her şeyin sonunda geri döndüğü Kocakarı'sın.

Bu yüzden ben de Adsız Tanrıça olacağım. Henüz her kalbin tanımadığı, bir esrar perdesinin ardına saklanmış, İntikam Tanrıçası.

Bana ne zaman ihtiyacınız olursa, toplanın. Size henüz bilinmeyen şeyleri öğreteceğim. Önce tüm köleliklerinizden kurtulmalısınız. Dans edip şarkı söylemeli ve ziyafet vermelisiniz. Müzikler çalmalı, şükretmeli ve sevişmelisiniz. Benim ruhum vecd etmek demektir. Aynı zamanda yeryüzünde olmanın sevincidir.

Her şeyi sevmektir Benim Yasam. En derin arzularını kirletme! Seni kimsenin durdurmasına ve yolundan çevirmesine izin verme!

Ben durmadan dönen Kainat'ım.

Ayaklarım kara toprakta dans ediyor. Memelerimden sütüm, mantığı vücuda getiren düşünceler gibi çağlıyor. Gırtlağımdan gelen boğuk ses, gök gürültüsüdür. Yaşam ve ölüm benden gelir. Ben sağanak ve balçığım, güneş yanığı ve kuraklık tozuyum. Ben med cezirim.

Ben Suret'im.

Ben Enerji'yim.

Ben her canlının geldiği ve döneceği Hiçlik'im.

Ben var olmanın sevinciyim. Ben var olmamanın esrikliğiyim.

Ruhuna seslen. Beni duy ve tanı. Kurban vererek ya da pazarlık ederek Beni Kızdırma. Yalnız kıvanç dolu bir kalple Yücelt Beni, korkuyla değil.

Sevgi ve mutlulukla işlenen tüm ameller Benim Törem'dir. Bu yüzden gönlünden güzellik ve kuvvet, güç ve şefkat, onur ve alçakgönüllülük, neşe ve hürmet eksik olmasın. Beni arayıp bulmaya çalışan sen; bil ki beni bulmak için yanıp tutuşsan da, bu gizemi çözemezsen beni bulamazsın. Aradığını kendinde bulamazsan başka yerde asla bulamazsın.

Bak bana, ezelden beri seninleyim.

Şimdi de bekliyorum seni.

Sanki yıldızlar bir an için donmuş; o kozmik umursamazlıklarıyla göz kırpmayı bırakıp boşluğun ucunda, bu suyla kaplı dünyadaki küçük bir adada ölümlü zihinlerin kendi güçlerine yoğunlaşmalarına bakakalmışlardı.

Derken o tanıdık ses çınladı.

"*Hava ruhları, şükranlarımızı sunuyoruz.*"

Bu kez tüm topluluk hep bir ağızdan şükranlarını sundu.

"*Ateş ruhları, şükranlarımızı sunuyoruz,*" dedi koro.

"*Su ruhları, şükranlarımızı sunuyoruz. Toprak ruhları, şükranlarımızı sunuyoruz,*" dediler hep bir ağızdan.

"*Anamız, hepimizi senin gibi kutsal, güvenli ve gizli bir adaya dönüştür! Anamız bizi birleştir ve koru! Anamız bizi esaretten kurtar ve koru!*"

Bu son cümleyi, Kadeh'i kaldırarak törensel şarabın ilk yudumunu tadan Alyce söylemişti. Ardından Kadeh'i sol tarafındaki kişiye verirken ekledi:

"*Kadim olanların kanı damarlarımızda dolaşıyor. Vücutlar yiter. Ama Çember ebediyen kalır!*"

Tören Nedimesi olan Petronilla de Meath, elinde bir tepsi ayçöreği ile sunağa yaklaştı. Alyce, adağı kabul etmek için Petronilla'yı selamladı; sonra ilk çöreği böldü, yedi ve tepsinin kalanını sol tarafındakilere iletti. Çemberin her üyesi, "*Üzüm ve tahıl kutsansın,*" diye mırıldanarak teker teker yiyip içmeye başladı. Ellerindeki Kadeh'i ve çörekleri yanlarındaki kişiye "*Sen ve ben kutsanalım,*" diyerek uzattılar.

Kadeh, Yüce Rahibe'ye tekrar geldiğinde içinde hâlâ şarap vardı ve tepside son bir çörek kalmıştı.

Alyce, sonuncu çöreği Kadeh'in içine ufaladı ve bu tortuyu toprağa dökerek Tanrıça'ya sundu.

Sonra Alyce Kyteler'in dudaklarından ayinin son kelimeleri döküldü:

"*Birer birer hepiniz kutsanın. Çember açıldı... Şölen başlasın!*"

VII

Farklı Açlıklar

Alyce'in hâlâ takmakta olduğu gerdanlık ve yüzük haricindeki aletlerin hepsi, güvenli bir biçimde sandığa yerleştirilip ortadan kaldırıldı.

Ve şölen başladı.

Tabaklar dolusu anasonlu krepler, peynirle doldurulmuş katı yumurtalar ve kızartılıp üzerine sedefotu serpiştirilmiş enginar kalpleri vardı. Kremalı, pırasalı ve cevizli hamur işleri, kenarlarından havlıcan ve muskat ile tatlandırılmış ballı üzümler taşan kıtır turtalar vardı. Buğday, çavdar, yulaf ve kepek ekmeklerinin üzerine sürülecek; kimisi adaçayı, kimisi fesleğen ve bir kısmı da kıtır fındık ile tatlandırılmış tereyağları vardı. Kazanlar ve büyük çorba kâseleri; incirli kuzukulağı yahnisinden kabaklı, bademli, pancarlı ve maydanozlu yiyeceklere, frenk arpasından et suyuna kadar çok sayıda ılık ve soğuk yemekle doluydu. Ama aralarında en çok beğenileni, Petronilla'nın ısıtılmış su kabağı ve taze bezelyeden

yaptığı yemekti. Soğan, safran ve kremadan oluşan, kekremsi olmayan, mayhoş bir karışımdı bu. Will Payn, bu mayalı karışımın içinde seve seve boğulabileceğini açıkladı. İçi dolu kadehler, sürahiler ve çanaklar elden ele dolaşıyor, bunların içine mercimek gevrekleri ve ustalıkla kızartılmış kabak çiçekleri bandırılıyordu.

Çimlerin üzerine oturmuş birbirleriyle sohbet edip kaynaşmakta olan misafirler, heybelerine tıka basa doldurdukları sert çedar peynirlerini, pancar çeşnilerini, kuru elma halkalarını ve kuş üzümlü çörekleri, taze çekilmiş hardal taneleri ve Lincolnshire'a denizaşırı yerlerden ithal edilen tuz eşliğinde yiyorlardı. Bütün bu yiyeceklerin yanında bira, ale, bal likörü ve şarap içiyorlardı. Ayrıca ibrikler dolusu armut şırası ve badem sütü de vardı.

Haftalardır çocukların rüyalarına giren tatlılar, herkesin hayallerini süsleyebilecek cinstendi. Şebboylu pudingler, solucanotlu keklerle erik pelteleri, kızılcık, fındık ve vişne kompostolarının yanı sıra bir de *doucette* denilen; kakule ve tatlandırılmış sirke ile marine edilmiş yaban eriği turtaları vardı. Her yeni tabak, alkışlar ve memnuniyet belirten iç çekişlerle karşılanıyordu. Bu tabaklarda *arboletty* denilen bir tür peynirli muhallebi ve yanında hem damak hem de göz zevkine hitap eden, sade kremayla karıştırılan incecik kıyılmış ayvalara bal aromalı krema eklenmesiyle elde edilen; kırmızı, altın sarısı ve beyaz spiral görünümlü tatlılar da vardı.

Hangi tatlıyı seçeceğini bilemeyen çocuklar, kararsızlıktan kıvranıyordu. Kestane ununa bulandıktan sonra sote edilmiş çıtır çileklerle gül goncalarını mı, yoksa alıç çiçeklerinin bala batırılmasıyla hazırlanan ve alıçın dikenli dalları

nedeniyle *spyneye* olarak bilinen tatlıyı mı? Tıpkı şaraptan çakırkeyif olan ebeveynleri gibi, çocuklar da ağızlarına bir lokma daha koyamayacak hâle geldiler. Artık şarkılar, dans ve sindirimden önce fırsat bulunursa, şölene ara verip bu menüyü taçlandıracak âna geçilmesi gerekiyordu: yani, usta aşçıların Maharet ya da Düşsel Yiyecek de dedikleri, Seyirlik'e.

Ancak önce, mideyi bastırmak ve ruhu beslemek için müzik başladı. Kavallar ve davullar, çıngıraklar ve tefler, ziller ve obualar ritim tutmaya başladı; ilerleyen birkaç saat boyunca, şarkıcı ve dans grupları hem sabbatı kutlayıp hem de gönüllerince eğlendiler. Genç William da Helezon Dansı'nda kimsenin yüzünü kara çıkartmadı. Şarkı söylemekten ve gülmekten boğazları kuruduğunda ve ayaklarını dinlendirmeleri gerektiğinde, herkes artık titrek ışıklar saçmakta olan şenlik ateşinin etrafında toplandı. Bazı çiftler ortalıktan kaybolmuş; dans sırasında eşleşen genç âşıklar, yosun ve kokulu çamların iğneleriyle kaplı ormanda yaz gecesinin tadını daha mahrem ve yoğun yaşamak üzere gözlerden uzaklaşmışlardı. O gece kendilerini Tanrıça ve Tanrı gibi hissediyorlardı, gerçekten de öylelerdi.

Fakat Lugnasad Düşü'nü asıl bu kadar geç saatlere kadar dans etmek ve şekerleme yemekten bitap düşmüş çocuklar görecekti. Bu yüzden sohbet koyulaştıkça, çocuklar da büyük çemberin içinde kendi küçük halkalarını oluşturup uyanık kalabilmek için dimdik oturup beklediler.

Daha sonra Seyirlik, Cromlech'in dikili taşlarının ardında saklanmış olduğu yerden çıkarılıp onlara doğru getirildi. Zencefilli kek, badem ezmesi ve pamuk helvadan yapılmış bu Düşsel Yiyecek'i William itinalı bir biçimde, gümüş bir

tabakta taşıyordu. Seyirlik, hasadın Yeşil Adam'ı Lugh'un neredeyse bir metre yirmi santim boyunda, şekerden yapılmış sevimli bir kuklası şeklindeydi. Kıyafeti, vanilya çiçeği ile karamelize edilmiş gül yapraklarından; kırmızı dudakları, sandal ağacı ve sığırdili otundan; parlak renkli gözleri ise karamelize edilmiş menekşe ile lavantalardan yapılmıştı. Yenilebilir boyalarla özenle belirginleştirilmiş ve muntazaman şekillendirilmiş yüz hatları, karahindiba ile renklendirilmiş güneş yanığı esmer teni ve bir nebat tanrısına yaraşır şekilde nane, ebegümeci, fındık ağacı yapraklarından yapılmış yemyeşil ve kıvır kıvır saçları vardı. Bu yapma Lugh, tombul ellerinden biri ile bir buğday sapı tutuyordu; diğer elini ise ekşi, taze ve kırmızı ahududu tanelerinin acısız bir kalp yarasından çağıldarmış gibi döküldükleri kendi göğsüne doğrultmuştu.

Çocuklar heyecanla nefeslerini tuttular. Will'in Seyirlik'i sağ salim yere koyduğunu gören Alyce ise rahat bir nefes aldı. Şimdi yetişkinler bile bu yapıtı takdir etmek için etrafında toplanıp şimdiye kadarki Lugnasad'ların hiçbirinde bundan daha harikulade bir Düşsel Yiyecek yapılmadığına kanaat getiriyorlardı. Bu şaheserin yaratıcısı Petronilla de Meath için kutlama çığlıklarıyla bir alkış tufanı koptu. Wexford'da, yıllar boyunca mutfak hizmetçisi olarak çalıştığı yerde, soyluların ziyafetleri için yiyecekleri mitolojik canavarlar, hanedan armaları ve azizlerin heykelleri gibi şekillendirerek Seyirlikler hazırlayan malikânenin baş aşçısını ve diğer mutfak hizmetlilerini dikkatle izlemişti. Şimdi bu bilgiyi Marifet Çemberi içinde öğrendiği yeni bilgilerle harmanlayarak bu eseri yaratmıştı. Yaptığı o leziz su kabağı çorbasının üzerine bir de bu sanat eseri! Bütün aşçılar oradaydı, hepsi şölen için bir

şeyler hazırlamışlardı ama gecenin kahramanı tartışmasız Petronilla'ydı. Alyce Kyteler, onu onurlandırmak adına şaheserini bölüp dağıtması için pasta bıçaklarını uzatırken Petronilla'nın solgun yüzü sanki ışıldıyordu; o kırılgan hâli, yerini ayakları yere sağlam basan bir kadına bırakmış gibiydi şimdi.

Herkes bu dramatik âna odaklanmıştı. Tüm gözler Çember'in ortasında duran bu ağız sulandırıcı heykele çevrildiği için hiç kimse sinsice yaklaşmakta olan davetsiz misafirleri fark etmedi. Gecenin sıcağına inat siyah harmanilere bürünmüş, uzun çimenler arasında hortlaklar gibi ilerleyen ve ayın, arkaları sıra seyreden gölgelerinden çekip uzaklaştırmaya çalıştığı kukuletalı on adam, düzenli adımlarla tepeye çıkıyorlardı.

Will'in, kalçalarına dokunan eline vurmak için arkasını dönen Meave Payn, onları ilk gören kişi oldu. Yaklaşanları fark ettiğinde varmalarına birkaç metre kalmıştı zaten.

"Yabancılar!" diye bağırdı. Sonra da daha yüksek sesle haykırdı: "*Yabancılar!*"

İnsanlar şaşkınlıkla oldukları yerde döndüler ve Çember, gelen işgalcilerin çevresini sardı.

Tanıştırılmaya gerek yoktu. Şenlik ateşinin ışığında yaklaşanların kim olduğu görülebiliyordu. Gelenler Ossory Piskopos'u Richard de Ledrede ve yanına kattığı dokuz rahipti.

Topluluk iki yana ayrılarak Yüce Rahibe'ye yol verdi. Alyce Kyteler büyük adımlarla ilerleyerek halkının ve Piskopos'un arasında dikildi.

De Ledrede'in dört adım arkasında duran ve içinde bulunduğu durumdan son derece tedirgin görünen Peder Brendan Canice, Leydi Alyce'i epey uzun bir zamandır görmediğini fark etti. Piskopos'un safında yer almayı yadırgayan Peder Brendan, sonunda korktuğunun başına geldiğini, damarlarında gürüldeyen Kelt sadakati ile Kilise'ye karşı yükümlülükleri arasında bocalayacağı yüzleşme anıyla karşı karşıya kaldığını biliyordu.

Gözlerini dikmiş Alyce'e bakan Peder Brendan, *"Kutsal Aziz Patrick adına,"* diye geçirdi içinden, *"ateşten bir ruh gibi görünüyor! Ya da Kells'teki keşişlerin bütün hayatlarını adayarak desenledikleri altın varaklı, ışık saçan kitapların baş harfleri gibi."* Çember'deki herkes toplanıp Alyce'in arkasında sıkı bir biçimde saf tutmaya başladı. Kan kırmızısı ve güneş sarısı renklerindeki ayin kıyafetleriyle, sanki bu insanlar da birer harflermiş ve üstelik Ogham alfabesinden de eski, daha kudretli ve daha gizemli bir alfabenin harfleriymiş gibi görünüyorlardı. Bir zamanlar Peder Brendan'ın kolayca okuyabildiği bu harfler, şimdi mühürlenmiş ve sessizlik içinde bekleyen birer sırdılar sanki. Annesini gayet iyi tanıyan bu insanların arasında birkaç kişinin kendisine düşmanmış gibi baktığını görünce hafifçe gülümseye çalıştı; ama yanıt olarak taş kesilmiş, ifadesiz yüzlerle karşılaştı.

"Başıbozuklar! Şeytan'ın uşakları! Sapkınlar!" Rahiplerden biri azap çeken bir ruh gibi uluyordu.

"Soysuz kâfirler!" diye bağırdı bir diğeri.

Piskopos'un bir el işaretiyle adamların hepsi sustular. Ardından Piskopos de Ledrede otoriter bir tonda seslendi: "Şeytan, *defol*! *Seni kovuyorum*! Bu yoz, barbar toplantı he-

men dağılacak! Siz soysuz kâfirler de bir daha toplanmayacaksınız!" Kalabalığa karşı haç çıkardı.

Alyce Kyteler en az onunki kadar otoriter bir sesle karşılık verdi: "Piskopos, siz bizim ayinimize saygısızlık ediyorsunuz. Bu durumda hangimiz barbar oluyoruz?"

Piskopos'un gözü Alyce'in kolyesine ve yüzüğüne takıldı.

"Hanımefendi," dedi dimdik durarak, "uydurma tanrılara inandırdığınız müritlerinize iyilik etmiyorsunuz. Kilise'yi ve kutsal olan her şeyi alenen karşınıza alıyorsunuz, dikkatli olun." Alyce'in omzunun üzerinden kalabalığa baktı. "Kendi ruhlarınızın kurtuluşu için, *hepiniz* çok dikkatli olun!"

"Bizim de amacımız bu," dedi Alyce kendinden emin bir tavırla, "siz de *ruhunuzun* kurtuluşu için çok dikkatli olun. Hatta bunu yapmaya şimdiden başlayın, olay çıkarmadan gidin buradan."

Richard de Ledrede, şimdiye dek ne böylesi bir halk direnişiyle karşılaşmış, ne de sıradan biri, hele de bir kadın tarafından bulunduğu yerden kovulmuştu. Alyce'in bu sakin, küçümseyici tavrı Piskopos'u çileden çıkarmıştı.

"Bu putperest ayin şu anda bitmiştir! *Hepiniz* derhal evlerinize dönün!"

Kimse kıpırdamadı.

"Bu son uyarım," diye ilan etti Piskopos, "sizlere yeterince sabır gösterdim. Ancak Tanrı'ya kasten karşı gelmenize hoşgörü gösteremem! *Bu küfür derhâl sona erecek*! Yoksa sizi Tanrı'nın gazabından koruyamam! Sizi Kilise'nin vereceği cezadan koruyamam!"

"Evet, belki koruyamazsınız ama sayı saymayı bildiğinize eminim," dedi Alyce.

Saray'da ağır ağır ve gizlice çözülen entrikalara alışkın olan de Ledrede, fiiliyatta ani taktiksel kararlar alma becerisinden yoksundu. Kadının bir kez daha, insanı öfkeden çıldırtacak kadar haklı olduğunu görebiliyordu. O ve rahipleri sayıca azdı. Düşünmek için zamana ihtiyacı vardı...

Ancak Alyce'den güç alan diğer Vikan'lar, yavaş yavaş Piskopos ve adamlarına doğru yaklaşmaya başladılar.

"Sen ikiyüzlü korkağın tekisin!" diye aniden Peder Brendan Canice'e kükredi Sysok Galrussyn, "O süslü kitaplardan bunları mı öğrendin? Sen Vika'nın ne olduğunu pekâlâ biliyorsun..." Fakat Eva de Brounstoun, bir Vikan'ın ya da geçmişte Vikan olmuş birinin deşifre edilmemesi gerektiğini hatırlatan sert bir bakışla Sysok'u hemen susturdu.

Ardından, kemikleri sayılacak zayıflıkta, uzun boylu bir keşiş şenlik ateşine yöneldi. Kemikli parmağıyla şölenden arta kalanları aşağılarcasına işaret ederken ağzı açılıp kapanıyor, ama garezinden tek kelime bile edemiyordu.

Petronilla bu adamı tanıyordu, birden bütün vücudu buz kesti. Bu, Wexford'daki eski cemaatinin rahibi Peder Donnan'dı.

"Oburluk!" diye tısladı. "Yasak meyveyi dişliyorsunuz. Günahı kemiriyorsunuz. Günahı çiğniyor, tadına varıp yutuyorsunuz. Sonra da sindirip def-i hacet ediyorsunuz! Çürüyecek bedeninizi kemirecek solucanlar için yiyecek depoluyorsunuz! Pisliğe pislik katıyorsunuz! Kursağınızı ölümle dolduruyorsunuz..."

"Bu kadarı yeter oğlum," diye böldü konuşmasını Piskopos. Ancak söylediklerini duymayan Peder Donnan, yüksek perdeden atıp tutmaya devam etti.

"Bu elma, İlk Günah! Sefil bedeni tüm sefahat âlemlerine sürükleyen şey. Tüm diğer günahlar; kibir, gazap, haset, miskinlik... Bütün bunlar aklın zaaflarıdır; bedenin iğrenç zaafları olan oburluk, hırs, şehvetten daha az aşağılıktır! *İştahınızı öldürmelisiniz*! Bedeni aç bırakmalı, açlığınızı bastırmalısınız! Kurtuluş oruç tutmakta ve kırbaçlanmakta! Ya hepimiz oruç tutacağız ya da lanetleneceğiz!"

"Oğlum! *Sus*, dedim!" diye haykırdı Piskopos, oburluğu savunurken gazap günahına yenik düştüğünü düşünerek. Yine de emri yerine getirildi. Ateşli rahip bir adım geri atıp sustu ve kendi kendine söylenmeye devam etti.

Ama Peder Donnan'ın bu çıkışı, Petronilla de Meath'in içindeki patlamayı fitillemişti. Ateşten sıçrayan bir alev gibi kendini öne atarak Alyce Kyteler ile Piskopos'un arasına girdi. Cılız vücudu tir tir titrerken ağzından tüyler ürpertici kelimeler döküldü.

"Ah, Piskopos, *Piskopos!*" diye haykırdı titreyen sesiyle, "Siz her şeyden önce, Tanrı katında Kilise'nin liderlerinden birisiniz. O hâlde bu adama nasıl olur da 'oğlum' diyebilirsiniz? Ah Piskopos, o zalimin biri! Açlıktan ölen ruhunda İsa'nın şefkatinden eser yok. O beni dinden soğutan adam! Beni kiliseden soğutan adamın *ta kendisi o*!"

Richard de Ledrede, Petronilla'yı süzdü. Ardından, önce Peder Donnan'a, sonra da Alyce Kyteler'a ve tekrar Petronilla'ya baktı. Yüzüklü elini kutsal bir yem gibi yavaşça Petronilla'ya doğru uzattı. Petronilla, sanki başı dönüyormuş gibi esrik bir vaziyette Piskopos'a doğru ilerledi. Lanetler savuran Nalbant Henry, Petronilla'nın önüne atlayıp onu durdurmaya çalıştı. Ancak vazifesini simgeleyen Tılsımlı Yü-

züğü hâlâ parmağında parlayan Alyce Kyteler onu kolundan tutup çekince birden durdu.

"Özgürlük yasamızdır," diye fısıldadı Alyce Henry'ye, "onun iradesi ne isterse o olur." Ancak sesi de bedeni gibi gergindi.

Yumuşak, tatlı bir dille "Kızım," diyerek Petronilla'yı kandırmaya çalıştı de Ledrede, "sana nasıl yardımcı olabilirim, ah benim kıymetli, kayıp kuzum? Seni kanatlarımızın altına alıp güven içinde yuvana nasıl teslim edebiliriz? Seni ruhunun düştüğü bu buhrandan nasıl kurtarabilirim evladım?"

Petronilla de Meath, fırtına ortasında kalmış titrek bir kavak ağacı gibi, Piskopos'un bakışları altında ezilip büzülerek onun sesindeki büyüye yöneldi.

Alyce Kyteler'ın havada duran eli topluluğu dizginliyordu.

Brendan, olduğu yere çakılı hâlde olup biteni izliyordu. Herkes ve her şeyle birlikte içinde bulundukları o anda asılı kalmışlar gibi hissediyordu kendini; öyle bir an ki kış gündönümünde, yılın dışında kalan o kutsal gün kadar, *brevima dies* kadar uzun bir an...

Piskopos, "Sevgili kızım," diye mırıldandı, "gerçekte nereye ait olduğunu biliyorsun. Canım kızım, Kilise'nin vaftizli evladı, hataya düşmüşsün. Bu hatanın seni özgürlüğünden mahrum etmesine izin verme. Suçladığın adam kendini Kilise'ye adamış kutsal bir insandır. Onun davranışlarını sorgulamamalısın ve senin iyiliğin için ettiği tek bir sert sözün bile seni lanetlenmeye sürüklemesine izin vermemelisin. Kendini Kilise'nin yüce merhameti ile ödüllendir. Kendi halkının arasına dön. Bırak da azizlerin cemaati seni karşı-

lasın. Küçük kayıp kuzum, bırak da çobanın sana yuvanın yolunu göstersin..."

Petronilla uyurgezer bir kadın gibi sendeleyerek Piskopos'a doğru adım attı.

Alyce gözyaşlarını dizginlemek için yutkundu, ama havada duran eli hâlâ gruba durmalarını emrediyordu.

Petronilla bir sopa gibi dimdik dikilerek bir adım daha attı.

Sonra, sanki çok uzaktan, Vikan kalabalığının ardından, ürkek ve uykulu bir ses duyuldu.

"Anne? Anne neredesin? Anne?"

Bu, Sara'nın sesiydi.

Bebeğin sesi Piskopos'un büyüsünü bozdu.

Petronilla tekrar konuşmaya başladı. Bu kez yavaş yavaş, kopuk kopuk konuşuyordu; ancak her kelimede kendine güveni katlanarak artıyordu.

"Bana yolu mu göstereceksiniz? Bu yol benim yuvama mı gidiyor, yoksa sizinkine mi? Ben zaten yuvamdayım. Saygıdeğer Papalık Elçisi, ben burada hayatımda hiç olmadığı kadar evimde hissediyorum kendimi. Bu insanlar artık benim halkım. Nazik, dürüst ve cömertler. Benim için yaptıklarıyla, varlıklarıyla umudumu yaşatıyorlar. Evet, bana *umut* veriyorlar. Bu yüzden onlara *Bilge* deniyor. Bana göre *onlar* kutsallar." Ağlamaya başladı. Gözyaşları, ayın şavkı vurmuş elmaslar gibi yanaklarından süzülüyordu.

"Ah, Piskopos," diye hüzünle başını iki yana salladı, "ben Kilise'nizin elinde büyüdüm. Beni *Kilise'niz* büyüttü. Yıllarca Kilise'nizden başka bir şey bilmedim. İtaat ettim. Kili-

se'nizi *severdim*, Sara'mı doğurmadan önce dünyada bir tek Kilise'nizi severdim. Çok bir şey bilmem ama ilahi merhamete öyle susamıştım ki, Kilise'nizin aşkına canımı vermeye hazırdım ben." Kelimeler hızla dudaklarından dökülüyordu. "Ama Kilise'niz merhametten yoksun. Artık benim de bildiğim şeyler var. Gücünüzün olduğunu biliyorum. Siz bir insanın ruhunu ele geçirebiliyorsunuz. Onu da tanıyorum..." diye birden kafasını sertçe Donnan'a çevirdi. "Hayattan nefret eden hilekârın biri o. Ruhu öyle rezil ki, sanki irinli bir yara gibi. Ve siz onu kendinizden biri sayıyorsanız eğer, hayır, hiçbiriniz İsa'ya layık olamazsınız; o da Yeşil Adam Lugh gibi asılmış bir adamdı. Evet, Piskopos..." diye ağlayarak haykırmaya başladı. "Barbar olanlar sizlersiniz. Bu yüzden sizin inancınız için söylenen şeyi şimdi ben de gururla söyleyeceğim." Yaprak gibi tir tir titreyerek içine derin bir nefes çekti ve sanki içindeki tüm keder ve öfkeyi tükürür gibi "*Fie, fie, fie, amen!*" dedi.

Ardından, fırtınadaki bir hortum gibi gerisin geri dönüp kalabalığın ardındaki çocuğuna koştu.

Ancak bu kez, Petronilla'nın saçtığı kıvılcımlarla alev alan Vikan'lar, öfkeyle rahiplere bağırıp çağırmaya başladılar. Alyce Kyteler onları dizginleyen elini indirdi ve insanlar haykırarak din adamlarının üzerine yürümeye başladılar.

Sayıca üstün olan bu ayaktakımının arasında kalmaktan korkan Richard de Ledrede, en yakınındaki ilk hedefe körlemesine saldırarak Eva de Brounstoun'un suratına bir tokat attı. Bu silleyi sineye çekemeyecek olan Peder Brendan kendini haykırırken buldu ve yere düşmekte olan kadını yakalamak üzere öne atıldı. Tam o anda, elinde kıvrımlı asası,

saçları rüzgârda dalgalanan Alyce Kyteler'i gördü; gözleri intikam ateşiyle parlıyor, dişlerinin arasından intikamın ıslığı duyuluyordu. Alyce, sanki gözlerinin önünde Savaş Tanrıçası Morrigan'a dönüşmüştü.

"Kutsal Anamız!" diye haykırdı Brendan, ama geç kalmıştı.

Alyce, tahta asasıyla Richard de Ledrede'in koruyamayacağı kadar büyük karnına sert bir darbe indirdi ve Piskopos, dalgalanan ipek peleriniyle birlikte çivileri sökülmüş bir çadır gibi yere kapaklandı.

Ardından, beklenen kızılca kıyamet sanki işaret verilmiş gibi kopuverdi.

Henry, adaleli kollarıyla keşişlerden birini yakaladı ve sanki bir oyuncakmış gibi tümseğe doğru fırlattı. Karısı Alyce, gururla bileylediği koca hançer Athame'yi kaptığı gibi başının üstünde şöyle bir çevirerek ne rahip, ne cadı, kimsenin içine girmek istemeyeceği, kendine ait bir çember oluşturdu. Genç Will oraya buraya saldırıyor, yabancıya benzeyen her şeye vuruyordu. Helena ve kocası Sysok, çiçekten kurdelelerle iki keşişi kamçılıyorlardı; fakat öfkeleri öyle büyüktü ki keşişler ne denli narin silahlarla saldırıya uğradıklarının farkına bile varamadılar. Öfkeden neredeyse hırlamakta olan Eva de Brounstoun, rahiplerden birinin başını bir turta ile taçlandırdı; rahibin turtadan damlayan yaban mersini damlalarıyla maviye boyanan yüzü, savaşa hazırlanan bir Kelt'in yüzüne döndü. Hatta uyku hâlinden büsbütün uyanan küçük Sara bile eğlenceli bir yetişkin oyunu zannettiği bu duruma ayak uydurup çoğunlukla *şlap* diye hedefi tutturan olgun erikleri ve şekerlemeleri rahiplere fırlatarak cübbelerini batırıyordu. Özellikle yabancıları hedef aldığı zaman üstün bir yetenek sergiliyordu. Üzerinden krema ve yağ akan Peder

Donnan, atılan meyve ve turtalarla süslenmiş bir Seyirlik'e dönüşmüştü.

Sonunda, "Saygısızlar! İşgalciler! Barbarlar! Roma'ya mı Avignon'a mı nereye giderseniz gidin! Burası *İrlanda!*" diye bağırıp çağıran Vikan'lar tarafından kovalanan Richard de Ledrede ve sürüsü tepeden geri çekildi. Kaçan meslektaşlarının ardı sıra topallaya topallaya giden Peder Brendan, bir yandan cübbesini lekeleyen ayva kremasını eliyle avuçlayıp parmaklarını yalarken, diğer yandan da artık bastıramadığı gülümsemesini gizledikleri için geceye ve kukuletasına müteşekkirdi.

Bir süre sonra, de Ledrede ve adamlarını kovalayan sonuncu Vikan da Covenstead'e geri döndü. Şarap ikramına devam edildi. Alyce endişeyle kalabalığın arasında gezinip her bir yaraya ve sıyrığa baktı; neyse ki kimse ciddi bir yara almamıştı. Yavaş yavaş herkes kendine gelmeye başladı. Birkaçı kutlamayı sürdürmeye bile çalıştı.

Ancak, bu saatten sonra sohbetler anlamını yitirmiş, sekteye uğrayan kutlamanın tadı kaçmıştı. Helena, kızı Dana'yı emzirirken onun huzurla uykuya daldığını fark etti ve Sysok'a eşyaları toplamasını işaret etti. Bu, diğerlerini de harekete geçirdi, onlar da gitmek için toparlandılar. Birer birer tüm aileler vedalaşmaya ve Covenstead'den ayrılmaya başladı.

"Bir sonraki sabbata kadar hoşça kalın."

Evlerine dönmekte olan insanların arasına karışan Will Payn, elindeki küçük arpla keyifleri yerine getirmeye çalışıyordu. Sonunda, geride kalan birkaç kişinin arasına çöktü ve sırtını bir kayaya yaslayarak çok eski bir şarkıyı, *Amorgin'in Türküsü*'nü söylemeye başladı.

"Her yuvanın rahmiyim ben," diye çınlayan sesi, Tanrıça'nın sözlerini hayal eden şair gibi yankılanıyordu. *"Her tepenin zirvesindeki ışığım, her kovanın kraliçesi yim."*

Alyce Kyteler, sönmekte olan şenlik ateşinin yanında sessizce oturuyordu. Arada sırada puf diye alazlanan lâl taşı rengindeki akkorlara dönen közlere gözlerini dikmiş, derin düşünceler içinde Tılsımlı Yüzük'ü parmağında çevirip duruyordu.

"Ben her başın taktığı miğferim," diye şarkısına devam ediyordu arpçı, sonsuz kayıtsızlığıyla insanı teskin eden o kadim kelimeleri yineliyordu. *"Her umudun mezarıyım."*

Öylece susup oturan hanımının parmağındaki yüzüğünü durmaksızın çevirdiğini gören Petronilla de Meath, nereden estiği belli olmayan bir gece rüzgârıyla birden üşüdüğünü hissetti. Kucağında uyku sersemi Sara ile içi ürpererek ateşe yaklaştı.

VIII

Dostlar ve Düşmanlar

Dana bebek kaşınıyordu. Duyma mesafesindeki her insan haykırışlarından bunu anlayabilirdi. Dana bebek çok kaşınıyordu. Alyce de hem kaşıntıyı gidermek, hem de iltihabı önlemek için içinde tuz tanecikleri ve toz salatalık olan; zafer otu, güzel nane ve tarhun otunda dinlendirilmiş ekşi kremadan rahatlatıcı bir merhemi kaşınan yere hafifçe sürüyordu. Kucağında okşayıp oyalamaya çalıştığı bebeği sakinleştirebilmek için saçma sapan kelimeler fısıldıyor, bir yandan da az demlenmiş dulavrat otu ve papatya çayını yudum yudum içiriyordu. Alyce, hem bebeğin hem de ailesinin biraz olsun uyuyabilmesi için çayın içine bir damla da elma şarabı koymuştu. Bebekle birlikte Galrussyn'lerin kulübesinin önündeki taş banka oturan Alyce; Dana'nın, ellerindeki sebze fazlasını satmak üzere Kilkenny'deki pazara giden ailesini bekliyordu.

Dana huzursuzlanıyor ve rahat durmuyordu. Alyce, beklerlerken bir yandan onu yavaşça sallıyor, bir yandan da çok eski bir şarkı olan *Geçen Mevsimler*'i söylüyordu.

Bahar geldi mi ben bir çalıkuşuyum,
Sessiz kanadımda hüzünler, iç çekerim
Ah, gün gelip de geri dönene değin,
Anamız aşkına uçar giderim.

Gri şahinler gibidir zalimler
İzleyip avlarlar beni,
Sahiplerinin aşkına tutarlar beni,
Tutar da önlerine atarlar beni.
Mayıs geldi mi ben bir fareyim,
Gece tarlalarda, gündüz kilerlerde gezmeyim,
Ah gün gelip de geri dönene değin,
Tanrıça aşkına can verir giderim.

Erkek kara kediler kovalar beni,
Mısırlarla fıçılar arasında bulurlar beni,
Sahiplerinin aşkına tutarlar beni,
Tutar da önlerine atarlar beni.

Güz geldi mi ben bir tavşanım,
Telaşlar, hüzünler ve iç çekişlerle,
Ah gün gelip de geri dönene değin,
Anamız aşkına koşar giderim.

Çevik gri tazılar sürerler izimi,
Hoplar zıplar kaçarım da kovalarlar beni,
Sahiplerinin aşkına tutarlar beni,
Tutar da önlerine atarlar beni.

Kış geldi mi ben bir alabalığım,
Şüpheler, hüzünler ve iç çekişlerle,
Ah gün gelip de geri dönene değin,
Tanrıça aşkına yüzer giderim.

Su samurları kovalarlar beni,
Tuzağa düşürür de avlarlar beni,
Sahiplerinin aşkına tutarlar beni,
Tutar da önlerine atarlar beni.

Şarkı devamlı tekrarlanan nakaratlardan oluşuyordu, en sonunda da girizgâhı tekrar edilirdi. Ancak Alyce'in içinde kötü şeyler yaşanacağına dair bir his vardı ve bu kovalama-yakalama temasının tekrarını duymazdan gelmeye çalışıyordu. Nihayet patikanın ucunda beliren Helena, Sysok ve İhtiyar John'u görünce oturduğu yerde derin bir oh çekti. Ailenin acele işe koşulmaya ayak direyen emektar katırı Maude, at arabasını aheste aheste çekiyordu. Fakat Maude'un yolcuları bugün eve dönmek için sabırsızlanıyordu.

Helena, araba tam olarak durmadan aşağı atladı. Alyce'e şöyle bir reverans yaparken kızı Dana'yı kucağına almanın telaşındaydı. Dana'ya sıkıca sarılıp kaşıntısının ne durumda olduğunu sordu.

Gözünün önüne düşen bir tutam saçı eliyle toplayıp "Sanırım daha iyi," diye gülümsedi hanımı. "Merhem iyi geldi galiba, çay da kaşıntısını alır." Sonunda Dana'nın göz kapakları kapanmaya başlamıştı, ama annesi onu omzuna yatırıp sırtını sıvazlayınca hâlinden memnun bir şekilde hafifçe geğirdi.

"Aslında," diye söze başladı Alyce bir sır verir gibi, "içine kattığım bir damla elma şarabı onu çakırkeyif yaptı galiba. Baksanıza, uykusu geldi bile. Elma şaraplı çayı sana bırakayım da akşam yine huysuzlanırsa içirirsin. Hepinizin uykuya ihtiyacı var. Kötü görünüyorsunuz."

İhtiyar John, Helena'nın bir bakışıyla, taparcasına sevdiği torununu kucağına alıp kollarında sallayarak uykuya yatırmak için içeri götürdü. Sysok katırın yularını çözerken Helena da Alyce'in yanında kendini çimenlere attı.

Kucağındaki yükten kurtulduğu için rahatlayan Alyce, sıcakta mayışmış bir kedi gibi gerinerek, "Pazarda satış nasıldı, iyi miydi bari?" diye sordu.

"Evet Leydim," dedi Helena geniş kenarlıklı hasır şapkasıyla kendini yelleyerek, "Elimizde öyle çok sakız kabağı vardı ki onlardan asla kurtulamayacağımızı sanıyordum. Ama kapış kapış gitti, armutlarla marullar da öyle, bir tane bile kalmadı. Neyse bunları boş verin; kasabada kulağımıza bazı haberler çalındı, çok tatsız haberler. Nereden başlasam bilemiyorum."

"Başından başlamak gelenektir," diye gülümsedi Alyce.

"İşte zaten asıl konu da bu ya, başı neresi bilmiyorum Hanımım. Bizim baş belası Piskopos geçen haftaki sabbattan beri boş durmamış. Adalet Divanı Yargıcı'nı ziyaret etmek üzere Dublin'e gitmiş. Sizin için tutuklama emri çıkarılmasını talep etmiş!"

"Şimdi de beni tutuklatmaya mı kalkıyor?" diye güldü Alyce. "Hah, bu çok ilginç olacak. Adalet Divanı Yargıcı Roger Outlawe, oğlum Will'in akrabası olur."

"Evet Hanımım, öyle," diye karşılık verdi Helena, "ve tabii Piskopos'un bu talebini anında geri çevirmiş. Böyle bir emrin, şey olmadan yerine getirilemeyeceğini söylemiş... Neydi?"

"Suçlanan taraflar mahkemeye intikal etmeden mi?" diye sordu Alyce.

"Evet, evet, öyle!"

"Elbette," diye güldü Alyce, "Kelt Brehon Kanunu'ndan artık geriye ne kaldıysa."

"De Ledrede küplere binmiş Leydimiz. Yüksek sesle tartışmışlar. İnsanlar, Piskopos'un Yargıç'ın odasından dışarı bir hışımla, bağıra çağıra çıktığını ve Kilise'nin her şeyin üstünde olduğunu haykırdığını söylüyorlar. Yani bildiğimiz hukukun da üstündeymiş, hani dinin karışmadığı hukuk... Ne diyorlardı?"

"Dünyevi hukuk. Adamı takdir etmemek elde değil," dedi Alyce yavaşça, "kolay pes etmiyor, değil mi? Üstelik İrlandalı bile değil!"

Ancak Helena'nın anlatacakları bitmemişti.

Katırı otlamaya bırakan Sysok, Helena son havadisleri verirken sohbete dahil olma isteğiyle yanlarına geldi. Alyce'in izin vermesiyle, eşinin yanında çimlerin üstüne oturdu. Sonra John kulübeden çıktı. İhtiyar gövdesini homurdana homurdana taş basamaklara yerleştirdi ve yanındaki yumuşak ahşap yığınının arasından aldığı ince kesilmiş tahta bir levhayı eğip bükerek fıçı yapmaya koyuldu. Herkes İhtiyar John'un bir iş yapmadan öylece oturamadığını bilirdi. Ancak fıçı ustasının boğum boğum elleri, zanaatının gereçleri olan

ahşap, teneke ve deriyi iyi tanıyordu. İnsan bir ömür boyunca fıçı yapınca yaptığı işe gözleriyle bakmasına gerek olmadan el yordamıyla çalışabiliyordu. Diğerlerini izleyip muhabbete dahil olmak istediği için de bu şekilde çalışıyordu.

Duyduklarına göre Adalet Divanı Yargıcı tarafından reddedilen Piskopos, Dublin'i terk ederek şahsi mücadelesini Kilkenny Bölge Yargıcı Sör Arnald le Poer'e taşımıştı. Bu centilmen, Alyce'in son kocasının bir akrabasıydı ve o da de Ledrede'e kafa tutmuş, mahkeme kurmayı reddetmişti.

Alyce hayretle gözlerini kırpıştırdı.

"John'un ailesinin bile bunca şeyden sonra beni alenen *desteklediğini* mi söylüyorsun? İşte bu mümkün değil! Le Poer'ler benim bir kocakarı ve cadı olduğumu düşünüyorlar! Ama duydukların doğruysa, bahse girerim bunun tek sebebi Arnald'ın kuzeni olan kocama karşı duyduğu derin nefrettir. Mirasla ilgili eski bir mesele. Arnald bu meselede beni piyon olarak görüp John'dan intikam almaya çalışmış olabilir."

"Öyle diyelim … Belki de kendi halkını koruyordur," diye atıldı Sysok. "Sonunda soylular hep birlik olurlar, darağacında asılanlarsa hep biz oluruz," diye de ekledi dişlerinin arasından.

"*Sysok!*" diye araya girdi Helena, Sysok'u işiten Alyce'in yüzünün kızardığını fark ederek, "Bu insanlar yıllardır Leydi Alyce'i ne aileden sayıyorlar, ne de bir soylu olarak görüyorlar."

"Buna inanmam," diye homurdandı Sysok, hanımına ihtiyatlı bir bakış atarak. "Ben *bu* insanlara inanmam Hanımefendileri; yoksa sözüm size değil. Onların kimlerle kan bağı olduğunu unutuyorum hep."

Helena, yüzünü ekşiterek susturmak istercesine kocasına baktı ve ardından devam etti: "Bence Piskopos'a isyan etmenin kan bağı, hısımlık, akrabalık ya da başka türden bir ilişkiyle alakası yok. *Bana kalırsa* olup biten sadece herkesin iyi bildiği, tuttu mu tutan İrlandalı inadımızla alakalı. Tanrı bizi korusun, başımıza bir bela gelince birlik olur ve daha da inatçı kesiliriz. Zorluklar, biz paganlarla kent halkını birbirine bağlar; hatta buna soylular bile dahil! Bence öyle. Bize lazım olan tek şey bir hasımdır ve elbette işimize burnunu sokan bir yabancının karşısına dikilmekten daha iyi bir şey de olamaz."

"*Bu türden* bir tehlike karşısında son çare olarak İskoçlarla bile birleştiğimiz olmuştur geçmişte," diye sırıttı Alyce.

"Evet," diye güldü Helena.

Burunlarının dibindeki yerel konuları tartışmaları gerekirken konunun başka memleketlerdeki meselelere kaymasına sinirlenen Sysok, birden lafa daldı: "Her neyse, İskoçları bir yana bırakırsak, deminden beri Hanımefendilerine başka havadisler de olduğunu anlatmaya *çalışıyorum.* Leydim, Bölge Yargıcı, Piskopos'u kovmakla kalmamış, bir de halkın ortasında ona 'başkasının işine burnunu sokan adi hödük' diye sayıp sövmüş. Böyle bir şeyler demiş yani."

"'Sabrımı sınıyor ve haysiyetimi ayaklar altına alıyor,' demiş," diye ekledi Helena.

"Hah, işte ona yakın bir şeyler," dedi Sysok. "Sabır ve haysiyetle ilgili bir şeyler dediğini hatırlıyordum da," diye söylendi kendi kendine. "Zaten soylular dalaştı mı hep bunlar söz konusu olur."

Alyce, Sysok'u duymamış gibi yapıp sevinçle ellerini çırptı.

"Aferin sana Arnald! Belki de piyonundan hediye olarak ona bir fıçı şarap yollamalı! Yani bu kadarını göze aldığına göre..."

"Lütfen hemen kutlamaya başlamayın Ekselansları," diye alçak sesle ekledi İhtiyar John. "Dahası da var ve maalesef haberler iyi değil. Piskopos halkın önünde küçük düşürülmüş, Efendim. Bu, adamı daha da tehlikeli yapar. Şimdi de Kilkenny civarındaki topraklara el koyan o rezil İngiliz Şövalyeleri'nden yardım istemeye gitmiş."

"Ama John, onlar sayıca çok azlar. Hem hiçbir zaman *burada* olmuyorlar. Tanrıya şükür, hepsi İrlanda dışında yaşıyor."

"Bunun bir önemi yok," diye araya girdi Sysok. "Afedersiniz Hanımefendileri, ancak önemli olan onların yardımını istemiş olması ve yazdığı mektuba karşılık kendisine yardım edileceğine dair yanıt verilmiş olması. Konunun asıl can alıcı noktası da bu, onların adamları ve silahlarıyla... Nasıl deniyordu, şey çıkarmış..."

"Askere alma celbi çıkarmış," diye araya girdi Helena.

"Hah, evet, işte o. Celbi bir... Bir kilise mahkemesi çıkarmış."

"Dini bir mahkeme mi?" diye sordu Alyce.

"Evet, hem de bu mahkemeye bizzat kendisi bakarken..."

"Başkanlık ederken," diye düzeltti Helena.

"Başkanlık ederken," dedi Sysok karısına kızgın bir bakış fırlatarak "ve kendisi başkanlık ederken sizi aforoz etmiş, Leydi Alyce. Öyle hemencecik."

"Süratle aforoz edilmişim! Ah, *yıkıldım*," dedi Leydi umursamaz bir alaycılıkla. "Artık Pazar ayinlerine katılamayacağım. Ah, ne acı!"

"Artık durumu ciddiye almaya başlamayacak mısınız?" diye söylendi Sysok. "Ah, tekrar çok özür dilerim Leydim, biraz fazla şey yaptım sanırım... Ama böylesi bir durumda hâlâ gamsız davranmak için düpedüz deli olmak lazım..."

"Hanımefendileri, bu konuda Sysok haklı olabilir. Bu çok kötü bir haber. Ama daha da kötüsü var. Lütfen bize kulak verin," diye ekledi Helena. Sesi endişesinden ötürü daha da tiz çıkmaya başlamıştı. "Bu mahkeme aracılığıyla Piskopos... Hanımım, sizi *cadılıkla* suçlamış. Yedi tane resmi suçlama yapmış."

"Yedi!" dedi Alyce, "Çok fazla. Bir tanesi yeterli sanıyordum."

"Yedi," diye yineledi Helena. "Hıristiyan inancını reddetmek, Kilise ve kutsal ayinleriyle alay etmek, ruhunuzu şeytana satmak, büyülü toz ve zehir üretmek, kehanetlerde bulunup tedavi edici cadılık yapmakla suçlanıyorsunuz. Bir saniye, kaç tane oldu?"

"Beş etti," dedi Sysok kısa ve öz bir biçimde. Sonra da boynunu eğip, o iri ve nasırlı ellerine bakarak utanç içinde ekledi: "Altıncısı ise... Affedersiniz Leydim, lütfen beni bağışlayın... Ihmm..." Boğazını temizledikten sonra hızla devam etti, "Sizi Robin Artisson adında zenci bir adamın suretine bürünen şeytanla düşüp kalkmakla suçluyor. Piskopos iki yaz önce sizi şeytanla dans ederken gören tanıkları olduğunu söylüyormuş, müstehcen bir şekilde..."

"Ne? Ama benim Afrikalı Moor'lardan herhangi bir ziyaretçim olmayalı neredeyse bir on yıl kadar oluyor. Bu tamamen hayal ürünü! Böyle bir hikâyeyi dallandırıp budaklandıracak en ufak bir dedikodu bile olmadı! Bir saniye, tabii eğer... Ah, şey olmalı! Başka ne olabilir ki? Sabbatta Sean Fergus yani, Brendan Canice ile dans etmiş olmam... O da kömürle boyadığı suratıyla şapşalca kılık değiştiren bir rahip üstüne üstlük!"

"Ha, evet, sizin kıymetli Sean-Brendan'ınız artık sabbatta dans etmiyor ama. Evcil sıçana dönmüş bir hain olarak Piskopos'unun ardı sıra seğirtiyor."

"Haksızlık etme Sysok," diye azarladı onu Alyce. "Sean Fergus her zaman dürüst bir adam olmuştur. Bu onun işi olamaz, delilik bu. Ama itiraf etmeliyim ki Piskopos'un emir eri olarak atandığını duyunca, onun varlığının de Ledrede'i biraz olsun yumuşatacağını sanmıştım."

Sysok'un ne insanları kınamaktan ne de Kilise'nin ithamlarını sıralamaktan vazgeçmeye niyeti yoktu.

"O dönek, kendi Hıristiyan cehenneminde çürür umarım! Nerede kalmıştım? Altıncıda mı?"

Hem kocasının sinirlerini yatıştırmaya, hem de listeyi takip etmeye çalışan Helena, "Yedide kaldın canım," diye yanıt verdi.

"Ah, evet, yedinci suçlama. Bu... Yine beni affedin Efendim... Bu sizin... Ah... Ev hayvanlarınız olan kara kedi ve ak keçinin suretine bürünmüş olan şeytanla ilişkinizle ilgili..."

"Canı cehenneme!" diye bağırdı Alyce ve hemen ardından böylesi bir durumda lanet okumanın pek akıllıca ol-

madığını fark etti. "Şimdi de Prickeare ve Greedigut mu âşıklarım oldular? Zavallı hayvancıklar!"

"Ve," diye devam etti Sysok asık bir suratla, "tılsımlar ve iksirler hazırlamakla... Ahh, berbat şeyler. Ölü adamların tırnakları, hayvanların iç organları, parçalanmış bebeklerin etleri... Hepsini kafası kesilmiş bir hırsızın kafatasında kaynattığınızı söylüyorlar... Affınıza sığınıyorum Hanımefendileri."

Bütün bu olan biteni içlerine sindirmeye çalışırlarken ortama bir sessizlik çöktü.

"Ah! Ve aynı zamanda ilk üç kocanızı öldürmekle suçluyor sizi," diye fısıldadı Helena sonradan aklına gelen bu bilgiyi. "Bütün suçlamalara cevap vermenizi istiyor, Leydim."

Alyce bir kâbustan uyanırcasına ayağa kalktı.

"Tüm suçlamalara cevap vermek mi? Tek birine bile cevap vermeyeceğim. Onun dini mahkemesinin *beni* yargılama yetkisi yok. Bir tek cinayet suçlamasına yanıt vereceğim, öyle gerekeceği için. Kyteler adını ve benim itibarımı lekelediği için o adamı dava edeceğim. Şeytana ruhumu satmışım, ha! Sanki insan suretinde olsun ya da olmasın, herhangi bir erkeğe boyun eğmem söz konusu olabilirmiş gibi! Üstüne alınma, Sysok." Alyce hüzünle gülümsedi Sysok'a. "De Ledrede bu saçmalıklara birilerinin gerçekten inanacağını düşünüyor mudur sizce? Eminim bunlara kendisi bile inanmıyordur!"

Helena detaylara girip girmeme konusunda tereddüt ettiğinden dudağını ısırdı, ama başka çare de yoktu.

"Şey, aslında şeytana taptığınıza bizzat tanıklık ettiğini söylüyormuş."

"Ya? Peki nerede olmuş bu? İçinde şeytanlarını sakladığı o Katedralinde mi?"

"Sabbatta, Efendim."

"Ah, işte bu külliyen *yalan.* Helena, ben bu adamla çok az konuştum. Güya Kilise'ye hizmet ediyor değil mi, bunları Tanrı aşkına yapıyor. Ama öyle kendini beğenmiş biri ki. Sanırım fazlasıyla muhteris biri. İsterse zarar verebileceğine eminim. Ama onda ince bir zekâ pırıltısı görmüştüm. Bizim sabbatımızda bütün bunları gerçekten de gördüğüne inanıyor *olamaz…* "

"Herkesin şeytanın renklerini giydiğini söylemiş."

"Ah evet, başpiskoposlar kırmızı renkli kıyafetler giymiyorlar sanki!" dedi Alyce tükürükler saçarak.

"Ayrıca küçük bir kızın, tüylü kara bir köpek suretine bürünüp etrafı koklayan şeytanı okşamaya zorlandığını da görmüş…"

"Ama buna kim… Sara'nın midilliye biner gibi Tyffin adlı o köpeğin sırtına binişini kast ediyor, öyle değil mi?"

"Dahası var," diye devam etti Helena, "şarap fıçılarının zehirli bir sıvı ile dolu olduğunu, içinde yarasalarla kurbağaların yüzdüğünü söylüyormuş."

"Peh," diye suratını buruşturdu Alyce, "Şarap tüccarları bu iltifatlarından hoşnut kalmayacaklardır. John, yoksa senin yaptığın fıçıları mı suçluyor bu adam?"

"Ayrıca, Leydim," diye ekledi Helena, "ona büyülü bir asa doğrultmuşsunuz ve o an, asa ona dokunmadığı hâlde birden havalanıvermiş. Evet, evet… Böylesine saçma olmasaydı belki komik bile sayılabilirdi. Fakat daha da korkunç olanı

şu: Şenlik ateşinde yeni doğmuş bebek cesetlerinin yakıldığını görmüş… Kolları ve bacakları gövdesinden ayrılmış, göğsünden kanlar akan bir çocuğun taştan sunağın dibinde yattığını görmüş. İşte. Hepsini söyledim," diye saymayı bitirdi Helena ve konuşmaktan nefesi kesilmiş bir hâlde arkasına yaslandı.

Alyce'in aklı, duyduğu son suçlamalara takılmıştı.

"Peki hezeyanlı aklı *bunu* nereden çıkarmış olabilir?" diye mırıldandı, fakat çok geçmeden anladı.

"Samandan bebekler," diye fısıldadı, *"ve Petronilla'nın Seyirlik'i."*

"Ne?" diye bir ses yükseldi hep bir ağızdan.

"Evet. Elbette!" Alyce, heyecanla aklına gelenleri yüksek sesle, hızlı hızlı anlatmaya başladı. "Evet, bu yüzden olmalı. Piskopos, korların içinde geçen seneki samandan bebekleri gördü… Rahipleriyle üstümüze yürüyünce… Bir düşünün; o sırada tam da Petronilla'nın badem ezmesinden yaptığı Yeşil Adam'ı yemek üzereydik… Ve Richard de Ledrede'in o sapık beyni bunu bir insan kurban etme törenine çevirdi. Samandan bebekler, yakılmış çocuklar oldu; Seyirlik ise kolları bacakları gövdesinden ayrılmış bir çocuk. Ama elbette ki bizim bunu asla yapmayacağımızı *biliyor*… Ama bir saniye; *kendi* tanrısının bedeniyle kanını yiyip içen biri o, bu yüzden bizim de… Yüce Morrigan aşkına, adam gerçekten de söylediklerine *inanıyor* olabilir…"

Birden Piskopos'un suçlamalarının tam anlamıyla idrakine varınca dördünün de üzerine bir sessizlik çöktü. Sessizliği Alyce böldü. Yeni bir karar almıştı.

"Sanırım bu adama karşı harekete geçmemizin zamanı geldi," diye ilan etti kararını. "Mademki takip ediliyoruz, o hâlde biz de mevsimlere uyum sağlamalıyız; kimi zaman çalıkuşu, kimi zaman fare, kimi zaman tavşan, kimi zaman da alabalık gibi hareket etmeliyiz. Şık elbiselerle mücevherlerimi sandıktan çıkarıp leydi kostümümü giymemin vakti geldi. Kilkenny'yi bir ziyaret edelim bakalım."

***

Ertesi sabah erkenden kalkıp odasında hazırlanmaya başlayan Alyce Kyteler, fevkalade gergin bir hâlde, hop oturup hop kalkıyordu. Kıyafetlerini, Kyteler Kalesi'nin Leydisi'ne yakışacak şekilde, yardımcı kadınlar giydiriyordu; kendi deyimiyle, zırhını kuşanıyordu. Hizmetçilerden üçünün; Petronilla, Helena ve Annota Lange'ın yürüttükleri giydirme ve süsleme hazırlıkları tam beş saat sürdü. Tüm bu hazırlıklara, hizmet edilen kişinin artan hırçınlığı ile sonu gelmeyen serzenişleri de eşlik ediyordu.

Önce ipek gömlek giyildi. Ardından sıra, Alyce'in sızlanarak belirttiği gibi saç şekillendirme "işkence"sine gelmişti. Aslan yelesini andıran kızıl saçları fırçalandı, tarandı, kıvrıldı ve incilerle bezenmiş bir file ile ensesinde topuz yapıldı. Başının yanındaki saç telleri, her iki şakağından ensesine doğru giden on ince saç örgüsüne dönüştürüldü ve kıvrımlı şekiller verilerek gümüş firketelerle başına tutturuldu; saçlarını başının üstünde toplayan iki kehribar tarak, kendi deyimiyle "kafa derisine saplanan mızraklar gibi" canını yakıyordu.

Hanımının dikkatini başka yöne çekmek isteyen Annota'nın durmadan bazı kıyafet seçenekleri sıralayıp son-

ra da bunların olumsuz yanları hakkında çene çalması da bir işe yaramıyordu. Bir kadın terzisi olarak giyim kuşamla ilgili son gelişmeleri yakından takip etmeye çalışan Annota'ya bakılırsa; örneğin yerlere kadar inen tülleriyle *hennin* denen o eski külah şeklindeki başlık ya da başa sarılması neredeyse yarım gün alan, hanımların yeni gözdesi o örtü veyahut muazzam hacmi nedeniyle giyenlerin neredeyse zar zor ayakta durabildikleri, Burgundy'den gelme, *houppelande* diye bilinen o son moda pilili etek gibi kıyafetlerin giyilecek tarafı yoktu. Ancak dulların ve evli kadınların takması gereken bembeyaz ketenden atkı, Alyce'in başından geçirilip çenesinin altında bağlanınca suratı daha da asıldı. Küçük, mat, beyaz ipekli gerdanlığı takılırken, "Acaba manastıra geri mi dönsem?" diye aksi aksi mırıldanıyordu. Bunun üzerine, beyaz ve şeffaf bir kumaştan yapılmış uzun bir peçe daha takıldı. Hepsinin üzerine saf altından bir taç takılırken Alyce, "Giysilerimin beni kanatlandırıp uçurmasını önlemek için herhalde..." diye kendiyle dalga geçiyordu.

Devamlı, insanların her gün "yetişkin kundağını andıran" bu kıyafetleri giyebilmelerine bir türlü inanamadığını söyleyen Alyce, daha sonra da üzerine sırmalarla Kyteler arması işlenmiş korsesini giydi. Ancak korseyi sıkma konusunda Helena'nın sergilediği maharet, Alyce'in bir leydiye asla yakışmayacak küfürler sarf etmesine neden oldu. Korseyi, uzunluğu neredeyse bir metreyi bulan ve ucuna gümüş sicimlerle İrlanda devedikenleri işlenmiş kuyruğuyla yerlere kadar uzanan lacivert ipekten geniş bir etek takip etti. Limon sarısı renginde sırmalı kumaştan yapılma, elinin ortasına kadar ulaşan bir çift ağır manşet, omuz ve el bilekleri hizasında incilerle düğümlenerek korseye ayrıca iliştirildi. Alyce,

bütün bunların en ufak bir hareketini dahi kısıtladığını ve kollarını söğütten yontulmuş gibi hissettiğini söyleyip sızlanıyordu.

Sırada *cyclas* denen; önü açık, kolsuz, güvercin grisi renginde gümüş sırmalarla işlenmiş, diz hizasındaki tunik ve onun üstüne giyilen kenarları kristal boncuklarla işlenmiş açık mavi brokardan pelerin vardı. Malikâneden ayrılmadan önce, tüm bunların üzerine bir de ince yünlüden yapılmış, başlıklı, upuzun, şarap rengi bir manto giyecekti; ancak Alyce, bu yaz sıcağında statüsünü göstermesine yardım edecek olan bu kürklü pelerini giymeyi kati surette reddetti. Neyse ki geriye bir tek çivit mavisi renge boyanmış bir deri kemeri beline dolaması kalıyordu. Bu kemerin üzerine de içinde dağıtılacak rüşvetleri saklayacağı *aumoniere* denen para kesesini asacaktı Alyce. Dönüşüm; boynuna takılan som altından ağır gerdanlık, beline kadar inen iki sıra inci, içleri lal taşı kakmalı, biri altın diğeri gümüş iki bilezik ve her iki eline de takılan, birinde altın üzerine zümrüt, diğerinde ise gümüş üzerine ceviz büyüklüğünde bir yakutun yerleştirildiği kocaman birer yüzükle tamamlanıyordu. Petronilla eğildi ve parmak ucu yukarı doğru kıvrık, sırma işlemeli, siyah kadife ayakkabıları Alyce'in ayaklarının önüne koydu. Ne de olsa hanımı, giydiği bunca kat yüzünden eğilemiyordu.

"Hayır!" diye bağırdı Leydi. Başını kadınlara çevirmeye çalıştı; fakat sopa yutmuş gibi, ancak belini hareket ettirerek dönebiliyordu, sıkıntıdan yüzünü al basmıştı. "O lanet ayakkabıları giymeyeceğim! Kafama iğneler batırıldı, korselere hapsedildim, tımar edildim. Kafamdaki bu kadar ağırlık yüzünden başım ağrıyor. Zar zor hareket ediyorum ve bu sıcakta kat kat kumaşın altında boğuluyorum. Ama bazı şeyleri de

yapamam artık. Lúnasa* ayında *asla* kürk giymem; yazın sonundayız! İnsan ayağının kalıbına hiç benzemeyen o ayakkabıları da giymeyeceğim; her yere tahtırevan ile götürülen bir kadın için tasarlanmış bunlar. Hayır, hayır, *hayır*... Aklınızdan geçeni yüzünüzden okuyabiliyorum... Faytonla seyahat ettim diye ne kadar dedikodu yaparlarsa yapsınlar, umurumda değil; ama Kilkenny'ye tahtırevanla gitmeyeceğim! Elimde olsa her zamanki gibi Tissy'ye binerdim, ama zavallı at bu kadar ağırlık altında *kaybolur* gider! Ama tahtırevan *olmaz!*" Bir an durdu, iddiasına bir destek arıyordu. Hizmetindeki kadınlar bir şey demediler. Reverans yapıp birbirlerine baktılar ve sonra da gözlerini kapıya dikerek sımsıkı kapattıkları dudaklarının ardında patlamaya hazır bekleyen kahkahalarını bastırmaya çalıştılar.

"İşte o kadar!" diye ilan etti Alyce. "Kenevir sandaletlerimi giyeceğim. En azından ayaklarım rahat etsin, zaten vücudumu fıçıya sıkıştırılmış gibi hissediyorum. Ayrıca bileklerime kadar inen tonlarca kumaşın altından ayakkabılarımı kimse göremez." Burnundan soluyarak ayağa kalktı ve vakur adımlarla kapıya yöneldi. Ancak elbisesinin kuyruğu ayağına takılıp dengesini kaybetmesine neden olunca, mağrur görünme çabaları da boşa gitti. Kollarını iki yana açıp yalpalaya yalpalaya dengesini sağlamaya çalışırken gözlerinde yaşlar birikmişti; hırçın bir çocuk gibi, dokunsan ağlayacaktı.

"Birileri sandaletlerimi bulabilir mi? Aşağı inmeme de yardım eder misiniz?"

Yardım eden kadınlar Alyce'in attığı her adımda kendisini bu acınası rüküş hallere düşüren Piskopos'u kötüleyen ağır sözlerine tahammül etmek zorunda kaldılar.

---

* İrlanda dilinde Ağustos ayı.

Ancak o akşam Kilkenny'ye varan hırçın bir çocuk değildi. Fazla kalabalık olmayan maiyetiyle Leydi Alyce'in faytonu, kasabalıların şaşkın bakışları arasında, izleyicilerinin hızla doldurduğu dar sokaklarda tıngır mıngır ilerledi. Asiller asili, Ekselansları Bayan Alyce Kyteler, tüm ihtişamıyla kente inmişti.

Alyce'e hizmet etmek üzere Annota Lange ile Petronilla da geliyorlardı. Gerçi Alyce'e kalırsa bu ikisinin vereceği hizmet, akşam diriltip ertesi sabah tekrar kefene sarmaktan başka bir şey değildi. Genç William ise ödüllü atının üzerinde, Alyce'in resmi refakatçisi olarak tıpkı bir yetişkin gibi duruyordu. Sysok'un ısrarlarına dayanamayarak kente maiyetiyle birlikte sade bir şekilde gitmek yerine, yanına dört tane de silahlı adam almıştı. Kente inince iri yarı cüssesiyle Henry Faber de onlara katıldı; demirhaneyi bırakıp zor bir durumda belki ihtiyaçları olur diye onlara katılmak için epey ısrar etmişti. Alyce, kendi can güvenliği ile ilgili bunca endişelenen bu iyi yürekli insanlara, kemerinin üzerinde davetkâr bir şekilde çınlayan içi para dolu kesenin, en iyi güvenlik önlemi olduğundan emin olduğunu söyleyemedi.

Gerçekten de, vardıkları hanın bütün odalarını kapatacaklarını söylediklerinde bile kendilerine gösterilen hanedanlara yaraşır ihtimam görülmeye değerdi. Sanki efsanevi Kraliçe Diedre, yanında tüm eşyaları ve maiyeti, üzerinde zırhı, törenlerle geldiği Kilkenny'yi onurlandırmaktaydı.

IX

Stratejik Hamleler

Bayan Alyce hiç vakit kaybetmedi.

İlk akşamüstü, kendisine verdiği destekten ötürü Sör Arnald'a teşekkür etmek üzere bütün ihtişamıyla Bölge Yargıcı'nın sarayına gidip sürpriz bir ziyaret yaptı. "Sizin kuzeniniz, benimse kocam olan bizim *çekilmez* Sör John'umuz artık Kyteler Kalesi'nde yaşamadığından, ailelerimizin belki de daha önce hiç olmadıkları kadar yakın ve samimi olabileceğini umuyorum," dedi. Ayrıca, kız kardeşlik şefkatinin bir göstergesi olarak Sör Arnald'ın karısı için yanında getirdiği Fransız malı, on iki metrelik, üç yapraklı yonca yeşili kadife kumaşı mütevazı bir armağan olarak kabul etmelerini rica etti. Leydi Megan, duyduklarıyla gururu okşanmış ve bu cömert hediyeden oldukça etkilenmiş görünüyordu. Böylece, evlilik bağıyla hısım oldukları bu kadına her türlü desteğin verilmesi konusunda kocasını ikna edeceğine ve dediğini yaptırmadan da ipin ucunu bırakmayacağına kesin gözüyle bakılabilecek bir müttefik olarak Alyce'in saflarına

katıldı. Bununla yetinmeyen Alyce, bir sır verir gibi fısıldadığı Arnald'a, kalede kocasına ait birkaç evrak bulduğunu ve bu evraklarda Le Poer mülkünün mülkiyeti hususunda Arnald'ın lehine ifadeler yer aldığını belirterek Bölge Yargıcı'nın desteğini sağlama aldı.

Bir sonraki günün sonunda, bölge yöneticilerine yapılan son derece adaletli ödemeler nedeniyle Alyce'in cüzdanı epey hafiflemişti. Ertesi gün, bu idarecilerle yanlarındaki memurları nedense birdenbire yardımlaşma heveslisi olmuşlardı. Son iki yılın evraklarını, sulh ve ceza mahkemelerinin dava kayıtlarını içeren kent idaresi arşivlerini Alyce'in kullanımına açarken, bu alışverişin bir parçası olarak sessizliklerini koruyacaklardı. Para kesesinin biraz daha hafifletilmesiyle, ağır sicil ve hesap kayıt defterleri (aslında kanunsuz bir biçimde) Alyce'in geçici ikametgâhına taşınmıştı. Ne de olsa sicil bürosunda, onca insanın arasında kafasını kayıtlara gömüp çalışamazdı; fakat bu işi handaki odasında yaparsa, insanı serin tutan keten geceliğini giyebilirdi. Böylece handan dışarı adımını atmadığı sürece kostümünü kuşanması gerekmeyecekti.

Üstünde rahat kıyafetleriyle odasına kurulan Alyce, sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlerine kadar tüm kayıtları tek tek inceledi. Petronilla, "Herhangi bir düşkünler evinin sunabileceğinden kesinlikle çok daha iyi durumda," diye küçümsediği hanın mutfağında pişirdiği özel yemeklerini tepsi tepsi odasına getirdiyse de; Alyce neredeyse hiçbir şey yemedi ve gözünü bile kırpmadı.

Petronilla, meyve ve sebzenin en tazesini almak için her sabah erkenden Kilkenny pazarına gidiyordu. Taze taze yol-

maya alıştığı tavukları satın alma fikrine dudak bükerek bir yandan elinde sepetiyle satıcıların tezgâhları arasında dolaşıyor, bir yandan da kulağına çalınacak dedikodulara kulak kabartıyordu. Fakat havada yeni bir gerilim vardı ve ne alışverişe çıkmış kadınlar, ne tezgâh sahipleri, ne de alıcılar ayaküstü sohbet etmeye yanaşmıyordu. Hatta onun Bayan Alyce Kyteler'in maiyetinden biri olduğunu fark eden tezgâh sahibi birkaç kadın, parmaklarıyla iki boynuzu andıracak şekilde nazar işareti yaptılar. Üstüne üstlük, aralarında fısıldaşıp gülüşen birkaç oğlan çocuğu arkasına takılıp kendisine minik çakıl taşları atmaya başlayınca alışverişini çarçabuk bitirip pazardan ayrıldı. Hana döndüğünde başına gelenleri kimseye anlatmadı; çekingenliği, onu günaşırı pazara gitmekten alıkoyamazdı. Yaşadığı gerilim yüzünden kan ter içinde kalmıştı, ancak hanımının diyeti ve sağlığı için alışverişin pazardan yapılması hususunda ısrarcıydı. Ama pazarda o bildik, tanıdık keskin kokuların; yeni yakalanmış balıkların, olgun kavunların, ithal tarçının, kafesteki ördeklerin, etli ekmek kokularının arasında, çok başka bir koku almıştı burnu: Korkunun, rahatça ayırt edilebilen o keskin kokusu...

Saatler saatleri kovaladı. Artık gözlerine iğneler batan, başı çatlayacak gibi ağrıyan Alyce, Annota'nın gözlerini dinlendirip gözkapaklarını salatalık suyu ile yıkaması konusundaki tüm ısrarlarına rağmen okumaya devam ediyordu. Tam olarak ne aradığını bilemiyordu ama bu dosyalardan bir şeyler çıkacağını düşünüyordu ve bu her neyse görür görmez aradığı şeyi bulduğunu anlayacaktı. Bu yüzden, mahkeme kayıtlarını incelerken hemen her sayfada Kelt Brehon hukukunun ya da yerel kanunlarının, İngilizlerin ya da Kilise'nin kanunları tarafından geçersiz kılındığı bir davayla karşılaş-

tığında gittikçe daha da çok sinirleniyordu. Bütün bunlar, daha önce yalnızca kulağına çalınan bilgilerdi; ancak şimdi tüm kayıtlar gözlerinin önündeydi. Şimdi bu kayıtları okurken, başından beri kendisinin olduğunu iddia ettiği ve sonradan gerçekten de kendisine ait olduğu anlaşılan bir kazın tüylerini yolduğu için eli kesilen ve davacı tarafından kendisine hiçbir tazminat ödenmeyen adamın; kocasından öldüresiye dayak yediği için evinden kaçtığı hâlde evliliği Kilise tarafından iptal edilmeyen, üstüne üstlük halkın önünde kırbaçlanmakla cezalandırılan kadının yüzleri gözlerinin önünde canlanıyordu.

Sonra herkesin uyuyup onun yalnız kaldığı bir gece yarısı, devamlı yanan mumlar yüzünden islenen odasındaki masanın üstüne eğilmiş kayıtları incelerken, kalan son birkaç kayıt defterinden birinin son üç sayfasında aradığını buldu.

Kilkenny'nin adli kayıtlarında hâlâ kapanmamış bir dava hakkındaki eski bir suç duyurusuydu bu. Richard de Ledrede, İrlanda'ya ilk gelişinden kısa bir süre sonra bir dulun mirasına konmaya çalışmakla suçlanıyordu.

"Şah Mat!" dedi tiz bir sesle. "Artık elimdesin seni küçük Piskopos!* Hangi yöne çapraz gitmek istiyorsan gidebilirsin. Sana, ancak bir kraliçenin** *her* yönde, istediğince ilerleyebileceğini hatırlatacağım."

***

* Türkçede "piskopos" anlamına gelen "bishop", satrançtaki fil taşının İngilizce karşılığıdır.

** Türkçede "kraliçe" anlamına gelen "queen", satrançtaki vezir taşının İngilizce karşılığıdır.

Richard de Ledrede, düşmanının günlerdir Kilkenny'de olduğunu biliyordu. Hatta şimdilerde boş gözlerle duvara bakıp mümkün olduğunca az konuştuğu için aptal damgası yiyerek Kells'e gönderilmeyi umut eden Peder Brendan'a, düşmanının güttüğü "karanlık emeller"den duyduğu endişeden de bahsetti. Fakat genç âlimin hiç de gözükmeye çalıştığı kadar aptal olmadığının farkında olan Piskopos, onu yanından ayırmayarak gerçekten işine yarayacağı ânı kolluyordu. Bir gece yarısı ikametgâhında bir aşağı bir yukarı yürürken Alyce Kyteler'in neyin peşinde olduğunu bulmaya çalışan Piskopos'un aklına birden böyle bir fırsatı kendi kendine yaratabileceği geldi.

Hemen ertesi sabah, son derece isteksiz duran Peder Brendan'ı, başına ne çoraplar örmeyi planladığını öğrenmesi için Leydi'nin kalmakta olduğu hana gönderdi.

Annota Lange tarafından sıkkın bir biçimde içeri buyur edilen Peder Brendan'ı kapıda gören Alyce, "Sean Fergus! Hoş geldin!" diye karşıladığı Peder'le kucaklaşmak için çalışma masasından kalktı. Ancak Peder Brendan'ın hemen her zaman gülümseyen yüzü, şimdi çok gergin görünüyordu. Gelip Alyce'in önünde diz çöktü.

"Leydi Alyce," diye yakardı, "yalvarırım bana inanın! Size atılan bu korkunç iftiralarla hiçbir ilgim yok! Dilerim ve de umarım ki bunlar için beni suçlamamışsınızdır..."

"Sean, Sean! *Elbette* kimse seni suçlamıyor!"

Kapının yanında duran Annota, kuvvetle öksürerek bu yoruma katılmadığını ortaya koydu.

"Tamam, Annota," dedi Alyce, "gidebilirsin, teşekkürler." Dul Annota odadan dışarı çıkınca Alyce tekrar misafirine

döndü. "Ayağa kalk Sean, otur lütfen." Peder ayağa kalktı, ancak oturmadı. "Kahvaltı ettin mi? Zayıflamışsın. Annen olsa, doğru düzgün beslenmen gerektiğini söylerdi."

"Teşekkürler Leydim. Bu sıralar pek iştahım yok."

"Öyle mi? Sağlığın yerinde mi? İstersen..."

"Hayır, hayır iyiyim. Sadece çok bedbahtım. Beni o gönderdi, aslında sizi göreceğim diye ne kadar mutlu olduğumu anlatamam."

"Ben de seni gördüğüme sevindim canım," diye yanıtladı Alyce, "o" diye bahsedilenin kim olduğunu sormaya ihtiyaç duymadan. "Zavallı Sean Fergus, böyle iki arada bir derede kalmak senin için ne kadar da acıdır kim bilir... Seni sabbatta gördüğüm zaman, eğer elinde olsaydı onunla casusluk edip bizi kınayacağına ziyafet sofrasında bize katılmayı tercih edeceğini biliyordum. Kells'e geri dönemez misin?"

"Sizi temin ederim denedim, bundan emin olabilirsiniz."

"Yakında her şeyin biteceğini sanıyorum. En azından bir nane çayı almaz mısın?"

"Hayır Leydim, teşekkür ederim ama fazla kalamayacağım."

"Olsun, lütfen *otur!*" diye emretti, "Ortalığın dağınıklığı için kusuruma bakma..." El çabukluğu ile çalışma masasındaki kitapları kenara çekti ve yerdeki hesap defterleri yığının üzerine de bir battaniye atıverdi. "Ama kitaplar konusunda ne kadar hassas olduğumu bilirsin. Görüldüğü gibi, akrabaları ziyaret etmek için kasabaya inerken bile yanımda küçük bir kitaplık getirmeden edemiyorum!" Yine üstüne kitaplar yığılı bir tabure buldu, kitap ciltlerini duvar halısının arkasına saklayıp tabureyi Peder'e uzattı.

Geldiğinden beri Peder'in yüzünde ilk kez bir gülümseme belirdi ve kendisine uzatılan tabureye oturdu.

"Ah, iyi bilirim. Artık ben de sizin gibiyim. Bu hastalığı sizden kapmış olmalıyım, ama iyi bir hastalık. Leydi Alyce, bilmenizi isterim ki o ılık, mavi yaz gecelerinde sabırla yanımda oturup kitapların kerametine, okuma ve yazmanın mucizesine gözlerimi açtığınızı asla unutmayacağım. Bunun için size daima minnettar kalacağım."

"Evet ama sen de bana çok şey öğrettin. İlk öğrencimdin. Senden nasıl öğretileceğini öğrendim. Seninle, öğretmeyi ne kadar sevdiğimi keşfettim."

Peder'in yüzü birden kıpkırmızı oldu.

"Ben... Ben... Size âşıktım... O zamanlar..."

"Ah, Sean... Yoksa Peder Brendan mı demeliyim? Hangisi? Neyse, ben Sean diyeceğim, benim için sen hep Sean'dın ve daima da öyle kalacaksın zaten." Alyce'in de yanakları kızardı. "Eski kocam Adam öleli henüz bir yıl olmuştu. Ben de yirmilerimdeydim. Sense üç yaz daha gençtin benden..."

"Evet."

"Evet... Evet, uzun çok uzun zaman önceydi."

"Evet, evet doğru. Öyle."

"Gerçekten de."

"Evet."

İkisi de ne diyeceklerini bilmiyorlardı. Sonunda Alyce, sohbeti kurtardı.

"Çok da hızlı öğreniyordun! Yani..." diye çarçabuk ekledi, "harfleri kastediyorum. Seninle hangimizin daha çok gururlandığına emin değildim; Roisin mi, yoksa ben mi?"

"Hayatımı değiştirdiniz. Annem bunu biliyordu ve çok mutluydu. Yine de içine düştüğüm *bu* çıkmazı görecek kadar yaşamadığı için seviniyorum."

"Sana nasıl yardım edebilirim Sean?"

"Aslında tam tersi, Leydim. Ben *size* nasıl yardım edebilirim? Elimden gelen her şeyi denedim. O kadar uzun süre, öyle çok yalvardım ki Piskopos Efendimize, artık beni dinlemek istemiyorlar. Ona Marifet Çemberi'nin Hıristiyan öğretileri için bir tehdit oluşturmadığını anlatmaya çalıştım. Sabbatta gördüklerimizin katledilmiş insanlar değil; kesilmiş peynirlerle yakılmış hasır bebekler olduğunu, Vikan'ların hayvanlarla birlikte olmadıklarını, iyileştirme yeteneklerinizin birçok insanı sağlığına kavuşturup kimseye zarar vermediğini de anlattım. Sabbatta onu elinizin tek bir işaretiyle havada uçuranın siz değil, asanızın sert bir darbesi olduğunun farkında *olmalı*; bunu bildiğine eminim, yara izi hâlâ duruyordur herhalde! Geceler boyunca niyetinin ne olduğunu düşündüm durdum. Size yaptığı suçlamalara kendisi de gerçekten inanıyor mu? Hâlâ bilemiyorum. Deli mi? Sanmam. Yobazın teki mi? Muhtemelen ama ondan da şüpheliyim. İnsan sırf böyle yapması söylendi diye, İsa'nın kendi öğretilerine taban tabana zıt düşerek böyle hınçla zarar verecek kadar kötücül olabilir mi? Neden diye soruyorum kendime, neden?"

"Sean, bunun cevabı gerçekte çok basit. *Aslında bunların hiçbir önemi yok.* Ben de onun bu işten ne çıkarı olduğunu düşündüm gecelerce. O da senin benim gibi bir insanoğlu olduğuna göre bu çıkar, pek çok şeyin bir bileşimi olmalı. Sonunda bunun ne olduğunu keşfetmenin bir şeyi değiştirmeyeceğine karar verdim. Asıl önemli olan onun ne yaptığı."

"Ancak elbette burada niyet de çok önemli..."

"Evet, ama rahibelerin bana öğrettiklerini yanlış hatırlamıyorsam; Kilise, fiile de en az niyet kadar önem veriyor. Öte yandan, Marifet Çemberi için bu ikisi birdir; kesilmemiş bir kumaş gibi."

"Peki neden o hâlde..."

"Dinle sevgili Sean, Richard de Ledrede daha ciddi bir hastalığın bir alameti sadece. Ben bu emareyi tedavi edecek yeterliliğe sahibim, ancak bu hastalığı iyi edecek deva yok bende. Tehlikelerle dolu bir dönemde yaşıyoruz; hayatlarımız bizlerden, yaşamlarımızdan ve tecrübelerimizden çok uzak olan insanlar tarafından yönetiliyor. Bu adamlar başkalarının üzerinde tahakküm kurmayı seviyor ve bunun için yaşıyorlar. Ne kadar zalim olurlarsa olsunlar, kuşkusuz tüm bunları onlar yüzünden zarar gören ve helak olan insanların iyiliği için yaptıklarına inandırmışlar kendilerini. Benim bildiğim bir şey var: Kötülük eden insanların hemen hiçbiri kötülük ettiğine inanmaz. İnsanlığın acayipliklerinden biridir bu. Belki bu ikilemi çözebilirsek bir gün, hepimizin hayatı kurtulur. Çünkü bu, özünde, en zalim caninin bile iyilik yapmak *istediğini* gösteriyor."

"Sizi dinlerken sohbetlerimizi ne kadar özlediğimi fark ettim, Leydi Alyce. Ama ben buraya... Beni buraya sizi ihbar etmem için gönderdi, Leydim! Kendimden utanıyorum!" Yüzünü ellerinin arasına gömdü.

"Bu görevi yerine getiremeyecek olmak varken, neden endişe ediyorsun? İhbar edilecek ne var ki? Le Poer'leri ziyarete geldim, herhalde buna izin vardır. Sen ve ben, benim dostum olan merhum annenden bahsettik. Benimle bir çay bile içmedin."

"Leydim, lütfen. Kaçmalısınız! Piskopos... Yani o, Papa'ya bağlılığını ispat etmek için sizi ibretiâlem olsun diye yakmayı planlıyor. Bu suçlamalar... Kilise Mahkemesi'nde sizi suçsuz bulmaları mümkün değil. Aforoz edilmek umurunuzda değil, biliyorum; *ancak cezanız kesilecek.* Canlı canlı yakılabilirsiniz!"

"Saçmalık."

"Hayır! Saçmalık değil! Buradan uzaklaşmalısınız, Galler'e ya da..."

"*Asla!* Beni kimse topraklarımdan ve yurdumdan söküp atamaz, Sean Fergus. Ama *sen* kaçmalısın. Git buradan canım, asıl işine geri dön. İstersen birkaç günlüğüne ölümcül bir hastalığa yakalanmışsın gibi görünmeni sağlayacak bir iksir gönderebilirim sana, belki o zaman gitmene izin verir..."

"Ama ben burada kalmalıyım. Kilise Mahkemesi'nin huzurunda masum olduğunuza bir tek ben tanıklık edebilirim!"

"Seni sapkınlık suçlamasıyla karşı karşıya kalma tehlikesine atacağımı mı sanıyorsun? Hiç sanmıyorum. Ayrıca o mahkemede hiçbir zaman böyle bir davanın görülmeyeceğine emin olabilirsin." Peder itiraz ederken Alyce gülüyordu. "Ben ne deliyim, ne de yobaz. Gerçi bazen biraz kötücül olduğumu kabul etmeliyim..."

"Ama şimdi..."

"Şimdi gitmelisin. Piskopos'a geri dön. Ekselanslarının suçlamaları ciddiye aldığını söyle. Bugün geç saatte, öğlen gibi, ikametlerinde kendilerini ziyaret edeceğimi ilet."

"Ziyaret mi edeceksiniz? *Ama niye?*"

Alyce hiçbir şey söylemeden ayağa kalkıp ona kucak açtı.

"Kutsal Brigid adına! Leydim, yoksa suçlamalarını geri çekmesini mi isteyeceksiniz?"

Hemen cevap vermedi ama gülümsedi, "Böyle bir belayı ithamlarını geri çekmesi durdurabilecek olsaydı, denemeye değerdi Sean Fergus, öyle değil mi? Ne de olsa sadece birkaç kelime, değil mi ya? Barış getirmesi *umuduyla* sarf edilecek kelimeler..."

Rahatlama, korku ve şaşkınlıktan örülü o karmaşa içinde genç rahip, ayağa kalkıp Alyce'in kollarına atıldı.

"Yapamam... Size yardım etmek için elimden geleni yapacağım... Ama ne yapmam gerektiğini... Bir bilebil..."

Alyce, Peder'i omuzlarından tuttu. Sonra kulağına fısıldadı.

"Hadi git artık. Korkma canım. Roisin yukarıdan seni gözlüyor, tıpkı Yüce Anamızın bizleri gözlediği gibi... Git. Piskopos'a mesajımı ilet."

Peder eğildi ve Leydi Alyce'in elini öptü, sonra da kapıya yöneldi.

Alyce, bir şeyi hatırlamış gibi seslendi: "Sean!" Peder, geri döndü.

"Yüce Anamız seni kutsasın."

Peder tekrar başını eğdi ve gülümsedi. "Yüce Anamız sizi kutsasın, Leydim," diyerek arkasını döndü ve gitti.

Peder'in merdivenleri inen ayak sesleri hâlâ işitilirken, kapının eşiğinde beliren Annota Lange, Alyce'e Peder Brendan'ın neyin peşinde olduğunu sordu. Ama Alyce, bunun sadece eski dostlar arasında, bir öğretmen ve ilk öğrencisi arasında bir nezaket ziyareti olduğu söyleyerek onu

teskin etti. Peder Brendan Canice'in cübbesinin altında hâlâ bilip sevdikleri Sean Fergus olduğunu söyledi Annota'ya. Bu cevap dul kadını tatmin etmemişti.

Ancak Annota'nın yaşadığı tatminsizlik, Richard de Ledrede'in ikametgâhına dönen Brendan'ın verdiği birbirine benzer, yararsız bilgiler karşısında Piskopos'un yaşadığı tatminsizlikle karşılaştırılamazdı. Yine de, de Ledrede oldukça yatışmıştı; ayrıca *Bayan* Alyce'in muhtemelen öğleye doğru kendisini ziyaret edeceğini duyunca epey heyecanlandı. Peder emin olamadığını söylediyse de, Alyce büyük bir ihtimalle Piskopos'tan suçlamalarını geri çekmesini isteyecekti.

Peder Brendan'a gelince; Piskopos'u Leydi Alyce'e ayrıntılı bir şekilde malumat verdiğinden haberdar etmeyi ihmal etmiş olsa da, bu ziyaret boyunca Leydi Alyce'ten dişe dokunur herhangi bir şey öğrenmediğini gönül rahatlığıyla söyleyebileceğini fark etti.

X

Fil, Vezir, Piyon

Alyce Kyteler, sözüne sadık kalarak, öğlen saatlerinde tüm maiyetiyle birlikte Piskopos'un Aziz Canice Katedrali'ndeki ikametgâhına gitti.

Resepsiyon odasında kendisini Bayan Alyce'in beklediği söylenince Piskopos'un ağzı kulaklarına vardı. Böyle mühim bir asinin sözünden geri adım atması, din değiştirmiş diğer İrlandalıları da dümen suyuna çekecekti elbette. Avignon'a umduğundan daha çabuk, hem de zaferle dönebilirdi!

Hâlinden gayet memnun, kendine bir kadeh şarap doldurdu, oturup yudum yudum tadını çıkarmaya başladı; misafirini kasten, istediği kadar bekletecekti. Ancak daha yarım saat geçmeden uşağı Ekselanslarının gitmeye hazırlandığını bildirince, fazla ileri giderek avını kaçırmış olabileceğinden korkup alelacele resepsiyon odasına indi.

Richard de Ledrede'in karşısına çıkan bu soylu kadın, ilk tanıştığı köylü hizmetçiden de, sonradan karşılaştığı kâfir

rahibeden de farklıydı. Piskopos şaşkına dönmüştü. Bir an *bu* cadının hakikaten de üç farklı kadına dönüşebildiğini düşündü. Her ne kadar yüksek mevkisine ve sosyal konumuna uygun kıyafetler giyinmiş *bu* kadın, diğerleri ile karşılaştırıldığında Piskopos'un beğenisine kesinlikle daha uygun olsa da; yüz ifadesinde hiç değişmeyen bir şey vardı. De Ledrede; kadının giyim zevkinden, mücevherlerinden ve gülkurusu rengindeki ipekli hare elbisesinin kesiminden etkilendiği için âlicenap davranabileceğine karar verdi. Ne de olsa elindeydi artık. Burada, sözlerinden caymaya gelmiş yapayalnız bir tövbekârdı ve cümle âlemin önünde Piskopos'un otoritesine boyun eğerek nedamet getirecekti.

"Ekselansları," diyerek başıyla resmi bir şekilde selamladı Alyce'i Piskopos. "Kilkenny'ye ve katedralime hoş geldiniz. Sağduyulu bir adım attınız ve intikam peşinde koşacak kadar basit biri olmadığımı siz de göreceksiniz. Umduğunuzun aksine, makul ve merhametli, sizi çok zorlamayacak bir kefaret düşüneceğiz elbette..."

"Sizin için," dedi Alyce. Ne gülümsemiş, ne de selamlamak üzere yerinden doğrulmuştu; yalnızca elindeki parşömen rulosunu uzattı.

"Benim için mi? Ben?" diye kekeledi Piskopos; kafası karışmıştı. "Nedametinizi yazdıysanız eğer, buna gerek yoktu, Ekselansları. Memurlarıma dikte edebilirdiniz..."

"Okuyunuz."

Karşısında payitahtına kurulmuş bir kraliçe edasıyla oturan Alyce'e bakınca Piskopos bir anda ufaldığını, kendi evinde bir müstediye dönüştüğünü hissetti. Aceleyle Alyce'in kurulduğu köşeye yöneldi, ruloyu aldı ve açarken geriye

doğru bir adım attı. Fakat parşömende yazanlara şöyle bir bakması bile Piskopos'un kalbinin yerinden çıkacakmış gibi çarpmasına yetti. Önce Alyce'e, sonra parşömene, sonra tekrar Alyce'e baktı.

"Piskopos Efendimiz," diye kendinden emin bir şekilde söze başladı Alyce. "Lugnasad sabbatımıza saygısızlık edip şiddete başvurduğunuz o son görüşmemizde bize tehditler savurmuştunuz. Ben size ne saygısızlık etmeye, ne de şiddet uygulamaya geldim. Ancak sizinkine karşılık, ben de sizi bir konuda uyaracağım."

Piskopos, içinde kabaran korkunun az evvel yaşadığı coşkudan geriye bir şey bırakmadığını hissetti.

"Siz... Siz buraya nedamete gelmediniz mi?"

Piskopos öylesine yıkılmış görünüyordu ki ona acıdığını hissetti Alyce. Bu şartlar altında başvurabileceği en nazik ses tonuyla konuşmaya başladı.

"Hayır, Piskopos Efendimiz, buraya nedamet getirmeye gelmedim."

"Ama, ama... Neden? *Bunun* konumuzla ne alakası..." diye mırıldanırken, bir yandan da sanki kıvrıldığı anda parşömene yem olacakmış gibi elindeki tomarı bir kol mesafesi uzaklıkta tutarak havada sallıyordu Piskopos.

"Buraya gelmemin nedeni, karşılıklı husumetimizi kendi aramızda çözebileceğimizi umut etmemdir. Şahsımı ve tebaamı mahkeme önüne çıkarmaktan vazgeçmeye söz verdiğiniz takdirde, o kâğıt daha uzun yıllar tozlanmak üzere kent idaresinin yıllıklarındaki yerine sessizce dönecek. Aslında, elinizdeki söz konusu evrakın iyi hazırlanmış bir kopyası; anlaştığımız takdirde sicil kayıtlarına iade edeceğim orijinal

evrak ise benim himayemde. Siz başka bir zaman biz İrlandalılardan ele geçirebildiğiniz kadarını yeniden din değiştirmeye zorlayabilirsiniz ya da en azından bunu deneyebilirsiniz. Ama burada değil. Kilkenny'de olmaz. Hatta bütün Ossory'de de olmaz."

Piskopos, en yakınındaki sandalyeyi el yordamıyla bulup üzerine yığıldı.

"Benimle anlaşmaya yanaşmamanız halinde, korkarım bu suçlamayı tekrar gündeme getirerek hakkınızda kamu davası açtırmak zorunda kalacağım."

"Buna zorbalık denir!" diye fısıldadı Piskopos, olan bitene inanamıyordu.

"Belki. Ya da hakkını aramaya imkânı olmayan bir kadının haklarını, iki yıl gecikmeli de olsa onun adına buna imkânı olan bir başka kadının araması da denilebilir."

"Siz gerçekten de bunu... Bunu..."

"Yaparım. Hiç kuşkunuz olmasın."

"Fakat istersem sizi hemen şimdi, burada tutuklatabilirim! İstersem..."

"Hayır. Yapamazsınız. Öncelikle, kadınlarım hemen şu kapının ardında bekliyorlar; yeri geldi mi fevkalade acımasız olabilirler. Ayrıca yanlarında en kuvvetlisinden, sizin anlayacağınız dilden söyleyeyim, bir kaç tane de 'müridim' var. *Bir de* silahlı adamlarım. Bu arada, *sizin* silahlı adamlarınızsa, benim davetlilerim olarak sınırsız bira eşliğinde sakin bir öğle yemeği için meyhaneye gittiler. Bugün Azizler Günü olmamasına rağmen böyle bir ziyafetten ötürü pek müteşekkir oldular."

Piskopos, Alyce'e bakakaldı.

"Hadi ama Efendim, neden bu kadar perişan görünüyorsunuz? Bizimkisi adil bir anlaşma olacak! Sizin itibarınız sarsılmayacak ve karşılığında bizim de huzurumuz bozulmayacak. Hatırladığım kadarıyla siz itibarına fazlasıyla önem veren bir insansınız; gelecekte Kilise'nin kardinal prenslerinden biri, hatta neden olmasın, belki günün birinde Papa olma yolunda hayli ilerlemiş biri için elbette anlaşılabilir bir şey bu."

Öfkeden kaskatı kesilen de Ledrede cevap bile veremedi. Alyce soğukkanlılıkla devam etti. Konuşurken, bir yandan da ağır inci kolyelerinden birini ve parmağındaki zümrüt yüzüğü çıkararak sandalyesinin yanında duran küçük sehpanın üzerine koydu.

"Bir keresinde beni akşam yemeğine davet ederek dost olabileceğimizi ima etmiştiniz, Piskopos Efendimiz. Bundan illaki rahatsızlık duyacak değilim ya."

Gözlerini mücevherlere diken Piskopos, her kelimeyi neredeyse kükrer gibi söyleyerek, "Siz hangi cüretle bana rüşvet vermeye kalkarsınız!" diye bağırdı.

"Hayır, elbette hayır Efendimiz. Bu nasıl bir düşünce böyle?" Kol ağzından ipek bir mendil çıkararak sakin sakin kendini yellemeye başladı. "Yalnızca çok sıcak gelmeye başladı. Biliyorsunuz, ben aslında yazın sıcağında evde bulunmaya ve kentlilerin süslü giysilerine alışık olmayan bir köylü kızıyım." Mücevherleri koyduğu yerde bırakıp kaldığı yerden konuya döndü. "Eğer uzlaşabilirsek, sizin için güçlü bir dost olabilirim; Avignon'da terfi uğruna verdiğiniz tutkulu mücadelenizde size destek olabilecek bir dost..."

"Siz ne benim, ne de tutkularım hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz! Cadı olduğu ayyuka çıkmış bir kadın, Papalık Sarayı'nda dönen entrikalar hakkında ne bilebilir ki?"

"Diğer saraylardaki entrikalardan pek farklı olmadıklarını bilebilir," diye omuz silkti Alyce. "Yeterli parayla, kafanıza kırmızı bir kardinal şapkası geçirmeniz hiç de zor değil. Sizi tanımamam konusuna gelince; sebatkâr bir öğrenci olarak geçmişiniz hakkında bir takım bilgilere ulaşmayı başardım. Siz etkileyici bir insansınız. Annenizi çocukluğunuzda yitirdiğinizi ve babanızın kendisini kelimelerden çok tokatlarla ifade ettiğini biliyorum. Düşüp kalktığı sürtükleri sık sık evinize getirdiğini de biliyorum; sanırım bu da neden bütün kadınlara fahişe gözüyle baktığınızı açıklıyor. Ağabeylerinizden birinin bir meyhane kavgasında öldüğünü; diğerininse tabakhanede çalışıp eyer yaptığını; kız kardeşinizin ise sıraca hastalığından erken yaşta vefat ettiğini ve babanızın aile işini devralacağınızı düşündüğünü de biliyorum."

Durdu ve Piskopos'un yüzünün kıpkırmızı kesilmesini izledi.

"Evet efendim. Aile mesleği... Rahip olma isteğinizin babanız tarafından reddedildiğini biliyorum. Aile geleneğini sürdürmek adına umutlarınızdan vazgeçip talihsiz bir işe girişmişsiniz; sonunda sizi adi bir tüccar olup çıkaracak bir iş."

"Biliyorsunuz. Daha doğrusu bildiğinizi *sanıyorsunuz*, Hanımefendi. Fakat hiçbir şey bilmiyorsunuz. Siz ayrıcalıklı doğmuşsunuz ve sefahat içinde yüzmüşsünüz. Kaygısız ve özgür, hem de öyle özgür ki sefahat içinde yüzdüğünüzü fark etmeme lüksüne bile sahipsiniz. Kendinize bir *bakın*. Üç beş kuruş uğruna Londralı tüccarların sefil ticari çekişmelerinde beyninizi heba etmek; Yahudi tefecilerle iş yapmaya

zorlanmak; sizi insan yerine bile koymayan kibar lordları ve leydileri müşterileriniz arasına katabilmek için elâlemle didişmek; sizin gibi soyluların himayesine minnet etmek! Siz böyle şeylerin insana nasıl hissettirdiğini nereden bileceksiniz ki?"

"Böylece isyan bayrağınızı çektiniz. Doğrusu, sizi takdir ediyorum. Her şeyden kaçıp bir dini örgüte katıldınız, epey dramatik bir isyan olmuş. Söyleyin lütfen, Fransisken olup en fedakârca yeminleri ederken amacınız..."

"...çileli insanlığa hizmet etmeyi yeğlemek..."

"...kirli ticaretten mümkün olduğunca uzak kalmayı yeğlemek olmasın?"

"Siz bir şeytansınız!"

"Tanrım, yine mi aynı noktaya geldik? Neden sizin gibiler feraset denen şeyi şeytani bir dürtüye atfeder? Sanki aptallık kutsal bir değermiş gibi. O halde, sizin bütün azizleriniz geri zekâlı mıydı? Sizin aksinize, Beyefendi, inançlı bir insanımdır. Ben, dünyadaki tüm iyi insanların ille de aptal olması gerekmediğine inanırım."

Piskopos, yüzünde tiksindirici bir gülümseme ile misafirine baktı.

"Ne kadar da zeki bir kadınsınız, Ekselansları. Sizin muhbirlerinizin artık geçmişte kalan bu bilgilere nasıl ulaştığını bilemiyorum. Ancak bunun çok da önemi yok. Gerisini size ben anlatabilirim, dolayısıyla casuslarınızı daha fazla yormanıza gerek yok."

"Casuslar değil, Efendimiz; izciler... Sizinle ilgili olarak, benim gibi insan doğası üzerine çalışmalar yapan bir öğrenciye yararlı olabilecek türden bilgileri istedim. Benim...

Meraklı ulaklarım, diyeyim, muazzam bir mülkün idaresiyle uğraşan benim gibi yalnız bir kadına uzunca bir süredir çok faydalı bilgiler sağlıyorlar. Bana Kıta Avrupası'ndaki genel gidişattan, piyasalardan ve savaşlardan bahsederler. Sorular sorup komşularla konuşur, devlet arşivlerini incelerler. Dinlerler. Kent idaresinin sicil kayıtlarını ve bölge idaresinin yıllıklarını, zanaatkâr loncalarının üye listelerini, mahkeme tutanaklarını, doğum ve ölüm belgelerini okurlar. Bu da Kilise'nin bilgi toplama yöntemlerinden çok da farklı değil sanırım. Tabii üç istisna dışında: Benim mekanizmam sizinkiyle karşılaştırıldığında oldukça küçük sayılır; benim muhbirlerim iftirayı gerçek diye kabul etmez ve benim emrimde bulunan hiç kimse insanlara işkence etmez."

"Gerek yok tabii, değil mi? Ne de olsa soylular onları behemehâl katleder!"

"Piskopos Efendimiz, böyle davranmakta ısrar edersiniz..."

"Yoo hayır, Hanımefendi. Benim geçmişimi öğrenmek istemiştiniz; o zaman dinleyeceksiniz. İtalya'ya kaçtım, ama eminim bunu da biliyorsunuzdur. Orada teoloji, felsefe ve yabancı dillerden müteşekkil bir sofra buldum önümde; hem de hepsi elimin altındaydı. Dünyadaki tek parlak öğrenci siz değildiniz, Ekselansları. Herkes görmezden gelirken, beni *fark eden* Kilise oldu. Ben de kendimi Kilise'ye adadım ve böylece yavaş fakat emin adımlarla pederlikten monsenyörlüğe dek yükseldim. Zaman içinde, Fransa'ya, Papalık Sarayı'na gönderilecek kadar takdire şayan olduğuma karar verildi. Sonunda oradaydım... Sanki yeniden doğmuş gibiydim. Bilhassa orası... Güney Fransa, o altın güneşiyle..."

"...ve altın fırsatlarıyla? Kilise'de yükselmenin yollarını arayan uyanık bir delikanlı için orada ne de çok fırsat olduğunun farkına mı vardınız?"

"Alaycılığınız yersiz, Hanımefendi. Siz Avignon'daki saraya hiç gitmediniz; gitseydiniz bu kadar hafife alamazdınız. Orası yeryüzündeki cennettir. Orada çeşmelerden akan sular, yemyeşil bahçelerde güneşle dans eder ve tarla kuşları Gregoryen ilahilere eşlik eder. Orada huzur, bir *fikir* olmaktan çıkıp *tecrübeye* dönüşür. Avignon'da o enfes sanat eserleri, bilgelikle yüklü sohbetler ve mükellef sofralar, ekmek şarap ayini kadar sık kutlanan gündelik ibadetlerdendir ve bütün bunlar, görünüşte hiçbir çabaya gerek duyulmaksızın icra edilir. Orada gündelik hayat mucizevi bir şekilde yaşanır."

"Elbette, büyük çabalar sonucunda elde edilen muazzam bir servet sayesinde. Hâlbuki gündelik hayat her zaman mucizevidir. Demek ki Avignon'da dünyevi gücün ne kadar baş döndürücü olabileceğini keşfettiniz ve bu gücü elde edebilmenin sayısız yolu olduğunu..."

"...insanoğlunun kurtuluşu için gittikçe daha kararlı bir biçimde çalışmak adına! Tabii buna inanmanızı beklemiyorum."

"Ama inanabilirim," dedi Alyce usulca. "Hiçbirimiz olmak istediğimiz insan olmuyoruz; sonunun nereye varacağını bildiğimiz yola baş koymaya karar verdiğimiz o anda. Yol sonunda bizi asıl varmayı umduğumuz menzile benzer bir yere ulaştırıyorsa kendimizi şanslı addediyoruz ki zaten insanın bu yolda tam olarak nerede, ne zaman ve nasıl değişmeye başladığını tayin etmek de zor... Elbette tüm olup biteni yukarıdan görmeye kadir olmadığımıza göre..."

Piskopos şaşkınlıkla kaşlarını havaya dikti. Bir anlığına karşısındakinin düşmanı olduğunu anımsamakta zorlandı. Kendisini bu kadar iyi anlayan biriyle öyle nadiren karşılaşıyordu ki.

"Evet," diye itiraf etti, "söyledikleriniz doğru. Yeni bir evren keşfettim; acınacak bir biçimde Aziz Fransis'e öykünerek yaşamaya çalıştığım gençlik yıllarımın basit ak ve karalarından daha zor olsa da, bana daha hakiki gelen, ahlaken daha narin bir tonu vardı bu evrenin. Fakat hangi yolu seçmiş olursam olayım, elinde tüm sorularımın cevaplarıyla Kilise daima arkamdaydı. Ahretteki kurtuluşum bir yana; ben bu dünyadaki kurtuluşumu, bir adamın acizlikten salahiyete erişebileceği yegâne kurumda, yani Kilise'de buldum. Kilise, hak etmedikleri hâlde şans eseri dünyaya ayrıcalıklı gelen insanlar gibi yaşamam, onlar gibi davranmam için bana imkân verdi."

"Benim gibi insanlar," dedi Alyce usulca.

"Sizin gibi," diye cevapladı başıyla tasdik ederek. "Evet Hanımefendi, sizin gibi imtiyazlı doğanlar. Görüyorsunuz ya, siz rahatlıkla bir köylü rolünü oynayabiliyorsunuz. Benimse bir köylü *olmama* ramak kalmıştı. Sizin beni tanıdığınız kadar, ben de sizi iyi tanıyorum; her ne kadar sizinle ilgili daha az ayrıntıya sahip olsam da. Sizin gibi soylulara daha evvel de rastlamıştım. Sizin gibiler, kendilerinden aşağıda olanlara yardımseverce davranırlar, fakat daima kendi çıkarları uğruna... Tıpkı benim beceriksiz, besbelli ayartılmaya hazır adamlarıma yaptığınız gibi, usulüyle kandırırlar onları. Serfleriniz için siz yeryüzündeki en iyi hanımefendi olabilirsiniz; fakat gün gelecek, onlardan sıkılacaksınız ya da

şımarttığınız köylüler kendilerini ciddiye almaya başlayacaklar. Sonra sizin gibi soyluların hep yaptığı gibi bu zavallıları kapı dışarı edeceksiniz ve onlar da sizin onlara layık gördüğünüz üç kuruşluk yevmiyeyi arttırabilmek için ihtiyaç duydukları Kilise sadakasına bu kez yalnızca açlıktan ölmemek için muhtaç olacaklar."

Alyce ürktü. Fakat bu sözleri görmezden gelerek kendi stratejisini sürdürmeyi tercih etti.

"Ancak ortak bir noktamız var, Piskopos Efendimiz. Sizin de belirttiğiniz gibi ikimiz de okuryazar olmak için bir savaş verdik. İkimiz de..."

"Ve ikimiz de okuryazar olduk. Daha doğrusu, ikimiz de iyi birer eğitim aldık. Ancak asıl şaşırtıcı tesadüf şu ki Hanımefendi, her ikimiz de *aynı kurum* tarafından eğitildik; benim benimsediğim, sizinse reddettiğiniz kurum tarafından... Bu ne nankörlük, Ekselansları! Bu nasıl bir ikiyüzlülük! Dolandırıldığını iddia ettiğiniz bu dul kadının hakkını arıyorsunuz güya; fakat *insafa geldiğim* takdirde kadını *da* davasını *da* alelacele unutmaya çoktan hazırsınız. Yoksa arayıp bulup ona da mı rüşvet teklif edeceksiniz? Üstünlük taslayıp şantaj yapıyor, tehditle rüşvet teklif ediyorsunuz. Gerçek bir asilzade gibi; öyle küstah, öyle umursamaz ve öyle ahlaksızsınız ki kendi art niyetinizin farkına varmaya tenezzül bile etmiyorsunuz."

Alyce'in gözlerinde şimşekler çaktı.

"Beni cankulağı ile dinleyin, Papalık Elçisi. Siz ve sizin Kilise'niz insanları din değiştirmeye zorlarken ardınızda kanlı ayak izleri bırakıyorsunuz ve şimdi de kalkmış *bana mı* küstah diyorsunuz? Hasetten, kinden türeyen dedikoduları

kanıt diye göstererek ele geçirdiğiniz insanları suçlayan siz; itirafa zorlamak için işkence yapan siz ve ahlaksız olan *benim* öyle mi? Başka suçsuz insanların da isimlerini verip size mahkûm edilecek yeni kurbanlar yaratmaları için bu insanlara baskı yapıyorsunuz; bir Engizisyon hâkiminin kararını sorgulamaya cüret eden herkesi sapkın ilan ediyorsunuz; fethinizin bereket çanağından insan ıstırabı dökülüyor ve yine art niyetli olan *ben* oluyorum, öyle mi? Siz insanları *diri diri* yakıyorsunuz…"

"Daha önce hiç böyle bir şeye şahit oldunuz mu?"

"*Asla!*"

"Ben oldum," dedi Piskopos ve ayağa kalktı. Ağır adımlarla odanın diğer ucunda asılı duran geniş bronz haça doğru ilerledi. Orada bir anlığına durdu, sonra geri dönüp önünde kavuşturduğu elleriyle konuğunun karşısına dikildi.

Bir an, Richard de Ledrede'i iri gözleri ve incinmişliğiyle güzel ve karamsar bir oğlan çocuğu olarak hayal etti Alyce ve kafasındaki bu imge, can sıkıcı bir biçimde Will'in yüzüyle iç içe geçti.

Piskopos başını öne eğip ellerine baktı ve tüm samimiyetiyle usulca konuştu.

"Bana dehşetle, aşağılayarak bakıyorsunuz, Hanımefendi. Pekâlâ, öyle olsun. Her ne kadar bunun mızmızca bir okumuş yargısı olduğunu düşünsem de, hakkınızdır elbet. Fakat iddia ederim, en azından bulunduğum konuma kolay gelmediğimin farkındasınızdır. Ben aptal değilim. Âlimlerin ve şairlerin cehennemi hayal etmelerine gerek olmadığını size bizzat söyleyebilirim; çünkü cezaya çarptırılanların infazı zaten cehennemin *ta kendisidir.* Müthiş bir öfkeyle yüklüdür ve her şey bir anda gözlerinizin önünde oluverir. Her şeyin

farkındasınızdır, karşı da çıkabilirsiniz; fakat tarif edilemeyecek kadar korkunçtur... Her ne kadar aşinalık kazandıkça daha... katlanılır hale gelse de. Herhangi bir cehennem gibi, sizi temin ederim." Piskopos birden başını kaldırdı ve öfkeli, homurtulu bir sesle konuşmaya başladı: "Ben Tanrı'nın *düzeninin* bir vasıtası olacağıma ant içtim. Ben insanlara hizmet edeceğime, onlara huzur vereceğime, acılarını dindireceğime ant içtim. Kilise'nin uğruna hayatımı vermeye hazırdım... Ne kadar da toymuşum. Oysa feda etmem istenen şey ruhummuş. Kilise dürüsttü, başından beri ruhumu istediğini hiç saklamadı. Ancak ben, Kilise'nin ne denli talepkâr olabileceğinin, onun bekasının diğer *tüm* kaygılara ağır bastığının henüz bilincine varamamıştım. Hem zaten dünyayı Kilise'den başka kim kurtarabilirdi ki? Feda edilenlerin, ödenen bedellerin ya da yaşanan dehşetin bir önemi yoktu. Başkalarının gözlerinde gördüğüm korkunun veya işimi yaparken hissettiğim kederin bir önemi yoktu. Kilise, benim çektiğim sıkıntıdan daha önemliydi. *Sizinkinden de,* Hanımefendi. Canlarına okuyacağım iblislerin peşinde, ben de bir iblise mi dönüyorum? Varsın öyle olsun... Sizin kınayışlarınız bana hiç de yabancı değil; bir zamanlar ben de kendimi kınıyordum. Kilise'nin dışında herhangi bir şeyi umursayabilseydim, benim bir canavar olduğumu düşünmenize yine de aldırış etmeyebilirdim. Ama güzel İsa adına, *kadın*! En azından kafanı kullan! Sen de aptal değilsin! Sence ben böyle bir... *acayipliğin* içine hapsolmaktan zevk alıyor olabilir miyim?"

Alyce vereceği cevabı düşünürken sessizlik çöktü.

"Hayır. Evet... Bilemiyorum. Tek bildiğim, bu dünyada ya da başka bir yerde böyle bir gaddarlığın gerekçesi olamayacağıdır. Günah çıkarmanızı dinledim. Ancak sizi bağışla-

mamı beklemeyin benden. Erdem! Nasıl oluyor da herhangi bir tanrı da dahil, kutsal olan herhangi bir şeye inancınız olduğunu iddia edebiliyorsunuz?"

"Benim *Kilise'ye* inancım var. Tanrı… Tanrı bir iddiadır. Ben *görebildiğime* inanırım. Şeytan da bir iddiadır, ne var ki şeytanın işlerini her yerde gözünüzle görebilirsiniz. Bazen bu kanıtların insanoğlunun sınırsız aptallığını eğitmek için basitleştirilmesi gerekir, ama bunu kesinlikle görebilirsiniz… Ben görebildiğime inanırım. Ben *Kilise'nin* onuruna ve amacına inanırım." Sesi eski tonuna geri dönmüş gibiydi. "Düzen ve huzuru inşa etmek, kişinin kabilesi ya da milletinin ötesinde evrensel bir aileye yönelik duyduğu özleme seslenmek için insanoğlunun akıl ettiği en etkili yapıdır bu. Mucizevi şekilde, varlığını sürdürmüştür. Krallar ve fatihler gelip geçer. Fakat insanlığın en iyi niteliklerinin canlı bir kanıtı olarak *Kilise* kalır. Bir bin yıl ya da belki daha da uzun bir süre boyunca, yine kalmak *zorundadır.*"

"Sizin iddia ettiğiniz gibi, Kilise insanlığın en iyi niteliklerinin canlı kanıtı ise, o halde aynı zamanda insanlığın açgözlüce, ahlaksızca, vahşice davranma kudretinin de…"

"…tüm bunlar medeniyete giden yolun evreleridir. Kilise'nin mükemmel bir yapıya sahip olduğunu iddia etmiyorum. İlahi tasarımla kurulmuş olabilir, ancak onu ayakta tutan şey, hataya teşne insanoğlunun ta kendisidir. Yine de, insanoğlunun yapabileceğinin en iyisidir Kilise."

"En iyisi mi? Gerçekten daha iyisini yapamayacağımıza mı inanıyorsunuz?"

"Bence *yapabiliriz.* Ancak henüz değil. Şimdilik bu kadarını yapmaya kadir olduğumuzu düşünüyorum. Böyle bir bakış açısına erişebilmemiz için asırlar geçmesi gerekir. İşte

bu yüzden, Kilise'yi korumak için her şeyi, ama *her şeyi* yaparım."

"Ben sizi anlamaya çalışıyorum, Piskopos Efendimiz. *Siz de* beni anlayabiliyor musunuz? Ben de söz konusu halkımı korumak olunca, tıpkı sizin gibi hissediyorum."

"Halkınız mı? Sizin insanlarınızın hükmü verildi! Hem de *sizin* yüzünüzden, Hanımefendi. Sizin batıl itikatlarınız yüzünden. Kilise büyüyecek, güçlenecek ve şimdilik kâfirlerin elinde kalan topraklar da dahil, bütün dünyayı fethedecek; fakat siz ve halkınız yok olacaksınız." Gururdan kaskatı kesildi Piskopos. "Haysiyetime daha fazla dil uzatmayın. Rüşvet olarak verdiğiniz bu değersiz süs eşyalarını da..." diye söze başladı ve yüzükle incilerin durduğu yere gidip parşömen rulosuyla birlikte hepsini Alyce'in kucağına fırlattıktan sonra devam etti: "...tehditlerinizi de alın gidin. Malikânenize geri dönün. Fakat sizi temin ederim, uzun süre kalamayacaksınız orada."

"Demek uzlaşmamızın bir yolu..."

"Uzlaşmamızın bir yolu yok. Kilise pazarlık etmez."

"Kilise daima pazarlık eder, Efendimiz, hatta sizin Tanrı'nızla bile..."

"Sapkınlar, dönekler veya kâfirlerle değil."

Alyce ayağa kalktı ve gözlerini Piskopos'un gözlerine dikti. "Denedim. Artık geri dönüş yok, biliyorsunuz."

"Hiçbir yerden geri dönüş yoktur. *Iacta alia est.* Yani..."

"*Zarlar atıldı artık.* Ne anlama geldiğini biliyorum. *Immo, domine. Vale.**" dedi Alyce.

---

* Öyle olsun, Efendim. Hoşça kalın.

"Vere. Vale, domina."* diyerek başını eğdi Piskopos.

Alyce arkasını döndü ve hışımla terk etti odayı. Yürürken yerde sürünen eteğinin çıkardığı ses de Alyce'le beraber odadan çıktı.

Richard de Ledrede, yalnız kalınca bir sandalyeye çöktü; soluk alıp verişi ağırlaşmıştı. Ancak birkaç dakika sonra doğrulup bakar kör hâle gelmiş gözlerini duvardaki haça dikti. Alyce'in bir sonraki hamlesinden korkuyordu. Yine de içinde garip bir heyecan duyuyordu. Sanki mütedeyyin gençliğinin ya da hayalî bir meydan muharebesinde hücuma kalkmaya hazırlanan bir savaşçının enerjisiyle doluydu. Kilise'yi savunmuştu. Bu yolda itibarını kaybedecek olsa da, buna değerdi.

Ertesi gün akşama doğru Leydi Alyce Kyteler'in davayı resmen tekrar açtığını öğrenen Piskopos, bu kararlılığı sayesinde pek de sarsılmamış oldu.

Süreç uzun sürmedi. Alyce kesenin ağzını iyice açıp çevresinde nüfuzlu kişiler bulunan birkaç avukat ve gerekli yazışmaları yapmak üzere oradan oraya koşuşturacak bir sürü kâtip tuttu. Mahkemede bizzat hazır bulunması bile gerekmedi.

İki gün sonra, İrlanda'daki sapkınları kökünden söküp atması için görevlendirilen Papalık Elçisi Richard de Ledrede, kendisini Kilkenny Kalesi'nde mahkûm olarak buldu. Başında altın piskoposluk tacı, elinde kıymetli taşlarla bezenmiş çoban asası ve üzerinde statüsünü belli eden bol giysileri ile Piskopos, Katedral'den alınıp kalabalıkların şaşkın bakışla-

* Aynen öyle. Uğurlar olsun, Leydim.

rı önünde hapsedileceği odaya götürülürken sabit gözlerle dimdik ileri bakmıştı. En azından öyle ya da böyle güç, halen güce saygı gösteriyordu; adi bir hırsız gibi zindanlarda tutulmayacaktı. Ancak kentin idarecileri, aşçısının Piskopos'a refakat etmesine izin vermemişlerdi ki bedeli düşünüldüğünde bu da yeterli bir cezaydı. Ne olursa olsun, bir şehidin sergilemesi gerektiği gibi vakur bir duruş sergileyecekti.

Bütün bunlar olup biterken Alyce Kyteler, meseleyi yeni tuttuğu avukatlarına teslim ederek evine döndü ve yeniden üzerine rahat kıyafetlerini geçirdi.

Kuledeki odasında, etrafını kuşatmış buruş kırış, süslü takılı elbiselerin arasında bedensel özgürlüğünün tadını çıkardı. Öyle yorulmuştu ki, malikâneyle ilgili yapması gereken onca işle şimdi uğraşamayacak hâldeydi.

Yatağının ayakucundaki alçak ahşap sandığın üzerine çöküverdi. Orada öylece, ayaklarını sallaya sallaya, kapalı gözlerle oturdu. "İşte buna zafer denir," diye iç geçirdi başını sallayarak.

XI

Aile Bağları

Mahkûmiyeti sırasında düşünmek için çok zamanı olan Piskopos, söz konusu olan canı değil itibarı dahi olsa, şehitlik mertebesine ulaşma fikrinin ona göre olmadığını fark etti. Ne de olsa itibar denen şey tarihe kalan bir meseleydi ve tarihi yazanlarsa ancak ayakta kalanlardı. Bu nedenle iyisi mi karşı taarruza geçmeli, hatta daha da iyisi, üstün gelmeliydi. Richard de Ledrede, hapishanede çürüyecek adam değildi, gayet becerikliydi. İntikamını alabilmek için parmaklıkların ardında bile elinden geleni yapıyordu.

Hapsedilmiş olsa da, rahipleri ve keşişleriyle piskoposluk meseleleri hakkında görüşmesi engellenemezdi. Alyce, Peder Brendan'a bakıp İrlandalı rahiplerin başına buyruk hâllerini gereğinden fazla genelleştirmişti. Bağnaz Peder Donnan, bağnazlığında yalnız sayılmazdı; Peder Brendan'dansa onun mizacına yakın rahiplerin yanı sıra, yurtdışından gelmiş nüfuzlu Piskopos de Ledrede'i kullanmaya ve kendilerini de Piskopos'a kullandırtmaya dünden razı pek çok başrahip ve

papaz bulmak mümkündü. Neticede Richard de Ledrede; edebî, süslü ve ruhani bir hoşgörü repertuarı kullanarak iki yıl içinde kendine sadık papazlardan bir takipçi grubu oluşturmuştu.

Bu aracılar sayesinde, piskoposluk hatemini ve piskopos yüzüğündeki mührü kullanmaya devam ederek piskoposluk bölgesi Ossory'nin tamamında dini kısıtlama ilan etti. Şimdi artık bölgede yaşayan herkes aforoz edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalarak Kilise'nin her türlü papazlık hizmetinden menedilmişti.

Kırsalda yaşayan halk ise bundan fazla etkilenmiyordu. Ancak aynı durum kent ahalisini hatırı sayılır derecede sıkıntıya sokuyordu. Öteden beri dini ayinlerini eski ile yeninin bir tür bileşimi olacak şekilde icra etmeye alışmışlardı; ancak şimdi akılları karışmış ve bu bariz hizipleşmeden korkar hale gelmişlerdi. Birçok insan gibi onlar da kudretli hasımlar arasında süren kavganın ortasında kalakalmak ve taraf tutmak zorunda bırakılmak gibi alışılmadık durumlardan hoşlanmıyorlardı. Ahali açısından vaziyeti özellikle kaygı verici hale getiren şey, Kilise'yle ilgili konuların karmaşık bir biçimde parasal meselelere bağlı olup; ucunun daima müşterilere, iltimaslara, iş bağlantılarına ve arazi sahiplerine varıyor oluşuydu. Dolayısıyla, Kilkenny'nin çarşı-pazarları ile meyhanelerinde hararetli tartışmalar dönüyordu. Bu aksilikle ilgili kabahati kimileri Piskopos'a, kimileri Lady Alyce'e atarken; kimileriyse Vikan'ları suçlamaya yöneliyordu. Ancak kimi suçlarlarsa suçlasınlar, herkes kendini rüzgâra kapılmış sürükleniyor gibi hissediyordu; sanki bir fırtına patlak verecek de sığınacak bir liman bulamadan herkes açık denizin ortasında kalakalacaktı.

Bütün bunlar olup biterken, Leydi Alyce metanetini korudu. Avukatlarının dava konusunda mahkemelere baskı yapmasını uzaktan uzağa takip ederken kendisi Kyteler Kalesi'nde kalıp mülkünün işleriyle oyalandı.

***

Köylüler yünleri kıvrıklıklarına, parlaklıklarına ve renklerine göre ayırıp balyalamış ve böylece yaz sonu yün kırkımı da sona ermişti. Yaz yağmurlarıyla bataklığa dönen otlaklar yüzünden keçilerin toynaklarında geçici bir çürüme salgını başlamıştı. Alyce de işte bu yüzden kendi tasarladığı oluklara boşaltılacak ayak banyosu solüsyonuyla karıştırmak üzere saatlerce çinko öğüttü. Ancak asıl mesele, keçilerin solüsyona girip birkaç dakikalığına da olsa içinde kalmalarını sağlamaktı. Bunun için de onları elma çekirdeği türünden rüşvetlerle kandırmak ve arkalarından iteklemek gerekiyordu. Tıpkı kediler gibi keçiler de gitmeleri gereken herhangi bir yere gitmek istemediklerinde kayıtsızca ayak direyip daima gitmemeleri gereken yerlere gitmeye eğilimli olduklarından, bu ayak banyosu işlemi sonunda bu işle uğraşan birkaç kişinin haşadını çıkardı. Çok geçmeden, çiftleşme mevsimi geldiğinde, otlaklar kızışmış keçi ve koyunlarla dolmuştu. Çayırda tek başlarına gezinirken geriye doğru esrik bakışlar atan dişilerin peşi sıra burun kanatları genişlemiş hâlde, koklaya homurdana seyirten erkekler en sonunda, Maeve Payn'in cilveli bir edayla aktardığı gözlemine göre, "işlerini görürlerken," –istese isimlerini de sayabileceğini belirttiği– "bazı delikanlılardan çok daha fazla anırıyorlardı."

Bu delikanlılardan biri olan malikânenin genç efendisi, annesiyle arasında tam da bu meseleyle ilgili sık sık alevlenen tartışmaya yakın zaman önce yeniden dahil oldu.

Alyce, önlerinde malikânenin hesap defterleri, mutfaktaki büyük masanın etrafında oğlu ile oturuyorlarken, "Hayır, Will, ben Maeve'le dostluk edemeyeceğini *söylemiyorum,*" diye giderek artan bir öfkeyle yineledi. "Fakat bu durumda ona bir arkadaş gibi davranmalısın. Maeve'e karşı dürüst olmalısın. Onu boş yere ümitlendirmemelisin."

"Ne türden bir boş ümitmiş bu?"

"Neden bahsettiğimi biliyorsun. Boş yere ileride bir gün evleneceğiniz ümidine kapılmamalı; ki böyle bir şey asla olmayacak."

"Çünkü? Çünkü sırf..."

"William. Nedenini sen de *biliyorsun.* Maeve çok iyi kalpli, akıllı, güzel bir kız. Yıllar önce, daha Maeve doğmadan çok çok önce Boly'den göçüp buraya geldiklerinden beri Will Payn ve ailesi Kyteler topraklarında yaşıyorlar. Ama Maeve ve sen... Will, sen yalnızca Outlawe'un değil, Kyteler mülklerinin tüm Eire'deki tek varisisin. Aklına her eseni yapma hürriyetine sahip olmadığını asla aklından çıkarma. Sana uygun biriyle evlenmen gerekir. Ki zaten müzisyen kızı Maeve de seninle mutlu olamaz; kendini sudan çıkmış bir balık, suya atılmış bir çalıkuşu gibi hisseder. Bunu sen de biliyorsun. Bütün bunları beş yaşından beri biliyordun."

"O zamanlar... Bunlar aklımın ucundan bile geçemezdi," diye mırıldandı genç adam hüzünle.

"Zaman su gibi akıp geçiyor. Buna büyümek denir, oğlum. Sonra da yaşlanmak..."

"Ama neden? Neden daha önce hiç görmediğim bir kız, günün birinde Kyteler Kalesi'nin leydisi olsun? Neden bir yabancı?"

"Will, sana uygun birini bulmak için elimden geleni yapmaya yemin ettim. Sana söz veriyorum; nişanlanmadan evvel müstakbel karınla tanışacak, hatta arkadaşlık edeceksiniz. Hem senin, hem de onun iyiliği için..."

"Demek kiminle evleneceğime çoktan karar verdin, öyle mi?"

"Hayır sevgili oğlum, böyle bir şeye kalkışmadım. Ancak şunu da bilmelisin ki, bu zamana kadar bu işi bu şekilde halletmemiş olmamı hoş görmeyen bir sürü insan var etrafta. Biliyorsun, senin yaşındaki lordların birçoğu çoluk çocuğa karıştı. Ah Will, belki de üzerine fazla titriyorumdur. Bana gençliğimin tadını çıkarma hürriyeti tanınmadı, bari sen buna sahip ol istedim..." Alnını ovuşturdu. "Biliyorsun, bunlara ayıracak vaktim de olmadı. Bir şekilde kafam hep başka meselelerle meşguldü."

"Evet, işte asıl neden bu: Kafan daima başka meselelerle meşgul anne."

"William."

"Gerçekten. Sanırım zihnini meşgul eden onca şey arasında benim yerim; topraklarından, şifa dağıtmaktan, zanaatından, malikânenin çocuklarından ya da serflerin durumundan çok sonra geliyor. Şimdi de Kilise'ye savaş açıyorsun."

"William. Benim için *her şeyden* daha kıymetli olduğunu biliyorsun."

"Küçükken öyle olduğumu biliyorum. Fakat sonra şifa araştırmaları ve öğretimiyle ve diğer her şeyle uğraşmaya başladın..."

"Canım oğlum, biliyorum, son zamanlarda ara sıra tartışıp duruyoruz. Hepimiz zor günler geçiriyoruz. Ben de bıktım,

kabul ediyorum. Bütün bunların üstüne senin malikânenin işlerinden *kendi* payına düşenlerle ilgilenmediğini öğrenince, Will… Ben… Ah tatlım, hayat Robert ile oyunda boy ölçüşmekten ya da kızlarla oynaşmaktan ibaret değil. Sen artık bir çocuk ya da sorumluluklardan azade köylü bir delikanlı değilsin. Şu hesaplara bir *bak,* Will. Bunları daima kontrol edeceğine söz vermiştin bana. Ama bir de bakıyorum ki…"

"Anne, zaten her şeyi sen hallediyorsun. Bütün o üvey babalar ortalıktayken bile gizliden gizliye her şeyi sen idare ediyordun. Fakat şimdi bunu herkes görüyor. İkimiz de bütün bu işleri benim yapabileceğimden çok daha iyi yaptığını biliyoruz. O hâlde neden kendimi kandırayım? Burada *senin* sözün geçiyor. *Bana* yapacak bir şey kalmıyor ki." Asık suratla taburesini geriye iterek masadan kalkmaya yeltenmişti ki, buna müsaade etmeyen annesi koluna yapıştı.

"William, bekle. Biliyorsun ki sorumluluk alabileceğini bana ispatlamadığın sürece sana yetki veremem. İnsanlarımızın nafakası, hatta bizatihi hayatları, bugün benim verdiğim fakat bir gün senin vereceğin kararlara bağlı. Senin de diğer birçok lord gibi vurdumduymaz ve açgözlü bir hâle gelmeni aklımın ucundan bile geçiremem. Bunu düşünmek bile beni…"

"Yani benim muhakememe *güvenmiyorsun* demek. Aslında kastettiğin bu değil mi?"

"Hayır, tatlım, hayır!"

"Uşaklarından ya da Galrussyn'lerin erkeklerinden ya da Faber'lerden biri sana bir maruzatını bildirmeye geldiğinde nasıl da mutlu oluyorsun. Hatta uzaklardan gelen misafirler; *onları* bile dinliyorsun, fakat oğlunu dinlemiyorsun. Benden başka herkes…"

"Sen herkes değilsin. Senin yerin başka. Dahası, ben seni dinliyorum. Ama Will... Etrafına bir baksana; biz burada, Kyteler topraklarında bambaşka bir şeye giriştik. Serflerimiz farkında bunun, herkes farkında. Şimdiye kadar başardıklarımızı korumak büyük özen gerektiriyor. Gençsin Will, hâlâ biraz sırım gibi, sarsak bir..."

"*Delikanlı?* Yaşıtlarım çoktan birer koca ve baba olmuşken mi? Robert, Ulster şefleriyle birlikte Fermanagh dağlarında İskoç Bruce birliklerinden geriye kalanlara katılmayı düşünüyor. Diyorlar ki, yeniden bir araya gelip İngilizlere karşı savaş açacaklarmış. Madem öyle, ben de onunla birlikte gitmeliyim. Benim gibi anasının eteklerine yapışmış, lüzumsuz, sünepe bir kız çocuğuna gerek yok burada."

Çileden çıkan Alyce, ayağa fırlayıp yumruğunu masaya vurdu.

"Sonu başından belli maceralara atılıp aptal bir kahraman gibi kılıçtan geçirilmene izin vermeyeceğim. Robert de Bristol'un da, İskoçyalı Robert'ın da canı cehenneme... Sana hatırlatırım; hem kendi halkını, hem de İrlandalıları sattı o. İşte bu yüzden senin torunların Kyteler topraklarında büyürken, o aptallar hâlâ dağlarda saklanıyor olacaklar! Sen *burada* kalacaksın. Vaktini hocalarınla yapacağın çalışmalara ve benimle birlikte bu mülkün nasıl idare edileceğini öğrenmeye ayıracaksın. Bu kadar saçmalık yeter!"

Will de ayağa fırladı. Annesinden daha uzun, dik dik bakıyordu.

"Oturup bana bir eş seçmeni mi bekleyeyim? Unvanımı alabilmem için ölmeni mi bekleyeyim? Zaten yaşlısın. Ya daha yıllarca yaşarsan?"

Alyce irkildi. Oğluysa ağzından çıkanlardan bin pişman, dudaklarını ısırıyordu. Fakat daha hıncını alamamıştı.

"Bu arada Maeve ile biraz olsun gönül eğlendiremez miyim yani? Babası onu Robert ile evlendirmeyi düşünüyor! Öylece durup buna seyirci kalacağımı mı sanıyorsun? Kalmayacağım elbet, hakkımı arayacağım. Senyörlük hakkımı* talep edeceğim!"

"*Asla,*" diyerek suratına tükürdü Alyce. "Hangi hakka sahip olursa olsun, benim oğlum, evleneceği gece bir genç kız ile kocasından önce yatamaz!" Parmak uçlarında yükseldi ve uzanıp Will'in kulağını çekti.

Başı zonklayan William, mutfak kapısından döne döne kaçtı gitti. Ardından fırlayan Alyce, oğlunun yitmekte olan siluetinin ardından ağlayarak haykırdı: "William! Hemen geri dön! Amacım seni… William?"

Birkaç dakika sonra Annota Lange, Alyce'i orada, öylece kapıda durmuş, boş boş etrafa bakarken buldu. Reverans yaptıktan sonra ses çıkarmadan işlerine koyuldu. Sesleri avludan bile işitilen bu tartışmayı ne duymamazlıktan gelebilir, ne de hanımına akıl vermeye cüret edebilirdi. Nihayetinde burnunu bir işe sokmadan duramayan Annota, berraklığını vurguladığı soyut bir gözlemini aktarmaya karar verdi.

"Ah, Leydimiz," diye yatıştırıcı bir tonla başladı söze, "Geçen gün düşünüyordum da, yaşlanmak ne de zor şey. Fakat genç olmaktan daha zor olmasa gerek. Özellikle de delikanlılar için, öyle değil mi? Akılları beş karış havada. Kızlar daha çabuk ve daha kolay olgunlaşıyorlar, haksız mıyım?"

---

* *Droit de seigneur* ya da *Jus primae noctae* olarak bilinen "ilk gece hakkı". Ortaçağ Avrupa'sında büyük toprak sahiplerine verilen, serflerinin gelinleri ile ilk gecede birlikte olma hakkı.

Ancak hanımı bu söylediklerine cevap vermedi. Bunun yerine masaya dönüp, tek kelime etmeden hesap defterlerine gömüldü.

***

Aradan geçen günler boyunca Piskopos'un kısıtlama kararının kaldırılması yönünde hiçbir işaretin belirmemesi, kent ahalisi arasında hüküm süren gerginliğin yavaş yavaş Hıristiyan olmayanlara da sirayet etmesine neden oldu. En çok da kanatlanmaya hazır bir kuş gibi duran Petronilla de Meath'e: Kyteler Kalesi'nde kalmaya devam ediyordu, ancak tüm eski endişeleri tekrar su yüzüne çıkmıştı. Lugnasad sabbatında utangaçça özgüvenini sınayan o çekingen genç kızdan eser kalmamıştı. Şimdilerde onu dinlemeye hevesli herkesin eteğine yapışıp bütün korkularını ortaya döküyor ve olacaklar hakkında ne düşündüklerini sorguluyordu. Köylüler onun bu deli saçmalarından bıkıp usanınca, yeniden kendi kabuğuna çekilip, az konuşmaya ve eskiden olduğu gibi bilinçsizce devinerek, sapsarı saç örgülerini parmak uçlarına bir dolayıp bir çözmeye başlıyordu.

Bir gece, gözüne bir türlü uyku girmeyen Alyce, kendisine takke çiçeği çayı demlemek için mutfağa indi. Aşağıdaki koridorda sessizce ilerlerken, odasında kendi kendine konuşarak bir aşağı bir yukarı yürüyen Petronilla'ya kulak misafiri oldu. Petronilla'nın söyledikleri biraz kendine, biraz da kapısının tam önünde durduğunu tahmin edemeyeceği dinleyicisine yönelikti. Görünmez *amchata*'sı Alyce ile tartışırken, Petronilla'nın ıstırabı da gittikçe artıyordu:

"Yoksa aklını mı kaçırdın, Leydim? Göremiyor musun? Bunun kolay olduğunu sanıyorsun, biz kazandık sanıyorsun.

Sen onları benim tanıdığım kadar tanıyamazsın. İnsanın üzerinde nasıl bir *etkiye* sahip olduklarını bilmiyorsun. Onlar *ruhunu* nasıl korkutacaklarını çok iyi bilirler. Kimse onlara karşı duramaz. *Hiç kimse*. Ah, neden, bunu neden *göremiyorsun*?"

Alyce, çayı unutup kuledeki odasına geri döndü ve bir süre orada sessizce oturup boş gözlerle penceresinden dışarı, Covenstead'e baktı. Sonra yazı masasına gidip taburesini çekti ve oturdu. Bir parşömen çıkardı, yeni bir kuş tüyünün ucunu yontarak sivriltti ve mürekkep hokkasının kapağını açıp Adalet Divanı Yargıcı'na ölçülü bir mektup yazmaya koyuldu.

Alyce, mektubuna Yüksek Yargıç'ın da akrabası olan oğlu William'la ilgili güzel haberler vererek başladı. Her anne gibi Alyce de oğlunun görünüşüyle, zekâsıyla, son zamanlarda hızla boy atışıyla ve olağanüstü fiziksel zarafetiyle (bunu yazarken kıs kıs gülüyordu) ne denli övünmekte olduğunu ifade etti. Belli ki Will, Outlawe'lara çekmiş diye eklerken, böyle alenen dalkavukluk ettiği için kendi kendine tiksintiyle burun kıvırdı.

Sonra sadede geldi.

Bölge Yargıcı'na da benzer bir mektup yazmak üzere ikinci bir parşömen çıkardı. *Onu* vicdan sahibi bir insan olarak övdüğü ve Leydi Megan'a en içten sevgilerini gönderdiği bu mektubun sonunda da aynı can alıcı meseleye geldi.

Her iki mektubun da ortak bir ricası vardı: Alyce, bu iki üst düzey yargıçtan, Dublin'e gidip aynı zamanda Aziz Aidan Kilisesi'nin de başrahibi olan Başpiskopos'u (ve yüce bilgelikleri ışığında daha başka kimleri uygun görüyorsa onları

da) ziyaret ederek, kendilerini Piskopos de Ledrede'in kısıtlama kararından haberdar etmelerini; insanların huzurunu kaçıran bu kısıtlamanın, halkı ikiye bölüp birbirlerine karşı kışkırttığı ve hatta bu işin sonunun bir iç kargaşaya kadar varabileceği yolunda Başpiskopos'u özellikle bilgilendirmelerini rica etti. Alyce, her iki elçisinden, başpiskopos ve başrahip olan bu kişiye, Dublin'deki Aziz Aidan Kilisesi'ne bağışlanan meşhur piskoposluk asasını (mine kakmalı, bin çiçek desenli boncuklarla bezenmiş, altın filigranlı, yaldızlanmış gümüşten bronz muhafazası ile birlikte) bundan bir asır kadar önce ısmarlayanın kendi atalarından biri, yani bir Kyteler olduğunu hatırlatmalarını rica etmenin iyi bir fikir olup olmadığını titizlikle düşündü.

On sekiz gün sonra kefaletle serbest bırakıldığında, Richard de Ledrede'in kuşağı neredeyse göbeğinden düşüyordu. Öyle acıkmıştı ki testiler dolusu tatlı şarap ile bütün bir yavru domuz rostosundan müteşekkil bir ziyafet sofrası kurdurdu kendine. Tam da sabırsızlıkla beklediği bu ziyafete oturacakken elinde resmi mühürlü iki mektupla çıkagelen bir kurye, Piskopos'u çileden çıkardı.

Haberler pek iştah açıcı değildi. Ossory Piskoposluğu'nda ilan ettiği kısıtlamanın gerekçeleriyle ilgili Dublin Başpiskoposu ve İrlanda Adalet Divanı Yargıcı'na ifade vermek üzere huzurlarına çıkması emrediliyordu.

İlk önce ümitsizliğe kapılarak tıpkı bir zamanlar tepesi attığında babasının yaptığı gibi odanın zemininde tepinip elindeki şarap kadehini duvara fırlattı. *İğrenç* İrlandalılar! Başta kendisi suçlayan kişiyken, şimdi onu *nasıl da* suçlanan konumuna düşürmüşlerdi! İlkel bir bataklıktan öteye gidemeye-

cek bu ülke, önce onu görmezden gelmiş, sonra onunla alay etmiş ve sonra da küçük düşürmüştü. Şimdi kariyeri tehlikedeydi. Bütün bunlar ise lanet olasıca bir kaltağın başının altından çıkıyordu.

Richard de Ledrede, fırlattığı kadehin yanına gidip zar zor eğilerek kadehi yerden aldı ve özenle masaya koydu. Ellerini çırpmasıyla kapıda beliren uşağa, gidip daha fazla tatlı şarap getirmesini söyledi. Sonra tekrar yerine oturdu ve akşam yemeğinin tadını çıkarmaya karar verdi.

Birkaç saat dinlendikten sonra, etrafında tazelenmiş mumlar ve şarap testileriyle keyfi iyice yerine gelen Piskopos, mahkeme celplerini tekrar okurken Alyce Kyteler'in nüfuzunu tutkuyla kullanmakta sergilediği hünere duyduğu hayranlıkla kahkahalar attı. Kendi dengi biriyle güç düellosuna girişmeye nasıl da hasret kalmıştı! Yine de asıl tatmin edici şey, onu yenip yeryüzünden silmek olacaktı.

Yazı takımını istedi ve oturup son derece yapmacık bir üslupla, Dublin'e, orada bulunamayacağından ötürü ne denli üzgün olduğunu belirten ve bu "nazik daveti" kıvrak bahanelerle geri çeviren bir yanıt mektubu kaleme aldı. Sağlık sorunlarından yakınıp kendisine hazımsızlık ve asabiyet teşhisi konduğunu belirtti; bunları yazarken bir yandan da kendi kendine gülümsüyordu. Üstüne üstlük, vahşi paganlar tarafından pusuya düşürülerek öldürülebileceği konusunda uyarıldığından, bu uzun yolun can güvenliği açısından son derece sakıncalı olduğunu da ekledi. Parşömeni kıvırıp üzerine eritilmiş balmumu döktükten sonra piskoposluk yüzüğündeki damga ile mühürledi ve bir ulak çağırıp mektubu gönderdi.

Tatlı şaraptan üç kadeh daha yuvarladıktan sonra, o gece deliksiz bir uyku çekti.

***

Ancak Piskopos, dört bir yandan kuşatılmıştı. Dublin'den geri tepen cevaplar gelmeden önce soluklanabilmek için sadece birkaç gün kazanabildi; elbette sülün, keklik, muhallebi ve brendinin tadına biraz daha varabilmiş oldu bu sürede.

Özürleri ve mazeretleri kabul görmemişti.

Üstüne bir de Başpiskopos'tan sert bir kınama geldi. Başpiskopos'un vekili tarafından kaleme alınan ilave bir mektup ise, bu tahkiri Piskopos açısından iyice ağır hale getirdi. Richard de Ledrede, bu mektupta, daha önce İrlanda'da hiç kimsenin duymadığı türden birtakım Papalık emirlerini bağnazca uygulayan, "dışarıdan gelmiş kaytarmacı bir keşiş" olarak suçlanıyordu.

Ancak bütün bunlara tüy diken muazzam bir aşağılama daha vardı: Dublin, Piskopos'un emirlerini hükümsüz kılarak kısıtlamayı kaldırdı.

"Adına İrlanda denen bu ıstırap" diye tanımladığı şeye karşı duyduğu hiddet yüzünden neredeyse de Ledrede'e inme inecekti. Ancak, kendisine sadık rahipler ve keşişler dışında bu öfkesini paylaşan kimse yoktu. Aksine, sokaklarda atılan sevinç çığlıklarını işittikçe Piskopos iyice küplere bindi. Haberi duyan herkes, apansız bir dindarlığa kapılmışçasına Katedral'e akın ediyor, Katedral Meydanı'ndaki ticari faaliyetler yeniden canlanıyordu.

Kyteler Kalesi'nde ise belirgin bir rahatlama vardı. Kendiliğinden başlayan cümbüşler sırasında, sadece kale sakinleri

değil, yoldan geçen ya da ziyarete gelen herkes istediği kadar şarap ve bira içebiliyordu. Çocuklar çamura Piskopos'un yüzünü çizmiş, içine taş atmaya çalışıyorlardı.

"Sanırım bizler, dünyanın en kibar muzafferleri olarak görülemeyiz," dedi Alyce alaycı bir edayla. "Bir hasmımızı yere serdiğimizde, geleneksel İrlandalı merhametine uygun olarak düştüğü yerde canı çıkana dek tekmeleriz."

Anlaşılan bu yabancı cadı avcısı, herkesin gözünde bir kepazeye dönmüştü artık. Dahası, öyle görünüyordu ki Kelt ruhu ile cesareti, ister Vikan, ister Hıristiyan olsun, köylü ya da soylu tüm İrlandalılar arasında güçlü bir rüzgâr estirmişti.

Bütün bunlar olup biterken, kısa bir süreliğine de olsa Piskopos'un hizmetinden azledilmesini sağlayan Peder Brendan Canice, Kells'e geri dönmek üzere yola koyulmuştu. Kuzeye giderken gece konakladığı handa, başka bir seyyahtan kısıtlamanın kaldırıldığı haberini aldı. Ertesi sabah şafak sökerken, bir çalılığa sıvışıp sevinç içinde Brigid'e şükranlarını sundu. Kalben Tanrıça'ya mı, yoksa Azize'ye mi dua ettiğinden emin olmadığı için kendi kendini neşeyle azarlasa da, iyi niyetinin öyle ya da böyle yüce *Biri* tarafından takdir edileceğine emindi.

XII

Ruh Hasadı

İnsanların sevinçlerine ve kederlerine, korkularına ve umutlarına, aşikâr yalanlarına ve saklı dürüstlüklerine aldırış etmeksizin, Sene Çarkı, mevsimsel döngüsünden sapmadan bir devir daha döndü. Bu döngünün iki dönemi, kırsalda yaşayanlar açısından aralıksız çalışmak anlamına geliyordu: baharda yapılan ekim ve güz ekinoksuna doğru yapılan hasat...

Hayvan otlatımma ve ekime açılmayan nadastaki tarlalar, kuru ot elde etmek üzere tırpanlanmıştı. Ahır ve kulübelerin tavanlarına kadar istiflenen mis kokulu ve insanın derisini tahriş eden ot balyaları, kış ayları için hayvanların yem ihtiyacını karşılamaya hazırdı şimdi. Bu sırada son mahsuller de olgunlaşmıştı. Tahılların büyük bir bölümü toplanmış olmakla beraber, halen hasadı bekleyen mahsuller de vardı. Bu yüzden, insanların büyük bir bölümü, günler boyunca tarlalarda ekinleri toplayıp ayıkladılar. Çocuklar, ağaçlardan yere düşen kestane, badem ve fındık gibi yemişleri toplamaya

giderken, maharetli yaşlılar da malikânenin arı kovanlarını temkinli bir şekilde bal peteklerinden arındırıyorlardı.

Evlerin içinde de bazen gece geç saatlere kadar süren hummalı bir çalışma vardı. Erkenden çöken karanlıkla birlikte artık havalar soğumaya ve geceleri kırağı tutmaya başlamıştı. Koridorlar; orakların, kurutma kancaları, kırkma makasları ve kevgirlerin takırtılarıyla çınlıyor; avlular ise harmanlama levhalarının ritmik şakırtılarıyla uğulduyordu. Tepeleme armut ve ayvayla dolu sepetler, henüz çürümemişlerken kompostoları yapılsın diye mutfağa taşınıyordu. Kuşüzümü haline gelecek üzümler, güz güneşi altında kurumaları için daha evvelden bezelye ve mercimeklerin de yayıldığı avlulara serilmişti. Eldeki üzümün büyük bir bölümü ise kaynatılıp marmelat yapılması ve berrak koruk suyu fermente edildikten sonra şarap haline gelmesi için ayrılıyordu. Soğuk kış ayları boyunca yenen başlıca yiyecek olarak turşuda kullanılmak üzere fasulye, kabak ve lahanaların yanı sıra, bereketi bol tavuklardan her gün alınan yumurtanın dörtte biri, baharatlı elma sirkesi ile dolu fıçılara yatırılıyordu. Havuç, turp, pancar, yabanhavucu gibi kök bitkiler; su kabakları, enginarlar, meyan kökleri, seleler dolusu soğan ve pırasa ile birlikte kilerlere depolanıyordu. Kurutulmak üzere tavanlardan sarkan kancalara asılmış taze bitkiler yüzünden kaledeki ve kulübelerdeki her bir mutfaktan keskin bir yeşillik kokusu yayılıyordu. Yukarıda kurumaya bırakılmış ve giderek gevrekleşmiş, yazdan kalma mine çiçekleri ve lavantalar, artık şekere batırılıp tatlı niyetine tüketilmek üzere kancalardan indiriliyordu. Bununla birlikte Alyce, özenle toplayıp sakladığı kuşburnuları kışın soğuk algınlığı ve gripten korunmak üzere isteyenlere ilaç olarak tavsiye ediyordu.

Kediotu, karahindiba ve kıymetli safranıyla sarıçiğdem gibi çiçekler; ahududu ve yabanmersinleri ile birlikte kumaş boyama işinde kullanılmak üzere çoktan toplanıp kurutulmuş ya da damıtılmışlardı.

Piskopos'tan ses seda çıkmayalı iki aydan fazla bir süre olmuştu. Aslında haftada bir kez katılıp yönettiği Pazar ayini dışında pek fazla ortalıkta da görünmüyordu ve zaten ayine katıldığında da vaazı rahiplerinden birine verdiriyordu. Davası hâlâ sürüyordu, ancak söylentilere göre Fransa'ya gitmek üzere hazırlıklara başlayan Piskopos, hiçbir duruşmaya çıkmayacaktı. Ahali, Piskopos'un İrlanda'da sürdürdüğü mücadeleden vazgeçtiğini düşünmeye başlamıştı. Ossory Piskoposluğu'nda hayat normal seyrine kavuşmuş, Kilkenny halkı ise krizi hepten unutup yeniden gündelik dertlerine, kavgalarına ve dedikodularına dönmüştü. Hatta Vikan'lar bile teyakkuz halinden çıkıp nihayet hasat işlerinin de hafiflemesiyle birlikte bir sonraki sabbatları olan Samhain sabbatına odaklanmaya başlamışlardı.

Vikan'ların bayramlarının en kutsalı olan Samhain'de, eski yılın ölümü için yas tutulup yeni yılın doğuşu kutlanırdı. Sonsuzluğun parıltısının zamanı delip geçtiği o gün; bilinen, bilinmeyen, geçmiş, şimdiki ve gelecek bütün âlemler arasında gerçekliğin sınırlarının en incelmiş haliyle pırıldadığı Gölgeler Dansı gecesinin onurlandırıldığı gündü. Halkın Samhain geleneğine duyduğu sadakati kırmayı bir türlü başaramayan Kilise, Bütün Kutsanmışlar Gecesi diye yeniden adlandırdığı bu geceyi, sanki kendisininmiş gibi sahiplenmişti. Aslında bu sabbatın paganlar açısından pratik bir amacı daha vardı: Deireadh Fomhair* ayının son

* İrlanda dilinde Ekim ayı.

günü, güneş battıktan sonra tarlalarda kalan mahsule dokunulmasını yasakladıklarından, hasadın bitişi de doğal yoldan tayin edilmiş oluyordu. Paganlar, tarlada bıraktıkları bütün o yiyeceklerin, doğanın ruhlarına ait olduğuna inanıyorlardı. Ancak Alyce Kyteler ve halkı, bu sene bambaşka bir nedenle akıllarda yer edecek olan Samhain'den önce hasadı bitireceklerinden eminlerdi. Yalnızca *öte dünyalar*ın kapılarının açıldığı gece değildi Samhain arifesi; aynı zamanda istenmeyen alışkanlıkların terk edilip makbul kabul edilen yeni alışkanlıkların edinildiği Hesap Günü'ydü. Dolayısıyla, bir Arayan olarak tam bir yıl bir gün sürmesi gereken çıraklık dönemini tamamlayan Petronilla de Meath, bu sabbatta Marifet Çemberi'ne kabul edilecekti.

Bu durum, onu her zamankinden daha da endişeli bir hâle getirmişti. Alyce ise Petronilla'nın vesveselerinin yersiz olduğunu, otacılıkla ilgili her şeyi sular seller gibi ezbere bildiğini, tüm efsane ve destanları takılmadan anlatabildiğini hatırlatıyor; her bakımdan imtihanlara hazır olduğu yolunda Petronilla'yı telkin ediyordu. Şüphesiz, onlarca yıllık emek isteyen gizli ayinlerin sırlarına henüz vakıf olamasa da, herkese açık ayinlerin sırları hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu, bu yüzden kaygılanmaması gerektiğini söyleyip duruyordu.

Yünleri hallaçlarken bir yandan da "Ya geçemezsem?" diye Petronilla'nın içi içini yiyordu. "Ya son anda korkudan dilim tutulur da yüzünüzü kara çıkarırsam? Herkes benim hakkımda ne düşünür? Ya şimdi geçemez de bir daha asla sonraki seviyeye çıkamazsam? Ah İsa, Meryem ve tüm Azizler!"

Petronilla'nın yakarırken tercih ettiği o son sözcükleri anlayışla karşılayan Alyce, iç geçirerek söze başladı: "*Geçeceksin*

evladım. Dinle beni; bu seferkinde geçemesen bile, bir sonraki sabbatta geçersin ya da ondan sonrakinde. Böylece, ta ki Marifet Çemberi'ne kabul edilene dek bildiklerini tatbik etmen için bol bol vaktin de olur. Herkes anlayış gösterecektir. Ayrıca, başkalarının *ne* düşündüğü kimin umurunda ki! Bu yüzden, Pet, bak bir kez daha söylüyorum: Buna mecbur olmadığını sakın aklından çıkarma, *lütfen*. Biz kimseyi Kadim Gelenekleri kabul etmeye zorlamayız, bunu biliyorsun. Bizim misyonerlerimiz yok. İstersen Hıristiyan olmaya devam edebilirsin, hepimiz seni yine tıpkı şimdiki gibi sevmeye devam ederiz. Ya da her iki ruhani yolu birden takip edebilirsin. Şunu asla unutma: Hangi yoldan istersen ondan gitmekte serbestsin..." Alyce bir an durdu. Will'le yaptıkları son tartışmada ettiği, şimdikilerle taban tabana zıt o sözler beyninde yankılanıyordu. "...ve yine, ne zaman istersen bütün şölenlere ve kutlamalara katılabilirsin. Biz seni, bize gelip bizimle kalmaya karar verdiğin ve en sonunda da bizim inancımızı paylaştığın için değil; bizim inancımızı *paylaşmadığın* hâlde, yine de bize gelip bizimle kaldığın için seviyoruz. Sana bunu daha kaç kere söylemeliyim?"

"Tamam ama ben sizin aranıza katılmak *istiyorum*. Şimdiden kendimi tüm bunların bir parçası gibi hissediyorum. Benim asıl özlemini çektiğim... Siz hepiniz, benim hiç sahip olamadığım ailemsiniz."

"O zaman korkacak ne var? Sana söz veriyorum, bir daha böyle korkmayacaksın. Sen sandığından daha cesursun, Petronilla. İnan bana. *Kendine* inan."

"Ya Parola'yı hatırlayamazsam? Yüce İsa!"

"Pekâlâ, o halde bir parça kâğıda yaz ve giysinin koluna sakla, gerekirse gizlice çıkarır bakarsın. Artık okuma yazman

var. Ne kadar zeki olduğun konusunda kendine asla paye vermiyorsun!"

"Anlamadığım şeyleri üst üste koysaydık, bütün semayı doldururdu. Peki, ya o gece o kâğıt parçasını bulamaz da Parola'yı hatırlayamazsam ne olacak, ha? Ya o zaman ne olacak?"

"Petronilla, Parola'yı bildiğini sen de *biliyorsun.*"

"Kusursuz sevgi, kusursuz güven," diye fısıldadı Petronilla.

"Aynen," dedi Alyce. İki gün önce de tıpatıp aynısını yaptıkları bu sohbete tahammül edebilmek için sabrını zorluyordu. "Ayrıca, tam olarak neyle karşılaşacağını biliyorsun, öyle değil mi? Bildiğin gibi, senin Ölçü'nü alacaklar..."

"Evet biliyorum. Şerit'le boyum ölçülecek ve bir iğneyle parmağımdan bir damla kan akıtacaklar..."

"...ve bütün bunların, senin kim olduğunu bilmek, içindeki özü ortaya çıkarmak için yapılan sembolik eylemler olduğunu da biliyorsun..."

"Aşk büyülerindeki bir tutam saç ve kesilmiş tırnaklar gibi..."

"Evet, öyle de denebilir," diye onaylayan bir öğretmen edasıyla gülümsedi Alyce. "İşte o büyülerde, bu türden şeyler daha çok sevilenin özünü temsil eden mecazi şeylerdir. Hatta Tanrıça ve Yeşil Adam bile, aslında sadece... Yani sadece o Tarifsiz Kaos'un suretleridirler. Aslında bunların hepsi birer mecaz. Sözün gücü. Mimiklerin gücü. Yani günün birinde bir insanın özünün kesilmiş tırnak parçalarında ve saç tutamlarında gizlendiği keşfedilene dek... Gerçi biz bunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini elbette biliyoruz.

Ama bunların hiçbiri canını sıkmasın. Bir sonraki seviyeye geçeceksin ve sonrasında da Marifet Çemberi'nin hangi dalında kendini eğitmek istiyorsan, o konuda ilerleyeceksin. Bir karar verdin mi? Şimdiden bir karar vermen gerekmiyor. Daha çok vakit var..."

"Ben... Ben aslında düşündüm. Hem de saatlerce düşündüm. Benim bir Destan ve Efsane Anlatıcısı olacak olmam çok aptalca, bunu biliyorum ve..."

"Saçmalama."

"Yo yo, ben yapamam... *Seannachai*'lerden biri, bir Masalcı olabilmek için fazla çekingenim ben galiba. Sonra Alyce Faber'in kaslarına bakınca, hiçbir zaman metallerle çalışacak ya da taş ustalığı yapabilecek güçte olmadığımı da biliyorum. Fakat acı çekmemeleri için insanlara yardım etmek... Evet, işte bu çok güzel olurdu. Bu yüzden düşündüm de belki de, siz bilirsiniz elbette, fakat neden bir Şifacı olmayayım ki? Ya da yol gösterici bir Çit Cadısı, bir öğretmen ya da bir danışman? Ah, fakat insanları öyle çok da iyi idare edemiyorum ve zaten hiçbir zaman bilge biri olamayacağım. Bu yüzden o da olmaz ama..."

"*Petronilla*..." diye söze başlayan Alyce, bu genç kadının fazla gelişmiş özeleştiri yetisinden ne denli bunaldığını belli etmeme konusunda pek başarılı değildi.

Ancak Petronilla, epey ısrarcı bir şekilde devam etti: "Yo yo, beni bir dinleyin. Size kendi gerçeğimi anlatıyorum. Bunu çok düşündüm. Bir Hayvan Kadını olmayı da düşündüm, hayvanlar âleminin leydisi, ne de olsa insanlardan korktuğum kadar korkmam hayvanlardan. Ama sanıyorum bu konuda özel bir yeteneğim yok... Yani yaratıkları *duyup*

anlamak için. En sonunda da işte buna karar verdim. Sanırım, belki, yani *eğer* kabul törenini geçer de sonraki seviyenin çalışmalarına başlar isem, şeyi denemek isterim ben… Yani, Yeşil Cadı olmayı diyorum."

"Yeşil Cadı," diye tekrarladı Alyce usulca.

"Evet evet. Bahçelerde tek başıma gezinip çiçekler ve türlü bitkileri tanımak; yetişmeleri için neye ihtiyaç duyduklarını, onları nasıl kullanacağımı öğrenmek; bu bana daha doğal geliyor. Sizin gibi. Ah, yani kastettiğim, *sizin* gibi değil, siz o kadar çok işle uğraşıyorsunuz ki… Şifacılık ve masalcılık mesela… Sonra, tüm destanlarla hikâyeleri de biliyorsunuz siz. Her şeyi. Ben sadece…"

"Bence harika bir Yeşil Cadı olacaksın, Pet," diye gülümsedi Alyce. "Sende bir şey var; benim kavrayamadığım ya da adını koyamadığım bir güç, bir tür kuvvet bu. Fakat sen henüz kendin farkına varamasan da, ben bunu görebiliyorum. Bir gün sanırım ikimizi de şaşırtacaksın… Bir Yeşil Cadı olarak ya da artık her neyi seçersen onunla… Ayrıca bitkileri tanımanın seni nasıl da hem insanların, *hem de* hayvanların dertlerine deva arayan bir Şifacı'ya dönüştürdüğünü görüp şaşıracaksın. Sonra bütün bunları başkalarına öğreten birine, mesela bir Çalılık Cadısı'na dönüştüğünü göreceksin. Sonra efsaneleri öğrenip bildiklerini başkalarına aktaracaksın. Bütün benliğinle izlediğin her bir yol, seni eninde sonunda diğer yollara çıkarır. Bütün mesele başlangıç noktasını, yani öncelikle ayağını basacağın ve sonra döne döne açılacağın noktayı iyi seçmekte… Daha o zaman bile içeriye ve dışarıya doğru giden yönlerin aynı yönler olmaya başladığını anlayacaksın. Tekerleğin merkezi her yerdir."

"Yani aslında ... Hepsi tek bir bütün, öyle mi?"

"Evet, bu mükemmel bir ifade. Her ne kadar bunu daima akılda *tutmak* o kadar kolay olmasa da. Gündelik hayat, her şeyin, yani yaşamın, ölümün ve diğer her şeyin bir bütün olduğunu görmekten alıkoyabiliyor bizi. Aslında, geçişleri, yani bir parçadan diğerine geçmek mi desem, işte bunu zorlaştıran şey de budur sanırım. Anlıyorsun, değil mi?"

"Ah tabii. Evet, evet. Bu ... Yok. Anlamadım."

"Bu normal, çünkü yeterince açıklayamadım. Peki, örneğin gerçekten çok büyük olan parçalara bak. Yaşam. Ölüm."

Petronilla büyülenmiş gibi dikkatle dinledi. Daha önce hiç kimse onunla bu kadının konuştuğu gibi konuşmamıştı.

"Hayatın doğal ve gerçek olduğunu hissediyoruz," diye devam etti Alyce, yüksek sesle düşünüyordu. "Biz, *basitçe*, hayatta olduğumuzu hissediyoruz. Nefes almak, mesela; bilinçli bir çaba gerektirmez, doğaldır. Ölüm de kesinlikle doğaldır. Aynı zamanda, tartışmasız bir biçimde gerçektir. Ölü olmanın da basit ve zahmetsiz olduğunu düşünüyorum, yani bir kere ölmüş *olduktan* sonra. Zor olan geçişler... Dünyaya *gelmek*, ölmek, ölü hâline gelmek... Asıl zor olanlar bunlar."

Bir an durakladı. Sonra Petronilla, zar zor duyulan bir sesle,

"Leydi Alyce?"

"Evet, canım?"

"Şeye inanıyor musunuz? Sizce..."

"Nedir? Hadi, bana her istediğini sorabilirsin."

"Sizce ölümden sonra hayat var mıdır?" diye ağzından baklayı çıkarıverdi genç kadın. "Kilise ruhun yitip gittiğini

söylüyor... Ama bilemiyorum. Sonsuz hayat var mıdır? Ya da ne bileyim?"

Alyce taradığı yapağıyı bıraktı ve Petronilla'nın sorgulayan, parlak, masmavi gözlerine dikti gözlerini.

"Bu konuda *sen* ne düşünüyorsun, Petronilla?"

"*Benim* ne düşündüğümün bir önemi yok Leydim, çünkü *bilmiyorum.* Ama *siz* biliyorsunuz. Siz o kadar çok şey biliyorsunuz ki! Kilise... Orada sonsuz hayat filan diyorlar. Ama sadece Hıristiyanlar için. Yani Vikan'larla diğer tüm ruhlar, yani *siz* de, cehennemde sonsuza dek yanacakmışsınız. Ama İsa cehennem katına inip ruhları kurtardığında... Ama bakın işte, şimdi rahiplerin bir sürü şey hakkında yalan söylediklerini biliyorum, bu yüzden de ben artık... O hâlde *siz* söyleyin. Bu konuda Vikan'lar ne diyorlar?"

Alyce bir an gözlerini dikip boşluğa baktı, sonra yeniden ahbabına döndü.

"Doğrusu, Keltler ve tabii Vikan'lar için cehennem ya da ölümden sonra ceza çekmekle geçirilecek herhangi bir yaşam fikri hiçbir zaman var olmamıştır. Ama bunun dışında ne olabileceği hakkında farklı Vikan'lar farklı görüşlere sahipler. Bazıları hâlâ Keltler gibi düşünür. Yani, *Lough-Derg* ya da *Tir na Noc* dedikleri ahretin, ölülerin gölgelerinin yaşarken olduklarından pek de farklı görünmediği bir yer olduğunu düşünürler. Keltler, işte bu yüzden ölülerini paralarıyla, mutfak ve ziynet eşyalarıyla, hatta silahlarıyla defnederlerdi. O zamanlar ahretin, birdenbire mucizevi bir şekilde içinde çiçeklerin açtığı, ortalığın yemyeşil olduğu ve her yanda meyvelerin yetiştiği, güzelliklerle dolu bir tür meyve bahçesi ya da cennet olduğunu düşünürlerdi."

"Siz? Peki ya siz? Siz de buna inanıyor musunuz? Meyve bahçesine?"

Alyce bakışlarını kucağına çevirdi. Taze krema kadar parlak görünen incecik bir yapağı buklesini parmağına dolamış oynuyordu.

"Ben mi? Hayır. Ben herhangi bir meyve bahçesinin olduğuna inanmıyorum, Petronilla. Bence hiçbir şey yok. Aslında, işte tam da bu yüzden hayat, yaşadığımız her anıyla bu kadar kutsal. Hissetmek, *var* olmak, içinde bulunduğumuz bu *sıcaklık. Şimdi* kemik, kas ve nabızdan oluşan bir suretteyiz. Ne muhteşem. Ama şunu da düşünüyorum ki…"

"Evet?" diye merakla sordu Petronilla, taburesinin üzerinde öne doğru eğilerek.

"Hiçbir şeyin gerçekten tamamen harcanıp gitmediğini düşünmek *hoşuma gidiyor*. Bu yüzden, bizden, hepimizden geriye her ne kalıyorsa; et dokusu, post dokusu, işte bunların toprak altında ya da ateşte ya da havanın içinde ya da suyun üstünde bir yerde, başka bir şeye geri dönüp yeni bir şeyi yarattıklarını düşünmeyi severim. Gübrenin toprağı nasıl zenginleştirdiğini bilirsin, değil mi? Ve sonra… O hâlde ben de kolayca aklını yitirmişlerin arasına karışıp bizim yaşayan hâlimizden, yani o sıcaklıktan, o kıvılcımdan geriye kalanların da bir biçimde kullanıldığını düşünebiliyorum. Yani mesela, gözle görünmeyen akışlarda. Rüzgârlar. Ya da bizim göremediğimiz salınımlar. Yukarıya doğru, belki de aya doğru? Ya da mesela güneşin kalbine?"

"Ruhlar mı?"

"Hımın, hayır. Daha çok… Saman çöpünden tozlar gibi ya da savrulan karahindiba tozları ya da su sinekleri gibi…"

"Sence birbirimizi tanıyor muyuzdur? Ben ve Sara, mesela? Ya da sen ve ben?" diye heyecanla sordu Petronilla.

Alyce kıs kıs güldü. "Hayır. Bana kalırsa, 'orası' gibi bir yer var olsaydı eğer, çok farklı bir yer olurdu. Öyle bir yer olurdu ki El Cid'le ilgili o eski hikâyelerin ya da bizim kendi halkımızın geçmişini anlattığımız peri masallarının veya kısır hayallerimizin çok ama çok ötesinde bir yer olurdu. Ama orayı keşfe gidip elinde orayla ilgili bir belgeyle dönen kimse olmadığına göre, şimdi oranın nasıl bir yer olduğunu bilmemiz de mümkün değil, haksız mıyım?"

"Yani aslında *siz* de..."

"Evet, aynen öyle: Ben de bilmiyorum. Bu konuda her kim kesin bir dille konuşuyorsa, bil ki o kişi, *hiç kimsenin* bilemeyeceği bir şey hakkında başkalarını ikna etmeye çalışıyordur. Sonsuza dek yaşayacaklarına *ve* ölümden sonra da -bence çok yorucu bir uğraş ama- bilinçlerinin yerinde olacağına inanan dürüst Hıristiyanların ve başka inananların olduğundan şüphe etmiyorum. Aslında, bu kesinliğin kendisi de genellikle bugün açlığa kuzu kuzu katlanmaları için halka yarın yulaf lapası yiyeceksiniz diye vaatte bulunmaktan başka bir anlama gelmiyor. Eğer ruh denen şey varsa, bunun başkaları tarafından hasat edilecek bir şey olduğunu sanmıyorum. Hayır. Kalbimin derinliklerinde, Petronilla, ölümden sonra hayat olduğuna inanmıyorum. Sağken yapmış olabileceğimiz ufak tefek iyilikler dışında hiçbir şey yok."

"Bir de çocuklar. Biz çocuk sahibi olanlar."

"Bir de çocuklar..." diye yineledi Alyce, yüzünden bir gölge geçti. "Evet. Sevdiklerimiz, bizi sevenler ve bir süreliğine de olsa bizi anımsayacak olanlar."

Petronilla kıpırtısız oturuyordu, pürdikkat kesildiği için alnı kırış kırış olmuştu, tüm bu fikirleri idrak ediyordu.

Ancak Alyce iç geçirip yünleri eline aldı. Sonra konuyu kasten değiştirip lafı Samhain'e getirdi. Daha neşeli bir ruh hâline geçmek için, az sonra keyifle eski yılın ölümünde kendisini arındırmak istediği üç kötü alışkanlığını saymaya başladı.

"Birincisi, zencefil şekerlemesi zaafım... Hımm... İkinci olarak, William'ı azarlamak." Birden yüzü karardı. Sonra tekrar keyfi yerine gelince başını dikleştirdi. "Son olarak... Hepsinden *önemlisi* bu." dedi, yüzünde söyleyeceğini ele veren herhangi bir ifade olmaksızın ve devam etti: "Bir leydi gibi giyinmek."

Ve Alyce'in bu son sözünden sonra iki kadın, kahkahalar eşliğinde işlerine devam ettiler.

XIII
Yılın Ölümü

Muhabbet ve sessizlikle, hayaller ve eylemlerle, batıni ve zahiri hasatlarla dolu günler günleri kovaladı. Bu esnada, solgun öğle üzerlerine ışık güçlükle sızıyor; soğuk, kurşuni şafakları donuklaştıran karanlık, erkenden çöküp geç saatlere kadar kalıyordu.

Kilise'nin Kıta Avrupası'ndaki sapkınlara karşı yürüttüğü savaşı şiddetlendirdiği haberi, Alyce'e Ekim ayı başında ulaştı. Çetin geçen kış ve kuraklıkla birlikte mahsulün heba olması, bu talihsizliğin sorumluluğunu korkunç birine ya da bir şeye yükleme ihtiyacını doğurmuştu. Rahiplerse insanların mideleri yerine korkularını beslemekteydiler. Almanya ve Fransa'da ahali, şeytanın vekili olarak görülen kedileri katletmeye başlamıştı. Kedisiz kalan bütün köylerde fare nüfusu hızla dört katına çıkmış, etrafa pislik ve hastalık yayarak paniğin daha da büyümesine neden olmuştu. Bu durum karşısında rahipler; Yahudileri, Müslümanları ve özellikle de öldürülen hayvan yoldaşlarının intikamını almak için büyü

yaptıklarını ileri sürdükleri Vikan'ları suçluyorlardı. Onlara kalırsa salgına yol açan şey, Vikan'ların cadı büyüleriydi. Herhangi bir kimseyi büyücülükle suçlayanlar, genellikle para ile ödüllendirildiklerinden ya da suçlanan kişinin mülküne mirasçı ilan edildiklerinden, tıpkı açılan davalar gibi iftira atmak da rağbet görmeye ve sıklaşmaya başlamıştı. Yakarak gerçekleştirilen infazlar artık haftalık, hatta bazı köylerde gündelik halk eğlencesi hâline gelmişti.

Leydi Alyce, yıllar boyunca Fransa, Almanya ve İtalya'daki belli başlı Vikan topluluklarıyla bir haberleşme ağı kurmuştu. Bu topluluklar, ya birtakım özel araziler üzerinde ya da Vikan'lara sempati besleyen, hatta bazen kendileri de Vikan olan başrahibelerin idaresindeki kadın manastırlarında yavaş yavaş gelişirdi. Alyce, bu kaynaklardan kendisine gizlice iletilen parşömenlerden, Marifet Çemberi'nin Avrupa'daki üyelerinin oradan oraya kaçtıklarını öğrendi. Bazıları saklanmış, bir bölümü ise Hıristiyanlığı kabul ederek kendilerini maskelemeye çalışmışlardı. Yoksullarsa bu türden kaçışları nadiren başarabildiklerden, çoğunlukla kurban oluyorlardı.

Alyce Kyteler, insanları dehşete düşürüp boş yere acı çektireceğini tahmin ettiği bu gibi bilgileri kimseyle paylaşmadı. Yakın zaman önce Piskopos'a karşı şiddetli bir başkaldırıya neden olan Kelt ruhunun, onları yurtları İrlanda'da korumaya devam edeceğini düşünüyordu. Ancak söylenenlerin aksine de Ledrede'in henüz yolculuk hazırlıklarına başlamamış olması nedeniyle bir yandan da tetikte bekliyordu.

Piskopos'un yola çıkışı epey zaman alıyordu. Alyce, buradan ayrılmadığı takdirde, eninde sonunda kendisine ve Marifet Çemberi'ne karşı Piskopos'un yeni bir hamle yapaca-

ğından emindi. Dahası, eğer kalırsa Piskopos'un geçen defa yaptığı taktik hatayı bu kez tekrarlamayacağından da emindi. Nitekim Piskopos, İrlanda'daki yönetici sınıfa ve Kilkenny civarının 'olmayan' İngiliz toprak sahiplerine bel bağlamış ve sonunda ümitleri boşa çıkmıştı; fakat artık, İrlanda'daki yerel ve ulusal güçleri bozguna uğratmak için dışarıdan destek alacağına emindi. Böyle bir şeyin gerçekleşmesi hâlinde İrlandalılardan büyük bir destek bekleyemeyeceğinden, Piskopos'a karşı var gücüyle savaşması gerekeceği sonucuna vardı Alyce. Bu da, kendi kaderlerini onunkiyle bir tutan ya da doğrudan ona bağlı olan Vikan'ları, yani William'ı ve diğer Vikan ailelerini güvenli bir yoldan ülke dışında bir yerlere, mesela Galler'e göndermek zorunda kalacağı anlamına geliyordu. Ancak insanlarını yaşadıkları topraklardan uzaklaştıracak olmanın düşüncesi bile katlanılmazdı.

Günün ağarmasını beklerken Prickeare'i çileden çıkaracak şekilde yatağında dönüp duran ter içindeki Alyce'in aklından böylesine karanlık ve endişeli düşünceler geçiyordu.

Ancak gündüzleri, huzursuzluğunu kimseye yansıtmıyordu. Hasadın sonuna geldiklerinden, yapılan işleri kontrol ediyor, kadınlarıyla gülüşüp eğleniyor, John Galrussyn'e ağrıyan eklemleri için acı biberlerden bir merhem tembih ediyor, çocuklara harfleri ve sayıları öğretiyor, Petronilla'ya nebatlar hakkında ders veriyor ve yaklaşmakta olan Samhain sabbatı hakkında planlar yapıyordu. Ve bekliyordu Alyce.

Tuzlama havuzlarından birini sessizce ayrı bir kilere taşıtmıştı ve o odayı da kilitli tutuyordu. Aşağıda, her hafta saatlerce tek başına kalıyor, keten gömlekleri ve yelekleri şaraba ve tuza yatırdıktan sonra kurumaları için odanın içindeki askıya asıyordu. Bu şekilde işlenip kaskatı hâle gelen giysi-

lere artık ok bile işleyemezdi. Alyce, basit zırhlar üretiyordu. Bunu niye yaptığını kendisi de bilemiyordu ama giysilere bu işlemi yaptıktan sonra onları depolamak içini rahatlatıyordu.

Darbe, Ekim ayının sonunda geldi. Dublin'den beri atını dörtnala sürdüğü için artık yorgunluktan bitip tükenmiş hâldeki bir haberci, elinde Leydi Alyce'e iletilmek üzere bir mesajla içeriye dalıverdi bir sabah. Parşömen tomarı, Adalet Divanı Yargıcı Roger Outlawe'dan geliyordu.

Alyce'in korktuğu başına gelmişti.

Outlawe'ın yazdığına göre Piskopos, doğrudan efendisi Papa'ya bir mektup yazarak İrlanda'nın ulusal mercilerini çiğnemişti. Ardından, sapkınların yargılanacağı bir mahkeme kurabilmesi için de Ledrede'e izin verilmesi yönünde İrlanda'nın sivil ya da dinî tüm liderlerine baskı yapan Papalık yetkililerinin Avignon'dan henüz geldikleri konusunda Alyce'i uyarıyordu. Şimdilik Piskopos'a herhangi bir resmî izin vermiş değildi, ama yakında başka seçeneği de kalmayacaktı. Belli ki olup bitenlerden karamsarlığa kapılan Adalet Divanı Yargıcı, Kilise'nin dinî konular aracılığıyla devletin bileğini bükebildiğini ve aslında meselenin dinle hiçbir ilgisinin olmadığını; Kilise'nin asıl derdinin, kendi deyimiyle İrlanda bağımsızlığını toz duman etmek olduğunu belirtiyordu. Piskopos'un silahlı adamlarla Samhain sabbatını basıp tüm katılanları tutuklamak gibi bir planı olduğu hakkında duyumlar aldığını belirterek Alyce'i uyarıyordu. Oğlunun akrabası olarak Alyce'e; hazinesini boşaltmasını, tüm bavullara atların taşıyabileceği kadar altın ve mücevher doldurup genç William'ı da yanına alarak derhal oradan kaçmasını öğütlüyordu. Şaşırtıcı bir şekilde, kaçılacak en uygun yerin İngiltere olduğunu belirtiyor ve bunun için de üç neden sayıyor-

du. Birincisi, her ne kadar açıkça iğrenç olsalar da İngilizler, konu soylulara sığınma hakkına gelince kesinlikle dürüstlerdi ve bu konuda sözlerini tutmaya yatkın olduklarını gönülsüzce de olsa kabul ediyordu Outlawe. İkincisi, bir İngiliz olmakla beraber Piskopos de Ledrede'in artık mazide kalmış, fakat hâlâ herkesçe hatırlanan bir para skandalı yüzünden İngiltere'de adı kötüye çıkmıştı ve bu yüzden de Ledrede'in zulmünden kaçan iki mülteciyi şefkatle bağırlarına basabilirlerdi. Sonuncusu ise, İngiliz Veliaht Prensi Edward'ın Marifet Çemberi'ne sempati duyduğu, hatta gizliden gizliye bir Arayan olduğu yolundaki söylentilerdi. Alyce'e, Galler'e kaçmamasını tavsiye eden Yargıç, soğuk bir dille, genel olarak Marifet Çemberi'ne sadık olmakla beraber, ne yazık ki "kendilerini bizden daha Keltli gören ve dolayısıyla bizden nefret eden" Galliler ile tıka basa dolu olan Galler'in vahşi bir memleket olduğunu belirtiyordu. Bu uyarıdan sonra artık Alyce'in ondan daha fazla yardım bekleyemeyeceğini açıkça vurguluyordu dipnotta. Alyce'e bu mektubu yakarak yok etmesi ve aralarındaki tüm bağlantıları kesmesini tembihleyerek, aksi takdirde kendisinin de tehlikede olacağını belirtiyordu.

Endişelenmesine gerek yoktu. Roger Outlawe'un mektubunun ateşin içinde önce kararışını, sonra da kıvrılıp küle dönüşünü izlerken, Bayan Alyce çoktan planlar yapmaya başlamıştı bile.

***

Ertesi sabah Alyce, tebaasına akşam çöktükten sonra Kyteler Kalesi'nin büyük mahzeninde toplanılacağını duyurdu.

Hepsi toplanıp geldiler; sanki bir cenaze alayındaki yaslı insanlar gibi yüzlerinden düşen bin parçaydı. Nesiller boyunca çekilen acıların kazandırdığı sezgi ile serfler, Leydi Alyce'in kendilerine ne söyleyeceğini ta içlerinde hissediyorlardı. Mumların ve meşalelerin titrek ışığı altında bağdaş kuran ya da diz çöken bu kırılgan insanlar, birbirlerine sokuldular, bir araya geldiler. Tehditkâr bir biçimde mahzenin nemli taş duvarlarına yansıyan kocaman gölgeleri gibi kendi umutsuzluklarına tepeden bakmak istiyorlardı.

Leydi Alyce, Kıta Avrupası'ndan gelen raporlardaki haberlere ek olarak Adalet Divanı Yargıcı'nın adını zikretmeksizin, mektuptaki bilgilerden söylenmesinde sakınca olmayanları aktardı. Herhangi bir korku duymalarına gerek olmadığına ve her zamanki gibi onların refahını gözeteceğine dair garanti verdikten sonra, planlarını anlattı.

Maalesef iki gün sonraki Samhain sabbatını kutlayamayacaklardı. Bunun yerine, ertesi sabah William eğitimi için İngiltere'ye gönderilecekti. Kendi topluluğunun üyeleri, aileleriyle birlikte kuzeydeki Le Poer mülklerinden birine yerleştirileceklerdi. Leydi Megan'a çoktan haber vermiş ve ondan, insanlarına iyi bakılacağı, gözünün arkada kalmayacağı sözünü almıştı. Kendisi ise Kyteler Kalesi'nde kalarak Piskopos'la girilebilecek, fiziksel, tinsel veya hukuki herhangi bir savaş için hazırlıkları denetleyecekti. Buna siperlerin kazılması, kalenin olası bir kuşatma için güçlendirilmesi de dahildi. Önlerindeki birkaç gün boyunca, her köylü yeniden iskân işleri konusunda kati emirler alacaktı. Ardından, herhangi bir soru olup olmadığını sordu.

İlk söz alan, Robert de Bristol'un yanında, mahzenin taş merdivenlerinde oturan Will olunca, canı hepten sıkıldı.

"Niye ben tek başıma İngiltere'ye gidiyorum? Niye benden başka herkes..."

"William!" diye bağırdı tepesi atmış anne, "Burada olmaz. Bunu daha önce de tartıştık! Sonra tekrar konuşabiliriz. *Şimdi değil.*"

William suratını astı ve anneler hakkında bir şeyler mırıldanarak tekrar yerine oturdu. Sonra Annota Lange söz aldı.

"Leydimiz," diye söze başladı ayağa kalkan dul kadın, "Samhain'imizi kutlamayacaksak neden yerimizden yurdumuzdan uzaklaştırılıyoruz? Anlayamadım," dedi.

"Çünkü Annota, bu Piskopos sahte delillere dayanan mahkemeler kuruyor; bunlar, sizi idama götürebilecek mahkemeler. Sabbatı kutlasak da kutlamasak da sırf Marifet Çemberi'nin bir üyesi olduğunuz için başınıza bu gelebilir. *Öldürülmenizden* bahsediyorum. Bunu anlıyor musun?"

"Elbette, gayet iyi anlıyorum, o kadar da aptal değilim, Efendim. Ama bu adam *sizi* de öldürmeye çalışmayacak mı?"

"Siz benim ölümümü dert etmeyin. Ama sizinki beni ilgilendiriyor."

"Ah, ben daha önce de öldüm," dedi Annota, elini havada sallayarak, "Kocam Seamus sıtmadan öldüğünde, sonra da benim güzel kızım Grainne doğum yaparken can verdiğinde. Efendim, sizin planınızı burada sorgulamak benim haddime düşmez ama..." dedi ve kalabalığa dönüp, "Hepiniz benim özü sözü bir, yaşlı bir kadın olduğumu bilirsiniz," diye seslendi. Kısaca gülümseyerek onaylayanlar oldu ve yaşlı dul sözüne devam etti.

"Doğruyu söylemeliyim, Leydimiz, bu iyi bir plan değil. Le Poer mülkündeki köylüler bizi hoş karşılamayacaklar-

dır; gidip onların zaten az olan topraklarına ortak olacağız. Hem bizi sizin tebaanız olarak bildiklerinden damgalanacağız. Eire'de nereye gidersek gidelim, Piskopos hep peşimizde olacaktır. Hem eğer burası bizim için güvenli değilse, o hâlde Rahibemiz için de güvenli olmaz. Bu cesur bir plan, evet kesinlikle öyle, ama akılcı değil. Beni bağışlayın, Leydimiz, ama doğru bildiğimi söylemeliyim."

"Söyledin zaten Annota," diye cevapladı hanımı, biraz da tersleyerek. "Sizin benim can güvenliğimi düşünmeniz çok dokunaklı. Ama planıma uyulması gerekiyor."

"Ama *neden,* Leydimiz? Bize daha iyi bir gerekçe söyleyebilir misiniz?"

"Çünkü... Bu benim planım. Tüm bilmeniz gereken bu."

"*Hayır.*" Herkes başını sesin geldiği yöne çevirdi. Oğlu Sysok'un yardımıyla ayağa kalkmaya çalışan John Galrussyn'di bu. "Leydimiz, korkarım ki daha fazlasını bilmemiz gerekiyor." Kalabalıktaki insanların en yaşlısı olarak sesini yükseltince herkes saygıyla dikkat kesiliverdi. Hanımına hürmet ederek konuşuyordu, ancak sözleri otoritesiyle çınlıyordu. "Bunca yazdır bize soru sormayı öğretiyorsunuz Efendim, öyleyse neden şimdi de olmasın? Bu seferlik bizim aklımıza ihtiyacınız var, Ekselansları."

Alyce iç çekti. "John," dedi, "aslında mesele çok basit. Biri bu... istilaya karşı durmalı. O birinin ben olduğuna karar verdim. Piskopos, İrlanda'yı korkutup Hıristiyanlığın en dar kalıbının içine sokmayı düşünüyor. Beni alt etmeyi başarırsa bunun devamının geleceğini iyi biliyor. Ama kurban olarak yanlış kişiyi seçti. Benim ona karşı koyacak gücüm var. O gücün şerefini korumalıyım. Ve aynen öyle yapacağım. An-

cak yine de onun mahkemelerine ve işkencelerine yeterince dayanamayacak kişilerin bu savaş alanından derhal uzaklaştırılarak kendilerinin ve Marifet Çemberi'nin güvende olacağı bir yere yerleştirilmeleri gerekiyor. Marifet Çemberi'nin bilgisi kaybolmamalı. Kadim Geleneklerin korunması, herhangi bir maddi kaygıdan ötede, en önemli görev ve ben bu görevi sizin, aynı Vikan topluluğunun üyeleri olarak hepinizin ellerine teslim ediyorum. Belki de Le Poer'ler konusunda haklısınızdır. Zaten belki de sizi Galler'e göndermeliyim. Orada hem Marifet Çemberi için destek bulursunuz, hem de..."

"Peki ya Rahibemiz? Onun da can güvenliği için buradan uzaklaşması gerekmiyor mu?"

"Kendi atalarımın topraklarından mı? Yabancı, sonradan görme, tüccar bir keşiş tarafından kendi topraklarımdan uzaklaştırılmayı reddediyorum! Yüzlerce yıllık Kyteler kemikleri gömülü burada. Yurdumdan sürülmek mi? *Asla!*"

İhtiyar John'u Leydisinin yırtıcılığı yıldıramayacaktı.

"Yani bütün mesele Marifet Çemberi'nin devamı mı? Yoksa... Beni bağışlayın Leydimiz ama topraklarınız konusundaki gururunuz ve inadınız mı yoksa? Tehlikede olan hangisi? Buradaki herkes sizin kafanızın içinde Vikan ayinleri, otacılık, efsane ve destanlar, tedavi ve büyüler ve sırlar hakkında hepimizin bildiğinden ya da bize okumayı öğretebileceğiniz kitapların çoğunda yazanlardan daha çok bilgi olduğunu biliyor."

Alyce sabırsızlanmaya başlıyordu.

"Ne demeye çalışıyorsun, John? Çıkar ağzındaki baklayı."

İhtiyar adam etrafına bakındı. Komşularının kalplerinden geçirip bir türlü söylemediklerini de, bunları dile getirme görevinin kendisine düştüğünü de biliyordu.

"Leydim, siz barışçıl bir kadınsınız. Fazla silahlı adamınız da yok. Size tüm saygımla soruyorum, orduyu nereden bulacaksınız? Demek istediğim, takviye kuvvetler nereden gelecek?"

"Ben... Adalet Divanı Yargıcı yardım edecekleri konusunda teminat verdiler." Bir anlığına soluklanırken bocaladı, sonrasında tekrar kati bir tonda devam etti, "Tekrar ediyorum, sizin bu konuları kendinize dert etmenize gerek yok."

"Haklısınız Hanımım, ama dertler gelip bizi buluyor. Daha önce Eire'nin tüm güçleri arkanızdaydı; Adalet Divanı Yargıcı, Başpiskopos ve Bölge Yargıcı ve diğer iyi insanlar. Ama şimdi insanlar korkuyorlar. Bu sefer, belki de yabancılarla çarpışmak zorunda kalacağız. Piskopos, İngiliz birliklerini çağırabilir. Hatta *Fransızları* bile." Öfkeli bir homurtu çınladı odada. "Böyle bir şey olursa, dumanla haberleşme bir işe yaramayacak. Kyteler Kalesi'nin çok uzun süre savunulamayacağını biliyoruz; hele ki büyük bir ordu olmadan. Papa size karşı adamlarını gönderirse eğer, Büyük Finn'in tüm birlikleri bile gelse bu kaleyi savunamazlar. Bence... Affınıza sığınıyorum, Leydim fakat... Bence *hepimiz* kaçmalıyız. Siz de, Leydimiz, himayeniz altındaki bizlerle birlikte siz de kaçmalısınız. Özellikle siz... Ben... Böyle düşünüyorum." Bu uzun tirat nedeniyle yorgun düşen ihtiyar John, zor nefes alarak Sysok'a yaslandı.

Birden, John'la aynı görüşte olanların feryadı koptu. Alyce afallamıştı. Duyurusunun ardından endişeyle birbirlerine

dönen bakışları bekliyordu. Ama böyle bir karşılık bulacağını hiç tahmin etmemişti. Köylüler isyan ediyordu. Dahası, isyanlarını hep bir ağızdan, doğrudan ve kati bir şekilde dile getiriyorlardı. Piskopos İrlanda'da hüküm sürdüğü müddetçe burada kalmak istemiyorlardı. Kendileri kaçarken Yüce Rahibelerini arkalarında bırakmaya da niyetleri yoktu.

Alyce'in aklına kanından ileri gelen ayrıcalıklarıyla ilgili eski dersler geldi ve soyundan gelen buyurgan bir dille seslendi kalabalığa: "Kiminle konuştuğunuzu unutuyorsunuz! Hepimiz için en iyisinin ne olduğunu ben bilirim. Size ne diyorsam onu yapacaksınız! O kadar!"

Alyce sözlerini bitirince kırgın bir sessizlik çöktü ortama. İlk kez açıkça karşıt kutuplara düşen Alyce ile tebaası, birbirlerinin gözlerinin içine bakıyordu.

Usulca söze girip bu açmazı bölen, hanımının ayaklarının önünde bir dizi üzerine çökmüş duran arpçı Will Payn oldu.

"Leydimiz," dedi gülümsemesinden daha mahzun gözleriyle, "hepimiz için bir sınav bu. Hatta... Ah lütfen beni bağışlayın Leydim, ama sizin için bile. Siz burada bir değişiklik yapmaya çalıştınız, farklı bir yol izlediniz. Uzaktan uzağa serflerini yöneten leydi olmadınız, daha yeni bir şey yaptınız. Bizi eğiten ve iyileştiren bir şey ve... Siz bizi değiştirdiniz, Leydim. Biz, hepimiz, *hep birlikte*... Bu değişimi artık *hissediyoruz, yaşıyoruz*. Bu öyle birdenbire olmadı, kolay olduğu da söylenemez, ne de... Affınıza sığınıyorum, ama bu değişim bizim bel bağlayacağımız kadar kati de olmadı. Ama nihayetinde bunu biz *yaptık. Farklıyız* biz artık. Önümüzdeki günlerde karşılaşacağımız güçlüklerin yanında, bu gece... *Şu an* burada olmak... Bu, sınavların en zoru. Bizi bir dinleseniz? Ne olur, Efendim?"

Alyce dimdik durmuş, tepeden bakıyordu.

"O hâlde, söz sizin," dedi kısaca. "Bitirsinler bakalım," diye düşündü, "içlerindekini ortaya döksünler. Hiç önemli değil. Son sözü ben söyleyeceğim."

Ardından, içinde kabaran hislerden o buğulu sesi titreyen Eva de Brounstoun söz aldı.

"Ah Efendim, ancak böyle uğursuz bir zamanda bunu size sormaya cesaret edebildim, ama sormam gerekir. Her şey bir peri efsanesi, bir düşten ibaret miydi öyleyse? Ancak çocukların kanacağı tatlı bir masal mıydı? Ve biz... Serfleriniz... Bizler de o çocuklar mı oluyoruz? Kendimizi Leydimizin özel insanları sanıp hayatlarımızı ne soyluların mertebesinde ne de basit köylülerin seviyesinde görmemekle hata mı ettik? Hep birlikte Marifet Çemberi'ni korumamız da bir hata mıydı? Görüyorsunuz, biz *inandık.* Hepimiz budala mıydık, öyleyse?"

Sonra azametle ayağa kalkan demirci Alyce Faber, Alyce Kyteler'in tam karşısına dikilip "Ya da hepimiz; Demirci Alyce Faber'den Bayan Alyce Kyteler'e dek hepimiz aynı güzel toprakta değil miyiz? Biz..." diye konuşurken etrafına bakındı, "kendi kaderimiz üzerine söz söyleyemez miyiz? Biz kendi kendimize, Marifet Çemberi'nde kardeş kardeşe, hayatımıza, neyin yanlış, neyin doğru olduğuna karar veremez miyiz? Yoksa sonunda kendi fikrimizi beyan etmeden sizin iradenize boyun eğmek zorunda mı kalacağız? Tıpkı... Tıpkı herhangi bir memleketin serfi gibi mi, Leydim?"

Sonunda, Petronilla de Meath kalktı ayağa. Öyle kısık sesle konuşuyordu ki herkes duyabilmek için ona doğru eğilmek zorunda kaldı. Petronilla önce güç bela kekeledi. Ancak

konuşmaya devam edince, daha evvel kimsenin görmediği garip bir tavırla parlamaya başladı.

"Her iddiasına varım, şimdi böyle durmasının nedeni tüm korkularının gerçek olduğunu görmesidir," diye fısıldadı Helena, Sysok'a.

"Belki denilebilir ki Eksela... Belki denilebilir ki Leydimiz," diye söze başladı Petronilla. "Yani ben ki... Yani biz serfler ve köylüler olarak demek istiyorum... Belki de pek bir şey bilmediğimiz söylenebilir... Ancak, yine de bazılarımız daha iyisini bilir... Burada kiminle ve neyle savaştığımızı sizden daha iyi bilirler, Hanımım. Lütfen, yanlış anlamayın, amacım saygısızlık etmek değil, Leydim. Ama belki bunu göremiyorsunuzdur. Biz... Ben... Biz *öyle* asil olmayı ve savaşmayı bilmeyiz... Cesur kahramanlar olmayı da bilmeyiz. Yine de, mesele *kimden korkulması* veya *ne zaman kaçılması gerektiğiyse,* birçoğumuz belki de bunu sizden daha iyi bilebiliriz, Hanımım. Hayatımız bunu öğrenmekle geçti, bu korkuyu nasıl *bastıracağımızı,* nasıl dizginleyeceğimizi öğrenmekle. *Biz* olan biteni aldığımız bu derslerle tartıyoruz... Ne kastettiğimi anlatabiliyor muyum? *Siz* hayat boyu tedbirli olmuş olsanız da... Ama bunu bir kenara bırakın. Ancak, *bunu* bir öğrenebilseniz, Leydim? *Bizim* bildiklerimizi? *Bizim* düşündüklerimizi umursarsanız? Evet. Bize hak verirseniz? Bize... Bize bir *güvenebilseniz...*"

Sesi yitip gitti. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu.

Kendisine meydan okunmasından ötürü hâlâ şaşkınlığını koruyan Alyce, Petronilla'nın tutuk ama tutkulu sözleri karşısında etkilendiğini inkâr edemezdi. "Demek ne kastettiğini anlayabiliyor muymuşum," diye düşündü kendi kendine.

Mahzende, etrafını saran kalabalıktaki yüzleri inceledi ve kendi sesine kulak verdi: "Kendilerinden öyle eminler ki. Bunu nereden öğrendiler? Hepsi aşina yüzler. Benim tanımadığım bir bilgeliğe sahipler. Korku? Evet, korkmakta ustalar! Onları hayatta tutan buydu." Çalışmaktan yıpranmış, kayış gibi kırış kırış olmuş, güneş yanığı yüzlerde keskin bakışlı gözler. "Ne dedi? Bunu öğrenebilsem ve onlara hak versem?" Bu yüzlerdeki ifadeyi gölgeleyen başka bir şey daha vardı; beklenti dolu, davetkâr ve talepkâr bir şey. "Şimdi de beni tartıyorlar. Ne kastettiğini anlasammış." Birden Piskopos'un sözleri kulaklarında çınladı: "*Serfleriniz için siz yeryüzündeki en iyi hanımefendi olabilirsiniz; fakat gün gelecek, onlardan sıkılacaksınız ya da şımarttığınız köylüler kendilerini ciddiye almaya başlayacaklar.*" Piskopos'a haksız olduğunu kanıtlayacaktı. Onların bilip kendisinin bilmediği şeyin ne olduğunu öğrenecekti. "Bu konuda usta olanlar onlar, bense acemiyim," diye düşündü tekrar. "Acemi" kelimesiyle birlikte aklında başka kelimeler de berraklaştı, akşam çanının çınlaması kadar berrak: *Kusursuz sevgi, kusursuz güven.*

Gözleri yanıyordu... Fakat gözlerinde biriken bu yaşlar mahcubiyetten mi, yoksa şükrandan mı; utançtan mı, yoksa gururdan mı kaynaklanıyordu, bunu bilemiyordu. Zar zor konuşabildiğinden fısıldadı.

"Söyleyin öyleyse gönlünüzden geçeni. Dinleyeceğim. Mantıklıysa... Belki kabul de edebilirim."

Kimse ona teşekkür etmedi.

Ancak o andan itibaren toplantı, ortaklaşa planların yapıldığı bir konseye dönüştü. Alyce Kyteler insanlarının karakterlerini sanki ilk kez karşılaşıyormuşçasına tanımaya

başladı. Her ihtimali değerlendirmelerini izlerken, birbirinden farklı stratejik yaklaşımları hararetle tartışmalarını işitirken hissettiği duygular başını döndürüyordu. Başta, çok ağır bir yükten kurtulmuşçasına, inanılmaz bir rahatlama hissetti. Sonra, sanki kendisini tanımlayan şey bu yükmüş de onu yitirmek dengesini bozmuş gibi geldi ona. Sonunda, bu insanları eğitmek için, onların kendisine öğretecekleri bir şey olmadığına emin olarak harcadığı zaman zarfında, onlardan bir şeyler öğrenebileceği hâlde buna hiç mahal vermediği için pişmanlık hissetti.

Ama gün pişmanlık günü değildi. Meseleye odaklanarak köylüleri kadar hızlı ve dirayetli bir şekilde plan yapmaya niyetlendi. Önerilen birbirinden farklı her bir planın ne denli incelikli olduğunu görmek onu şaşırttı. Sonunda, tereddüt ederek de olsa tartışmaya katıldı. Karar yavaş yavaş şekillenmişti.

Ne olursa olsun, bir arada kalacaklardı. Ve yine onu şaşkına çevirecek şekilde, ömürleri boyunca bu topraklarda kök salmış olmalarına ve şimdiye kadar Kilkenny'den ya da Wexford'dan öteye gitmemiş olmalarına rağmen, bu insanlar sürgünü ve belirsizliği seçtiler. Gelgelelim, saatler süren onca tartışmadan sonra dahi, Alyce, kendisi için düşünülen kaçış planına karşı çıkıyordu.

Sonunda, tek bir kayda değer gerekçesi bile yokken, kalabilmek için nedenler tasarlamaya çalışan hanımının daha da inatçı kesildiğini fark eden İhtiyar John, bir öneride bulundu. Hayatı boyunca birçok şeyin geçip gittiğini gördüğü için, İrlandalıların kesinlikle Piskopos'tan sonra da bu topraklarda yaşayacağını vurgulayarak Leydi Alyce'in sadece geçici bir süreliğine taktiksel olarak topraklarını terk etmek

zorunda kalacağını, eninde sonunda bu topraklara döneceğinden emin olduğunu söyledi. Bunun kendisini Leydi Alyce'i ilgilendirdiğinden daha az ilgilendirdiğine tek bir an bile inanmadığını belirtti. Ve Alyce de ona hak verdi. Bu yüzden de planlarını değiştirdi. Eğer geri dönmesi söz konusu olacaksa, günü gelince sağ salim Kyteler Kalesi'ne dönene değin İngiltere'de kendi himayesi altında yaşayacak bu insanlarla neden aynı anda topraklarından ayrılıp birlikte yola koyulmasındı ki?

Samhain'e iki gün kalmıştı. Grup, oybirliğiyle yarın gece *gitmemeye* karar verdi. O gece Kilkenny'de maskeli tiyatrocuların gösterisi vardı ve Kyteler Kalesi'nden kimsenin gösteriye katılmayacak olması şüphe uyandırabilirdi. Bu yüzden, bir sonraki gece, yani Samhain arifesinde gitmeye karar verdiler. Kimse, Büyük Ölüler Gecesi'nde yolculuğa çıkmak istemezdi, ancak başka çareleri de yoktu; burunlarının dibinde duran gerçek tehlikeler, öte dünyalardan gelebilecek tehlikelere ağır basıyordu. Küçük gruplar halinde ve farklı zamanlarda kaçarak şüphe çekmemeye çalışacaklardı. Karanlıktan faydalanarak yola koyulacak, alacakaranlıktan gece yarısına dek yol alacaklardı. Farklı yolları takip ederek sahil boyunca kuzeydeki yollardan ilerleyip Dublin'den geçmeyeceklerdi. Bu, yola çıkış için daha güvenli bir nokta olurdu, fakat güzergâh çok uzun sürüyordu. Onun yerine en yakın liman olan Wexford'a gidecek, sonra da Aziz George Kanalı'nı geçerek Cardigan Koyu'na geleceklerdi. Karaya Cardigan koyunda ayak basacaklardı ya da eğer hava bozarsa, Galler sahilinin en güney ucu Fishguard'da.

Leydi Alyce'in bir an önce Wexford doklarına bir haberci göndererek kendileri için üç küçük sandal hazırlatmasına

karar verildi. Kaçak grupları, Samhain arifesinden itibaren, ertesi gün boyunca ayrı ayrı Wexford'a varıp belirli aralıklarla denize açılacaklardı. Ayrıca, herkes sağ salim Galler'e ayak bastıktan sonra belli bir yerde bir araya gelinmesine de karar verildi. Herhangi bir nedenle grupla irtibatı kesilenler olursa, artık sadece William için değil, herkes için yeni rota olarak belirlenen İngiltere'de bulacaklardı birbirlerini; plandaki bu değişiklik, William'ı da rahatlatmıştı.

Geriye tek bir konu kalıyordu.

En küçük çocukların ebeveynleri, seyahat boyunca bebeklerini Leydi Alyce'e teslim etmek konusunda ısrarcıydılar. William, diğer gençler gibi tek başına, atla yola koyulacaktı. Büyük çocuklar da aileleri ile birlikte yola çıkacaklardı ama köylüler, küçük çocuklarını hanımlarının gözetimine vermek istiyorlardı. Alyce ise, eğer Piskopos'un adamları tarafından ele geçirilirse, bu adamların yakaladıklarına en çok sevinecekleri ve en büyük tehlike altına girecek olan kaçakların çocuklar olacağını boşu boşuna anlatmaya çalıştı. Sysok çocukların yanlarında kim olursa olsun tehlikede olacağını, yakalanmaları halinde Kilise'ye götürülerek din değiştirmeleri için kırbaçlanacaklarını ya da ebeveynleri gibi öldürülecekleri yanıtını verdi. Helena ise çocukların Leydi Alyce ile birlikte gönderilmesinin ebeveynleriyle ya da onlar olmadan yeni bir hayata başlamaları için çocuklara tanınacak en iyi şans olacağını ekledi. Tartışma uzadı gitti. Hiç kimse bu stratejinin altında yatan asıl nedenin, her ne kadar kendisi Piskopos'un asıl hedefi olsa da Bayan Alyce'in, çocukların güvenliğini satın alabileceği yolundaki öngörü olduğunu kabullenmedi.

Sonunda pes eden Alyce, en genç olanların sorumluluğunu almayı kabul etti. Leydi Alyce ile birlikte en küçük yaştaki yedi kız ve oğlan çocuğunun, kıyı boyunca seyahat edip birlikte yelken açmalarına karar verildi. Petronilla de Meath ise böylesine zorlu bir yolculukta bu kadar çocuğu zapt etme işinde Alyce'e yardım edecekti. Bir ya da iki erkeğin onlara eşlik edip etmemesi de tartışıldı, ancak Alyce, yanlarında bir sürü çocukla iki kadının daha az tehditkâr gözükeceği konusunda onları ikna etti. En kalabalık grup dokuz kişiden oluşacağına göre, John Galrussyn'in de belirttiği gibi; ilk önce en değerli yükü, yani geleceklerini taşıyan Leydi Alyce'in grubu yola çıkmalıydı.

Planlar, zamanlamalar ve takip edilecek farklı yolların üzerinden tekrar tekrar geçildi; ta ki herkes bunları ezbere bildiğine emin olana dek. Sonunda, önlerindeki iki gün boyunca yapmaları gereken bir sürü işle birlikte Vikan'lar, yola çıkma hazırlıklarına girişmek üzere ayağa kalktılar.

Fakat Alyce birden elini havaya kaldırınca kalabalık duraklADI.

Petronilla, "Bir şey daha var," diyen ve giysisinin kol evinden bir parşömen tomarı çıkaran hanımının elinin titrediğini fark etti... Olacak şey mi ki! "Biliyorsunuz, bu Samhain'de şölen olmayacak. Ne kızarmış elma yiyeceğiz, ne de kana kana sıcak şarap içeceğiz. Ne atalarımızı onurlandırmak için pelin otu yakacağız, ne de mezarlıkları açıp geçmişle konuşacağız. Ne sabbat, ne de ayin olacak. Burada, Sanat Aletlerimiz olmaksızın duruyoruz. Bu yüzden kendimiz o aletler olmalıyız. Hava, ciğerlerimizi dolduruyor. Ateş, kanımızı ısıtıyor. Su, gözyaşlarımızdan ve salyalarımızdan akıyor. Top-

rak, bedenimizdir. Biz yaşayan Covenstead'iz. Ayak bastığımız her yer kutsaldır."

İnsanlar sessizce Alyce'in çevresinde dağınık bir çember oluşturdular.

Hızla doğuya, güneye, batıya ve kuzeye dönerek haykırdı Alyce: *"Hava Ruhları, Ateş Ruhları, Su Ruhları, Toprak Ruhları, aramıza hoş geldiniz! Çember kapanmıştır."*

Parşömen tomarını açarken bir yandan da kalabalığa seslendi Alyce: "Bu nasihat dolu sözler, denizin öteki yanındaki dostlarımızdan geliyor. Bu sözlerin bana nasıl ulaştığı, kimden geldiği bilgisini yüklenmenize gerek yok. Ama şunu bilin ki bu kelimeler, tıpkı bizim gibi Kadim Gelenekleri takip edenlerden, korku ve çaresizlik zamanlarında da takip etmeye devam etmiş olanlardan geliyor. Bunlar, hayatta kalmanın sözcükleridir. Siz de tanımalısınız. Bu... Sizin de hakkınız." Okurken sesi titremeye başladı ama devam etmekte kararlıydı.

Bir çağın sonuna geldik. Ay ışığı altındaki şölenlerin, şenlik ateşlerinin, kahkahaların, çekincesiz Pagan neşesinin duraklama noktasına geldik. Bu bir duraklama; çünkü ne kadar boğulursa boğulsun onun nefes aldığı yer ruh olduğu için, elbet bir gün geri dönecektir.

Ama şimdi değil, bizim için değil. Bizim için artık yeni bir çağ başladı. Korku ve cehalet girdabında savrulan düşmanlardan kaçmakla geçecek, adı çileyle ve gizlenmeyle anılacak bir çağ.

Biz bu çağa 'Yanma Zamanı' diyoruz.

İnsanlarımızın hayatta kalmaları için yapılması gerekenler var ve Marifet Çemberi'nde saklı olan bilgeliğin yaşaması için gerekirse asırlarca gizlenmeliler. Bu dersleri, çileli yollardan geçerek öğrendik. Bunları, Marifet Çemberi'nde olup yararlarına vakıf olabilecek hâlde olanlara sunuyoruz.

Kendi el yazınızla bir defter tutun. Kardeşlerimizin bu defterden istedikleri bilgileri kopyalamalarına izin verin, ancak bu defteri asla elinizden çıkarmayın, eğer bulunursa yakalanıp işkence görebilirsiniz. Bir başkasının defterini asla saklamayın, çünkü el yazısının sahibi bulunup yakalanabilir ve işkence görebilir.

Kendi kendinize daima düşünün: Ben hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şey hatırlamıyorum, diye telkinde bulunun. Bunu bir şiir, bir büyü, bir dua ya da meditasyon gibi kendi kendinize tekrar edin. Bilerek ve isteyerek kendinizi buna inandırın.

Çalışma Gereçlerinizin, herkesin evinde olabilecek şeyler olmasına özen gösterin; çatlak bir kâse, bir mum kütüğü, bir mutfak bıçağı. Tılsım olarak kullanılan beş köşeli yıldızları hemen eritilebilip yok edilebilsinler diye mumdan yapın. Hiçbir şeyin üzerine adınızı yazmayın.

Yakalanıp işkence görür ve bildiklerinizi itiraf ederseniz, sonradan inkâr edin. İşkence altında sayıkladığınızı söyleyin. Kendinizi buna şartlandırın. Eğer işkence dayanamayacağınız kadar ağırsa, "İtiraf edeceğim. Bu işkenceye dayanamıyorum. Ne söylememi istiyorsunuz? Bana onu söyleyin ben de onu söyleyeyim," deyin. Kulağınızı dört açın: Hayatta kalmaya çalışmak ayıp değil! Acıya katlanmanın kahramanlıkla bir ilgisi yok! Eğer sizi; havada uçmak, şeytanlarla işbirliği yapmak, çocukları kurban etmek, insan eti yemek gibi mümkün olmayan şeyleri

itiraf etmeye zorlarlarsa sadece şunu söyleyin: "Şeytani düşler gördüm, kendimde değildim, delirmiştim."

Ancak bu dersin en önemli bölümü işte bu: Kimsenin adını vermeyin.

Başkalarına ihanet ederseniz, sizin için hiçbir umut yoktur, ne bu hayatta ne de gelecekte ortaya çıkacak bir Muamma'da.

Hüküm giyerseniz, korkmayın; Marifet Çemberi'nin kendi yöntemleri vardır.

Metanetinizi korursanız, kaçmanıza yardım edilebilir.

Kazıkta yakılmanıza hükmedilirse metanetinizi koruyun, size hiçbir şey hissetmemenizi sağlayacak iksirler ulaştırılacaktır. Acı çekmek yerine, ölümü atlatıp öte yanda bizi bekleyen, her şeyin yittiği ve tekrar doğduğu o Boşluğa rahimden kayan bir bebek gibi gideceksiniz.

Alyce'in sesi titriyordu. Kontrolünü tekrar kazanmak için bir an durdu. Sonra parşömeni bir muma tutup alevler arasında çatırdayarak yanmasını seyretti ve ardından mahzenin zeminine bırakarak küllerini ayaklarının altında ezdi. İşte şimdi etrafını çevreleyen yüzlere bakabiliyordu, her bir yüzde en az korku kadar umudun da ışıdığını artık görebiliyordu. Demek ki onlara gerçeği anlatmaya değmişti.

"*Yanma Zamanı,* bizleri İrlanda'da yakalamıştır," diye seslendi onlara. "Bu yüzden bir daha görüşünceye dek size uğurlar olsun diyemeyeceğim. Ama şunu söyleyebilirim: Güvenli bir ülkede, tekrar görüşmek üzere, sevgili halkım. O zamana dek Yüce Anamız hepinizi kutsasın. Ve şunu asla unutmayın: *Damarlarımızda akan kan, Kadim Ataların kanıdır. Suretler yiter. Çember kalır.*"

Kollarını iki yana açtı ve meşalelerin ışığı altında, mahzen duvarlarına kanatlarını açmış koca bir anaç tavuk gölgesi düştü sanki.

"Toprak! Su! Ateş! Hava!" diye haykırdı, *"Evlatlarını tanı ve koru onları!"*

Gölge yavaşça kanatlarını kapattı.

"Çember açıldı," dedi Alyce.

İnsanlar sessizce mahzenin basamaklarında sıraya girerken kimse dönüp ardına bakmadı. Kimse, sanki ruhu bedeninden ayrılmış gibi Alyce'in omuzlarının düştüğünü ve başının öne eğildiğini görmedi.

Nemli ve soğuk havada buharlaşan kelimelerini kimsecikler duymadı. "Çember kırıldı."

XIV

Vedalaşmalar

O gece, Kyteler malikânesindeki pek çok insan için uykusuz geçti, özellikle de Leydi Alyce için.

Ertesi sabah şafak söktüğünde hazinesini açıp herkese, yolculukları sırasında rüşvet vermeleri gerekirse ya da planlandığı gibi Galler'de ve sonrasında İngiltere'de buluşamazlarsa güvence olarak yanlarında bulunsun diye altın sikke dağıttı. En son Kilkenny'de katıldığı son maskeli baloda taktığı, bunun dışında yıllardır elini sürmediği ata yadigârı mücevherlerini küçük bir kutuya doldurdu. Denizi aşıp karşı kıyıya vardıktan sonra bu mücevherlerle, kendisi, çocuklar ve ebeveynleri için güvenlik ve konaklama hizmeti satın alabilirdi. Bunların dışında yanına aldığı diğer eşyalar, yazı takımı ve Çalışma Gereçlerinden ibaretti. Bu gereçleri, Grimoire ve o muhteşem kütüphanesinden gözleri dolarak seçip yanına aldığı birkaç kitapla birlikte ikinci bir kutuya yerleştirdi. Onlarca yıldır yaptığı çalışma ve uygulamalar aklına kazınmıştı; otacılık dolabını nebatlarla çiçeklerin büyüdüğü her

yerde tekrar bir araya getirebilirdi. Kahverengi yün gömleği, pantolonu ve erkek yeleğinin üzerine bir de çok sık yünden örüldüğü için yağmura bile dayanaklı olan pelerinini giyince sonbahar ayazından korunmuş olacağını düşünüyordu.

O gece köylülerin çoğu, görev icabı maskeli tiyatrocuların gösterisini izlemek üzere katar katar Kilkenny'ye giderken korkudan ödleri patlamasına rağmen eğleniyormuş gibi rahat davranmaya çalışıyordu. Etrafta her zamankinden çok silahlı adamın kol gezdiğini fark etmişlerdi. Artık muhafızlar, Ossory Piskoposluğu'nu simgelemesi için özel olarak tasarlanmış bir arma ve haç ile donatılmış birer ceket giyiyorlardı.

Bir sonraki gün, hem korkutucu bir hızla hem de bitmek bilmeyen cefalı bir ağırlıkla geçti. Kale'nin kilerleri; paketler dolusu et, peynir, ekmek ve soğanla birlikte her bir yolcu için birer damacana şarap ve birer damacana da su hazırlanması için adeta talan edildi. Ayrıca her bir yolcuya Alyce'in yaptığı, şarap ve tuza yatırılmış, kurutulmuş ve sertleşmiş gömleklerden birer tane verildi. Süratli bir atı veya sağlam bir arabası olmayan herkesin ihtiyacı olanı seçmesi için ahırlar açıldı. Bazı köylüler atalarının nesiller boyunca gömüldükleri uzak tepelik alana son bir mezarlık ziyareti yapmak üzere bireysel hac yolculukları düzenlediler. Diğerleri, dünyevi eşyalarını küçük yük arabalarına sığdırmaya çalışmakla meşguldüler. Birbirlerinden kopamayan genç âşıklar, ağlaşarak sadakat yeminleri ediyorlardı. Yaşlılar ise Tuatha Dé Danaan* soyunun böyle bir günü görmesine hayıflanarak başlarını iki yana sallıyorlardı.

---

* Kelt mitolojisinde İrlanda halkının ataları olduklarına inanılan Keltik halklardan biri.

Öte yandan, topraklarından sökülüp atılıyor olmanın köylülerini tamamen yıkıma uğratacağını tahmin eden Alyce'in gördüğü şey onu yeniden şaşkınlığa uğrattı: Paganlar, bu vedanın üstesinden dirayetle geliyorlardı. Ancak Alyce'in, ne bu, ne de başka bir şey üzerinde uzun uzadıya düşünecek vakit yoktu. En önce onların kafilesi yola koyulacağından, herkese yetecek kadar altın para, yiyecek, kalın kıyafet ve ulaşım aracı olduğuna emin olabilmek için arı gibi çalışıyordu.

Ağlayıp da çocuklarını telaşlandırmamaya çalışan ebeveynlerin getirdiği en küçük çocuklar, akşama doğru kalenin avlusuna doluşmaya başladılar. Neyse ki tüm çocuklar, daha önce hasta olduklarında kendileriyle ilgilenip bakımlarını yapmış olan Petronilla ve Leydi Alyce'in yanında huysuzlanmadılar. Yine de, yolculuğa çıkarılmak için bir araya getirilmiş, her biri altı yaşından küçük yedi çocuktan oluşan bu yumak etkileyiciydi.

Alyce, yetişkinlerin her biriyle çoktan vedalaşmış, bu arada yolculuk için yeterli donanıma sahip olup olmadıklarını son bir kez daha kontrol etmişti. Her bir yolcunun eline, ufak tefek kesiklere sürsünler diye, içinde üzüm çekirdeğinden yapılma bir merhem olan birer küçük kap ile deniz tutmasına karşı tedbir olarak karanfil, zencefil, nane ve yarpuzla dolu birer kesecik tutuşturdu. Kızı Dana'dan ayrı seyahat edecek olan Helena'ya da geçici bir süreliğine de olsa anne sütünü kesmesi için yanına damıtılmış adaçayı almasını hatırlattı. Küçük Dana, Galler kıyısına varıp tekrar annesi Helena'ya kavuşuncaya dek bir mataradan sulandırılmış keçi sütü emmekle idare etmek zorundaydı. Kilerleri öylece bırakma fikri, hâlâ herkesin yanına alması gerekenleri düşünmekte olan

Alyce'i öfkelendiriyordu. Hayvanları kendi kaderlerine terk etmek ise onu daha da üzdüğü için, malına mülküne el koyacak olanların hayvancıklara kötü muamele etmemelerini sağlamanın bir hâl çaresini bulmaya çalışıyordu. Sığırlar ve koyunlar zaten alışkanlıklarıyla yönetilen vurdumduymaz yaratıklardı. Ancak keçileri, doğalarından kaynaklanan şeytani dürtüleriyle kırlarda istedikleri kadar ziyana yol açsınlar diye serbest bıraktı Alyce. Fakat önce gidip kehribar gözleriyle bembeyaz kirpikleri arasından kendisine bakan Greedigut ile vedalaştı. Bir veda yemeği olarak Alyce'in sunduğu bir sepet dolusu gül goncasını kabul eden hayvan, kucaklanmaya ses çıkarmadı.

Prickeare'in kaderi ise kendi içinde küçük bir trajediydi. Yaşlı bir kedinin, yedi çocuk ve iki yetişkinle bir karavanda, sonra da bir sandalda seyahat etmesi neredeyse imkânsızdı. Alyce'in sevgili Aşinası olduğunu bilenler tarafından işkence edilerek öldürüleceği kesin olduğu için onu burada terk etmeleri de mümkün değildi. Geriye tek bir seçenek kalıyordu. Yola çıkmadan önceki gece Prickeare, Alyce'in göğsünde yatıp kalp atışlarının ve nefes alıp verişinin ritmiyle uyumlu şekilde mırıldanarak uyudu. Alyce, aynı günün öğle vakti, gözlerinden akan yaşlara engel olamayarak, acısız bir ölüm için köpeküzümünden damıttığı sıvıyı içirdi ona. Kedinin neler olup bittiğini hissedebildiğini biliyordu. Etrafta biraz dolaştı, fakat kısa bir süre sonra arka ayaklarını yerde sürümeye başladı. Sonra başını ve gövdesinin ön kısmını da kaldıramaz oldu; yine de yeşim rengi gözleriyle Alyce'in hareketlerini takip ediyordu. Alyce, onu yerden kaldırıp bir bebek gibi kucağında salladı. Kollarına kıvrılıp gözlerini Alyce'in gözlerine diken kedi mırıldanıyor; her şeyi anladığını ve ba-

ğışladığını ifade ediyordu. Sonra uykuya daldı. Alyce, biricik kedisinin gittikçe derinleşen uykusunu bağrına bastırırken, bir kuş tüyü kadar hafif kafası avucunun içinde duruyordu; yavaşlamakta olduğunu hissettiği o kadim ve sevgi dolu kalbi, sonunda durdu. Onu bu şekilde kollarında tutmaya dayanabildiği süre boyunca orada öylece oturdu Alyce. Sonra da küçük bedeni dışarıya taşıdı ve onu, eskiden bir yandan güneşlenirken diğer yandan da üzerine yattığı marulları kemirmenin tadını çıkardığı mutfak bahçesindeki o özel yere gömdü.

Will, annesini orada öylece çömelmiş, medetsiz elleri sinesinde, ağlayıp matem tutarken buldu. Annesi öyle savunmasız görünüyordu ki ona beslediği kinden geriye kalan son tortu da eriyip gitti ve o da diz çöküp kollarıyla annesini sarmaladı.

"Ah, Annem," diye ağladı.

Alyce onu kendine çekip bağrına bastırdı.

"Will. Bir tanem, Will'im..." diye mırıldandı. Sonra oğlunun o gencecik delikanlı yüzüne bakmak için kendini geri çekti. Bir daha yanaklarındaki o pürüzsüz eğimi, burun deliklerinin kavisini ve o altın kahvesi kaşları ne zaman göreceğini bilemediğinden, sanki yüzünü hafızasına kazımak ister gibi o bildik hatlarına tek tek baktı.

"Hatırlıyor musun," dedi burnunu çekip boğazını temizlemeye çalışarak, "hani sen çocukken?"

"Evet," diye cevapladı William annesine daha da sıkı sarılarak.

"Sen hep benim yanımdaydın, bütün o kocalar gelip gittiler... Sense benim neşe kaynağım oldun; aşkımın değişmez,

yegâne ışığıydın. Babanı neredeyse hiç tanımadın, elbette... Neyse, bu hem bir kayıp hem de bir lütuftu. Sonra Adam senin ne kadar güzel bir çocuk olduğundan şikâyet edip dururdu... O yemyeşil gözler o altın kızıl lülelerle bir oğlan çocuğu olamayacak kadar güzel olduğunu söylerdi. Aslında seni kıskanırdı... Sen de çok güzeldin. Ama benim için asıl büyük nimet o güzel ruhundu. Sen benim küçük şövalyemdin, hatırladın mı?"

Will gözyaşlarını zapt etmeye çalışarak başıyla onayladı.

"Bir gün, altı yedi yaşlarındayken, binicilik eğitmeninle at biniyordun ve Richard'ın en son avında öldürüp bıraktığı bir ceylan bulmuştun, hatırladın mı? Bir fırtına gibi eve dalıp ona ağzına geleni söylemiştin! 'Anne,' demiştin bana, 'bundan sonra seni Richard'dan ben koruyacağım. Herkesten koruyacağım seni. Ben senin şövalyen olacağım.' Oldun da. Beni John'dan da korudun, kendi yöntemlerinle. Ve bir şekilde artlarında bir sürü münakaşa ve tatsız anı bırakarak çekip giden onca üvey kardeşe de tahammül ettin."

Başını salladı ve zorlanarak yutkundu.

"Anne, son zamanlarda olup biten onca şeyden dolayı... Çok üzgünüm..."

Alyce parmağını oğlunun dudaklarına götürerek susturdu onu.

"Bir şey söyleme aşkım. Buna hiç gerek yok. Benim de pişmanlıklarım var. Sanırım sana hep çocukmuşsun gibi davrandım; oysa sen genç bir adamdın. İstedim ki sonsuza dek sevebileceğim bir tek insan olsun... Sana daha fazla yetki vermeyerek belki de hata ettim."

"Ama haklıydın, ben de..."

"Boş ver, artık bunların hiç bir önemi yok. Artık önemli olan birbirimizi sevdiğimizi bilmemiz."

"Anne... Neden? Bizden neden böyle nefret ediyorlar? Biz bunu hak edecek ne..."

"Biz onlara *hiçbir şey* yapmadık bir tanem. Böyle nefret edilmeyi haklı kılacak hiçbir şey yapmadık. Belki de tek suçumuz onlardan farklı olmaktı. Hayata onların baktığı pencereden bakmamaktı. Ama insanların çoğu, hatta belki de tamamına yakını, bilmedikleri şeylerden korkarlar."

"Ama daima bilinmeyen ve öğrenilmesi gereken şeyler olmayacak mı? Peki ya neden onlar da sadece bizi tanımaya çalışmıyor? Onlar neden..."

"Çünkü korku rahatlatıcıdır, alışıldık bir şeydir. Öğrenmek yürek ve tabii zaman ister. Öğrenilmesi gereken şey her ne olursa olsun: harfler, sayılar, insanlar, fikirler... Belli ki Piskopos bize böyle bir zaman tanımayacak. Belki o ve onun Papa'sı bizi gerçekten tanımanın *onları* değiştirebileceğinden korkuyorlar." İçini çekti Alyce. "Ama bunun da bir önemi yok; artık yok. Bundan sonra mühim olan, bu felaketi atlatıp hayatta kalmak için elimizden geleni yapma zorunluluğumuz; anlıyor musun? Önemli olan, bir süre sonra geri dönüp kendi atalarının topraklarının yöneticisi olabilmen için güvenli bir yere kaçmamız. Toprak kendi başına, kendi varlığını sürdürür tatlım; her şeyin kaynağı ondadır. *Hayatta kalmak ve toprağımızı korumak için elimizden ne geliyorsa yapmalıyız.* Bunu başarabileceğine ve gün gelip bu mülkü beceriyle, bilgelikle ve tutkuyla *yöneteceğine* eminim. Sana güveniyorum, anlıyorsun değil mi?"

Birbirlerine sarılıp kaldılar. Sonra Alyce gözyaşlarını silip gülümsemeye çalıştı.

"Şimdi… Will, ben bir iki saat içinde buradan giderken senin de orada olmanı istemiyorum. Benden bir saat sonra atla yola koyulacağını biliyorum, daha toplaman gereken eşyalar ve vedalaşman gereken insanlar olduğunu da. Kyteler Kalesi'nden kopmam zor, ama ben giderken avluda durup ayrılışıma tanıklık edersen bu benim için daha da zor olacak. Anlayabiliyor musun?"

"Evet anne. Anlıyorum."

"Güzel. O halde şimdi hemen git. Dur bekle, henüz değil… Bir Üçlü Öpücük ile seni kutsamadan gitme." Oğlunun tatlı, gencecik yüzünü elleri arasına alıp önce her iki göz kapağından ve sonra da alnının ortasından yumuşacık öptü. Ardından, aktı akacak gözyaşlarını durdurmaya çalışarak oğluna neşeyle takılmaya çalıştı. "Unutma; kendininkine değil, Robert de Bristol'un yön bulma duygusuna güven!"

William, gözleri yaşlarla dolu, buruk bir biçimde gülümsedi.

"Şimdi git oğlum, benim şefkatli şövalyem. Tanrıça seni kutsasın. Seni gözünün önünden ayırmasın. Hadi, çabuk git şimdi."

Genç veliaht ayağa kalktı, omuzlarını dikleştirdi ve yürüdü. Bahçenin ucuna geldiğinde son bir kez dönüp ardına baktı. Annesi oğlunun yüzüne vuran öğleüstü güneşinin saçlarına bıraktığı altınkızıl gölgelere baktı. William gülümsedi, el salladı, döndü ve yitip gitti.

***

Şafak vakti gün ağarmaya başladığında, Alyce son dakikaya kalan işlerinden, içinde bir eksiklik hissederek istemeye istemeye vazgeçmek zorunda kaldı. Kadınlarının kendisini kolundan çekiştire çekiştire, ardına bakmasına izin vermeden kuledeki odasından çıkarıp kalenin avlusuna sürüklemelerine izin verdi.

İşte orada duruyordu: Üç tarafı yüklerle dolu, çatısı koyun derisiyle ve lekeli kumaşla örtülmüş kalaslarla kaplanarak köylü arabası görüntüsü verilmeye çalışılmış geniş atlı araba tam karşısındaydı. Arabaya atların en hızlıları, Tissy ve Makeshift koşuluydu. Çocuklar çoktan ebeveynlerinden alınıp Petronilla ile birlikte atlı arabanın yolcu bölümüne sığıştırılmışlardı. Annesinin ilgisini kendisinin dışında altı küçük varlıkla daha paylaşmaktan hiç de hoşnut olmadığı belli olan Sara'ya rağmen, Petronilla tüm sevecenliğiyle çocuklara ihtimam gösteriyordu.

Reveranslar yapıldı, başlar eğildi, kucaklaşıldı. Helena ve Sysok durmadan kafalarını uzatıp arabanın içindeki Dana'ya bakıyorlardı. İhtiyar John diz çöküp Leydisinin elini öpmeye çalıştı. Ancak onu durduran Alyce, aksine kendisi eğilerek bu yaşlı adamın bir pençeyi andıran elini öptü. Annota Lange her zamanki gibi soğukkanlıydı. Alyce ve Henry atların nallarının iyice çakılı olup olmadığını bir kez daha kontrol ettiler. Eva de Brounstoun ağlayıp duruyordu ama sessizce akan gözyaşlarına inat yine de neşeli görünmeye çalışıyordu. Will Payn, genç William'ı görmek umuduyla boynunu uzatıp duran kızı Maeve ile birlikte gelmişti; bu esnada Robert de Bristol ise genç kızın etrafında fır dönüyordu. Herkes, hanımlarıyla resmî bir şekilde vedalaşmak için bir araya gelmişti.

Sonunda, vakit geldi çattı.

Daha önce karar verildiği üzere Vikan'lar, yakında çıkacakları yolculuğun hazırlıklarını tamamlamak için ikili üçlü gruplar halinde dağıldılar. Leydileri, bu son anları tek başına geçirmek istemişti.

Avluda yapayalnız kalan Alyce başını kaldırdı ve sayamayacağı kadar uzun nesiller boyunca ailesine yuvalık yapmış Kyteler Kalesi'nin kulelerine baktı. Kyteler'ler gelip geçmişti, ama bu duvarlar sapasağlam yerlerindeydi. Ve toprak, çok daha uzun bir geçmişe sahipti. Şimdi ilk kez, burayı bir daha sonsuza dek göremeyeceğini iliklerinde hissediyordu. Ya öyle olursa, topraklarına ne olacaktı? Kocalarının çocuklarının mülkü ele geçirmeye çalışacaklarını, bu yüzden kavgaya tutuşacaklarını; eski üvey annelerinin topraklarını, pey akçesini, canlı hayvanlarını ve eşyalarını aralarında bir güzel pay ettikten sonra kendilerine böyle büyük bir armağan ihsan eden Piskopos'a da bu gasp edilmiş ganimetten payına düşeni vermeyi unutmayacaklarını biliyordu. Eğilip avucuna aldığı bir karış toprağı bir keseye doldurdu ve yeleğinin cebine koydu.

Sonra, bakışlarını avlu kemerinin ardında kalan kale hendeğinin ötesine doğru çevirdi. Şafak vakti menekşe gibi parlayan, insanın kalbini durduracak güzellikteki o tepeye, Covenstead'e son bir kez baktı. Terk edilmişti. Bu gece orada Samhain sabbatı kutlanmayacaktı. Fakat Alyce'in yaşla dolan gözleri bulanıklaşıp süzülen ışıktan prizmalar meydana getirdiler ve bir an orada Vikan'lardan bir gökkuşağı gördü. Zamanın ötesinden, öte dünyalardan gelen Vikan'lar, dört bir yandan sökün edip gelen büyük ataların ruhları, Cromlech'de

toplanarak sessizce şarkılar söylüyor, bir o yana, bir bu yana salınarak bir Güç Konisi'ni göğe kaldırıyorlardı...

Sonra gözlerini kırpıştırdı. Orada, zamanın dışında bir şeymişçesine topraktan çıkıp göğe doğru yükselen dolmen taşından başka bir şey olmadığını gördü. Kirpikleri çimenden bir göze benzeyen yuvarlak taş, ayı gözetleme nöbetindeydi sanki. Alyce'in kalbi çatırdıyormuş gibi göğsünü sıkıştırırken, bir yandan da tüm vücudu çektiği ıstırapla adeta bin bir küçük çatlağa ayrılıyordu.

Çömlekçiler buna sır çatlaması diyorlar, diye düşündü sakin ve dalgın bir hâlde. Sanki uzaktan kendi kendini izliyordu. *İnsanların topraklarından kopmaya dayanamayacaklarından nasıl da emindim,* diye düşündü, *ama buna asıl dayanamayan benim.* Dudaklarını ısırdı. *Çünkü bu topraklar benim. Onların değil. Çünkü bu toprağın sahibi benim ve aslında ben de bu toprağa aidim.* Bir an, Eva'nın mahzende yaptıkları toplantıda söyledikleri kulaklarında çınladı: *Hepsi bir peri efsanesi, bir düşten ibaret miydi öyleyse; yani bizim cemaatimiz?*

"Leydim?" diye seslendi Petronilla arabanın içinden.

Tereddüt etmenin zamanı değil şimdi; bundan sonra hiçbir şeye ayıracak zaman yoktu. Kaçmak dışında.

"Evet. Bir dakika Petronilla."

Alyce, insanlardaki endişeyi sezerek heyecanlanan ve toynaklarıyla yeri eşeleyen iki koşumlu atın arasında dikildi. Atların dimdik olmuş kulaklarına fısıldarken bir yandan da perçemlerini okşuyordu.

"Haydi tatlım, haydi Tissy! Hoo, Makeshift! Haydi ruhunuzu odaklayın, *odaklayın* onu, canlarım. Birlikte *uçmalıyız.* Wexford'a! Deniz kenarına!"

Sonra arabanın önündeki sürücü yerine sıçradı, dizginleri eline alıp haykırdı: “Kutsal Atların Anası Magog adına! *Haydi!*”

Toynakların takırtısı ve arabanın tekerlerinden çıkan gümbürtüyle birlikte asma köprüden ağır ağır geçtiler. Yankıları çalılıklarda dalga dalga yayıldı, sonra dindi.

Geriye yalnızca sessizlik kaldı ve tıpkı diğerlerinden geriye ne kaldıysa, bu saldırıdan da geriye kalacak olan şey: taşlardan bir çember.

XV

Hayaller

Richard de Ledrede, Katedral'deki çalışma odasında heyecanla bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Genç bir rahip olarak ilk Noel ayinini iple çektiği o yıllardan beri hissetmediği bir hevesle, bütün gün karanlığın çökmesini bekledi. Ancak bu gece Noel'de, İsa'nın doğumunu kutladıkları gibi bir doğumu değil; bir bitişi, sapkın bir isyanın sona erişini kutlayacaktı. Bu gece, Bayan Alyce Kyteler'e karşı kazandığı kişisel zaferin gecesi olacaktı. Ama bu bekleyiş artık ıstırap verici hale gelmişti. Karanlık çökeli uzun zaman olmuştu. Mum saatine göre saat çoktan dokuzu geçmişti ama hâlâ bir haber yoktu. Bu sapkınlar en azından gecenin bir yarısı toplanmamayı akıl edemezler miydi?

Uşak kapıyı çalınca, Piskopos koşup telaşla kapıyı açtı.

"Evet? Paganlar hâlâ çalılıkların orada toplanmamışlar mı? Gözcüler bir şey görmüş mü?"

"Hayır Efendim, henüz bir haber yok. Belki de toplanma saatlerine daha vardır. Ancak bu..." dedi uşak ve mühürlü

bir parşömen rulosu çıkardı, "Dublin'den kurye ile daha yeni geldi."

Piskopos ruloyu uşağın elinden kapıp alelacele mührü kırdı ve parşömeni açtı. "Git, git, git," diye gürleyerek uşağını gönderdi ve okumaya başladı. Sonra da yüzünde nadiren görülen ve rahatladığını gösteren o gülümseme belirdi.

Mektup, İrlanda Adalet Divanı Yargıcı'ndandı. Kısa ve özdü. Ekselansları Adalet Divanı Yargıcı, İrlanda'da sapkınları yargılamak üzere mahkemeler açılması için doğrudan Papa Hazretlerinden emir aldığını, hukuki destek de geldiğine göre bu dini uygulamaya artık kimsenin karşı çıkamayacağını Saygıdeğer Ossory Piskoposu'na bildiriyordu. Yani Yargıç, Papalık Elçisi Piskopos'a bu tür mahkemeler kurması için resmen izin veriyordu.

Mektubun hem içinde yazanlar hem de kısacık oluşu, zevkten dört köşe olmuş de Ledrede'i kahkahalarla güldürdü. Bu mektubu yazmaya zorlanmak Adalet Divanı Yargıcı'nı nasıl da yaralamış olmalıydı! Gerçekten de harika geçecekti bu gece. Şarap kadehini yeniden doldurup mağlup ettiği düşmanının şerefine kaldırmak üzere eline aldı.

"Şerefinize, Leydi Alyce. Çok zevkli bir kovalamaca oldu benim için, bundan dolayı teşekkür ederim. Size husumet beslemeye başladıktan sonra, İrlanda benim için sıkıcı bir yer olmaktan çıktı. Ama bu gece siz kaybedeceksiniz. Ne onca servetiniz, ne plan yapmaktaki dehanız, ne de güçlü aile bağlarınız ..."

Tam kadehini kaldıracakken donup kaldı, son sözleri kulaklarında çınlıyor, sırtını soğuk terler basıyordu.

Adalet Divanı Yargıcı, Leydi Alyce'in akrabasıydı. Daha önce de onun yanında yer almıştı. Bu kez de bir mektup ya-

zıp onu uyarmış olabilirdi. Piskopos, başından beri Alyce Kyteler'in topraklarından, yani İrlanda'nın en zengin arazilerinden asla vazgeçmeyeceğinden emindi. Ancak özellikle uyarıldıysa... Kaçmış olabilir miydi? Olabilirdi. Hatta şu anda kaçmaya hazırlanıyor olabilirdi.

Piskopos, kadehini hızlıca masaya bıraktı, kapıdan fırlayıp, "Kalkın! Derhal atları eyerleyin! Gece yarısını beklemeyeceğiz! Haydi, avluya! Hemen Kyteler Kalesi'ne gidiyoruz, *şimdi!*" diye kükredi.

***

Gecenin karanlığında içi çocuk dolu bir araba, arabayı kullanan iki kadının dizginleri almak için yer değiştirdikleri ya da içerideki çocuklarla ilgilendikleri zamanlar dışında hiç durmadan ilerliyordu. Gece yarısı geldiğinde, atlı araba yolcularıyla birlikte doğu sahiline ulaşmıştı. Başta ne olup bittiğini anlamadıklarından fareler kadar sessiz duran çocuklar, bir süre sonra kendilerini maceraya kaptırıp azıtmış, vagonda kapalı kaldıkları için huysuzlanmış ve sonunda hep bir ağızdan memnuniyetsizlikle söylenmeye başlamışlardı. Hepsi yeterli miktarda yemek yemişti, hatta arabanın zemini kırıntılarla kaplıydı. Ama çocukların yerleri çok dardı ve Dana dahil en küçükleri dışında hiçbiri uyuyamamıştı. Kanalın çalkantılı denizini geçmeden önce biraz durup dinlenebilseler, rahatlayacaklardı.

Wexford Limanı'nın hemen üzerindeki tepelerden birine yayılmış olan çam ormanının kenarına gelince Alyce atları dizginledi. Gün doğana kadar burada güvende olup kendilerini takip eden birileri varsa onları da gözetleyebilirlerdi. Ertesi sabah günün ilk ışıklarıyla hazır olması için para öde-

diği tekne ile yelken açacaklarından, bu gece için bu kadar yolculuk yeterliydi.

Petronilla arabanın perdelerini iki yana çekip başını dışarı uzattı.

"Niye durduk?" diye sordu, "Dizginleri benim almamı ister misiniz?" Sonra da tepenin yamacından aşağı baktı. "Ah! Wexford'a gelmişiz!" dedi nefesi daralarak, son derece mutsuz seneler geçirdiği bu yeri tanımıştı. "Bu durumda... Gidip tekneye binebilir miyiz? Hemen yelken açabilir miyiz?"

Alyce başını iki yana salladı.

"Hayır, Pet. Şafak sökene değin birkaç saat dinlenmek için burada duracağız. Kaleden ayrılmadan önce kaptan haber gönderdi. İlk teknenin sabah akıntısıyla yelken açmasının daha iyi olacağını ve tekne demir almadan az önce güverteye çıkmamızı istediğini bildirdi; şüphe çekmemek için sanırım. Ama erken vardık. Sana arabayı sürerken Tissy ve Makeshift'i fazla zorladığını söylemiştim."

"Ama *duramayız,* devam etmek *zorundayız,* biz..."

"Hayır. Zorunda *değiliz,"* diye yanıtladı Alyce, yorgunluktan sinirleri harap olmuştu. "Çok uzun bir yol kat ettik ve planladığımdan da hızlı geldik. Ama işte *bunu* asla planlamamıştım," dedi kuzeyi işaret ederek. "Bir saat sonra fırtına kopacak gibi görünüyor. Bebeklerin fırtınada dışarıda kalması fikri de hoşuma gitmiyor, ancak kasabadaki handa kalamayız. Buralarda sığınabileceğimiz güvenilir bir Vikan evi de bilmiyorum. Son zamanlarda Wexford, Hıristiyanların kalesi haline geldi." Arabadan aşağı indi. "Neyse, boş ver. Çam ağacı dalları ve battaniyelerden kendimize bir sığınak yapıp fırtınanın batıya yönelmesini ya da sabaha kadar bekleme-

sini umalım. Çocukların biraz uzanmaya ihtiyacı var. Hem sen de, ben de kısa süreliğine de olsa uyuyabiliriz. Birimiz gözcülük ederken diğerimiz dinlenebilir."

Petronilla apar topar, zorlanarak arabadan indi ve elini kolunu deli gibi sallayıp konuşmaya başladı.

"*Hayır!* Ah, hayır, hayır, *hayır,* bunu göze alama..."

"*Petronilla!* Kes şunu! Sana ne oldu böyle? Aylardır kendine güvenin artıyordu, kilerde yaptığımız toplantıda da ne güzel konuşuyordun. Şimdi tekrar ürkek, paniklemiş bir *cüceye* dönüştün. Sinirlerimize hâkim olmalı, kendimizi *kaybetmemeliyiz.* Lütfen çocuk gibi davranmayı bırak! Başımda yedi tane çocuk var zaten." Alyce bir an durup nefes aldı. "Şimdi. Birkaç saat burada kalıp dinleneceğiz ve şafağı bekleyeceğiz. El kol oynatmayı bırak. *Ne* yaptığımı *biliyorum* ben."

Genç kadın kocaman açtığı gözlerinden şimşekler çakarak ve köşeye kıstırılmış bir hayvan gibi burnundan soluyarak, karşısındakini aşağılar bir şekilde dudaklarını büktü. Bu, Alyce'in Petronilla'nın yüzünde daha önce hiç görmediği asık suratlı, kindar bir ifadeydi.

"Ah demek öyle, sen her şeyi bilirsin, değil mi? *Ekselanslarını* hiçbir şey korkutamaz, hiçbir şey endişelendiremez!" diye söylendi Petronilla.

"Bu *doğru* değil, Pet, ben..."

"Ben senin *ev hayvanın* değilim, onun için beni Pet* diye çağırmaktan vazgeç! Her ne kadar sen büyük Leydi Alyce olsan da! Evet, Leydi Alyce *mükemmeldir, cömerttir, azizedir.* Leydi Alyce, *bilgedir,* bilinmesi gereken her şeyi bilir! Biz

* "Pet" sözcüğü İngilizcede "ev hayvanı" anlamına gelir.

hepimiz acınacak haldeyiz, ölümlüyüz! Hiç bir zaman Leydi Hazretlerini memnun edemeyiz, çünkü *biz* asla onun gibi bilge ve mükemmel olamayız!" son kelimeyi ağzından tükürükler saçarak, tıslar gibi söylemişti.

Alyce hizmetçisine öylece bakakaldı. Yavaşça, ona doğru bir adım attı ve onu kucakladı. Kollarının arasında genç kadının bedeninin kaskatı kesildiğini hissetti. Petronilla onu itip geri çekildi, yalnız kendisine görünen bir hayal görmüş gibi, öfke ve korkuyla gerilmiş yüzünde gözleri deli gibi parlıyordu. Konuştuğunda sesi korkudan çok tiz ve yüksek perdeden çıktı.

"Hiç anlamıyorsun, sen *asla*... Hepsi *boşuna.* Benim gördüğümü sen göremiyorsun. Ben rüyalardan uyandım. *Görebiliyorum.* Çemberi görebiliyorum. Ama bu, kurukafalarla yapılmış bir çember. Ay ışığının vurduğu kayalar gibi soğuk, kaskatı insan bedenleri. Kemiklerde çiğ taneleri parlıyor... Mini minnacık kemikler... Ah Tanrım, *bebek* kemikleri! Küçücük kemikler, ufacık. Bütün cesetlerin kanlı kıvrımlarından dışarı fırlamışlar. Güzel ve inci gibi bebek kemikleri, Ekselanslarının kızıl saçlarına takılmış taraklar gibi duruyor. Ah Tanrım, görüyorum! Yaşam ve ölüm, her ikisinin arasında da bahsettiğiniz o boşluk! Ama o boşluk boş *değil! Dolu! Kalabalık!* Ah Tanrım, yanan ruhlarla dolu orası. Kafatasları ezilmiş, paramparça olmuş, kâbus olmuş akıyor! Dehşeti görüyorum! Ah *Tanrım* görüyorum..."

Alyce, Petronilla'ya sert bir tokat attı.

Birbirlerine öylece bakakaldılar.

Birden Petronilla'nın göğsü hıçkırıklarla kabarmaya başladı. Alyce hemen genç kadını kollarının arasına alıp bebek

gibi sallamaya ve kulağına hafifçe fısıldamaya başladı. Küçük hizmetçinin yüreğinde kopan fırtınalar dinene dek orada öylece kaldılar. Ancak Petronilla'nın omzundan gökyüzüne bakan Alyce, fırtınanın onlara doğru yaklaştığını gördü.

"Gördün mü?" dedi kollarından tutup karşısına çektiği Petronilla'ya, "Bu ikimizin de biraz dinlenmesi gerektiği anlamına gelmiyor mu? Sen zıvanadan çıkmış durumdasın, bak ben de seni böyle azarlayan bir cadaloza dönüştüm. Hadi gel. Ben otlasınlar ve susuzluklarını gidersinler diye atları arabadan çözeyim; şurada, ormanın içinden gelen bir dere sesi işittim galiba. Eğer dere varsa hakikaten, onları oradaki körpe fidanlardan birine bağlarız; gemlerini de uzun tutarsak suya uzanabilirler. Sen de çocukları arabadan çıkar da uyumadan önce biraz ortalıkta dolaşsınlar. Nasıl, iyi bir plan, değil mi?"

Ağlamaktan bitap düşen Petronilla, gözlerini sildi ve başıyla onayladı. Sonra Alyce'le beraber işe koyuldular. Kısa süre sonra, yaşça daha büyük olan çocuklar çam iğnelerinin arasında sersemlemiş vaziyette dolaşırken, kadınlar vagondan çıkardıkları koyun postlarıyla çocukların dışarıda uzanabilecekleri bir yatak yapmışlardı bile. Sonra, Alyce uyduruk yatağın üzerinde bir de revak olsun diye, iki ağacın dalları arasına bir battaniye gererken, Petronilla da vadiyi ve aşağıda kalan liman kasabasını seyretmek üzere uzaklaştı.

"Bak," diye seslendi hanımına gergin bir sesle, "şurada bir kilise var ya; orası benim eski cemaatimin kilisesi; önce aşçıdan, sonra da kocamdan kaçıp sığındığım yer. Orada otururdum... Ha, öyle sık değil, uzun da değil; koşturup onu bunu getirip götürmem gerekmediği zamanlarda... Ne güzeldi.

Öyle *sessiz.* İnsan kendi kalp atışlarını dinlerdi. Bir mum yakıp merhamet dilenirdim. Müzikleri, ilahileri dinler; o tatlı, ah hem de ne tatlı, tütsü kokusunu içime çekerdim. Ha bir de çanlar! Çanları da çok severdim, en çok da Angelus'u. Ah, her şeyi ne de severdim... Pazar ayinini de! Öyle güzel, öyle rahatlatıcıydı ki... Evet, ama bütün bunlar ben kocamı terk etmeden önceydi. Ve Peder Donnan denen o iblis bana... Hâlâ oradadır, biliyorsun değil mi? Hatta..."

"Ah, onun hakkında endişelenemem şimdi Pet...*ronilla,*" diye yanıtladı Alyce; yağmurdan korunmalarını sağlayacak battaniyeyi yerleştirmekle meşguldü. "De Ledrede silahlı adamlarını peşimize takmıştır ve henüz kaçtığımızın farkında bile değillerdir. Ya da eğer biliyorlarsa, o hâlde şimdiye kadar mülkümü yağmalamaya ve hasadımızı aşırmaya başlamışlardır bile," diye acı acı söylendi. "Ama Piskopos bile bizden tehditkâr ölüm perileri gibi bahsedip İrlanda'daki her cemaat kilisesi rahibini uyaramaz. Yine de tedbiri elden bırakmamalı; ateş yakabilseydik çok güzel olurdu ama şimdi yakmasak daha iyi."

Petronilla cevap vermedi. Gözlerini küçük taş kiliseye dikmiş, uçuk sarı renkli saç örgülerini parmaklarına doluyordu. Öfkeye kapılmamak için direnen Alyce, sonunda çocukları yatağa yatırmasına yardım etmesi için Petronilla'ya seslendi.

Kundaktaki Dana, çam iğnelerinden yastığının üzerinde çoktan sızmıştı. Kadınlar diğer ufaklıklarla birlikte Sara'yı da ite kaka battaniyeden yataklarına yatırdılar. Arabadan dışarı çıkmalarına izin verilmesinin verdiği coşkuya ve bir ormanda uyuma macerasının keyfine rağmen, yorgunluktan itiraz edemeyip hemen uykuya daldılar.

Fevri sözlerinden ötürü utanç duyan Petronilla, ilk nöbeti üstlenmeyi teklif etti. Ancak sinirleri hâlâ yatışmamış görünüyordu; bu yüzden Alyce birkaç dakika oturup ona eşlik etmeye karar verdi. Şarap şişelerinden birinin tıpasını açıp şişeyi kafasına dikti; sonra da şarabın onu biraz olsun yatıştıracağını umarak, içerse ısınacağı vaadiyle şişeyi Petronilla'ya uzattı.

İki kadın, her biri kendi düşüncelerine dalmış, birbirleriyle hiç konuşmadan çam ormanındaki geniş kayanın üstünde oturdular.

***

Piskopos, "İbrahim'in Tanrısı, o hiddetlilerin en hiddetlisi, böyle bir aptallığı cezalandırsın!" diye haykırdı, atının üstünden bir çamur birikintisinin ortasına inmesine yardım eden uşaklarına.

"İsa bana bizzat acısın da beni böyle beceriksizlerin elinden kurtarsın! *Neden* iş işten geçene dek bana haber verilmiyor? Serflerinden soylularına kadar, bütün bir İrlanda gizli bir ittifak mı kurdu? *Kasti bir şey mi, yoksa ahmaklık mı?* Ne fark eder? *Hiç,* sonuç *aynı!"*

Hiddetle kükreyen Richard de Ledrede, koridoru geçip çalışma odasına daldı ve özür üstüne özür dileyerek bir kaz sürüsü gibi peşinden gelen rahiplerin suratına kapıyı çarptı. Kale'yi ihmal edip gözcüleri tek bir yere, Covenstead'e yerleştirecek kadar kalın kafalı insanların özürlerini dinlemekten bıkıp usanmıştı.

Üzerindeki harmaniyi bir kenara fırlatıp attı ve sandalyesine çöktü. Tam da sonunda sapkınları yargılayacağı mahke-

meleri kurma iznini çıkarttırmışken bu sefer de sapkınların elebaşını elinden kaçırmıştı.

Uzanıp raftan konyak şişesini aldı, kendine bir kadeh doldurdu ve iki dikişte bitirdi. Sonra arkasına yaslanıp gözlerini kapadı. Atının üstüne kurulmuş, muzaffer bir edayla asma köprüden geçip yalnızca adamlarının meşaleleriyle aydınlanan ve içinde seslerin yankılandığı bomboş avluda turlayışını hatırlayınca birden tüyleri ürperdi. Alyce Kyteler gitmişti; sevgili atalarının topraklarını terk etmişti. Demek Marifet Çemberi, onun için bu kadar önemliydi. Bir kez daha bu kadını hafife almıştı. Artık bir yanlış hesabı daha kaldıramazdı.

Hayatının en güzel gecesi olması gereken gece hızla en kötüsü hâline geliyordu. Hatta geçen Noel, Toulouse Engizisyon üyesi Bernard Gui'nin onuruna verilen yemekte Kardinal de Blanc'ın onunla insafsızca alay edişinden bu yana yaşadığı en kötü geceydi bu.

Kilise'nin ona verdiği görev gerçekten ne kadar da saçmaydı. O bir dilbilimci, bir idareci, bir diplomattı... Hangi hakla onu askeri komutan konumuna atıyorlardı ki? Fakat Tanrı biliyordu ya, bu görevde de elinden gelenin en iyisini yapmıştı. Kilkenny'ye gelen dört yola silahlı adamlarını yerleştirip Kyteler ve tebaasının peşine adamlarını takmıştı. Bu sefer işleri kimseye bırakmamıştı. Kumandanlarına bizzat emir verip önlerine çıkan her kapıyı kırarak karşılarına çıkan gezginlerden bilgi almak için ne gerekiyorsa yapmalarını istemişti. Hatta ilave bir muhafız bölüğünü de, belki aralarından birinin yanında saklanıyordur diye Bayan Alyce'e yakın olduğu bilinen serfleri araştırmakla görevlendirmişti. Tüm kaçış yolları tutulmuştu. Bu lanet olasıca cadılar gerçekten de uçabiliyorlarsa, o başka.

İnildeyerek gözlerini ovuşturdu. Sonra kendine bir kadeh daha konyak doldurdu. Kadehe dökülen konyağın mum ışığı altında ışıldayan yakut renginin tadını çıkarmaya çalıştı. Fakat herhangi bir zevk alamıyordu. Ruhunu şeytana satmış o aşağılık orospuyu zindanına kapatıncaya kadar hiçbir şeyden zevk alamayacaktı. Şarap bile sıkıntı tadı veriyordu; Alyce'i elinden kaçırmış olmanın ve daha bir sürü şeyin sıkıntısı...

İsa adına! Eğer başaramazsa ona artık hangi görevi verirlerdi? Adalet Divanı Yargıcı'na gönderilmek üzere Papa'dan altında şahsi imzası olan bir mektup koparabilmek uğruna; Avignon'u, Kilise'nin İrlanda'daki egemenliğinin yeniden tesisi için Kyteler'in yakalanmasının, yargılanmasının ve mahkûm edilmesinin şart olduğuna ikna etmek zorunda kalmıştı. Bunu da, son birkaç aydır Papalık Sarayı'na yazdığı sayısız başvuru mektubuna ve hatta onları ikna edebilmek için Kyteler'in önemini abartmasına borçluydu. Şimdi Alyce elinden kurtulursa bu başarısızlığı nasıl açıklayacaktı? Ve eğer başaramazsa Fransa'daki Kilise'nin onu bir daha geri çağırmayacağını da iyi biliyordu. Papa'nın desteği olmaksızın İrlanda'da daha fazla kalmasının da imkânı yoktu. Dahası, Kilkenny'de tekrar gündeme gelen dolandırıcılık suçlamalarıyla da uğraşması gerekiyordu hâlâ. İngiltere kapısı yüzüne kapanalı yıllar oluyordu. Nereye gidebilirdi ki? Bir kardinal şapkasını bir daha asla giyemeyecek olmanın yanı sıra, yükseleceği yerde *düşmüş olacaktı.* Kuş uçmaz kervan geçmez bir İtalyan kasabasında cemaat rahibi olur, çatıyı tamir ettirebilmek için durmadan amirlerine yalvarıp onlarca yaygaracı köylü piçini vaftiz ederdi.

Hücredeki bir mahkûm gibi odanın içinde volta atmaya başladı. Bu zafere *ihtiyacı vardı*; Alyce Kyteler'i zincirlere vu-

rulmuş tövbe ederken ya da kazıkta yanarken görmeye ihtiyacı vardı. Bu, ömrü boyunca ihtiyaç duyduğu her şeyden çok daha önemli bir ihtiyaçtı.

Kum saatine baktı. Düşen her kum tanesi, Alyce'in kaçmış olma olasılığını güçlendiriyordu. Piskopos hışımla kapıya yöneldi ve dışarıda kimsenin olup olmadığına bakmak için kapıyı açtı. Koridorun sonunda uyuklayan nöbetçiler dışında görünürde kimse yoktu. Ne de Kyteler'in yakalandığını haber vermek üzere nefes nefese koşan bir ulak... Hiç ama hiçbir haber yoktu. Nöbetçileri yerlerinden zıplatmak için bağırdıktan sonra kapıyı çarparak kapattı. Çocukluğundan beri kendini hiç bu kadar çaresiz hissetmemişti.

Bir kadeh daha doldurup kafaya dikti. Konyağın yatıştırıcı etkisinin korkularını körelttiğini duyumsarken, bir yandan da uğradığı haksızlık yüzünden kendine gitgide daha fazla acıyordu. İrlanda görevinin Sisyphos'un Kayası'ndan* bir farkı yoktu. Başaramayacağını zaten *biliyorlardı.* Avignon'da kahkahalar atarak *ne zaman* pes edeceği hakkında bahse tutuşuyor olmalıydılar. O ise burada Kilise adına savaş veriyordu. Aslında *kendi* hayalindeki Kilise adına... Asırlardır verilen fedakârca çabalar, edilen milyonlarca dua, acılar içinde can veren onca şehidin o son anda akıllarından geçenler; Kilise'nin beslediği, barındırdığı, eğittiği ve kurtardığı saymakla bitmeyecek hayatlar... Onun savundukları işte *bunlardı.* Avignon'un farkına varacağı türden şeyler değildi

---

* Sisyphos, Yunan mitolojisinde, bir tepenin eteğindeki kayayı zirveye kadar taşıdıktan sonra kayanın tekrar başlangıç noktasına kadar aşağıya yuvarlanmasını sonsuza kadar izlemeye mahkûm edilen trajik bir kahramandır. Sisyphos'un ceza olarak yaptığı bu iş, anlamsızlığı bakımından çeşitli dillerde bir deyim olarak yer etmiştir.

bunlar... Ama *Tanrı* kesinlikle farkında olmalıydı. Odanın bir ucunda asılı duran varaklı haça suçlarcasına baktı. Gözyaşları boğazında düğümlendi. Bundan daha iyi bir muameleyi hak ediyordu. Tökezler gibi dua taburesine çöktü ve dizlerinin üstüne oturarak haç çıkardı. Başını birbirlerine kenetlenmiş parmaklarına doğru eğdi ve dudaklarını Piskoposluk yüzüğüne dayayıp dua etti.

"Kutsal Aziz Fransis, yardım et bana... Artık gençliğimdeki hürmetimden eser kalmadığını biliyorum. Ama daha yüce bir emele, Kilise'ye hizmet etmek için her şeyimi verdim. İtaat ettim. Cennet fikrini korumak için Cehennem'le pazarlık ettim. Yaptıklarımın *hiç mi* değeri yok? Yaşadığım her gün, sahte tanrılara karşı savaş verdim! Kutsal Fransis, ben... Ben putperestliğe mi düştüm? Kilise'yi çok fazla severek Tanrı'ya karşı günah mı işledim? *Mea culpa, mea maxima...* * Fakat ben *nasıl olur da* putperest olmuş olabilirim? Kilise ve Tanrı birdir! Ben Tanrı'nın vaiziyim, Tanrı'nın farklı dillerdeki sesiyim, Tanrı'nın muhafızıyım! O zaman neden sanki Tanrı'nın bir serfiymişim gibi takdir edilmiyorum? Şefaat et, Kutsal Fransis, şefaat et ki *fark edileyim* ve... Ve vefakâr hizmetlerim karşılığında bu ufak ücretle ödüllendirileyim: Bu gece zafer olmalı, bu kadına karşı zafer!

"Ve sen Kutsal Aziz Patrick. Burada senin misyonunu sürdürebilmek için kâfirler ve döneklerle nasıl mücadele ettiğimi görüyor musun? *Kutsal Patrick, bu gece bu günahkâr cadının bedenini bahşet bana!* Onu bana teslim et! *Ad majorem Dei gloriam! ... In nomine...***"

---

* Benim günahım, benim en büyük günahım.

** Tanrı'nın yüce inayeti adına...

Son kelimeleri mırıldanıp haç çıkarırken ayağa kalkmaya çalıştı, birkaç adım attıktan sonra tekrar sandalyesine yığılıp kaldı. Yatağına uzanmaya ölesiye hasret kalmıştı, ancak bu gece ona uyku haramdı.

Bekleyecekti... Her ne kadar artık ne için beklediğini bilmese de, haklılığının ve konyağın verdiği esrikliğin içinde bekleyecekti. Ah evet; mükâfatını, yani cadıyı takip edenlerden gelecek haberi bekleyecekti. Ama bir şey daha vardı: takdir... Evet, gösterdiği faziletin takdir edilmesi, evet! Görmezden gelinmeyi reddetti. Kilise onu kendi kaderine terk etse bile, gidişi sessiz olmayacaktı. En azından *Tanrı* nankör olmazdı, *Tanrı* fark edecekti...

Ama o zaman bu, şu anlama gelir ki... Yo, öyle olmaz... *Hayır.* Ah, o hâlde nasıl... Hayır. Olamaz... *Fakat neticede bu, Tanrı ile Kilise'nin bir ve aynı şey olmadıkları anlamına gelir...*

Başındaki ağrıyı dindirmek için gözlerini kapadı.

Bir önemi yoktu.

Bekleyecekti.

Bedelini ağır bir şekilde ödediği şey için.

Ona borçlu oldukları şey için.

Eğer Tanrı'nın bir serfi idiyse, fark edilmek için ne kadar beklemesi gerekirse gereksin, bekleyecekti.

***

"Sorun nedir, tatlım?" diye en sonunda sordu Alyce usulca, "Petronilla? Bana söyleyemez misin? Sorun, sırf duyduğun korku mu? Yani, herkesin şimdi hissettiği gibi *normal*

bir korku gibi değil de hani bize ilk geldiğin zamanki gibi bir korku mu bu? Yani *korkunun esiri olmaktan mı* korkuyorsun?" Cevap yoktu, Alyce de bunun üzerine sözlerine devam etti. "Biliyorsun, hepimiz korkuyoruz. Tabii *ben* de korkuyorum. Ben sadece pes etmiyorum... Bir an korkuyorum ama hemen sonra, an be an yeniden bu korkuya direnmeye başlıyorum ve insanlar bunu cesaretle karıştırıyorlar. Böyle zamanlarda asıl *korku duymayanların* akıllarından şüphe etmek gerekir. Ama korkunun bizi serseme çevirip felce uğratmasına izin veremeyiz çocuğum. *İrade,* işte tam da burada önem kazanıyor, çok güçlü irade. Hatırlıyorsun değil mi? '*Kelimeyi söyle ve onu azat et! İradem ne derse o olsun...*' "

Şişe elinde, içmeden öylece oturmakta olan Petronilla sonunda konuştu.

"'...*Kimseyi incitmeden ne yapacaksan yap!*' Evet. Ben de bunu kastediyorum. İncitmeyi. Birilerinin incinmesini *istiyorsam* ne olacak? Donnan gibi mesela? Ya da Piskopos? Ne olacak o zaman? Ah, kafamın içi yahniye döndü, Leydim." Başıyla uzakta bir karaltı biçiminde görünen Wexford Kilisesi'ni işaret ederek, "Ömrümün her bir günü onları memnun etmek istedim; *tek* bildiğim buydu. Böyle düşününce... İnsanın bu fani bedeni unutamıyor. Belki bundan ne bir yılda, ne de bir günde asla vazgeçilemez. Ve ah, onlardan gerçekten *korkuyorum*; nasıl korktuğumu tahmin bile edemezsiniz. Onca sırra vakıfsınız, Leydimiz, ama siz bunu benim bildiğim gibi bilemezsiniz: onlar ve sahip oldukları güç... Bu bilgi tenimin altında saklı. Onları düşünmek bile tüylerimi ürpertiyor ve bu ürpertiden utanç duyuyorum. Ama kendi benliğimden de öte bir şey hissediyorum. Benimki gibi hayatlardan tören alayıyla geçerek katedrallerine

ve heybetli saraylarına giderlerken geride ne bıraktıklarını biliyorum. Sadece zalim olanlar ya da hakkımızda hüküm verenler veya kalp yerine elmas kadar soğuk bir buz parçası taşıyan, hırs küpü haline gelmiş olanlar değil. Fakat sadece, basitçe... *umursamayanlar.* Evet, umurlarında bile değil. Benim gibi insanların bir hiç olduğunu düşünenler. Besili atlarının nalları altında kimin ezildiğinin farkında bile olmayanlar..." Sesi bir fısıltıya dönüştü. "Bazen rüyalarımda, hatta bazen uyanıkken bile, tüm o helak olup gidenleri gerçekten *gördüğümü* sanıyorum. Bize anlattıklarınızı da; başka kıyılarda, topraklarda suçlanan o insanlar. Ah, öyle bir ıstırap görüyorum ki! İşkence görenleri, konuşamayanları ya da yalan söylemeye zorlananları, dövülenleri, zincire vurulanları, ölenleri... *Onları görüyorum.* Açlık ve hastalıktan tükendiklerini, soğuktan donduklarını görüyorum. Susuzluktan kırılmış ve umutlarını yitirmiş hâlde görüyorum onları."

"Belki de Duru Görü yeteneğin vardır, Petronilla," diye fısıldadı Alyce, öğrencisine saygıyla dolu yeni bir gözle bakarak. "*Görenler* gibi. Bazı halk ozanları ve şairler gibi. Belki de senin gücün budur. Her ne ise bu, buna odaklanmalısın. Bu muhteşem bir ders."

"Ah, bir ders daha öyle mi?" dedi Petronilla bıkkın bir sesle.

"Biliyorum," dedi Alyce usulca gülerek, "Yorucu, değil mi? Ama her şey bize bir şeyler öğretebilir. Tek sorun, bizim yeteri kadar açık olup olmamamız..."

"Bütün bunları, bunca acıyı görünce..." diye sözü alan Petronilla'nın sesi boğuklaştı, solgun yüzü dalgalanıp karardı, "O zaman ben de... Değişiyorum. O zaman bunları

yapan o adamları *boğazlamak* istiyorum. Sonra başka görüntüler göreyim istiyorum; *onların* acı çektiğini, sonra benim gibi aşağılık bir insanın onlara acı çektirebildiğini görünce yüzlerinde oluşacak şaşkınlığı görmek istiyorum, ellerimin onların kanıyla yıkandığını görmek istiyorum... Yapış yapış, sıcak kanlarını elimde hissetmek, koklamak, hatta tatmak istiyorum..."

"Sus, ah *sus,* çocuk. Bunları söyleme. Bunları *düşünme.* Unutma: '*Her ne yapacaksan, kimseyi incitmeden yap! Üçler Yasası'na göre ne ekersen onun üç katını biçersin...*'" Alyce, düşünceleri kovalamak ister gibi genişçe açtığı ellerini iki yana salladı. "Yakanı bırakmayan bu düşüncelerin yönünü değiştiriyorum! Onları bozuyorum, bozuyorum, *bozuyorum*!"

Ama Petronilla henüz bitirmemişti.

"Benim gerçekten de aptal olduğumu düşünebilirsiniz, biliyorum. Ama onlarla ilgili hissettiğim korku ve nefretten daha da kötü bir şey var. Çünkü ben de... Ben de onların bir *parçasıyım,* onların dünyasının bir *parçasıyım* ve onlar da benim bir parçam. Beni beklediklerini *hissedebiliyorum.* Belki de Marifet Çemberi'ne hiç kabul edilmemem gerekiyordu. Belki de daha önce neyle büyüdüysem, beni her zaman neyin kurtaracağına güvendiysem onunla kalmam gerekiyordu. Hıristiyan merhameti, Hıristiyan bağışlayıcılığı..."

"Ama Petronilla, sen bir şey yapmadın ki; *bağışlanması* gereken *hiçbir* şey yapmadın! Tam aksine! Sen..."

"Siz göremiyorsunuz Leydim, ama içimde öyle bir *nefret* var ki! Öyle yoğun ve aşırı bir nefret... Benim o merhamete *ihtiyacım* var, onun özlemini çekiyorum. Güçten ve iradeden bahsediyorsunuz. Ama *bende* hiç güç yok. Bunlar... Bunla-

rın hepsi benim *dışımda*; Tanrı'ya ya da İsa'ya ya da Kutsal Bakire'ye aitler. Ya da Yüce Anamıza. Ya da Yeşil Adam'a. Benden gayrı bir bedene ve ruha... Ama bende... Bende *hiçbir şey* yok. İçim bomboş. Ve ben, hani diyorsunuz ya, kendim olmaya çabalamaktan o kadar yoruldum ki... Hem de aslında kendime ait bir benliğim yokken."

Yaşça daha büyük olan kadın, Alyce, uzanıp Petronilla'nın elini sıkıca kavradı.

"Kızım," dedi boğuk bir sesle, "kendi kendini tanımak ömür boyu sürecek bir iştir. Petronilla, dinle beni. Eğer Hıristiyanlığa geri dönmek istiyorsan, dönmelisin. Senden tek istediğim, karar verme konusunda kendini *baskı altında* hissetmemendir; hele ki şimdi, böyle zor bir zamanda. Lütfen, lütfen, *kendine* güven. Bütün hayatın boyunca bildiklerine güven, evet... Ama son bir yılda öğrendiklerine de güven. Bir kadının Tanrıça'nın ruhundaki gücü idrak etmesi demek, kendi ruhunu keşfetmesi demektir, anlıyor musun? Bu yüzden korkunla yüzleş... Ama yine de *kendi inancını, kendi gücünle koru.* Ve gücünün, kaynağını nefretten almadığını söylediğimde bana inan. Gücünün kaynağı sevgidir, Petronilla. Bunu senin her davranışında görebiliyorum. Üstelik pasif bir sevgi de değil bu; *tutkulu* bir sevgi. '*Sadece sevgi ile bilinsin O.*' Hatırladın mı? Bu yüzden kendi arzularına kulak ver. O zaman gerçekte neyi arzuladığını, niye doğduğunu, ne yapman *gerektiğini* anlayacaksın. Ve bunu yapacak cesareti kendinde bulacaksın. Benim yegâne bilgeliğim, tek gizemim bu; benim korkmadığım yanılgısına düştüğün zamanlarda, bana yol gösteren tek sır budur."

Petronilla, Alyce'in söylediklerinin neredeyse tek kelimesini bile dinlemeden, ikisinin kavuşmuş ellerine bakıyordu.

"İki kadının birbirine kenetlenmiş elleri," diye düşündü, "yine de hâlâ bir adamın yumruğu kadar ancak. Ekselansları ne kadar da saf aslında," diye derin derin düşündü ve ilk defa, aslında yaşlı olan kendisiymiş gibi hissetti. Fakat bu düşüncesini söylemedi ona.

"Kendime güvenmeye çalışacağım. Bana çok şey öğrettiniz," diyebildi bunun yerine. "Benim için siz bir *amchara* gibisiniz. Size ne diyeceğimi..." Devam edemedi. Elleri kenetli iki kadın, tek bir söz bile etmeye gerek duymadan birbirlerine sokulup sarıldılar.

"Haydi o zaman. Şimdi gidip biraz dinlenin Leydim," diyen Petronilla'nın yüzünde soluk bir gülümseme belirdi.

"Pekâlâ. Ama nöbetteyken kendini sıcak tut, iyice sarın sarmalan," diye yanıtladı Alyce. Sonra hizmetçi kız, bir yorgana sarınan hanımının uyumakta olan çocukların yanına kıvrılmasını ve anında deliksiz bir uykuya dalmasını izledi. "Tıpkı Sara gibi," diye düşündü yine Petronilla, "minnacık masum bir çocuk gibi."

Birden bir rüzgâr esti; çam ağaçlarının dallarını hışırdatarak soğuk havaya reçine kokusu yaydı. Ancak rüzgâr dindiğinde, ziyaretçilerini kuşatan karanlığını yoğunlaştıran orman sessizleşmiş görünüyordu.

Uyanık hâldeki Petronilla de Meath, şimdi yalnızdı. Tepenin ucuna kadar yürüyüp yüksekçe bir kayalığa oturdu. Soğuktan korunmak için kamburunu çıkarıp büzüldü, pelerinini kendine iyice sardı. Bulutlarla perdelenmiş, sanki ölmekte olan yılın yasını tutar gibi parlak yüzünü bir peçenin ardına gizlemiş Ay'dan güç alabilmek için bakışlarını gece göğüne çevirdi.

Aniden bir çığlık duydu. İrkilip arkasını dönünce yakınlardaki bir ardıç ağacının dalından kalkıp çığlık çığlığa uçan bir kuzgunun kara kanatlarıyla karşılaştı. Tüyleri diken diken olmuş hâlde *Badb, Macha,* diye geçirdi içinden. Bunlar, Samhain'de uçup yakında ölecek savaşçıların kemiklerini toplayan Savaş Kargası Tanrıça Morrigan'ın büründüğü karga suretlerinin adlarıydı. Sonra anımsadı. Ne sabbat ayini vardı, ne de Çember'e kabul töreni; ama hâlâ, bu âlem ile diğer âlemler arasında gerçekliğin sınırlarının en incelmiş ve en geçirgen haliyle pırıldadığı Samhain arifesinin içindeydiler. Bu, ölümün ve doğumun gecesiydi.

Buradaysa doğum yoktu.

Burada sadece soğuk, sessizlik ve boşluk vardı. Karanlık.

"Ana Tanrıçamız," diye başladı söze, "ve Kutsal Meryem, Tanrımızın Anası..." İki tarafa da aynı anda hitap etmiş olmaktan duyduğu utançla gözlerini yere eğdi. "Her iki yoldan da gitmeye çalışıyorsun," diye düşündü kendini sertçe kınayarak. "Korkak. Hâlâ herkesi mutlu etmeye çalışıyorsun."

"Anamız..." diye tekrar başladı.

Sonra durdu.

İşte oradaydı.

Öyle bir hissetmişti ki, sanki onu görür gibi olmuştu.

Yıllardır içinde hissettiği o gerilimin sonunda tuz buz olduğunu hissetti; önce bir sızıntıyken şimdi yıkılan bir barajdan kurtulmuş bir sel gibi çağıldıyordu. Bunca yıldır bunu beklemişti. Hiç şaşırmamıştı, doğruluğuna emin olmak için gözlerini dikti.

Bu gerçekti. Bütün kâbuslar, bütün gündüz düşleri, bütün kehanetler ve bütün korkular kadar gerçekti.

Orada, tepenin aşağısında, alevlerin ışığında parlayan ceketlerinin üzerinde Ossory Piskoposluğu'nun arması ve ellerinde meşaleler ile en az elli silahlı adamdan oluşan bir kırkayak, ağır ağır ilerliyordu.

Petronilla, bunun da son birkaç gündür gördüğü sanrılardan biri olup olmadığını anlamak için birkaç kez gözlerini kırptı.

Ama bu adamlar gerçekti.

Yavaş yavaş yaklaşıyorlardı.

Bölük, yolu takip ederek doğrudan yukarıya, kaçakların kampına doğru ilerliyordu.

XVI

Fırtına Patlıyor

Petronilla, ona sonsuz gibi gelen birkaç dakika boyunca uyuşmuşçasına yerinde kıpırdamadan oturdu. Ağzını açtı ama ses çıkaramadı. Ayağa kalkmaya çalıştı ama vücudunu hareket ettiremiyordu. Bir keresinde, tıpkı böyle dehşet içinde bir yaban tavşanı görmüştü; hayvan, gözlerini fal taşı gibi açmış, bir soylunun tazısı suretinde yaklaşmakta olan kendi ölümünü izlemekteydi.

Sonra birden, vücudu onun iradesi dışında hareket etmeye başladı. Kontrol edemediği bir şekilde titriyordu.

Önce dönüp Alyce ve çocukların uyuduğu yere doğru baktı, sonra bakışlarını tepeye tırmanmakta olan silahlı tabura çevirdi. Ancak bu iki bulanık görüntü arasında tek bir imge gözüne çarptı: rüzgârla sürüklenen bulutların arasından süzülen mahmur ay ışığı altındaki taş kilise...

Yüzünde, usulca her şeyi kavramaya başladığını gösteren bir ifade belirdi.

"Eğer ben kendime güveniyorsam..." Bir nefes aldı, öyle sessiz söylemişti ki, çamların hışırtıları arasında kendi fısıldayışını zar zor duyuyordu. "Gerçekten de kendime güveniyorsam... Yapmayı seçtiğim şeyi yaparsam... Nasıl göründüğünü umursamamalıyım. Kimsenin ne düşündüğü umurumda olmamalı. *Hiç kimsenin.* Eğer gerçekten de..."

Sendeleyerek ayağa kalktı ve aceleyle, fakat bastığı yerdeki dalları kırmamaya özen göstererek, hafif adımlarla koyun postundan yatağa doğru yaklaştı. Hiç kıpırtı yoktu, herkes mışıl mışıl uyuyordu.

Yanında onca başka çocuk olmasına rağmen yine de kendi çocuğunun nefes alıp verişini duyabiliyor, diğerlerinden ayırt edebiliyordu. Onun soluklarının yumuşacık, ahenkli ritmini takip ederek Sara'nın yattığı yere doğru yöneldi. Karanlıkta doğru düzgün göremediğinden ve el yordamıyla onun ufak bedenini ararken kimseyi uyandırmayı da göze alamadığından, uyduruk yatağın kenarına kıvrıldı Petronilla. Orada, kızına dokunamadan, çaresiz bir şekilde çam iğnelerinden yastığın üzerinde diz çöktü; kızının o çocuksu, tatlı, ritmik, narin, mis kokulu nefes alıp verişini zevkle dinlemeye başladı.

"Sara, Sara..." dedi içinden, *"Bir tanecik evladım, yapmak zorunda olduğum şeyi yapacağım için beni affet. Ben sizinle kalamam, öyle cesurca savaşamam. Sen büyüyüp güçlü ve bilge biri olacaksın, dualarım seninle. Annenin korkaklığından uzak büyüyeceksin. Benim asla sahip olamayacağım şeylere sahip olacaksın. Bu yüzden seni yanımda götüremem. Ah, bu nasıl bir acı böyle! Seni geride bırakmak acıların en büyüğü... Seni nasıl sevdiğimi bilmeden benden nefret mi edeceksin? Yapmaya mec-*

bur olduğum şeyleri yaptığım için beni bağışlayabilecek misin? Ah küçük aşkım, seni bir zamanlar içimde nasıl taşıdıysam, ruhum olacak bu paçavradan geriye ne kalırsa onunla sarıp yine nereye gidersem gideyim yanımda taşıyacağım. Senin bir kadına dönüşmeni izlemek ne kadar da harika olurdu. Ama bunu görmeme izin verilmeyecekmiş demek ki. İçimde öyle bir korku, öyle bir acı var ki. Ah Tanrım, buna dayanamıyorum! Sara, Sara, biricik bebeğim, yaptığım tek mükemmel şey..."

Kalbinden gelen bu kelimeler fısıltıya, ağlayışlar sese dönüşmedi. Bir tek çamlar iç çekiyor, onlar da böylesine bir acıdan, bu acının kendisine ne kadar yakın ve ne kadar derin olduğundan habersiz, masum masum uyumaya devam eden çocuğun karanlıkta hayal meyal seçilebilen gövdesinin yanında ileri geri sallanarak sessizce ağıt yakan kadın gibi rüzgârda salınıyorlardı. Anne ses çıkarmadan kendi yüzünü yumruklarla dövüyordu. "*Onu bırakamam... Ah Kutsal Meryem, Kutsal Brigid, Yüce İsa; ne olur biriniz bana güç verin...*"

Bir süre sonra ayağa kalktı. Taşıdığı yükü arayan şaşkın bir kadın gibi bir an duraksadı. Uyuyanların yanından parmak ucunda geçerek hızla arabaya doğru ilerledi. Ormanın derinliklerinde, otlaması için ağaca bağlandığı yerde Tissy, bir insanın yaklaştığını algılayınca hafifçe kişnedi. Petronilla bir an durup beraberindekilere baktı. Kimsede kıpırtı yoktu.

Arabaya ulaşınca muslinden perdeleri iki yana ayırarak içeri girdi. İhtiyacı olanları el yordamıyla sessizce buldu. Çıra kutusuna ulaşarak bir ateş, ardından da bu ateşle bir mum yaktı. Dışarıya ışık yansımaması için perdeleri kapattı. Aradığı diğer kutuyu da yiyecek kümelerinin arasında buldu. Hanımının Gölgeler Kitabı ile bir adet tüy kalem ve bir de mürekkep hokkası çıkardı.

Bir zamanlar, Leydi Alyce ona okuma yazma öğretirken bu yazma araçları ona ne kadar gizemli, ne kadar kutsal görünmüştü! Her sabahın, insanlara yeni bir günü armağan ederek doğduğu zamanlar şimdi ne kadar da uzak görünüyordu. O günlerde hayal bile edemediği bu özgürlüğü, ömür boyu sürmüş bir susuzluktan çatlamış bir toprak gibi kana kana içmiş; aşina olduğu tehdit, ceza ve azap dolu bu sıkıcı evrenden sonsuza dek kaçtığı için güzel talihine inanamamıştı.

Kyteler Kalesi'ne geldiği o günü hatırladı; sonradan öğrendiği üzere, derdine deva aramak için oraya gelen onlarca yaralı ve yolunu kaybetmiş insandan biriydi. Meşhur Leydi Alyce'i baştan ayağa, kaşlarından ayak bileklerine kadar hayalet gibi tebeşir beyazı içinde görünce dehşete düştüğü anı anımsadı. Bu dehşet, kendisini karşılayan bu oyuncu hayaletin, oğluyla mutfakta yaptığı un savaşından sonra temizlenmeden geldiği için özür dilemesine dek sürmüştü. Dans ettiği günü anımsadı... O, Petronilla, hayatında ilk kez dans ediyordu! Sara'nın ilk gülücüğünü duyduğu günü anımsadı; bu sadece Sara'nın değil aynı zamanda kendisinin de hayatta ilk kez gülümsediği andı. O kahkahanın, yüzlerce minik altın çan gibi aynı anda çınlayarak gülmenin verdiği o pür neşe hazza katılmaya insanı nasıl da davet ettiğini anımsadı. Harfleri öğrenmeye başladığı ilk gün Leydi Alyce'in, "Biliyor musun Pet, hecelemek ve büyü yapmak birbiriyle alakasız şeyler değildir," deyip göz kırpışını hatırladı.

Petronilla, suçluluk hissiyle kitaptan bir sayfa koparıp tüy kalemi mürekkep hokkasına daldırdı. Onun, şimdi bile, yazı yazmak için mistik güçlerini kullanması gerekiyordu. Ancak harfleri doğru düzgün bir şekilde sıralamaya vakti yoktu.

Gözlerini kırpıp bu utancı uzaklaştırmaya çalışarak yazması gereken nota odaklandı.

Notu yazması, titreyen eliyle bile yalnızca birkaç dakikasını almıştı. Kâğıdı katladı ve ucunu hafifçe dışarıda bırakarak, kitabın sayfaları arasına yerleştirdi. Huşuyla mürekkep hokkasının tıpasını kapattı, tüy kalemi silip yerine koydu ve mumu üfledi. Vagondan dışarı çıkarak tedbirli adımlarla kitabı Alyce'in yattığı yere taşıdı ve mutlaka görsün diye uyuyan kadının battaniyesinin katları arasına usulca yerleştirdi.

Ardından, Petronilla bir kez daha tepenin kenarına koşup ellerinde meşalelerle ilerleyen silahlı adamların ne kadar yol aldıklarına baktı.

Yaklaşmışlardı, daha da yaklaşmışlardı.

Son defaymış gibi, derin bir nefes alarak ciğerlerini havayla doldurdu. Sonra dönüp ardına bakmadan eşyalarını topladı ve ormanın derinliklerine, atların bağlı olduğu yere doğru yönelip karanlığın içinde kayboldu.

***

İlk gök gürültüsünün duyulmasıyla Alyce uykusundan uyandı. Gök gürültüsü olmasaydı da içindeki huzursuzluk nedeniyle uyanacaktı zaten.

Battaniyenin katlarıyla boğuşarak kalkmaya çalışırken Gölgeler Kitabı'nın o tanıdık, ağır cismi eline geldi. Bir şeylerin ters gittiğine artık kesinlikle emin, sendeleyerek tepenin ucuna gidip usulca Petronilla'nın adını haykırdı. Cevap yoktu. Arkasında çocuklardan biri, kötü bir rüyadan uyanarak ağlamaya başladı.

Bastıran sis, vadiyi ve yolları tamamen kapatmıştı. Tepenin üstü ve orman, başka âlemlerden bir diyar gibi Samhain sisinde sürükleniyormuşçasına, olması gerekenden farklı bir yerdeydi sanki; tıpkı Yılın Dışında Kalan Gün gibi. Yüzünün önünde tuttuğu elinden başka bir şeyi göremiyordu. Sıkıca kavradığı Gölgeler Kitabı'yla, el yordamıyla karavana doğru ilerlerken bir ağaç kütüğüne takılıp düştü fakat haykırışını bastırıp mümkün olduğunca sessiz bir şekilde ayağa kalkmaya çabaladı. Sonunda elle tutulamayan karanlığın içinde, uzakta hayal meyal bir karaltı gördü. Arabanın karaltısıydı bu.

İçeri girince, Petronilla'nın daha önce çıra kutusu ve mumla gerçekleştirdiği töreni yineledi.

Sonra loş ışıkta, kitaptan beyaz bir bayrak gibi çıkan parşömenin ucunu gördü.

Dişleri birbirine vurmaya başladı. Gözlerini kapatıp bunun sadece soğuktan kaynaklandığını söyledi. Sonra kendini gözlerini açmaya zorladı. Kâğıdı açıp okumaya başladı.

Alyce, Amchara, şu anda ilk ve son kez sana bu isimlerle seslenmeye cüret ediyorum. Lütfen bir korkak olduğum için benden nefret etme. Kiliseme sığınmaya gidiyorum. Yarın bütün günahlarımı itiraf edeceğim. Gerçekten tövbe edersem, affedileceğimi biliyorum. O zaman siz çoktan yelken açmış olacaksınız. Bebeklerin hatırına lütfen kalma, çünkü insanlar gitmeni istediler. Hepinizin sağ salim özgürlüğünüze kavuşmanız için dua edeceğim.

Sara'ma kendi çocuğunmuş gibi bak. Büyüdüğünde ona inançlarımıza uygun şekilde Basilia adını ver. Ona yardım et. Ama bırak ben gideyim. Ben neysem oyum. İçimde öylesine

korkuyla dolu bir oda var ki; orada başka hiçbir şeyden daha korkmak için yer yok. Ben o odada güvendeyim, orada artık hiçbir şeyi umut da etmeyeceğim. Sana minnettar olan ve sonunda kendine güvenerek kendi yolunu çizen dostun ve öğrencini affetmeye çalış.

Petronilla de Meath.

Okuduklarına inanamayan Alyce, arka arkaya şok geçirirken aklını başına toplamaya çalışıyordu.

Petronilla'yı takip etmeli, onu bulmalıydı.

Korkusunun kaynağına sürüklenmesine izin vermemeliydi.

Donnan'ın intikamından onu korumalıydı.

Onu *kurtarmalıydı*...

Alyce arabadan dışarı fırlayınca uyuyan çocukların üzerinde çakan bir yıldırımın masmavi, insafsız aydınlığıyla karşı karşıya kaldı. *Çocuklar!* Onları yalnız bırakamazdı. Yedi küçük çocuğu bir başlarına bırakarak Petronilla'yı aramaya nasıl çıkardı?

Fırtına, kulakları sağır edici bir gök gürültüsüyle patladı; yağan dolu ve sicim gibi yağmurla birlikte iyiden iyiye bastırdı. Alyce, aklını yitirmiş bir kadın gibi rüzgâra meydan okuyarak, uykudan uyanmış, ağlamakta olan küçüklerin olduğu yere doğru düşe kalka ilerledi. Dolu taneleri tenteyi başlarına yıkmak üzereydi.

Alyce, iki kolunun altında iki çocuk, ormanla araba arasında defalarca gidip geliyor; bir oraya, bir buraya koşturarak çocukları korunaklı vagonun içine yerleştiriyordu. O sırada

aklından geçenler bir şimşek gibi tüylerini ürpertiyor, karnına ağrılar saplanıyordu.

Petronilla'yı geri getirmek için çocukları kiliseye götürmeyi göze alamazdı. Birer ceza gibi art arda çakan şimşeklerin aydınlığında, ortalıkta onları bırakabileceği ne bir keçi kulübesi, ne de bir domuz ağılının olmadığını anlamış oldu.

Hiddetle dişlerini gıcırdattı. Kapana kısılmıştı. Petronilla'yı, tamamen kurtulduğu esaret zincirlerine tekrar vurulmaya terk etmeye mecbur kalarak köşeye sıkışmıştı. İrlandasını tarumar etmeye gelmiş bu alçak, yabancı kilise adamlarının onu yenmek için kurdukları pusuya düşmüştü. Kapana kısılmıştı. Küçük düşürülmüştü. Kudretsizdi.

Durmadan mızıldanan uykulu ve ıslak çocuklar nedeniyle leş gibi kokan arabadan, kederden uyuşmuş bir hâlde yalpalayarak çıktı. Çamura basınca kayıp düştü; ayağa kalkmaya çalışırken tekrar kaydı. Sonunda kalkmayı başardığında tekerleklerden birine yaslanıp rüzgâra doğru çıldırmışçasına haykırdı.

"Ah Petronilla, Sara'yı nasıl terk ettin? Bunu nasıl *yapabildin*? *Lanet* olsun sana Petronilla! Dilerim *lanetlenip* o Hıristiyan cehenneminde yanarsın!"

Gök gürlemelerinin arasında şimşekler çakmaya, yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya devam etse de dolu yağışı hafiflemeye başladı. Ama Alyce'in içinde kopan fırtına henüz dinmemişti. İliklerine kadar ıslanmış hâliyle, öfkesini kendine kusmaya başladı.

"*Nasıl* oldu da göremedim? *Niye* ilk nöbeti ben tutmadım, *niye* korkularını ciddiye almadım?" Başını göğe kaldırıp aysız gökyüzüne karşı, hınçla bilenmiş hıçkırıklarla ağladı.

"Peki ya sen, Morrigan, Yüce Kraliçe! İnsanlar evlerinden, topraklarından, hayatlarından koparılırken *Sen* neredeydin? Bu Samhain arifesinde, Sidhe'lerin* tümseklerinden çıktığı, geçmişin uyanıp göze göründüğü bu Âlemler Arasındaki Gece'de, *Sen* neredesin? Gözlerin niye bir tek kendini görüyor, yaşananlara nasıl kayıtsız kalabiliyorsun, bize neden acımıyorsun? Niye bize yalnızca Kocakarı'yı; kanlı adaletiyle, gizli emelleriyle korku salan Acuze'yi gösteriyorsun? Yeniden Bakire suretine bürün; hayat veren, imkânlara gebe, besleyip büyüten Ana ol! *Görün bize, Morrigan,* Kadim Olanlara göründüğün gibi görün! Yardım et! Kızın Petronilla'ya bu azaptan kurtulması için yardım et! Bana onu kurtaracak güç ver; bana bu çocukları koruyacak güç ver!"

Bir şimşek daha çaktı ve ortalık yeniden aydınlığa boğuldu. Alyce bu kez doğrudan homurdanan fırtınaya karşı haykırdı.

"*Evo Kore!* Cailleach bile olsan artık suretini benden saklama! Adı Ağza Alınmayan, Kadim Kaos olsan bile! *İntikam Tanrıçası olsan bile bana yüzünü göster!* Evet, *yasak da olsa* seni çağırıyorum! *Badb,* seni çağırıyorum! *Macha,* seni çağırıyorum! *Nemain,* seni çağırıyorum! Ey Anahtarı Elinde Tutan, bize görün! *Bedeli neyse öderim,* bana Coşkun Güç'ünü ver! Beni *mahvedecek* olsa bile, bana Güç'ünü ver! Kadim Olan! *Şimdi görün bize!*"

***

Bir saatten daha az bir süre sonra, Piskopos tarafından Bayan Alyce Kyteler'i bulmakla görevlendirilmiş adamlar,

---

* İrlanda mitolojisinde doğaüstü bir ırk.

yağmurdan sırılsıklam ve yorgunluktan bitap düşmüş hâlde yürürken onlara yaklaşmakta olan nal seslerini duydular. Sislerin arasında, tepeden üstlerine doğru dörtnala gelmekte olan bir atın karaltısını seçtiler.

Hayvanın karaltısı hızla yaklaşırken kumandan taburu durdurdu; önlerindeki bir kayanın üzerine çıktı. Piyadeler liderlerinin arkasında toplanırken, kumandan gözlerini yaklaşmakta olan attan hiç ayırmıyordu. Meşalelerden süzülen sarı ışık, sisi yararak mızrakların ve piyadelerin atik davranıp çoktan kınlarından çektikleri kılıçlarının ucunda parıldıyordu. Ancak kumandan ve taburundaki askerler gözlerini kısıp başlarını yukarı kaldırdıklarında, sislerin ardında alazlanan haleleri gördüler. Bu halelerin berisinde, sisin içinde süzülen hayaletimsi bir görüntü seçiliyordu.

Atın üstünde tahtına kurulmuşçasına oturan süvari, sanki sarsılmaz bir otoriteye sahipti; rütbe ve zenginliğe delalet eden kara bir harmaniye bürünmüştü. Fakat yüzü yağmurdan bir maskenin ardına gizlenmiş, fırtına saçlarına gölgelerin rengini vermişti.

Bir yıldırım daha düşünce, kumandan da tıpkı silahlarını bir kenara bırakan ve dizlerinin üzerine çöküp haç çıkaran adamları gibi dehşet içinde kaldı.

Ortalığı aydınlatan ışıkla birlikte karşılarında beliren görüntüyü bir daha asla unutamayacaklardı. Yıldırım, hayalete benzeyen süvarinin başını ortaya çıkarmıştı. Bir insana ait olamayacak büyüklükteki bu kafa; yukarı doğru kıvrılan, parlak ve sivri iki boynuz ile taçlandırılmıştı ve ışıl ışıl parlıyordu.

O sırada kumandanın aklından türlü düşünceler geçmekteydi. "Tam da yıllarca anlatılacak türden bir hikâye," dedi içinden, "O kadar uzun yaşayabilirsem tabii..." Eyerin üzerinde sabit kalıp atının geri geri gitmesini engellemeyi başarmıştı, ancak tüm bedeni yaprak gibi titriyordu. Daha önce hiç böyle olmamıştı, savaşta bile. Atının, altında dehşetle çırpındığını hissedebiliyordu.

Yaratık, hiç acelesi yokmuş gibi kıpırdamadan, titrek bir ışık yayarak bekliyordu.

Kumandan, karşısında duran bu yaratığa bir şeyler söylemesi gerektiğinin farkındaydı. Ağzını açtı ama kelimeler dökülmüyordu. Sesinin panik içinde boğazında düğümlendiğini hissetti.

Sonra birden, hiçbir şey söylemesine gerek kalmadan tüm soruları cevaplandı.

Yaratık konuştu.

Ortalığı çınlatan, buyurgan bir tonda seslendi onlara. Fırtınanın uğultusunu bastıran aşağılayıcı cümleler, şimşeğin ihtişamı içinde yankılandılar.

"*Samhain Bayramı kutlu olsun!*" diye gürledi yaratık, "*Daha fazla aramanıza gerek yok. Karşınızdayım işte!*"

XVII

Gece Yarısı Misafiri

Kaçak, sürgün, Kyteler Kalesi'nin topraklarının ve mülklerinin eski Leydisi Bayan Alyce Kyteler, başucundaki mumun alevini nasırlı parmak uçları arasında söndürüp başını yastığa koydu.

Yorgundu. Bugünlerde kendini hep yorgun hissediyordu ve on yıldır nemli İngiliz iklimine katlanan kemikleri sızım sızım sızlıyordu. Huşuya benzer bir duyguyla eskiden ne kadar enerjik olduğunu; muhakemesinden emin, kararlı tavırlarla dur durak bilmeksizin çalıştığını anımsadı... Odanın karanlığında inceden inceye kendisiyle dalga geçer gibi hayıflanarak gülümsedi. Bugünlerde, eskisi kadar olmasa da gücü kuvveti yerindeydi. Ama eskisine nazaran daha yavaş hareket ediyordu. Yine de ilerleme kaydettiği için minnet duyuyor, basit gündelik muvaffakiyetler ve küçük zaferlerle avunuyordu. Bunun bir yaşlanma alameti olduğunu sanıyordu. İnatçı bir kişiliğe sahip olduğunu bildiğinden, geçiş dönemlerini hep zor atlattığının ayrımındaydı. Ancak yaşamın

Analık döngüsünden Kocakarılığa geçmek özellikle daha da zorlayıcı olacak gibi görünüyordu. Kendini, kesinlikle çok yaşlı *hissediyordu.* Öyle ki; bazıları yedi çocuk yetiştirdiğine ve kendi kendine yetmenin dışında bir de yün ve taze mahsulü uygun fiyatlarla pazara süren mütevazı ama üretken bir malikâneyi idare ettiğine inanmayabilirdi.

Bitkin bir hâlde gerindi. Yatakta dönerken eklemleri çatırdıyor, kasları ağrıyordu. Daha yavru kedilikten yeni çıkmaya başlayan kumru grisi, kadife tüy yumağı Grimalken, yorganın katlarından yapılma yuvasında uyandı. Kıpırtının oyun vakti anlamına geldiğini düşünerek gözlerini, kulaklarını ve kuyruğunu dikip minicik bedeninin tüm gaddarlığıyla Alyce'in parmak uçlarına atladı.

"Tamam... Ahhhh!" diye bağırdı Alyce, "*Tamam* dedim! Parmağımı yakalayıp öldürmekle cesaretini sergiledin, oldu mu?" Kendini savunmak için ufak bir tekme atar gibi yapmasıyla içindeki gece avcısı dürtüleri uyanan Grimalken, alçak sesle hırıldayarak kendine başka bir kurban aramak için yataktan aşağı atladı.

"Evet, git lütfen," diye seslendi ardından Alyce, "Git de, 1066 yılında bir fareyi gözetlediğin o deliğin önüne otur. Ama gözlerini açık tut! Ne zaman ne olacağı belli olmaz!"

Yan dönüp, omurgasındaki ağrıyı biraz olsun rahatlatan bir pozisyon almak için ayaklarını karnına çekti ve acıyla irkilip gülümserken neden kendini iyileştirmekte bu kadar beceriksiz olduğunu düşündü. Şifalı otlarını uzun bir zaman önce tekrar toparlayıp kendine yeni bir dolap oluşturmuştu. Çocukların diş çıkarma, ateşlenme, kırık, zatürre, kuşpalazı gibi bir sürü rahatsızlığı atlatmasını sağlamıştı. Şimdi de yaşı daha büyük olanların yüzlerinde çıkan ergenlik döküntüleri-

ne, ilk adetlerine, karın ağrılarına ve karşılıksız aşk yüzünden çektikleri kalp sancılarına derman oluyordu. Oturdukları yerdeki ahali ve çevresindeki herkes tarafından yeniden bir şifacı olarak anılmaya başlamıştı. Ama içindeki bu buz gibi, kapkara hastalığa çare bulamıyordu. Bunu saklamakta usta olduğunu biliyordu. Çocuklar hiç şüphe duymamıştı. Belki Sara hariç...

Çocukları düşününce yüreğine biraz su serpildi. Sara bütün meraklılığıyla bilgiyi böyle kana kana içmeye devam ederse tüm adalardaki en yetenekli Destan ve Efsane Koruyucusu olacaktı, üstelik daha on iki yaşındaydı. Hem kendinden de öyle emindi ki, masal anlattığında yaşça büyük çocuklar bile onu oturdukları yere mıhlanmış gibi dinliyorlardı. Dil konusunda ayrı bir becerisi vardı; birbiriyle güzel harmanlanmış kelimelerin efsunlama gücünün farkındaydı. Saçı annesininki gibi beyaz altın renginde ve soluk değildi ama aynı ipeksi dokuya sahip sapsarı lüleleriyle büyüleyici görünüyordu.

Annesi...

Sırtı birden ürperince, Alyce yorganı çenesine kadar çekti. Bunca yıldır birçok gece olduğu gibi, düşünceleri takıntılı bir biçimde onu geçmişe götürüyordu. Uyku denilen o merhametli şuursuzluğun sağladığı kısa rahatlamadan önce esrik beyninde çekiç döven soruların umarsızca çınladığı bu zamanlardan nefret etmeye başlamıştı; düşünceleri çamura saplanmış at arabası tekerlekleri gibi kafasının içinde dönüp duruyor ama hiçbir yere gitmiyorlardı.

Will, tatlı genç Will... Şimdi koca adam olmuş olmalıydı. Alyce, yazdığı mektupların hiçbirine yanıt alamamıştı. El-

bette ona bu mektupları ulaştırmanın gizli bir yolu vardı... Kalbi muhakemesinden her zaman çok daha iyi olan, bir tanecik Will... Beyni hatıralar gölünün diplerini tekrar tekrar tarıyor, bu bulmacaya anlam verecek bir cevap arıyordu. İnsana her şeyi unutturacak yatıştırıcı bir merhem yapmak için ne miktarda kullanılması gerektiğini tartmak adına haşhaş tohumlarını sayar gibi, her şeyi teker teker aklında evirip çeviriyordu.

Peki ya diğerlerinden niye hiç haber alamamıştı? Kaçanların çoğu İngiltere'ye ya da en azından Galler'e varmış olmalılardı. Bir kısmı yakalanmış olsa bile, diğerlerinden niye hiç ses seda çıkmamıştı? Bunları düşünürken gerildi. Onları aramak için hem İngiltere'de hem de Galler'de görevlendirdiği adamlardan da bir sonuç alamamıştı. Belki de bulunmak *istemiyorlardı.* Belki de hanımlarına olan tüm bağlarından kurtulup, kendi başlarına yeni bir yerlere yerleşmek istemişlerdi. Alyce etrafındakilere daha önce hayatlarında hiç görmedikleri kadar altın sikke dağıtmıştı. Kalenin mahzeninde, meşalelerin ışığında savundukları doğrulardan aldıkları şevkle kendisine meydan okuyan o yüzleri de unutmamıştı. Hepsi bir yana, büyütmekte olduğu bu küçük çocukların ebeveynleri neden çocuklarını aramaya çalışmamışlardı? Birbirini takip eden yıllar ve geceler boyunca bu soruları sormuştu kendine. Ama ne cevapları bulabiliyor, ne de geçmişi unutabiliyordu. Yalnızca aynı bilmeceler ve onları asla çözemediği için hissettiği hep o bildik, hasta edici umutsuzluk dalgası...

Kapının canhıraş bir şekilde vurulmasıyla birden yatağından fırladı.

Yatak odasının kapısı değildi bu, aşağıdaki büyük kapıydı.

Yatağında doğrulup pürdikkat dinledi. Burada, İngiltere'de ona zarar vermek isteyen kimse yoktu, ancak yılların getirdiği bir alışkanlıkla her zaman tetikteydi. Kapı tekrar, bu kez daha da hızlı vuruldu. İşte o zaman kapıcısını, geçen sene sıtmasının yanı sıra bir de cerahatli yararları olduğu hâlde himayesine aldığı sarsak, ihtiyar adam Edgar'ı gönderdiğini hatırladı. Her yanı tutulduğu için yataktan oflaya puflaya, zar zor doğrulup Eanair* ayazından korunmak için elbisesinin üzerine bir pelerin aldı. Terliklerini ayaklarına geçirirken *"January,"* diye fısıldadı ve kendisini daha da sıcak tutmak için üzerine bir de sık dokunmuş, kalın bir şal aldı. "January, Eanair değil January. Ayları İrlanda dilinde değil de İngiliz dilinde söylemeyi *unutmamalıyım.* Bunca yıldan sonra insan yavaş öğreniyor, acı ama gerçek…" dedi kendi kendine. Yolunu aydınlatmak için bir çıra tutuşturdu, sonra elinde sıkı sıkıya tuttuğu mumla alelacele merdivenlerden aşağı indi.

"Kim var orada?" diye seslendi, aşağıdaki koridor boyunca kapıya doğru seğirtirken.

Beklediği yanıt, sanki zamanın ötesindenmiş gibi çok uzaklardan geldi.

"Helena. Helena Galrussyn. Kilkenny'den."

"Helena!" deyince soluğu kesildi. Kapıyı açma telaşındaki sabırsız elleri beceriksizleşmişti. Ama kapıyı ardına kadar açıp baktığında kimseyi göremedi.

Sonra *aşağı* baktı ama karşısında, karın üzerinde iki büklüm duran yaratığı tanımakta zorlandı. Bu şekli şemali bozuk kadın Helena'nın yarı boyundaydı, kamburu çıkmış, vücudu

* Antik İrlanda dilinde Ocak ayı.

çarpılmıştı ve bir bastona yaslanıyordu. Alyce, gözlerini kısarak kendisine bakan kadının bir tek yüzüne aşinaydı.

"Helena!" diye haykırdı, dehşete düştüğünü belli etmemeye çalışarak. Kadını kollarında sıkıca sarıp içeri geçirdi.

Alyce, sanki aklını kaçırmış gibi "Nerede... neredey..." diye konuşmaya yeltendi ancak misafirinin ne kadar bitap hâlde olduğunu görünce onu koridordan geçirip mutfağa götürdü. Şöminede sönmekte olan közleri tazeledi ve ateşe biraz çalı çırpı ile bir odun attı. Misafiri bir tabureye çöküp çıtını çıkarmadan taze odunların çıtır çıtır yanmasıyla alevlerin yalamaya başladığı şömineye dikti gözlerini.

"Pekâlâ," dedi gerginlikle Alyce, "Ben... Sen ısınıp karnını doyurana kadar soru sormayacağım ve anlatmanı beklemeyeceğim... O yüzden... Onun için dinlenmene bak."

Masanın üstündeki bir yığın kitabı, kirmeni ve üstünde yün sarılı olan çıkrığı çarçabuk bir kenara atıp ekmekle peynir çıkardı. Titreyen elleriyle bir maşrapaya brendi doldurup Helena'nın önüne koydu. Bir yudum alan Helena birden öksürük nöbetine boğuldu.

"Hayır, hayır, *ağır ağır* yudumla," dedi Alyce, "Ah, su. Susamışsındır. Tabii ya." Sürahinin birinden bir kadehe doldurduğu suyu önüne koyar koymaz Helena iki eliyle kavrayıp kafasına dikti. "Aferin, aferin. İç tatlım. Hadi, biraz daha iç. Sonra da sana bir brendi doldurayım, ama onu yavaş iç. İçini ısıtır. Isıtır, evet. İşte." Üzerindeki kalın yün şalı çıkarıp Helena'ya sardı.

"Çorba. Çorba getireyim sana." Bir koşu kilere inip raflardan bir sahan indirdi ve içine koca bir küpten çorba doldurup mutfağa koşturdu. Grimalken, belki kendisine de bir

şeyler düşer umuduyla Alyce'in ayak bileklerine dolanıyordu. Ocağın kapağını açan Alyce, elindeki sahanı ocağın üzerindeki kancaya astı. Misafirinin çarpılmış yüzüne öylece bakakalmak istemediğinden, ocağın başına dikilip elinde bir tahta kaşıkla çorbayı karıştırmaya başladı.

Helena taburesini taşla kaplı masaya yaklaştırdı ve aç kalmış bir hayvan gibi ekmeğe yumuldu. Yemeğini yerken sanki bir hayalet görmüş gibi irice açılmış, korku dolu gözlerle ev sahibini izliyordu. Alyce, fokurdayan pırasa ve mantar çorbasını kepçeyle bir çanağa doldurup Helena'nın önüne koydu. Helena sanki önündeki yemeği alacaklarmış gibi, ikide bir gizliden gizliye arkasını kontrol ederek hızla yiyordu.

Sonunda yavaşladı, tek bir kelimesiyle sessizlik kırıldı.

"Dana?"

"Çok iyi. Büyüyor. Güzel, zeki, sevgi dolu bir çocuk. Şimdi on buçuk yaşında. Ona ebeveyni ve büyükbabası hakkında hikâyeler anlattım, hepinizin onu ne çok sevdiğini söyledim. Hemen görmek ister misin? Uyandırabilirim…" Alyce kapıya yönelmişti ama Helena onu durdurdu.

"Hayır. Sonra. Ben böyleyken… Olmaz. Yalnızca onun… Onun…" Helena elinde sıkıca tuttuğu bir parça ekmekle yere yığılıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı, gözlerinden yaşlar boşalıyordu. Alyce hemen yanına koştu, eğilip tuttu onu. Hıçkırıklarla bölünen yarım cümleler dudaklarından dökülüyordu.

"…*sağ* olduğunu duymak istedim. Karnı tok. Güvende. Şimdi on yaşında ve ben onu… Emzirdiğim bebek, benim Dana'm. Sysok'un kızı. John'un torunu. Beklenmedik bir anda, öyle zor doğurmuştum ki onu. Hatırlıyorsunuzdur…"

"Evet, Helena. Doğduğu günü hatırlıyorum. Güvende, iyi ve sağlığı da yerinde," diyerek onu yatıştırmaya çalıştı Alyce.

Helena sakinleştikten sonra soluksuz bir şekilde konuşmaya başladı.

"En son ne zaman ağladığımı hatırlayamıyorum. Belki yıllar olmuştur. Bir daha hiç ağlayamayacağımı sanıyordum... Ah, bize neler yaptılar?"

Alyce bir tabure çekip Helena'nın yanma oturdu. Şömine ateşinin ışığında, kadınların gölgeleri duvarlara sanki eski bir İngiliz hanesinde yaşayan devasa boyutlardaki iki ev cini gibi yansıyordu. Aksak bir çalıkuşu, rafların birinden kanat çırparak aşağı indi ve masanın üstünde hoplaya hoplaya Helena'nın kırıntılarını gagalamaya başladı. Alyce tarafından yerine oturtulmuş kırık kanadı, iyileşmesi için sargılanmıştı.

"Anlat bana," dedi. Alyce, on yıldır açlığını çektiği ama duymaktan da korktuğu haberleri öğrenmek için sabırsız bir hâlde, ellerini kucağında kavuşturup kıpırdamadan oturdu. "Anlat bana, Helena. Lütfen."

"Ne biliyorsun? Diğerlerinden hiç haber..."

"Neredeyse hiçbir şey bilmiyorum. Sayısını bilmediğim kereler sordum soruşturdum. Resmi ya da gayri resmi, tüm çabalarım boşa çıktı. Sanki İrlanda ile arama bir duvar örüldü. Sonunda, geçen sene, araştırması için adam göndermeyi bıraktım. Oğluma yazmaya devam ediyorum, ama o... Tek bir şey biliyorum. Will'in yakalandığını ve iki ay alıkonulduktan sonra serbest bırakıldığını. Bana hiç yazmadı. Bunca zamandan sonra bile eminim buna cesaret edemez. Ya da mektuplarım eline hiç ulaşmadı. Bana yıllar önce haber gönderen, onun akrabası Roger Outlawe'du. Ama benim

gönderdiğim mektuplara rağmen o da bunca yıldır bir kez olsun yazmadı... Will'in para cezasına çarptırıldığını; Aziz Canice Katedrali'nin çatısını tamamen kurşun kaplatarak onarmasına ve günde üç defa ayine katılmasına hükmedildiğini biliyorum."

"Evet," dedi Helena, "Evet bu doğru."

"Belli ki Roger aile nüfuzunu ortaya koyarak ve kefaretini ödeyerek ona çok yardım etmiş. Ana Tanrıça'ya şükür ki bu pek de ağır bir ceza değil... Bu yüzden yakalandılarsa diğerlerinin de... Umut ediyorum ki yalnızca..."

Helena bu kadının ne kadar az şey bildiğini anlayarak gözlerini kapadı. Kendini tek bir kelime edemeyecek kadar bitkin hissediyor, zor nefes alıyordu.

Ancak gözlerini açıp Alyce'e baktı ve olabildiğince nazik bir şekilde anlatmaya başladı.

"Adalet Divanı Yargıcı'nın ve oğlunuzun babasının akrabalarının William'a yardım ettikleri doğru. Çömlekler dolusu altınla elbette. Ama bunu yalnızca onun için yaptılar. Bunlara ek olarak; Will, Aziz Thomas'ın Canterbury'deki mabedine hacca gönderildi. Size bunu anlatmadılar mı?"

Alyce başını iki yana salladı.

"Canterbury'de... Ekselansları, Canterbury'de... Din değiştirmiş. İnançlarımızı reddetmiş. Bir Vikan olarak yaptığı her şeye tövbe etmiş."

"Öyle mi? Olabilir. Bunda şaşırılacak bir şey yok. Halkın önünde tövbe etmek aslında ..."

"Sonra da William'ınız evlendi Hanımım. Bölge Yargıcı'nın yeğeniyle. Piskopos, evlilik ayinlerini Katedral'de

kutsadı. Kyteler Kalesi'ne yerleşmelerine izin verildi ama Lord William'a yalnızca kale ve etrafındaki arazilerin kontrolü verildi. Diğer tüm arazilere el konuldu."

"Hepsine mi? Neyse, en azından Will yaşıyormuş. Hem de kendi yuvasında, biraz azalmış olsa da atalarının topraklarında... Ona bir gün mülkü idare edeceğini ve bunda çok başarılı olacağını söylemiştim. Bence gizliden gizliye Vikan'ları barındırıp sessiz sedasız sabbat kutluyorlardır. Eminim o da..."

"Sabbat filan kutlamıyor, Leydi Alyce. O ve leydisi, Kilise cemaatinin birer üyesi; kendilerini Hıristiyanlığa adadıklarını ispatlamak için sadaka dağıtıp azizlerin kutsal günlerini kutluyorlar. Duyduğuma göre Covenstead'i otlarla dikenler bürümüş. Oğlunuz inançlarımıza sırtını döndü, Leydim. İnandıklarımızı reddetti. Sizi de reddetti. Adınızla. Halkın önünde. Dinden dönmüş, lanetlenmiş bir sapkın olduğunuzu söyledi. Size yazmamasının asıl nedeni bu."

Alyce'in alnında bir damar seğirmeye başladı.

"Ne şeker çocuktur aslında, ama biraz sakardır, hatırlar mısın? Başka seçeneği kalmamış olmalı. Çok da duygusaldır... Bir enik gibi Robert de Bristol'un peşinden koşturduğu günler aklıma geldi; o ne yaparsa taklit etmek isterdi. Bununla yüzleşemeyecek kadar gençti. Ben ona her şeyi bizzat anlattım... Bu felaketi atlatmak, topraklarımızı korumak için *her ne* gerekiyorsa yapmak zorunda olduğumuzu anlattım. Bu onun suçu değil, anlıyorsun değil mi? O aslında..." Saçmaladığının farkındaydı, Helena'nın gözlerindeki acımayı görmezden gelemezdi. Alyce gözlerinde biriken yaşları dizginliyordu. "Yani, kıymetli topraklar kurtulmuş görünebi-

lir... Yani, en azından bir kısmı. Ama kıymetli oğlumu kaybetseydim, bu bedel çok ağır gelirdi... Yine de, toprağımız onu büyüleyebilir, belki gün gelir anımsar, fark eder belki... Belki kendi çocukları olduğunda... O konuda bir şey...?"

"Üzgünüm Hanımım, bilmiyorum," diye omuz silkti Helena.

"Şimdiye dek, çoktan olmuş olmalı... Kesinlikle olmuştur..." derken kelimeler Alyce'in boğazında düğümlendi. Bu konuyu şimdilik bir kenara bırakması gerektiğini biliyordu. Bu defterleri daha sonra tek başına kaldığında, ömrü boyunca, kendi gece yarısı yasları sırasında açması gerektiğinin farkındaydı. Zar zor yutkundu.

"Umarım oğlum Will şerefli bir hayat sürer. Her zaman olduğu gibi, nazik bir şövalye gibi davranmaya devam eder. Umarım Tanrıça, o bilse de bilmese de onu gözünün önünden ayırmaz." Kendini dizginleyip sustu. "Lütfen, devam et."

"Cailleach adaletin yerini bulmasını isteyecekti, tabii ki. Katedral onarıldıktan sonra o pahalıya mal olan kurşun çatı çok ağır olduğundan çöktü. Evet. Kilise korosunun durduğu yer, yandaki küçük kiliseler, bütün çanlar... Kimse Tanrıça'nın espri anlayışından yoksun olduğunu iddia edemez," diye fısıldadı Helena, yüzünde gülümsemeyi andırır bir şey belirdi.

"Ama Helena, peki ya diğerleri... Sen... Sırtın nasıl böyle..."

"Ben. Ben ... Yedi yıldır hapisteydim... Su ve kuru ekmeğe talim ettim... Zincire vurulmuştum."

"Ah, Helena," diye fısıldadı Alyce.

"Sırtım kamburlaştı... Tabii daha sonra ağır işlere de koşuldum. Serbest bırakılmamın tek nedeni, daima sahip ol-

duğundan daha fazla güce sahip olmak isteyen Piskopos'un kendine birçok güçlü düşman edinmesiydi. Sonunda Dublin Başpiskoposu onu sapkınlıkla suçladı. Evet, bunu yaptı. Bu yüzden Piskopos, kuyruğunu bacakları arasına kıstırarak Papa'nın etekleri altına saklanmak için Fransa'ya gitmek zorunda kaldı. Yoksa ben hâlâ hapiste olacaktım; hayatımın geri kalanını kafeslenmiş, zincire vurulmuş hâlde geçirecektim. Farelerin cirit attığı, leş kokan, pislik içindeki bir hücrede..."

"Helena, canım..." diye uzandı ona Alyce.

"Bana dokunmayın. Dokunursanız, korkarım bitiremeyeceğim. Piskopos çekti gitti. Ama hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. İnsanlar artık bizim inançlarımızı icra ettiklerini gizliyorlar. İnanabiliyor musunuz? Hem de Eire'de!"

"Ama... O zaman insanlar demek ki hâlâ... Bu arada Sysok nerede?"

"Öldü," dedi Helena hislerini belli etmemeye çalışarak. "Biz o gece Clonroche'un tam girişinde yakalandık. Küçük toprak sahipleri ile çarpıştı. Onu öldürdüler. Tek bir kılıç darbesiyle. Öyle şaşkın görünüyordu ki... Sonradan ne kadar da şanslı olduğunu anladım. Yani, öyle birden öldüğü için. Babası Kilkenny'ye dönerken yitti gitti. İliklerine kadar ıslanmıştı, dondu. Bize verdiğiniz sıcak tutan giysileri küçük toprak sahipleri aldılar. Atları da. Arabayı da. Tabii altını da. O gece, gördüğümüz en şiddetli fırtınanın ortasında, bizi hiç durmadan yürüttüler. John yaşlıydı ya, biliyorsunuz. Ayakta kalmaya çalıştı, ama düşüp duruyordu, kalkıp sonra yine düşüyordu, onlar da..."

Alyce gözlerini ateşe dikip erkekliğinin en güzel çağındaki Sysok'u düşündü, birden alevlenen, o parlak zekâlı

Sysok'u... Ve o pençeye dönüşmüş, bir an boş durmayan, maharetli bakır ustası elleriyle İhtiyar John'u; başkalarının diyemediğini lafını esirgemeden söyleyen İhtiyar John'u...

Ancak Helena bu acıyla o kadar uzun süre yaşamıştı ki, sesi titremeden devam etti.

"Henry ve Alyce, kaçmaya fırsat bulamadan demirhanelerinde yakalandılar. Piskopos kaçacağımızı anlamış olmalı. Henry ve Alyce oracıkta katledildiler. Karşı koymuşlar ama. Kendileriyle birlikte Piskopos'un dört adamını da ölüme götürmüşler. Sonra, Eva de Brounstoun... Zindanda beraberdik. Başlarda değil, ama sonradan. Orada kışlar çok çetin geçiyordu, hasta olsan bir yardım eli uzanmıyordu. Ciğerlerini bilirsin... Sonunda ateşler içinde yanıp kan tükürmeye başladı. Koyunların yavrulama zamanının geldiğini, ona tarlada ihtiyaç olduğunu sayıklıyordu... Son nefesini kollarımda verdi."

Alyce usulca inledi. Ama Helena tüm dirayetiyle, kayıtsız sesiyle devam etti.

"Annota Lange, nasıl olduysa yol arkadaşlarından ayrı düşmüş. Wexford'a vardığında diğerlerini bulmaya çalışmış olmalı. Ama onu önce Piskopos'un yirmi adamı bulmuş. Yirmi adam bir dula karşı. Onu getirdiklerinde, ruhu çoktan bedenini terk etmişti."

Alyce elleriyle yüzünü kapattı.

"Robert de Bristol da zindandaydı. Ama ona ne olduğunu bilmiyorum. Sonunda azledildiğini ve keşiş olmayı düşündüğünü duydum, ama tam olarak bilmiyorum. Will Payn ve ailesi... Herkes gibi onlar da pazar yerine kadar sokaklar boyunca kamçılanmakla cezalandırıldılar; zindana kapatılmadan önce Eva ve ben de. Ama Will Payn nasıl yapabildi

bilmiyorum, hepimizin moralini yüksek tutması için şarkı söyleyip durdu. Onun için onu alıp… Onu… Sırtında deri niyetine ne kaldıysa üzerini bir haçla dağladılar. Bazıları belki kurtuldu, belki bazıları da mahkûm oldu; 'in absentia' diyorlar, sürgün edilip aforoz edildiler belki. Bunun, büyük ihtimalle Piskopos'un elinden kaçtıkları anlamına geldiğini düşünüyordum… Yine de, son üç yıldır buraya gelmek için toprak kölesi olarak çalışırken, yol boyunca karşılaştığım herkese bir şey bilip bilmediklerini sordum. Ama artık insanlar korkuyor. Wexford'da gemilerde çalışan bir adam, benim bahsettiğim gibi birilerini karşı kıyıya geçirmiş olabileceğini söyledi. Ama üstünden çok uzun zaman geçtiğini ve hafızasının kendisini yanıltıyor olabileceğini de ekledi. Galler'deki Cardigan Limanı'nda kimse bir şey hatırlamıyor. Fishguard Limanı'na da bir gideyim dedim, hani belki diye… Ama onlar hakkında hiçbir şey duymadıysanız ya da benim yaptığım gibi sizi aramaya çalışmadılarsa, muhtemelen…" Sesi yitti gitti. "Ama artık ben de biliyorum," diye ekledi ruhsuz bir sesle, "ben ilkim. Ve muhtemelen de sonuncuyum. Büyük ihtimalle geri kalanların hiçbiri Galler'e kadar bile gelemedi."

Sanki anlattığı ölümlerin yükünü atınca içi bomboş kalmış gibi hiç kıpırdamadan öylece oturdu.

Alyce'in yanaklarından yaşlar dökülüyor, için için ağlıyordu. Helena başını kaldırıp kırk yıllık hanımını bir mutfakta, ateşin yanında ağlarken görünce sanki birden afallamıştı.

"Yapmayın, Leydi Alyce. Hepsi yıllar önceydi. Geçti gitti. Üzerinden yıllar, yıllar geçti, hepsi küllendi…"

"Benim için değil. Benim için hepsi bu gece öldüler. Hepsi bu geceden geriye doğru giderken öldüler. Onlar şimdi sadece…"

Alyce başını kaldırıp kan çanağına dönmüş, yaşlı gözlerinin arkasından Helena'ya baktı. Bu bedbaht halinde bile, tek bir isimden bahsedilmediğini fark etmişti. Bir soru sormak için ağzını açtı, ama önce Helena söze başladı. "Peki ya siz ve çocuklar, Ekselansları?"

"Ben... Biz..."

Helena'nın anlattıklarından sonra huzur ve bolluk içinde, güvende olmayı kelimelere dökemiyordu. Gözünü alevlere dikti. Sonra hikâyelerini detaylara girmeden, ana hatlarıyla anlatmaya karar verdi. Helena'ya en azından bu kadarını borçluydu. Geceliğinin kollarıyla gözlerini sildi.

"Biz... İdare ettik. Yani size kıyasla... Burada gerçekten sığınabileceğimiz bir liman bulduk, ama bizi çok içten karşıladıklarını söyleyemeyeceğim. Bir süre sonra, yakın gelecekte yuvamıza dönemeyeceğimiz belli oldu zaten. Bu yüzden biraz toprak satın aldım... Yarın sana etrafı gezdirip her şeyi gösteririm. Burada, İngiltere'de sessizce yaşayıp gidiyoruz. Kral Edward altı yıl kadar önce tahta çıktı. Veliaht Prens olduğu zaman yayılan dedikodular doğruymuş. Bizim inançlarımıza meyli *varmış*, ama Arayışını kendine saklamış, bunu yalnızca birkaç güvenilir arkadaşı biliyormuş. Benim de onlardan biri olmamı istedi. Ama saray hayatı bana göre değildi, bu da hoşuna gitmedi. Bunun pek bir önemi yok, ne de olsa genellikle Fransa'da savaşmaya ve İskoçları katletmeye gidiyor. Ama adam aptal değil. Kilise'nin gücünü kırmaya yemin ettiğine bizzat, kulaklarımla şahit oldum. İngiltere'deki her hanenin Papalığa ödemek zorunda olduğu Peter's Pence vergisini kaldırmak istiyor. Ve Helena, beş yıl önce Edward, Richard de Ledrede'in malına mülküne el koydu!

Piskopos bir daha İngiltere'ye ayak basma aptallığını gösterirse, Kraliyet onu sürgüne gönderecek!"

Helena çorba kâsesini başına dikip masaya koydu, yorgunluktan feri kaçmış gözlerini misafirinin söylediklerinin çoğunu anlamadığını fark eden Alyce'e çevirdi.

"Yarın sabaha da konuşacak bir şeyler kalsın Helena, sen dinlen de. Hadi gel şimdi gidip ..."

Helena kafasındaki düşünceleri farkında olmadan seslendirince, sözleri yarıda kaldı.

"Kapıyı açtığınızda ilk dikkatimi çeken şey buydu. Saçınız. O vahşi Kelt kızılı saçınız. Saçlarınız kırlaşacak kadar yaşlanmış olabilirsiniz, Leydi Alyce. Ama Petronilla'nınkinden bile daha beyaz olmuşlar. Saçlarınız neden aklaştı böyle?"

XVIII

Gölgelerin Armağanı

Alyce usul usul konuşuyordu; söyleyeceklerini anlatacak kelimeleri arıyor, onları tek tek bulup şimdiye kadar hiç yüksek sesle dile getirmediği ve şimdi de dile getirmekten korktuğu şeyi söylemeye çalışıyordu.

"O gece... Yuvamızdan ayrıldığımız o gece, Samhain arifesinde, Wexford yakınlarında bir tepeyi kaplayan ormanda konakladık. Tekneye binebilmek için şafağın sökmesini bekliyorduk. Orada... Bir şey oldu. Fırtınada. Ne olduğunu anlatmak zor. Ben, ben düştüm. Garip bir yere... Oraya doğru... Sanki çekildim, girdaba kapıldım. Tüyler ürperten bir yer, ne ileri ne geri gidebileceğin bir yer. Çıkış yok... Derken O'nu karşımda gördüm... Morrigan'ı. Gerçek yüzünü gördüm. Ölüm Getiren'i gördüm, Çaresizliğin Anası'nı. Her Umudun Mezarı'nı... Sonunda O'nun gerçeklerini gördüm. Anlatılamaz şeylerdi. Bizim acıklı kaderimizden etkilenmişe benzemiyordu, ehemmiyetsiz gerçeklerimize kayıtsızdı. Korkunçtu.

"Onun gerçeği... Asıl gerçek... Yanma Zamanı'nın ne bir efsane, ne de bir dedikodudan ibaret olduğuydu; bizden uzak bir yerdeki birtakım insanların başına gelen korkunç bir şey değildi. Gerçek olan, Engizisyon'un *bizim* topraklarımıza gelmiş olmasıydı. *O* anda, *bizim* başımıza gelmişti. Gerçek olan; küçük adamızda tehlikelerden uzak yaşadığımızı, bizi savunmak için ne gerekiyorsa yapabileceğimi, Tanrıça'nın koruması altında güvende olduğumuzu düşünmekle ne büyük aptallık ettiğimdi... Bir şey daha var. Gerçeklerin en zalimi. Orada, o anda, hiçbir şeyi bilmediğimin ve kimseyi anlamadığımın farkına vardım. İnsan sarrafı olduğumu düşünen ben; cahilin teki, kafasızın biriydim. İçim buz kesmişti, *buz*. Hiç hissetmediğim kadar soğuktu...

"Sonra birden... Evrenin derisinin kalktığını gördüm. Derinin altında kanlı canlı, kıpır kıpır kıvranan, sanki toprak yarılınca içinde fokur fokur kaynayıp sıçrayan *yalanları* gördüm. Pırıl pırıl yeşilimsi beyaz renkte kor gibi parlıyorlardı. Engin bir kurtçuk yuvasıydı. Kocaman, besili, alçakça yalanlar; küçücük, kanatlı, incelikli yalanlar. Var olmayla hatta sağlık, dostluk, güvenle ilgili yalanlar. Sinsi, yan gözle bakan, ikiyüzlü, pis pis sırıtan, kıs kıs gülen yalanlar. Ve ihanet, her yerde ama *her yerde*...

"Yani aslında hayatın ta kendisini gördüm. Tüm çıplaklığıyla; ekşi, kaba, yanılsama ile süslenmemiş. Ne dürüstlükten, ne de tatlılıktan bir ışıltı bile yoktu. Anlamsızlığa bir amaç yüklemenin bir yolu, işareti bile yoktu. Yalnızca başkalarına, onların aptallığına, bayağılığına, faal böcekler gibi kendini beğenmiş bir şekilde oradan oraya koşturup durmalarına karşı duyduğum nefret. Yalnızca kendimden; kibirliliğimden, arzularımdan, cehaletimden, kindarlığımdan iğrenmem.

"O gece öldüm ben. Banshee gibi, ölülerin konakçısı oldum. Buyur ettim, ölümü kalbime buyur ettim. Bu beni acıya, neşeye, meraka, sevgiye... Her şeye karşı bir zırhla kuşattı. Beni avuttu... Buz gibi soğuk, kaskatı bir güç verdi bana. Nihai bir rahatlama vadettiği için, bıkkınlığın verdiği mide bulantısını bastırabiliyordum. Ölüme *inanabilirdim;* ne de olsa ölüm, varlığını kanıtlamıştı. O gece üstüne hayatımı kurma aptallığını gösterdiğim her şeye karşı inancımı kaybettim. Anlayabildiğim tek düzen, düzensizlikti. Güvenebildiğim tek yemin ölümdü."

Dudakları acı bir gülümseme ile büzüldü.

"Ama çocuklar... Çocuklar hâlâ oradaydılar, hâlâ bana ihtiyaçları vardı, hâlâ güvenli bir yere ulaştırılmaları gerekiyordu. Bu yüzden onlardan *nefret ettim*. Evet. Omuzlarıma yükledikleri yükten, onlara bakacağıma dair verdiğim sözden nefret ettim. Ortak inançlarımız uğruna tevazu gösterdiğim zaman benden bir söz alan siz serflerden de nefret ettim. Yani bir tarafta siz, bir tarafta Piskopos'un arasında kalıp kapana kısılmıştım. Bu yüzden hem sizlerden, hem ondan nefret ettim. İşte o zaman *nefret etmenin* insana verdiği enerjiyi tanıdım; çok güçlü bir enerjiydi bu. Şafak sökerken, çığlık çığlığa yedi çocuğu; sırılsıklam ve nefesi hırıl hırıl çıkan tek bir atın çektiği, çamura bulanmış, su içinde yüzen bir arabaya yerleştirip limana indirmek, sonra da teknenin güvertesine çıkarmak için beni kamçılayan şey nefretti. Gün ağarırken demir aldık. Fırtına dinip güneş sislerin ardından parlamaya başladığında açık denize çıkmıştık. İşte o güneş ışığının altında, içim hâlâ nefretle körüklenirken ilk kez gördüm onu... Çocukların karınlarını doyurup, onları kamaralarına yerleştirip, ninniler söyleyerek sıcak ve kuru bir ya-

takta uyuttuktan sonra… İşte ondan sonra güverteye çıkıp sislerin arasından İrlanda'nın gittikçe uzaklaşan hülasasını görebilir miyim diye bakındım ve gördüm. Zar zor seçebildim ama gördüm.

"Ben bakarken gözümün önünde gittikçe ufaldı ve yok oldu. Ömrüm boyunca yetinmek zorunda kalacağım, son bir bakış. Eire... Erin... Yuvam... Bildiğim topraklar, tepeler ve çayırlar; baharda coşan nehrin sesi. O bildiğim taşlar, sessiz kalan dokuma tezgâhımın tozla kaplanacağı tanıdık odalarda yankılanan ayak sesleri, kuledeki odamdan gördüğüm yıldızlar... İnsanlar... Oğlum… Çocuk, adam, vârisim... Beni yetiştiren isyankâr rahibeler, ebeveynimin mezarları... Yaz akşamlarının o solgun altın renkli ışığı, bazı hayvanların yüzlerindeki ifadeler, kışları akşam yemeğine doğru şaraba yatırılmış soğanların o yoğun, kahverengi kokusu... Eskiden olduğum o çocuk, genç kız ve kadın; bildiğim tek benliğim…

"Gün ışığının altında durup hepsinin yitişini izledim. Rüzgâr sertleşti ve yelkenleri doldurup saçlarımı dağıtmaya başladı. Birkaç teli yüzümden çekmeye çalıştım. İşte o zaman, bir gece yarısı fırtınasında saçlarımın bembeyaz olduğunu fark ettim."

Helena ona çoktan unutulup gitmiş bir gururun pırıltısıyla baktı.

"Gördün mü, haklı çıktık," dedi Helena, "Çocuklarımızı kurtardın. Çocuklarımız da seni kurtardı."

"Çocukları kurtardım, doğru. Ama ben kurtulmadım. Bu karanlık şeyleri bir daha asla dile getirmedim. Şu on yılı, çocukların hatırına, kendimin kötü bir taklidi gibi yaşadım. Ah evet, gündüzleri *mış* gibi yapabiliyordum. Yalan söyleme

sanatını öğrendim. Kadim inançlarımızın bunca şeye değdiğine inanıyormuş gibi yapabilirim, inançlarımızın bir başka efsaneden öte olduğuna inanıyormuş gibi yapabilirim. Ben, kendim, Kadim Geleneklerin hâlâ bir gücü ve anlamı olduğuna inanıyormuş gibi yaparken Will'i tövbe ettiği için nasıl suçlayabilirim? Ah, çocukların hatırına yeterince ikna edici bir şekilde sabbat da kutlayabilirim; ne de olsa çocuklar umut yanılsamasına ihtiyaç duyarlar. Ancak Yüce Rahibe'nin sesini kaybettim. Büyülerimin hepsi ezberlenmiş biteviye sözler gibi geliyor kulağıma, tıpkı bir zamanlar dualarını en ufak bir inanç, hatta dikkat kırıntısı dahi sarf etmeden mırıldanan Katolik cemaati gibi. Neşeli olmayı hatırlıyormuş gibi *davranabilirim*... Ama geceleri, yapayalnız kaldığımda, kim olduğumu ve kim olmadığımı düşünüyorum. Sonra umutsuzluk beni çepeçevre kuşatıp soluduğum havayı içine çekiyor. İşte o zaman nefes alamıyorum... İşte o zaman aslında diriler arasında yaşayan ölü bir kadın; madrabazın, şarlatanın teki olduğumu anlıyorum. Aslında ölü bile değilim, yalnızca ömür boyu süren bir dönüşümün içinde hayatımı tüketiyorum. Gün gelip de sonunda azat edilene değin. Hayatta kalmaktan kurtarıldığımda..."

"Peki neden?" diye sordu Helena, "Çocuklarımızı neden terk etmedin? Ya da neden onları bir eve yerleştirip bakılmaları için para ödemeyi düşünmedin? Bunu bizim için yapmak zorunda olduğunu hissetmeseydin de yapar mıydın? Biz değer verdiğin insanlar olmasaydık da..."

"Bana bir söz verdirdiniz."

"İnsanlar sözlerinden hep dönerler."

"Bir Kyteler dönmez. Elim kolum bağlıydı."

"Yani bizim çocuklarımıza yalnızca bir soylu kadın yemini ettin diye mi göz kulak oldun?" Helena kısık gözlerinin arasından Alyce'e baktı ve "Buna inanmam," dedi. Sonra hüzünle başını iki yana salladı. "Ama anlattığınız gibi karanlık bir yeri hiç bilmedim, Leydim. Size ne söyleyebileceğimi, nasıl yardım edebileceğimi bilmiyorum."

"Derdimin çaresi yok, Helena," dedi Alyce. "Karşıma bir çare çıksa da, fark edecek hâlim yok zaten." O yakıcı gülümseme yerleşti dudaklarına. "Ama benim durumum mühim değil. Sen sorduğun ve dürüst bir cevabı hak ettiğin için anlattım. Hepinizin çektiği işkenceler yanında benim dertlerimden söz etmeye bile değmez..."

Araya giren uzun sessizlikte, Alyce aslında sormak için kıvrandığı hâlde sormaya çekindiği, bir türlü soramadığı soruyla boğuştuğunu fark etti. Doğrudan sormaya cesaret edemediği için kendi duymak istediği cümleleri hızla sıralamaya başladı.

"O... Petronilla de Meath, güvendedir herhâlde. Ona zarar vermemişlerdir. Hani yani, Kilise'ye dönüp tövbe ettiğine göre... Onun başına ne geldiğini anlatmadın... Bu koşullar altında... Yani diğer herkesin başına gelenlerden sonra... Bunu anlayabiliyorum. Ama yine de, bilmek isterim..."

Alyce durup Helena'nın yüzündeki ifadenin, zihin karışıklığından dehşete dönüşmesini izledi.

"Bildiğinizi sandığım için bahsetmedim."

"Ne? Neden böyle bir şey düşünesin ki? Neyi biliyor olmalıyım? *Neyi?*"

"Sizi bıraktığı akşam, ne yapmayı planladığını size söylemiştir diye düşünmüştüm. Onu durdurmaya çalıştığınızı ama başaramadığınızı düşünmüştüm. Onun..."

Alyce Kyteler'ın birbirlerini bulan elleri kucağında kavuşup düğümlendiler.

"Bana söyledi. Bana ne kadar korktuğunu anlattı. Ben de, yani, her zamanki gibi korktuğunu sandım ve şimdi hepimiz haklı olarak korkuyoruz, bu yüzden... Biz tartışmıştık. Ona üstünlük tasladım, onu azarladım. Ona vurdum... Ama sonra barıştık. Ya da ben öyle sanmıştım. İlk nöbeti o tuttu. Sonra ben uyurken sırra kadem bastı. Bana bir mektup bırakmış. Kilise'ye dönmek istediğini yazmış. Yine de benden Sara'yı Kadim Geleneklere uygun bir biçimde büyütmemi istemiş. Beynimden vurulmuşa dönmüştüm, canım yanıyordu, aklım başımdan gitmişti. Her şeyi göze alıp arkasından gidecektim. Ama bebekleri nasıl olur da bir başlarına bırakırdım? Hem de fırtınanın ortasında?

"Sonra Petronilla'nın atlarımızdan birini aldığını fark ettim, hem başka şeyleri de çalm... *almış*; niye aldığını hiç anlamadığım *başka* şeyler. Benden neden bir şeyler çalsın ki? Ne istese verirdim ona. Benim kızım gibiydi... Ama alıp gittiği atlarla eşyalardan başka bir şeydi. Hani efsanede insanın ruhunun çalınmaması için Samhain arifesinde deliksiz bir uyku çekmesi gerektiği söylenir ya, işte öyle bir şeydi. Onun böyle çekip giderken yanında götürdüğü... İçimde bir şeyler darmadağın oldu. Uyuyordum ve uyandığımda, beni ben yapan özüm gitmişti.

"Sara'ya hikâyenin tamamını asla anlatmadım elbet. Tek bildiği; annesinin Kilise'ye dönmeyi, ama her şeyden çok sevdiği kızının da başka bir şekilde yetiştirilmesini istediğiydi. Sorularına bir türlü yanıt veremedim. Ona sadece yetişkinlerin bazen kendi seçtikleri yoldan yürüyebileceklerini, ancak yine de çocukları için başka şeyler isteyebilecekleri-

ni anlattım. Akla pek yatkın gelmese de, Petronilla'nın bana bıraktığı mektupta da bunlar yazıyordu zaten. Dediğini de *yaptı.* Öyle değil mi? Helena? *Helena. Öyle değil mi?"*

Helena kelimelere dökemeyeceği bir kederle gözlerini dikip uzaklara daldı. Ancak bunları anlatması gerektiğini de biliyordu.

"Piskopos'un silahlı adamları, sizin ve çocukların uyumakta olduğunuz ormana çıkan yolda gittikçe yaklaşarak ilerliyorlarmış. Bir saat içinde hepinizi yakalamış olacaklarmış. Petronilla de Meath onların yolunu kesmiş. Alyce Kyteler olduğunu söylemiş. Bir Vika Yüce Rahibesi'nin gümüş rengi Ay Miğferi'ni ve pelerinini taktığı için ona inanmışlar. Zafer sarhoşluğuyla, bol keseden bir ödül bekleyerek önden Kilkenny'ye bir haberci gönderip Alyce Kyteler'i yakaladıklarını bildirmişler. Dediklerine göre, Piskopos hemen kutsal emanetlerin saklandığı odaya gidip Şükran Günü ayini hazırlıklarını yapmaya başlamış. Sonra, yakalananın aslında kim olduğunu görünce çileden çıkmış. Sizin arkanızdan daha çok adam göndermiş. Ama artık çok geçmiş. Tekne çoktan yelken açmışmış.

"Onunki gibi bir öfkeyi daha önce hiç görmemiştim. Petronilla de Meath'in üstüne saldığı öfke... Sorgulama, mahkeme, ceza... İntikamı üç günden az sürdü. Ama o üç gün, sanki sonsuza dek sürdü. Petronilla, kendisine işkence etmemesi için ona yalvardı. Acıdan çok korktuğunu, neyi itiraf etmesini isterse onu itiraf edeceğini söyledi. Piskopos da ona itiraf ettirdi. Kutsal Erin adına, onu neleri itiraf etmeye zorladı! Cadılık! Bebek katli! Şeytanla anlaşmalar yapmak! Boynuzlu iblisle ilişkiye girmek, vaftiz edilmemiş bebeklerin beyinleriyle iksirler hazırlamak... Onun bu hastalıklı, kaçık

aklının uydurabileceği her türlü saçmalık. Petronilla da itiraf edip durmuş. Sonra ondan şeytanın erkek ve kız kardeşlerinin adını vermesini istemiş. Piskopos aklını yitirmiş gibi davrandığı için sizin onun pençesinden kurtulduğunuzu anlamış. Bu yüzden Bayan Alyce Kyteler adını vermiş. Sizinle şeytan arasında buluşmalar ayarladığını, aracılık ettiğini itiraf etmiş. Sizin dünyadaki en güçlü büyücü olduğunuzu söylemiş. Piskopos ona sizin ne yaptığınızı söylemesini istediyse onları yaptığınızı söylemiş. Sonra Piskopos *daha fazla* isim vermesini istemiş. Ama *sizden başka* kimsenin adını vermemiş. İşte bu yüzden hâlâ hayattayım. Yoksa, hapse mahkûm olan diğerlerimiz de yakılacaktık.

"Ama başkalarının isimlerini vermediği için, de Ledrede onu pazar yerinde halkın önünde kamçılattı. Biz mahkumlar dahil bütün kent ahalisini toplayıp izlemeye zorladılar. Demir kafesler içinde hapishaneden getirildik. Onun o fidan gibi kırılgan bedeni ... Ama ah, ne dirayetliydi! Onun, benim bilip tanıdığım çocuksu kadın olduğuna inanamıyordum. Kamçılandıktan sonra, bağışlanmak ve Kilise'nin himayesine girmesi için başkalarının adını vermesi istendiğinde *güldü*. Piskopos'un yüzüne karşı hem de. Pazar yerinde. Kalabalık izlerken. 'Canın cehenneme,' dercesine seslendi: *'Fie, fie, fie, amen!'* Öyle soğuktu ki ağzından çıkan nefes, duman gibi havada asılı kalıyordu, hatırlıyorum. Sanki ateş soluyormuş gibiydi.

"Ertesi sabah onu tekrar kamçılattı. O gün tam beş kez kamçılattı; iki saatte bir. İşkencecilerin dinlenmesi için nöbetleşe çalışıyorlardı, çünkü kamçılayan adamlar bile devam edemeyecek kadar yorgun düşmüşlerdi. Dinlendikleri sırada da, onu dondurucu yağmurun altında, derisi soyulmuş hâlde

kamçılama kazığına bağlı bırakıyorlardı. Kalabalığın arasından öfkeli haykırışlar geliyordu ama silahlı adamlardan korktukları için kimse yerinden kımıldamadı. Biz mahkûmlar zincire vurulmuştuk. Piskopos; kürklerine sarınmış, bir yanda oturuyor, boynunda asılı altın hacın yakutlarıyla oynuyordu. Durmadan sıcak şarap içiyor ve yeni bir testi şarap getirmeleri için adamlarına sesleniyordu. Gözleri her an üstümüzdeydi; sanki o boş gözlerine, içine düştüğümüz hâlin görüntüsüyle ziyafet çekiyordu. Yalnızca bir kez kalabalığa seslendi. Garip bir konuşmaydı, sanki bizden af diler gibiydi. Onun aslında iyi bir adam olduğunu anlamamız gerektiğini, yalnızca görevini yaptığını, olanların onu da çok üzdüğünü ancak adalet adına bu ilahi cezayı vermesi gerektiğini, Tanrı'nın gazabının bir aracısı olarak davranmak zorunda olduğunu söyledi. Tanrı'nın adi bir tüccar olmadığını, zaten kendine ait olan ruhlar için pazarlık etmeyeceğini söyledi. İlahi ışığın ne kadar parlak olduğunu göstermek için insanların karanlığına ihtiyacı olduğunu, bu yüzden ne kötülük yaparsa yapsın bunun aslında hem Petronilla'nın hem de bizim kurtuluşumuz için olduğunu söyledi. Sonra da gözlerini saklamak için kukuletasını başından aşağı çekti.

"Bütün gün. Gün boyunca tam beş kez kamçılandı Petronilla. Üçüncü kamçılamadan sonra artık haykırmıyordu bile. Dördüncüden sonra kamçılayan adam iğrenerek elinden kamçıyı attı gitti. Ama Piskopos küçük toprak ağalarından birine kamçıyı alıp devam etmesini emretti. Sonunda bittiğinde Richard de Ledrede hükmünü verdi: Petronilla de Meath bir sonraki gün kazığa bağlanarak diri diri yakılacaktı.

"Bizi zincirlerimizden sürükleye sürükleye tekrar zindanlara götürdüler. Onu benim yakınımdaki bir hücreye ka-

pattıklarını biliyordum, bu yüzden usul usul ona seslendim. Yanıt yoktu. Sonra hücremin kilidinde bir anahtarın döndüğünü duydum, kim çıkageldi dersin? Peder Brendan Canice. Onun kim olduğunu hatırlıyor musun? Olanları duyar duymaz Kells'teki Ceanannus Mór'dan ayrılıp dörtnala Dublin'e gittiğini, orada Başpiskopos'la görüşüp hiç durmadan atını Kilkenny'ye sürdüğünü anlattı. Başpiskopos, Petronilla'yı ziyaret etmesi; Petronilla'nın başkalarının adını *vermese de* sözlerini geri alması ve Kilise'nin himayesi altına girerek tövbe edip kazıkta yakılmaktan kurtulmasını sağlaması için Peder Brendan'a özel bir izin çıkarttırmış. Onun kaldığı hücredeyken Petronilla'ya seslendiğimi duymuş. Her zaman iyi bir adamdı. Petronilla'nın hücresine girebilmem için gardiyanlardan birine rüşvet verdi."

Helena bir an duraksadı, elini sanki asla unutmayacağı bir görüntü beynine kazınmış da onu oradan silmeye çalışıyormuş gibi alnında ve gözlerinin üzerinde gezdirdi.

"Onun nasıl, ne hâlde olduğunu anlatmam mümkün değil… Onunla konuşmaya çalıştım. Sonra ona şarkı mırıldanmaya çalıştım, acı için yapılan meditasyonları öğretmeye çalıştım. Öyle genç bir Arayan'dı ki… Daha çömezdi. Temel ayinlerden başka bir şey öğrenmeye vakti olmamıştı… Söylediklerimi duyduğundan emin bile olamıyordum. Ama o pislik içindeki hasırın üstünde yanına uzandım. Başını kollarımın arasına aldım. Saçları bir zaman sizinkilerin olduğu gibi kıpkızıldı, kan içindeydi, taşlaşmıştı. Ne diyeceğimi bilmiyordum, bu yüzden ona durmaksızın büyüleri anlattım; Kadim Gelenekler içinde yıllar sürecek bir eğitimi saatlere sığdırmaya çalıştım; kafasını, ruhunun bedeninden çıkmasını sağlayacak öğretilerle doldurmaya çalıştım. İşe yarayacak-

larını sanmıyordum. Her zaman işe yaramazlardı; benim doğumumda yaramamışlardı, hatırlıyor musunuz? Ama başka ne yapabileceğimi de bilmiyordum.

"Brendan da onunla konuşup duruyordu. Sözlerini geri almasını, ölürse yazık olacağını, bunun hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini ve kimseyi kurtarmayacağını, sadece bencilce bir israf olacağını söylüyordu. Kazıkta yakılmak yerine hapsedilmesi için Piskopos'la konuşmasına izin versin diye Petronilla'nın ayaklarına kapandı. Peder Brendan, kendisinin hatırı için, gerçek Hıristiyanlığın ve insanlığın hatırına yaşamayı seçmesi için ona uzun uzun yalvardı. Ona rahmetin tüm insanlığa ait olduğunu; yalnızca birimize, yalnızca ona, bir garip günahkâra ait olmadığını söyledi. Çok tuhaftı. Ama Petronilla bütün gece yalnızca üç kez gözlerini açıp konuştu. İlki Peder Brendan bunları söyledikten sonraydı. O çatlak dudakları arasından kekeleyerek bir şeyler söylemeye çalışıyordu. İyice yaklaştık ona. Suyun altında boğulan birini duymaya çalışıyorduk sanki. 'Bir garip günahkâr...' dedi, güçlükle nefes alıyordu, '... *tüm* insanlığa bedeldir.'

"Sonra Brendan ağladı ve Piskopos'a lanetler yağdırdı. Her ne kadar bunu gönülden yapmak istemese de, Piskopos'a sözlerini geri aldığını söylemesine izin vermesi için ona tekrar tekrar yalvardı. 'Bırak yalan söyleyeyim,' diye yakardı, 'Günahı senin yerine ben yükleneyim. Sözlerini geri almışsın *farz et,* bundan ne çıkar, bunlar yalnızca kelimeler. İsa aşkına, sana yalvarıyorum, bırak şu yalanı taşıyayım, bırak seni kurtarayım!' Petronilla başını kaldırıp Peder Canice'e öyle şefkatle, öyle sevgi dolu bir bakış attı ki! Ama gülümsemeye çalıştığında, ağzı kanla köpürdü. Sonra ikinci kez konuştu. 'Cesaretimi koydum ortaya,' diye hafifçe azarladı

Brendan'ı, 'Onu neden benden almaya çalışıyorsun?' Ondan sonra Brendan yalvarmayı bıraktı. Zavallı adam, hıçkırıklara boğulmuş, 'Benim Kilisem bu değil, benim İsa'm böyle yapmaz, böyle olmaz, ah Tanrım böyle olmaz...' gibi şeyler mırıldanıyordu.

"Ardından ona ne yapması gerektiğini söyledim. 'Sean Fergus,' dedim, 'Ona gerçekten yardım etmek istiyorsan, yapman gereken şu...' Bir an önce Kyteler'a, Sysok ve benim kulübemizdeki kilere gitmesini söyledim. Ona orada ne araması gerektiğini ve bulunca nasıl karıştıracağını anlattım. Arkasını dönüp fırlayıp gitmeden önce bana öyle dehşetle baktı ki; bunu başaramayacak dedim kendi kendime. Geri gelmeyeceğini düşünüyordum. Ne de olsa o, kendini Kilise'ye adamış bir Hıristiyan rahibiydi.

"Öfkelenmeye bile vaktim yoktu. Yeniden, Petronilla'ya acıyı nasıl yok farz etmesi gerektiğini öğretmeye, onu buna odaklamaya çalıştım. Saatler gece boyunca akıp giderken ona aslında burada olmadığını, zindanda olmadığını, bu hücrenin gerçek olmadığını, aslında Beltane sabbatı öncesinde Mayday'de çiçeğe durmuş bir yeşil elma bahçesinde uzanıyor olduğunu söyledim durdum. Dallardaki tomurcukların ılık bahar esintisiyle nasıl titrediklerini, havanın insanı sarhoş eden meyve şarabı kokusuyla yüklü olduğunu ve nektar içmiş arıların uyku veren uğultusunun duyulduğunu; krem renkli taç yapraklarının kar taneleri gibi zümrüt yeşili çayırlara, sanki sonsuzluğa uzanan masmavi bir gökyüzünün altında ağır ağır düştüğünü anlattım... İşte o zaman üçüncü kez gözlerini açtı. 'Elmalar,' dedi, 'elmaları severim.' Sanki bir çocuk ya da aklını yitirmiş bir kadın gibi... Ama öyle sakin söylüyordu ki belki de ona erişmiş olabileceğimi düşündüm.

"Sonra Şifacı Brigid'den gelen bir işaret gibi, yine kapıdaki kilidin içinde anahtarın döndüğünü duydum ve Sean Fergus içeri girdi. Adam bitmiş tükenmiş görünüyordu. Ama istediğimi getirmişti, bir yağ hazırlamıştı. Hem de doğru düzgün, ölçüleri tam kararında karıştırılmıştı. Avucumun içine bıraktı. Sonra haç çıkardı."

Alyce kendinden geçmiş gibi öne doğru eğilmişti.

"Kurtboğan," diye fısıldadı.

"Evet. Ve beşparmakotu. Bir de yüksükotu. Balmumu ve badem yağıyla karıştırılmıştı. Ama çok az bir miktardı. Yine de, Biddy Róisín olsa oğluyla gurur duyardı. Bunu ona da söyledim, evet dedim. Zavallı Sean Fergus. Sanki uyurgezer gibi, hayalete dönmüştü. 'Ben şimdi ne yapacağım?' diye geveledi. Ona verecek bir cevap bulamadım. 'Ne yapmam gerektiğini bilemiyorum,' diyordu. 'Kilisem İsa'yı bir kez daha öldürüyor,' diyordu. 'Bütün bunları gördükten sonra artık neye inanabilirim…' diye söyleniyordu. Ama artık söylediklerine cevap arar gibi değildi. 'Hayatımın geri kalanını nasıl yaşarım?' dedi. Ona ne yanıt vereceğimi bilemedim. Yağı Petronilla'nın vücuduna sürmeye başlayınca, başımı kaldırıp ona baktım… Petronilla'nın iffeti için dışarı çıkmalıydı. Sonra geriye birkaç adım atıp hücreden çıktı; usul usul ağlıyor, hâlâ kendine cevap beklemeyen o soruları soruyordu. Hâlâ gözlerini bizden alamıyordu… Ona ne olduğunu bilmiyorum, bir daha hiç görmedim.

"Sonra Petronilla'yı kollarımda tutup oturdum, ölmesini bekledim. Yağ, onu kendinden geçirmeye yetmedi ama en azından acısını dindirmiştir. Zaten sabahı göremeyeceğine emindim.. Çok uzun bir geceydi…

"Sonra sabah oldu. Bizi zincirlerimizden sürüye sürüye, idamı seyretmeye götürdüler. Piskopos, kürklerinin içinde tahtına kurulmuştu; yine kukuletasıyla gözlerini kapatıyordu. Sanırım terliyordu, çünkü yüzünün alt tarafı sırılsıklamdı. Öyle sarhoştu ki yerine oturması için yardım ettiler.

"Petronilla'yı da dışarı taşıdılar. Kazığa bağladıklarında, pelteye dönmüş vücudunu dik durması için iplerle öyle bir sıktılar ki, içimden 'belki gerçekten ölmüştür' diye umut ettim. Kendinde değil gibiydi, bunun için şükran duydum.

"Ama sonra alevler etrafını sarıp paramparça olmuş eteğine ulaştığında tekrar gözlerini açtı. İleriye bakıyordu. Bu görüntüyü unutmam imkânsız. O küçücük yüzü... Yara bere içinde ve mosmordu; öyle şişip irileşmişti ki... Bir zamanlar karla yüklü gökyüzünün renginde olan saçları kanla kavrulmuştu. Kızaran etinin kokusunu alabiliyordum. Nefes almamaya, onu *içime çekmemeye* çalıştım. Yüzümü çevirdim. Gardiyanlar başımı tutup çevirdiler ve pis elleriyle gözlerimi açmaya zorladılar, gözkapaklarımı yukarı kaldırdılar. Kar taneleri savrulmaya başlamıştı. Ayakları su toplayıp, gözümün önünde kömür gibi karardılar. Kusmaya başladım.

"Ama sonra... Sonra o yüzden arta kalan ne varsa... Gülümsemeye başladı. Şişmiş gözkapaklarını kırpıştırarak açtı ve yine gülümsedi. Haykırdı. *'Bakın!'* diye bağırdı, *'Taç yaprakları! Hepsi birden çiçeğe ve meyveye durmuş! Bakın!'"*

"Sonra har har yanan alevlerin çatırtısını bastıran yüksek bir sesle, şarkı söylemeye başladı:

Sevgiden başka yasa bilmez O,

Sevgiden başka hiçbir şeyle bilinmez,

Yaşayan ne varsa O'na aittir, O'ndan gelir, O'na giderler."

"Alevler onu yutmaya başlamıştı. Saçları da tutuştu. Gözlerimin önünde canlı bir meşaleye dönüşüyordu. Yine de son dizeyi yineledi. Ama bu sefer:

'O'ndan geldim, O'na gidiyorum,' dedi ve öldü. Öylece. Uykuya dalan bir çocuk gibi."

Helena oturduğu taburede sırtını kamburunun elverdiği kadar dikleştirdi, başını yukarı dikti.

"Petronilla de Meath'in sonu da böyle oldu."

Sessizliği bir tek minik çalıkuşunun masadaki kırıntıları toplarken çıkardığı *tık tık* sesleri bölüyordu. Ama Helena sanki yeniden can bulmuş gibiydi. Parlayan yüzü, yıllar yıllar önce yitip giden o yüzdeki dinginlikle ışıyordu. Dalıp gittiği hülyalar şimdiye kadar hiç duymadığı bir sesle tuz buz olana kadar öyle durdu kaldı. Tüyler ürperten bir sesti bu. Başta bir yankı gibi hafif, sonra gittikçe artarak daha da yakından hissedilen bir ses. İnsan sesine benzemiyordu. Ses, Alyce Kyteler'den geliyordu.

XIX

Kış Güneşi

Ses, sanki bir canlıydı da doğmaya çalışıyordu.

Boğuk ve acı bir ses, Alyce Kyteler'in karnında dolanıyordu; az evvel Alyce Kyteler'e aitken şimdi ise tabureden kendini attığı yerde kapaklanıp kalmış bir yaratığa ait olan karında… Yaratık, orada öylece, elleriyle dizlerinin üzerine çöküp kalmıştı. Sürünmeye çalışıyor, acıdan kıvranıyordu. Yerde iki büklüm olmuş; bir yandan elleri pençeymiş gibi yerleri tırmalıyor, bir yandan da yumruklarıyla taş zemini dövüyordu. Başı iki yana sallanıyor, Helena'ya bakmak için yavaşça döndüğünde yüzü buruşuyordu. Acıdan öyle kasılmıştı ki ne bir ah, ne de bir of diyebiliyordu; yalnızca "o" sesini çıkarır gibi yuvarladığı dudaklarının arasından sarkan dili görünüyordu.

Ses, yaratığın karnını tırnaklarıyla yırtıyordu. Göğsünden, boğazından, ağzından duyuluyordu.

"Iğğhh... Gıehh... Gığh..."

Ses, Alyce'in içini parçalayıp etini darmaduman ediyor; ses tellerini tırmalayarak pençeleriyle yırtıp geçtiği her yerde kanlı izler bırakıyordu.

Ses pıhtılaşıp topak topak olurken yaratık hırıldayıp öğürerek kusacak gibi oluyordu. Ses, yaratığın içinde ıslıklar çalıyor; yaratık inleyip tıslıyordu. Sonra ses, gözyaşlarının eşlik ettiği bir sızlanmaya dönüştü ve yaratık ağlamaya başladı. Göğsü bir inip bir kalkıyor, anlamsız sesler çıkarıyordu. İçindekini kusmaya çabalamaktan boynundaki damarlar şişmişti. Ses, dişlerini takırdatıp burun deliklerinden çıkıyor, gözlerinden sızıp ağzından salyalar akıtıyor; bu sırada o bir şeyler geveliyordu. Sesin rahminden, mesanesinden, bağırsaklarından fırlayıp fışkırdığını hissediyordu. Dilinden aşağı sızan salyası metal tadındaydı. Ses, kolları ve bacakları boyunca vızıldayıp onu da kendi ritmine uyduruyor, tüylerini diken diken ediyordu. Çığlık, yaratığın ruhunu ele geçirmişti. Yaratık, çığlığa dönüşmüştü.

Yaratık, elleriyle dizlerinin üzerine çöktü ve ulur gibi başını geriye doğru attı. Çenesi iki yana kocaman açılıp yay gibi gerildiğinde, feryadı uzun bir soluğun ardından yapış yapış bir ok gibi fırlayarak havaya saplandı. İlk kez kanatlarını çırpan, yeni doğmuş yırtıcı bir kuş gibi gökyüzüne yükseldiğinde keskin bir kahırla çıldırmışçasına ağlıyordu. Pike yaparak duvarlara saldırdı, tavana karşı uludu, yırtınarak yerlerde süründü. Yankısı, şöminede acı ve tiz bir figana dönüştü; geceye ölüm çanlarının eşlik ettiği bir ağıt yakmak için şöminenin bacası boyunca inledi. Kapana kısılmış feryat, yas tutan bir kuzgun suretine büründü; bronz gonglar gibi kocaman kanatlarını çığlık çığlığa çırpıp keskin gözleriyle etrafı

kolaçan etti. Yaratık, karanlığa doğru kayıyordu. Başını taş zemine çarpmıştı ama yine de çığlığın ağıt ve kanat çırpışlarını belli belirsiz duyabiliyordu. Ta ki çığlık havasızlıktan sersemleyerek alçalana; döne döne, ağır ağır üzerine inene; kaybının yasıyla boynunu eğip boğuk ve tiz, upuzun son bir feryat koparana dek. Yaratık elini uzattı ama onu zapt edecek bir dokunuştan yoksun, karanlığa kaydı. Usul usul sızlanan ses, titreyerek inip yaratığın sere serpe uzanmış bileğine kondu; koca kanatlarını kıvırıp o vahşi başını eğdi ve nihayet farkına vardı: O, sevgiydi.

***

Gözlerini açtığında Alyce'in gördüğü ilk şey, dış hatları ateşin ışığında parıldayan bir karaltıydı; bir yüzü andırıyordu. Bu, bir insan yüzüydü. Onun üzerine eğilmişti.

Artık seçebiliyordu; bu tanıdık bir yüzdü: Helena, Helena Galrussyn. Helena Galrussyn onun üzerine eğilmişti, gri gözlerinde parıldayan yaşlar hiç durmadan dökülüyordu. Helena onun elini tutuyor, başını okşayıp bir şeyler mırıldanıyordu.

Başının üzerindeki ahşap kirişli tavanı ve Helena'nın yüzünü, şöminenin titrek ateşinin ışığında tekrar seçmeye başladı. Sonra üzerine yansıyan gölgelerin dans ettiği duvarları, ardından da taş zemini algıladı.

Yavaş yavaş odayı daha net görmeye başladı.

Helena, Alyce'i kâh iterek kâh sürükleyerek şöminenin ılıklığına yaklaştırdı ve yanında yere çöktü. Uyutmaya çalıştığı bir çocukmuş gibi onu kucağına alıp göğsüne yasladı.

İkisi birden sessizce, gözlerini alevlere dikip oturdular.

Uzun bir süre sonra, Alyce dudaklarını ıslatıp yutkundu ve konuşmaya çalıştı. Attığı çığlık nedeniyle sesi kısılıp çatallaşmıştı.

"Bunca yıl," derken sesi çatlıyordu. "Bunca yıldır ona ihanet ettim. Bana ihanet ettiğini düşünerek ona ihanet ettim. Bunca yıl..."

"Ona ihanet etmedin. Sen kimseye ihanet etmedin. *Bilemezdin ki."*

"Bilmeliydim."

"Petronilla *bilmeni* istemedi."

"Durup düşünmeliydim. Benim için kendini feda etti, Helena. Bana çektirilecek işkenceleri çekti. Benim yerime o öldü."

Helena oturuşunu değiştirdi. Kollarında tuttuğu Alyce'i dikleştirip, yarı oturur vaziyette taburenin kenarına yasladı. Sonra kendini geriye verip yüzündeki hayal kırıklığı emaresiyle Alyce'e baktı.

"Hepimiz kendi acılarımızı çekeriz Leydim," dedi usulca, "Hepimiz kendi ölümümüzü yaşarız. O, kendini sizin için feda etmedi."

Aklı başından gitmiş olan Alyce, dudağının kanadığını fark etti ve kanı yaladı.

"Bunu sizin için yapmadı," diye yineledi Helena usulca.

Alyce Helena'ya döndü, ateşten yüzünü al basmıştı.

"Sara. *Elbette.* Nasıl olur da... Hepsi Sara içindi. Mektuptaki yalanlar, Ay Tacı, Lunula, pelerinim ve at; hepsi Sara içindi. Başkalarının adını vermeyi reddetmesi, meydan okuması, ölmeyi istemesi; hepsi Sara içindi. Sara'ya daha iyi bir hayatı miras bırakmak için."

"Hayır," deyip suratını astı Helena. "Son üçü Sara için değildi."

"Ne?"

"Son üçü değil. Söylediklerinizin son üçü hariç."

"Hangileri? Anlamıyorum..."

"Sara'nın sizin yanınızda güvende olduğunu anladığında onun için yapabileceği başka bir şey kalmamıştı. Sonsuza dek. Kendini Sara'yı terk etmeye zorladı, tıpkı *sizi* kendisini *terk etmeye* mecbur bıraktığı gibi. Başkalarının ismini vermemesi ise *bizim* içindi. Benim için, Eva için, Robert için, oğlunuz Will için ve yakalanabileceğini düşündüğü daha kim varsa onlar için. Bize hayatlarımızı bağışladı. Evet, bunu yaptı. Ama bizim yerimize ölmedi. Günü gelince hepimiz zaten öleceğiz."

"Anlamıyorum."

"Biliyorum," dedi Helena imalı bir bakışla, "anlamadığınızı biliyorum."

"Anlamam için bana yardım et Helena."

"Düşünüyorum da, Sean Fergus, her neredeyse Tanrı o adamı kutsasın, onun hayatını kurtarabilirdi; iyi bir yalanla ya da her neyse onunla... Ki iyi yalan diye bir şeyin var olduğuna da inanıyorum. Doğruyu söyleyenler seslerini duyuracak güçten yoksun olduklarında iyi bir yalan, söylenecek tek şey olabilir. Eğer Petronilla izin verseydi, Sean onun hayatını kurtarabilirdi ve bunu bilmek Sean'ın omuzlarına kendi çarmıhını yükledi. Petronilla benim gibi zindanda yaşayabilirdi, buna yaşamak denirse... Belki yıllar sonra serbest bile bırakılırdı. Belki de benimle gelirdi ve bu gece kapınızı ikimiz birden çalardık."

"Peki... Öyleyse neden? Hâlâ anlamı..."

"Piskopos bile bizim isimlerimizi söyletmek için altı kırbaçtan fazlasına cüret edemedi. Bence Petronilla, Sara'nın güvende olacağını ve geride kalan bizlerin de yakılmayacağımızı biliyordu. Size aslında yakılmaktan kurtulabileceğini *bildiğini* anlatmaya çalışıyorum. Ama *yine de* sözlerini geri almadı. Yine de himaye istemedi. Yine de onlara meydan okudu."

Alyce irkilmişti; Helena'nın yüzündeki ifadeyi görebilmek için öne eğildi.

"Yani aslında sizin için değildi, Leydimiz. Bizim için değil. Sara için bile değil."

"*Peki* öyleyse neden? Neden öldü! Ne uğruna?"

Helena hayret içinde Alyce'e baktı.

"Neden mi? Kendisi için."

Helena kendinden emin olmanın verdiği tatmin duygusuyla mağrur, arkasına yaslandı. İçini yumuşacık, ılık ılık, engin ama acımasız bir his kapladı. Sanki bir zafer kazanmıştı. Yüzü bu hisle ışıl ışıl parlıyordu. "Yalnızca kendisi için," diye yineledi.

Alyce Kyteler, elleri dizlerinde öylece kalakalmıştı... Sanki dua eder gibi yukarı bakan boş avuçlarına sahip çıkamayacağı bir armağan bırakılmıştı. Uzun süren bir sessizlik daha oldu. Sonra Helena usulca konuştu.

"Aslında, sanırım bütün bunlar sizin için daha zor. Biz bu hikâyeyi *yaşadık*... Günler, haftalar, aylar ve yıllar boyunca. Ama siz bütün hikâyeyi, bir gecenin en karanlık saatinde dinlediniz."

Kendi düşüncelerine dalıp gitmiş olan Alyce başını kaldırdı. Konuşmaya başladı ve her kelimeyle sesi daha da güçlendi. Daha da dik oturdu. Gözleri nemliydi, ama eskiden olduğu gibi bir nebze de olsa parlıyorlardı. "Petronilla de Meath," dedi, her heceyi okşayarak.

Dizlerinin üzerine çöktü. Sonra Helena'nın uzanan eline ihtiyacı olmadığını işaret edip güçlükle ayağa kalktı.

"Petronilla de Meath," dedi tekrar, "O, unutulmayacak; bu zavallı küçük… Hayır, bu muhteşem kadın, bu Ergen, bu Vikan... Bu *amchara..."* Tevazuyla boynunu eğip ekledi, "Bu Rahibe..."

Alyce, omuzlarını geriye atıp dimdik ayakta durdu. Bakışları sanki duvarları delip geçiyor, gecenin karanlığından ötesini görüyordu. Geçmişle, uzaklarda Eire'de kurganlarında yatan atalarıyla konuşuyordu. Gelecekle konuşuyordu. Kendi kendisiyle konuşuyordu.

"Petronilla de Meath'in korkuya karşı gösterdiği cesaret unutulmamalı. Tıpkı Eire gibi o da bizim için artık bir hayalden öte olmayabilir. Ama tıpkı orada, batıda durduğu hâlde artık gidemeyeceğimiz ama gün gelip öldüğümüzde, her gün batımında sürgünden dönen güneş gibi ona doğru sürükleneceğimiz; denizin bembeyaz köpükleri üzerinde yüzen, yemyeşil vadiler ve tepelerle kaplı Erin gibi o da daima bizlerin bir parçası olacaktır. Petronilla de Meath, tıpkı terk etmeye zorlandığımız toprağımız, evlerimiz, geleneklerimiz gibi efsanelerimizde; gün be gün hatıralarımızda ve geceleri rüyalarımızda yaşayacak. Imbolc'un mavi kış ışığında, kar ayaklarımızın altında gıcır gıcır ezildiğinde kutlanan Brigid sabbatında... Parlak ilkbahar ekinoksunda... Beltane'in çi-

çeğe duran goncalarında ve o tatlı sefih arzusunda... Yazın o muhteşem gündönümünde, Yılın En Uzun Günü'nde... Lugnasad'ın ilk hasat ateşlerinde... Sonbaharın ağaçları kızıl ve altın alevlerle kavurduğu Ekinoks'ta... Samhain'in karanlık vakur ayazında ve Başka Âlemlerde... Gecelerin en uzununda, Kara Güneş'te, Kış Gündönümü'nde, Yılın Dışında Kalan Gün'de..."

Helena da bu yoğun duyguları hissediyordu, Yüce Rahibe'nin göz kamaştıran varlığı karşısında ayağa kalkmaya çalıştı. Alyce ona elini uzattı. Helena, kavradığı o güçlü el tarafından tek bir hamlede ayağa kaldırıldı.

"Suretler yiter, Çember kalır. Petronilla de Meath artık özgür, artık korkmuyor. Sonsuza kadar yaşayacak," diye devam etti Alyce, avuçlarında Helena'nın ellerini sımsıkı tutarak, "Seneyi devindiren Sekiz İspitli Çark gibi, her nefes alıp verişimizde. Erin'in kutsal kaynakları, ırmakları, dereleri ve kuyuları gibi efsanelerimizden akacak. Ve Adı Olmayan O Dişi adına ant içerim ki; bu hikâyenin anlatıldığı her yerde sükûnet dağılacak, gizli acılar ortaya çıkacak ve kalplerimizi korkuyla donduran bu şiddet eriyip gidecek. Bu Sihir'i bize Petronilla de Meath bahşetti."

Közleşen korların ışığında, iki kadının da yüzleri ışıldıyordu. İfadelerinde masumiyetten eser yoktu, sadece bilinmezliklerin ortadan kalkmış olmasının verdiği histi bu. Kucaklaştılar.

Alyce artık Yüce Rahibe değildi, yalnızca kederli yüzünde eğreti gülümsemesi duran bir kadındı sadece.

"Yarın yine konuşuruz, Helena. Artık zaman olacak; yıllarımız olacak... Konuşmak için, iyileşmek için... Ve

Tanrıça'nın ne garip yöntemleri olduğuna hayret etmek için... Ama bu gece temiz nevresimler serilmiş, yumuşacık, sıcak bir yatakta, kaz tüyü bir yorgan örtünüp uyuyacaksın. Ve bundan sonra hayatının sonuna kadar da öyle olacak. Gel yukarı çıkalım, artık dinlen."

Helena topallaya topallaya hanımının peşi sıra mutfaktan çıktı.

"Yalnız birkaç dakikalığına, onu uyandırmadan gidip sessizce Dana'ya bakalım," dedi Alyce, bir anne gibi. "Sabahleyin ona ne büyük bir sürpriz olacak, ikiniz için de nasıl bir saadet! Ona Sysok, İhtiyar John ve senin hakkında hikâyeler anlatırdım. 'Bir gün annem benim için gelecek, biliyorum,' derdi hep."

Helena hıçkırıklara boğuldu. Sanki göğsüne yumruk yemiş gibi birden iki büklüm oldu.

"Şişştt, tatlım, şişşt," dedi Alyce. "Bu kavuşma ânının tadını belki de uzun müddet aç kaldıktan sonra yemeği lokma lokma yer gibi çıkarmalıyız. Yoksa kalbimiz parçalanır, oracıkta düşüp ölürüz. Gel, bu gece onu mükemmel bir peri kızı gibi uyurken göreceksin. Sonra, yarın ona sarılırsın istediğince, saatlerce oyun oynarsınız. Bir sonraki gün de, ardından gelecek günlerde de. Sen de dinlenerek, yemek yiyip uyuyarak yine iyi ve güçlü hissedersin. Hoş geldin dostum. Artık yuvandasın."

"Biliyorum. Tanrıça seni kutsasın, Alyce Kyteler."

"Seni de kutsasın, Helena Galrussyn." Alyce başını dimdik yukarı kaldırdı; sesi titreyerek, "Sonunda... Hoş geldin," dedi ve Helena'nın beline sarıldı. "Haydi, sana yardım edeyim Helena."

Helena durup ona baktı.

"Sanırım artık ikimiz de birbirimize yardım edeceğiz... Alyce."

Kol kola giren kadınlar, insan kalbinin nelere kadir olduğunu; ne büyük zulümler planlayabileceğini, zorluklara karşı ne müthiş bir metanet ortaya koyabileceğini henüz bilmeyen masum çocukların uyuduğu odanın merdivenlerini bir bir tırmandılar.

Yaklaşmakta olan Feabhra* ayında kutlanacak Brigid Sabbatı'na dair, capcanlı renklerle dolu, tertemiz rüyalarıyla onlar hâlâ çocuktu. Brigid'in şiir, şifa ve ateş tanrıçası olduğunu biliyorlardı. Bu yüzden şiirler ve türküler söylenecek, flütler ve tamburlar çalınacak, herkes dans ederken yaban güllerinden örülen ve üzerlerinde minik mumlar yanan taçlar takacaktı. Büyük hole, üzerlerine sabbat ziyafet sofrasının kurulacağı uzun masalar dizilecekti. Kuyulardaki buzlar kırılıp birinci kalite bira yapmak için taze su çekilecekti.

Druidler için Imbolc, İngilizler içinse Candlemas ya da Ladyday... Adı ne olursa olsun; bu festival, söğüt çiçekleri ve kardelenler yakında baş verecek demekti. Çocuklar bu günün adını değilse bile anlamını biliyorlardı. Bu, Işığın Dönüşü için kutlanan festivaldi. Bu, Kadim Geleneklerin taşıyıcılarının karakış ortasında yükselmekte olan güneşe seslendikleri; karanlığın içinde ışıl ışıl parlayan o yenilmez aydınlığı bulmanın kutlandığı o mukaddes gündü.

---

* Şubat

Sonsöz

Bunca yıldır içime çektiğim hava, kana kana içtiğim su, üzerinde yürüdüğüm toprak ve yanında ısındığım ateş için şükran duyuyorum.

Bunca yıldır o muhteşem efsaneleri öğrenip bizden sonra gelecek olanlara aktarabildiğim için de şükran duyuyorum. Yediden yetmişe pek çok insan uzak yerlerden; Britanya'nın, hatta Kıta Avrupası'nın uzak diyarlarından Muhteşem Masalcı'nın öğüt veren ya da güldüren hikâyelerini dinlemeye geliyorlar. Ancak bu, parşömene dökmeye karar verdiğim ilk hikâye. Aslında hepimize ait, ama bir taraftan da o kadar şahsi ki; şimdiye dek bunu yazacak irade ve beceriyi kendimde bulamadım. Ama artık yaşlıyım; sonunda kendim olabilmeyi öğrendim ve hikâyenin masalcıdan uzun yaşaması için bu sözcükleri yazıya dökme vaktinin geldiğine karar verdim.

Bana büyücü dediklerinde irkiliyorum, çünkü korkunç başarısızlıklarımın farkındayım. Yalnızca, kelimelerle oynayan yaşlı bir kadınım; pek çok ağrısı ve sızısı olan yaşlı bir

kadın... Ortalıkta dinlenmem gerektiğini söyleyecek kimsecikler olmadığında da kalkıp bir güzel Morris Dansı yapıyorum. Bu yüzden ziyaretçilerin benim bilgeliğime, algıma ve birikimime hayret etmesine inanın ben de hayret ediyorum.

Kendi kendime gülüyorum, çünkü bunların çoğunun belli bir yaşta olmamdan kaynaklandığının farkındayım. Senenin Çarkı'nı neredeyse seksen kez çevirdim, hatta iki yıl önce yeni bir yüzyıla bile girdim. Başkalarının bilgelik sandığı şey, aslında tecrübelerimden kaynaklanan bir birikim; benim gibi inatçıların bile sonunda öğrenmek zorunda kaldıkları, tekrarlayan derslerle edinilmiş bir birikim... Ama kolay olmadı, hem de hiç kolay olmadı. Kayda değer bir ders neden kolay olsun ki? Kolay olsaydı ona değer verir miydik?

Gerçekte bu tecrübe birikimi, hepimizin sahip olduğu tek şey; ama söz konusu olan benim hayatımsa, bunda yetiştirilme tarzımın da payı var. Beni kanatlarının altına alan ve bana bildiğim her şeyi öğretirken kendisi de her an yeni bir şeyler öğrenen manevi annem Alyce Kyteler, başından beri bana hep güvendi. Öğrenme konusunda onu geçeceğimi söylüyordu ve bana hiç yalan söylemediği için dediklerine inanırdım; buna da inandım. Daha gencecik bir kızken beni her konuda varisi ilan etti; ona ait olan her şeyi, kitaplarını, arazilerini, varlığını, becerilerini, hatıralarını, anılarını, dostlarını ve sorumluluklarını bana miras bıraktı.

Birçoklarının "Ak Saçlı Cadı" olarak bildiği Alyce'le ilgili aziz hatıralarım var. Çocukluğum boyunca ondan dalga dalga yayılan karanlık kederin gölgesine rağmen, sevgisi ve şefkatiyle dolu bir sürü anım var. Bir de Helena Teyze gelip bizimle yaşamaya başladıktan sonra nasıl değiştiğine dair anılar... Alyce bir keresinde bana, gençken başkalarının onun

hakkında ne düşündüğüne aslında çok önem verdiğini ama o zamanlar bunu asla kabul etmediğini söylemişti. Fakat sonra, ihtiyar bir kadın olunca, gözlemlemekle daha çok ilgilendiğini ve gözlemlenmekten gittikçe daha da az hoşlandığını fark etmiş. Artık ben de ihtiyarladım ve ne kastettiğini şimdi daha iyi anlıyorum. Ama yine de Helena Teyze'nin gelişiyle onda başlayan dönüşümü bir kez daha dile getirmek isterim. Gözlerindeki keder asla tam olarak yok olmadı; ama onun gelişinden sonra etrafına sıcaklık, enerji ve neşe saçmaya başladı. Muhteşem bir Kocakarı'ya dönüştü ve sonraki yazlarını kollarıyla kucaklayıp yıllarına dört elle sarıldı. Adaletsizlik karşısında o yeşil gözleri nasıl da alevler saçardı. Ama ondan ben küçük bir kızken yaptığı gibi bana ninni söylemesini istediğimde sesi nasıl da huzurla dolu olurdu...

Uzun yaşadığına o kadar memnunum ki... İtibarını kaybettiği için Fransa'dan evine gönderilen eski hasmı Ossory Piskopos'u Richard de Ledrede'in İngiltere'ye gelişine tanıklık edecek kadar uzun yaşamasına çok seviniyorum. Kral III. Edward'ın Piskopos'u sürgün ettiğini, daha önceden topraklarına el konulduğu ve İngiltere'de hiç kimsenin onunla herhangi bir münasebeti olsun istemediği için cezasını münzevi bir ev hapsine çevirdiğini görecek kadar yaşadı. Piskopos bir başına, sefil, uzun bir hayat sürdü ve ölümüyle de dillere düştü. İntihar ettiği söyleniyordu; bedeninde kendi kendine yaptığı işkencelerin izleri vardı. Bu da onların inanç sistemine göre kendini sonsuza dek merhametten yoksun kalacak bir şekilde, bile isteye lanetlediği anlamına geliyordu. Son saatlerinde yanında bulunan rahip, yara izleri hakkında hiçbir şey söylememişti. Yalnızca bunaldığı bir anda yanındaki birilerine, Piskopos'un kendisini göndererek son duaların okunmasını reddettiğini söylemişti. Aşai rabbani ayini ek-

meğini tükürdüğünü ve aklını yitirmiş bir adam gibi gülerek sonunda iştahının kaçtığını söylediğini anlatmıştı. Piskopos daha sonra da beklemekten yorulduğunu, ikinci Aziz Patrick olarak aslında pazarlık etmesine gerek kalmadan cennete gitmeye hak kazandığını söylemiş; ardından tarla kuşlarının onaylayıcı şakımaları eşliğinde Aziz Fransis'i güpegündüz bir çeşmede boğduğunu söyleyerek böbürlenmiş ve atıp tutmaya devam etmiş. Rahip, Piskopos'un resmen aklını kaçırdığını söylemişti. Deli ya da akıllı, sonu hazin oldu. Yine de Alyce Kyteler'in, kendini dizginleyip Richard de Ledrede için bizzat daha dramatik bir son hazırlamamasının Üç Katı Yasası için büyük saygı ve hayli metanet gerektirdiğini düşünüyorum.

Alyce yetmiş ikinci yazı biterken öldü, neredeyse Piskopos'la aynı ayda. Ama onunki çok farklı bir ölümdü! Bu bilinç âleminden, sütün köpüklerini yaran bir kaşık gibi öylece kayıp giderken bize bakıp gülümsedi ve içini çekti. Onun yanında son günlerinde kendisiyle ilgilenen kız kardeşim Şifacı Dana Galrussyn, ben ve Dana'nın annesi Helena Teyze vardı. Evlat edindiği çocuklar, hep yakınında olan insanlar, hayvanlar ve buralarda onu seven herkes Alyce'in etrafını çepeçevre sarmıştı. Britanya için ne denilirse densin, İngilizler sürüden ayrı olanları severler.

Alyce her zaman insan kalbinin ve aklının yavaş yavaş olgunlaştığını iddia eder; bizlerin kutsal olduğunu, *hepimizin* birer tanrıça ve tanrı olduğunu, sadece bunun ayrımına varmamız gerektiğini söylerdi. Her şeyin zaman içinde daha iyiye gideceğini tekrarlar, ama bazen bu iyi dönemden önce daha kötü bir döneme girilebileceğini de hemen her zaman eklerdi. Döngülere ve sarmallara inancı sonsuzdu!

Dünyadaki değişimlere tanıklık edecek kadar uzun yaşayabilmesini dilerdim. Gerçi, bazılarından hiç haberdar olmaması daha iyi olmuş olabilir. Mesela Engizisyon'un Kıta Avrupası'nda gücünü daha da arttırdığını, Kral Edward'ın öldüğünü, İrlandalılara tekrar savaş açmak isteyen II. Richard'ın tahta çıktığını... Ne mutlu ki artık yaşamıyor. Ama IV. Henry hakkında bir şeyler söylemek için henüz çok erken. Hem Alyce Avrupa'daki veba salgınını duymaktan çok müteessir olurdu. Kedileri öldürüp kemirgenlerin kontrolsüz üremesine yol açan aptalların bu vahşi cehaletten sorumlu tutulmalarını isterdi.

Ama başka haberlerle de mutluluktan havaya uçardı. Kıta Avrupası'ndaki köylü isyanını duysa bayram ederdi. Eski düşmanlarının içine düştüğü anlaşmazlık onu özellikle çok eğlendirirdi herhâlde, zira son zamanlarda Kilise kendi kendine düşman kesildi. Aynı anda hüküm süren üç papa olduğunu; hem Roma'da, hem Avignon'da, hem de Pisa'da birbirleriyle rekabet eden üç taht olduğunu ve güç mücadelesi içinde çırpındıklarını duysa nasıl da gülerdi! Şimdi tanıdıklarımın Avrupa'dan bana gönderdiği raporları okusa ne kadar da memnun olurdu, evrenle ve diğer bilimlerle ilgili yeni teorilerin, zulmün çarkları arasında çiğnenmeye inat ortaya konmasından nasıl da mutlu olurdu!

Daha genç bir kadın olsam, hani üzerinde oradan oraya uçtuğumuzu iddia ettikleri o süpürge var ya, ona atlar, ta İtalya'ya kadar gider ve zekâ onuruna verilen ziyafet sofrasında yerimi alırdım. Ancak benim yerime -oğlum Sean Fergus'un bir horoz gibi gıdaklamasına rağmen- torunlarım Alyce ve Petronilla'nın gittikleri iyi oldu. Öğrenebildikleri kadarını öğrenip buraya, Adalara bilgi taşıdılar. Yine de hak-

kını yemeyeyim, kendisi de bir Yeşil Cadı olan ev kuşu Sean, sonunda babacan bir kutsamayla onların gitmesine izin verecek cesareti kendinde buldu.

Ama tüm bu küçük tarihsel kayıtlar bu hikâyenin dipnotları olur ancak; tıpkı bir bebeğin doğumunun ardından rahimden gelen döleşi gibi. Bu hikâye benim bebeğim; sağ salim doğurduğum bebeğim.

Bu yüzden bu yapraklara, kanından canından beni doğuran ve aynı canı bizim için feda eden diğer annemin, kendisi de bir Ak Saçlı Cadı olan Petronilla de Meath'in hikâyesini yazdım.

Alyce ve Helena Teyze bana sık sık annemden bahsederlerdi. Burada kurduğum hikâye, onların eğirdiği yünle örülmüştür. Ve tabii ki sonsuza dek kaybolmuş, ama ebediyete değin kalbe aşina kalacak anılar yumağıyla. Hasretini çektiğim, yasını tuttuğum ve artık ziyaret edebilecek olsam dahi asla gitmeyeceğim Erin'le ilgili hiçbir anım yok. Alyce'in ölürken bana verdiği, bugün bile mis gibi kokan Kilkenny toprağı ile dolu keseciğe gözüm gibi bakıyorum. Ama o topraklar annemin kanıyla sulandı ve ben oraya asla dönmeyeceğim.

Annem hakkında çok az anım var. Hepsini bağrıma bastığımdan, fazla kullanılmaktan hırpalanıp zaman içinde karardılar.

Çok çok eskiden, Alyce'inkinden daha tiz ve hafif bir sesin bana ninni söylediğini anımsıyorum.

Beni sarıp sarmalayan sıska, çocuksu kollar; ama öylesine iradeli ve yeğin bir güçle… Arkadan kilise çanları çalıyor...

Burnuma badem ezmesi kokusu geliyor... Ağzımda zencefilli çörek tadı...

Bir keresinde bir düş görmüştüm, hâlâ bazen görürüm... Karanlık bir ormanda üstüme eğilir ama bana dokunmaz, dudaklarından kelimeler dökülmeden konuşup beni ne kadar sevdiğini söyler... Ama bu gerçek bir anı değil, yalnızca bir düş.

O yüzden Tuatha de Danann'ın efsaneleri arasında yerini alabilmesi için; Kadim Geleneklerin taşıyıcısı olduğundan İrlanda'da ölüme mahkum edilen ilk kişinin, beni canından çok seven annemin, sonunda meydan okuma cesaretini kendinde bulan ürkek savaşçının, kendi güçlerine nihayet erginlenen Acemi'nin, Petronilla de Meath'in gerçek öyküsünü kaleme aldım.

Hikâyeler hatırlandığı ve bu sihirli mürekkep, parşömenin üzerinde durduğu sürece payidar kalacak olan onun adına ve onuruna, bu kelimeleri kendi el yazımla kâğıda döktüm ve kendi mührümle işaretliyorum; Hıristiyanların 1402 olarak saydığı, Vikan'lara göre ise insan dimağına sığmayacak bir zamanda...

Sara Basilia de Meath

Bilgelerin Kadim İnançları'nın Yüce Rahibesi,

Seannachai Masalcısı,

Efsane ve Destan Koruyucusu,

Kyteler Malikânesi'nin Leydisi, Midlands, İngiltere.

Yazarın Notları

Yanma Zamanı, tarihte yaşanmış gerçek olaylardan yola çıkılarak yazılmıştır. Alyce Kyteler ve onun çevresindekilerin öyküsü, o dönemin kayıtlarından ve tarihi belgelerinden elde edilmiştir. Bu öykü, cadı avlarının olmazsa olmaz üç temel öğesini açığa çıkarması bakımından büyük bir önem kazanmaktadır: Birincisi; cadı avı sürecinde istilacılar, kendi dinlerini yaymak için eski ve yerli inanç sistemlerini sömürgeleştirip şeytanlaştırarak kökünü kazımaya çalışmışlardır. İkincisi; cadı avında ekonomik çıkarların rolü daima merkezîdir. Zira suçlamaya uğrayanların mal ve mülkleri, suçlayan taraflara ödül olarak bahşedilir. Üçüncü ise tüm cadı avlarının, kadınlara yönelik duyulan korku ve düşmanlığı ifade eden 'mizojini' ile malul olmalarıdır.

Hıristiyanlığın yaklaşık dördüncü yüzyılda İrlanda'ya gelişiyle birlikte adada, Keltlere has, özgün bir Hıristiyanlık biçimlenmiştir. Roma Katolikliği ile yerli pagan inanışları

arasında Sinkretizm zemininde kurulan bu yeni inanç sisteminde, kendilerini Hıristiyan olarak adlandıran halkın büyük çoğunluğu bir yandan da eski ibadetlerini sürdürmekteydi. Sadece İrlanda'ya özgü olmayan bu duruma Britanya Adaları'nın tamamında rastlamak mümkündü. Nitekim on dördüncü yüzyılın ilk yarısında Coventry Piskoposu, Kadim Din ya da Marifet Çemberi olarak ifade edilen geleneklerin bir takipçisi olduğunu açıkça beyan etmiştir. Erken Hıristiyanlık ile kadim pagan sembolizminin iç içe geçmesi, sanatsal ve kültürel gelenekleri de zenginleştirmiştir. Örneğin, sekizinci yüzyılda yazılan ve bugün Dublin'deki Trinity College Kütüphanesi'nde bulunan *Book of Kells* adlı şaheser de işte bu etkileşimin ürünlerinden biridir.

Dolayısıyla, İrlanda'da Marifet Çemberi'nin bir üyesi olarak kovuşturmaya uğrayan ilk kişi olan Alyce Kyteler'in (bazı kaynaklarda Kettler ya da Kettle olarak da geçer) 1324 yılında, Kilkenny kentinde sapkın bir cadı olarak suçlanması, büyük bir şoka neden olur. Resmi suçlamaları Fransisken mezhebinden bir İngiliz olan Piskopos Richard de Ledrede yapar. Piskopos, 1309 ile 1378 yılları arasında Fransa'nın Avignon kentinde bulunan Papalık Sarayı'ndan, Papa XXII. John'un iradesiyle İrlanda'ya gönderilir. (Katolik Kilisesi, bu dönemin ardından Büyük Bölünme dönemine girmiş, 1417'ye kadar Roma, Avignon ve Pisa'daki Papalar arasında büyük bir çekişme yaşanmıştır.) Cadılığa karşı engizisyon kampanyaları yürütülmesi yönünde resmi buyruklar yayınlayan kişi bizzat Papa XXII. John'dur. Kendisi, aynı zamanda İsa'nın yoksul olduğunu öne süren Aziz Fransis'in doktrinini de sapkın ilan etmiştir. Piskopos de Ledrede'in misyonu, tıpkı Kıta Avrupası'nda olduğu gibi İrlanda'da da bir cadı avı

başlatarak engizisyon mahkemelerini kurmaktır. Bu misyona, suçlananların itiraflarda bulunmaları ve başkalarının da adını vermeleri için işkenceden geçirilmeleri de dahildir.*

---

* Bütün bu tarihsel sürecin "Engizisyon" gibi tek bir isim altında ele alınması, hatalı bir yaklaşımdır. Aslında tarihte birbirinden farklı üç Engizisyon söz konusudur.

- 1233 yılında, sapkınlığın soruşturulması ve sapkınlığa karşı mücadele edilmesi amacıyla Papa IX. Gregory tarafından bir Papalık Engizisyonu kurulur. Bu mahkemenin asıl hedefinde Albigensianlar, Katharlar ve Tapınak Şövalyeleri gibi mezhepler vardır, ancak daha sonraları büyücülüğe ve cadılığa kadar genişleyen kapsamı nedeniyle *Ortaçağ Engizisyonu* adıyla anılmaya başlanır. Papa VIII. Innocent'in 1484'te ilan ettiği şeytana karşı savaşla birlikte Ortaçağ Engizisyonu iyice kökleşmiş ve gücü, dönemin Avrupa'sındaki yerel iktidarları ve dünyevi yasaları aşmıştır.
- Papa III. Paul, 1542 yılında Ortaçağ Engizisyonu'nun yetkilerini Engizisyon Kurulu (Congregation of the Inquisition) ya da Kutsal Daire (Holy Office) olarak bilinen kuruma devreder. (Vatikan, günümüzde bu kurulun adını Dinsel Öğretiler Kurulu [Congregation for the Doctrine of the Faith] olarak değiştirerek daha diplomatik hâle getirmiştir.) Sonradan *Roma Engizisyonu* olarak tanınan bu kurum, Protestanlara yönelik uyguladığı baskılar ve tarihe bir yüzkarası olarak geçen Galileo yargılaması ile bilinir.
- Sonuncusu ise 1478 yılında Papa IV. Sixtus'un onayıyla Kral Ferdinand ve Kraliçe Isabella tarafından kurulan *İspanyol Engizisyonu*'dur. Bu kurum, *Autos-da-fé* adı verilen, halk arasında dolaştırılan hükümlülerin suçlarının ve idamının kamuoyuna ilan edilmesi biçimindeki korkunç uygulamayla tanınır. İspanyol Engizisyonu'nun amacı, Yahudilerin ve Müslümanların kimliklerini ifşa ederek cezalandırmak, onları din değiştirmeye zorlayıp tekrar heretizme dönmelerini engellemek için gözetim altında tutmak ve eski dinlerine dönmeleri söz konusu olursa idam etmektir. İspanyol Engizisyonu oldukça geç bir tarihte, 1834'te feshedilmiştir.

Her üç Engizisyon'un yegâne ortak noktası şudur: Kadınlar, genç kızlar ve büyük bir çoğunluğu köylü olan bazı erkekler; aralıksız bir biçimde suçlanmış, işkence görmüş, mahkemelerde süründürülmüş ve 'cadılık' suçundan idam edilmişlerdir.

Köylüler çoğunlukla çaresiz kalmışlardır. Ancak Alyce Kyteler çaresiz değildir. Zengin bir kadındır ve önemli bağlantıları vardır. Kaynaklarda ondan *"domina dives"* (varlıklı, soylu kadın) olarak bahsedilmektedir. Sırasıyla; William Outlawe, Adam le Blound ve Richard de Vale ile evlenmiş ve üç kez dul kalmıştır. Hastalıklarla boğuşmakta olan son kocası Sör John le Poer ise Leydi Alyce'i kendisini zehirlemekle suçlamış ve bu konuda Piskopos'la ittifak kurmuştur. Nitekim Piskopos da Leydi Alyce'e karşı yedi farklı suçlamada bulunmuştur. (VII. bölümde yer verilen listede bu suçlamalar bire bir yansıtılmaktadır. Örneğin iddianamenin dördüncü maddesinde, onun ve müritlerinin "'Fie, fie, fie, amen!' diyerek dini törenlerle dalga geçtikleri" yazmaktadır.)

Kyteler ile Piskopos arasındaki savaş, epey kişisel bir savaştır. Piskopos, kendisine kafa tutacak kadar güçlü olduğundan Alyce'i aforoz eder. Buna karşılık Alyce, Piskopos'un daha önceden Hıristiyan cemaatin üyesi dul bir kadını dolandırdığı iddiasıyla açılmış ve henüz kapanmamış bir dava hakkındaki suçlamaları tekrar gündeme getirerek Piskopos'un hapse girmesini sağlar. Piskopos da hapiste olduğu sırada karşı saldırıya geçerek tüm Piskoposluk bölgesinde dinsel kısıtlama ilan eder, ancak bu yasadışı kısıtlama Leydi Alyce'in yüksek mevkilerdeki dostları tarafından kaldırılır. Destekçileri arasında dönemin önde gelen figürleri yer alır: İrlanda Adalet Divanı Yargıcı; kayıtlara göre Piskopos'u "durmadan başkalarının işine burnunu sokan, aşağılık, kaba bir rahip" olarak niteleyen Kilkenny Bölge Yargıcı; Piskopos için açıkça "İngiltere'den firar etmiş bir papaz" diye söz eden Dublin Başpiskoposu ve hatta Kral II. Edward ile tahta çıktıktan sonra III. Edward adını alan dönemin Kraliyet Prensi. Yine

de Papa'nın desteğiyle direnen Piskopos, sonunda Leydi Alyce'i mahkûm edecek Kilise'ye bağlı bir dini mahkeme kurabilmiştir.

Leydi Alyce, sonunda İngiltere'ye kaçmak zorunda kalır. Burada, daha sonra 1327'de tahta çıkacak olan ve Marifet Çemberi'ne ilgi duyduğu bilinen Kral III. Edward* ile dostluk kurar.

Dublin Başpiskoposu ise aynı dönemde Richard de Ledrede'i sapkınlıkla suçlamış ve bunun üzerine de Ledrede, Papa'nın himayesine sığınmak için Avignon'a kaçmıştır. 1329'da III. Edward, Piskopos'un malına mülküne el koymuş ve de Ledrede 1348'e dek İngiltere'ye dönememiştir. 1354'e kadar sürgün hayatı yaşayan Richard de Ledrede, bundan altı yıl sonra, itibarı elinden alınmış bir şekilde ölmüştür.

Kyteler ile birlikte suçlanan kişilerden bazıları (aşağıda daha detaylı bilgi verileceği gibi) hayata veda etmiştir. Bazılarıysa pazar yerine kadar sokaklarda kırbaçlandıktan sonra lime lime olmuş bedenlerine haç işareti dağlanmış, bir kısmı da sürgün edilerek gıyaplarında aforoz edilmişlerdir; bu da muhtemelen kaçtıkları anlamına gelmektedir.

Yalnızca iki kişinin akıbeti kesin olarak bilinmektedir.

Alyce Kyteler'in birinci kocasından olma oğlu William Outlawe, dokuz hafta hapiste kalmış ve para cezasına çarptırılmıştır. Sonrasında, Canterbury'deki Aziz Thomas

---

* Papalığın ve ruhban sınıfının yetkilerini budamaya yönelik hükümler içeren bazı yasalar çıkaran Kral Edward, 1366 yılında İngiltere'de her hanenin Papalığa ödemek zorunda olduğu Peter's Pence vergisini kaldırmıştır.

Mabedi'ne gidip hacı olması ve bugün Aziz Mary Katedrali olarak anılan Kilkenny'deki Aziz Canice Katedrali'nin çatısını kurşundan yaptırması koşuluyla tövbe edip Kilise'nin himayesi altına girmesine izin verilmiştir. (Günümüzde Kilkenny sakinleri, XVII. bölümde de anlatıldığı gibi, fazlasıyla ağır olan çatının çökmesiyle sonuçlanan bu cezadaki ironiden bahsederken hâlâ göz kırpmaktadırlar.)

Kayıtlar, Kyteler malikânesinin bir üyesi olan Petronilla de Meath'in altı kez kırbaçlandığını yazmaktadır. De Meath, cadılık suçlamasını ve Piskopos'un mahkemesinin atfettiği diğer bütün suçlamaları kabul etmiştir. Kızı Sara'nın –kayıtlarda bazen Sara Basilia olarak da geçer– Kyteler'le birlikte kaçtığından emin olduktan sonra suç ortağı olarak yalnızca Kyteler'in adını vermiştir. Başkalarının isimlerini vermeyi reddetmiş, Kilise'nin öğretisini aşağılamış ve buna mukabil dinden döndüğü ilan edilip aforoz edilmiş ve lanetlenmiştir. 3 Kasım 1324'te Kilkenny'nin pazar yerinde, kazıkta diri diri yakılarak can vermiştir.

Petronilla de Meath, İrlanda'da cadılık suçuyla idam edilen ilk kişidir. Onun ölümüyle Eire'in Vikan'ları, "Yanma Zamanı"nın Kadim Geleneklerin yaşatıldığı topraklara geldiğini idrak etmişlerdir.

Kıta Avrupası ve Britanya Adaları'nda Yanma Zamanı adı verilen dönem yaklaşık 600 yıl sürmüş; on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda doruğa ulaşmış, hatta on sekizinci yüzyıla ve "Aydınlanma" çağına kadar devam etmiş, sonunda şeytan çıkarmak daha çok rağbet görmeye başlayınca idamların sıklığı azalmıştır. İrlanda'da son mahkeme 1711'de, İngiltere'deyse 1717'de kurulmuştur. Ancak Almanya'da cadılıkla suçlanan bir kişinin idamı en son 1775'te, İspanya'da

1781'de, Protestan İsviçre'de 1782 yıllarında gerçekleşmiştir. Katolik Polonya'da ise son cadı yakma olayı 1793 gibi (George Washington'ın ilk meclis toplantısını gerçekleştirdiği yıl) oldukça geç bir tarihte meydana gelmiştir.*

Papalık, bu zulmün tırmanmasını ve devam etmesini sağlayan tek etken olmamıştır. Aslında Reform yanlıları ve karşıtları arasındaki ideolojik ve politik savaşlar, yani yeni ortaya çıkmış Protestanların İncil'in en uç köktendinci tefsirini ortaya koymak için Katoliklerle mücadelesi deyim yerindeyse ateşi körüklemiştir.

Sonuç, akla hayale sığmayan bir katliamdır. Kısa bir özet vermek gerekirse; 1482'de Fransa Constance'da 48 kadın, 1507'de İspanya Calahorra'da 30 kadın yakılmıştır. 1515'te İsviçre'nin Cenevre Vilayeti'nde suçlanan 500 cadı bir günde öldürülmüştür. 1524'te İtalya Como'da 1000 kişi öldürülmüş; 1622'de Almanya Wurzburg'de 900 kişi, 1670'te İsveç Mohra'da 70 kadın ve 15 çocuk idam edilmiş, yaşları dokuz ve on altı arasında değişen 136 çocuğun bir yıl boyunca her gün kilise kapısının önünde kırbaçlanmasına hükmedilmiştir. Almanya, on altıncı yüzyılda neredeyse gün aşırı cadıların yakılmasına sahne olmuş; bazı köylerin tamamı kadınlar, genç kızlar ve kedilerden "arındırılmıştır". 1586'da Rhine-

* Geç kalmış bir adaleti sağlama çabası olsa da, 31 Ekim 2004'te İskoçya'daki Prestonpans Kasabası Yönetimi, on altı ve on yedinci yüzyıllarda cadılıkla suçlanarak idam edilen 81 kişinin (ve kedilerinin) suçsuzluğunu kabul etmiştir. İskoçya'daki en son idam 1727 yılında yapılmıştır. 3500'den fazla İskoç ve besledikleri kediler (kara kedi beslemek ya da kara bir kedi olmak suçuyla) idam edilmiştir. Yirmi birinci yüzyıl afnameleri belediyenin on dördüncü baronu Gordon Prestoungrange tarafından onaylanmıştır.

land bölgesinin tamamında sadece iki kadının hayatta kaldığı kayıtlara geçmiştir. Manastırların "isyankar ve eğitimli" kadınları barındırmak, onlara yardım ve yataklık etmekle suçlanarak cezaya çarptırıldıkları bilinmektedir. Kurbanların çocukları özellikle şüpheli görüldüklerinden inanılmaz zulümlere maruz kalmış; 1754 gibi yakın bir tarihte bile, Almanya'da henüz on üç yaşında bir kız çocuğu olan Veronica Zerritsch, kazıkta yakılan annesinin külleri üzerinde dans etmeye zorlandıktan sonra diri diri yakılarak idam edilmiştir.

Kıta Avrupası'ndaki idamlar üzerine çalışan bazı akademisyenler, 1550 ve 1650 yılları arasında idam edilenlerin sayısının kabaca 60.000 olduğunu iddia etmektedirler. Yanma Zamanı'nın tüm Avrupa'da hüküm sürdüğü 600 yıl boyunca, tahminen sekiz ile dokuz milyon insanın katledildiğini öne süren araştırmacılar da vardır. Net rakamları saptamak zorsa da; suçlanıp işkence gören ve öldürülenler arasında erkekler de olmakla birlikte, idam edilenlerin büyük çoğunluğunun kadınlar ve küçük kızlar olduğu bilinmektedir.

Yanma Zamanı'nda yer verilen gerçek ve kurmaca olaylarla ilgili son birkaç notum var.

Altıncı bölümde yer verilen *Amorgin'in Türküsü*'nün tarihi 1268 yılına kadar dayanmaktadır. Robert Graves'e göre bu versiyon Goidelic'ten İrlanda'daki günlük konuşma diline geçmiş ve daha sonra İngilizceye tercüme edilmiştir. Sekizinci bölümdeki *Geçen Mevsimler Türküsü*'nün kökeni, tahminen on birinci yüzyıldan kalma bir suret değişimi hikâyesine dayanmaktadır. Söz konusu temaya klasik Yunan manzumelerinde sıkça yer verilir; modern İngiliz edebiyatında ise *The Ballad of The Coal Black Smith*'de izleklerine rastlanmaktadır.

On üçüncü bölümdeki alıntı tavsiye; gizlilik, sorgu ve işkenceye maruz kalındığı hâlde hayatta kalmak ve yanma acısına katlanmak ile ilgili Vikan ilkeleri gerçektir. Söz konusu metin yüzyıllar boyunca nesilden nesile aktarılmıştır; kaynağının ise cadı avlarının ve mahkemelerinin yürütüldüğü bir Avrupa ülkesi olduğu düşünülmektedir. Söz konusu ilkeler, başka birçok eserde de alıntılanmıştır.

Kitapta yer alan çeşitli reçete ve şifalı otlardan hazırlanan ilaçlar ilgili dönemde kullanılan gerçek ilaçlardır ve Vikan kaynaklarına dayanmaktadır. Vikan'lar daima bilge otacılar olmuşlardır. Aslında son derece etkili olan bu reçeteler, halüsinasyonlara yol açarak sağlık açısından risk yaratabileceğinden, kitapta tam içerikleri ve oranları verilmemiştir.

Piskopos'un üçüncü bölümde isimlerini ifşa ettiği iki şifacı kadın Jacqueline Felicie de Almania ve Belota'nın adlarına dönemin Fransız mahkemelerinin kayıtlarında rastlanmaktadır. On beşinci bölümde bahsi geçen Bernard Gui, *The Conduct of the Inquisition of Heretical Depravity* (Sapkın İnanışların Engizisyonu) adlı kitabı kaleme almış; 1307-1324 yılları arasında Toulouse Engizisyonu'nu yönetmiş ve sapkınlıkla suçlanan birçok insana hüküm giydirmiştir.

Dana Galrussyn, Sean Fergus/Peder Brendan Canice, Maeve Payn, Peder Donnan ve Leydi Megan tamamen kurmaca karakterlerdir.

Ancak diğer tüm karakterler gerçektir.

Hollinshed'in 1577'de kaleme aldığı ve Shakespeare eserlerinin tarihsel kaynağını teşkil eden *Chronicles of England, Scotlande and Ireland* (İngiltere, İskoçya ve İrlanda Vakayinameleri) adlı kitapta da Kyteler davasından bahsedilmektedir.

Thomas Wright tarafından derlenen dava kayıtları (Londra, The Camden Society, 1843), Ortaçağ araştırmacısı Dr. Margaret Murray'e göre suçlananların tam adlarını veren en eski kaynaktır:

Bayan Alyce Kyteler Hakkındaki İddianame

Kilkenny Kenti, İrlanda, 1324

1. *Bayan Alyce Kyteler*
2. *Demirci Henry'nin karısı Alyce*
3. *Annota Lange*
4. *Eva de Brounstoun*
5. *Helena Galrussyn*
6. *Sysok Galrussyn*
7. *John Galrussyn*
8. *Robert de Bristol*
9. *William Outlawe*
10. *Boly'li William Payn*
11. *Petronilla de Meath*
12. *Petronilla'nın kızı Sara*
13. *Robin Artisson ("İblis")*

Robin Morgan

New York / Eylül, 2005

Sözlükçe

Badb: Üç suretli bir Tanrıça olan Morrigan'ın suretlerinden biri olan Kocakarı'dır. Genellikle karga veya kuzgun formunda görünür ve ölüme, genellikle savaş sırasında kahramanca can vermeye alamet eder. "Badb" kelimesi "kaynayan" anlamına gelir. Robert Graves bu kelimenin anlamının, her şeyin kaynağı olan ve bir vakit sonra her şeyin geri döndüğü Cerridwen'in Koca Kazanı'ndan (Gal/Kelt Tanrıçası) ileri geldiğini iddia etmektedir.

Banshee: Galcede *Beansidhe* olarak geçer, "yüksek tepenin kadını" anlamına gelir. Kimi zaman Ölülerin Rahibesi olarak da kabul edilen güçlü bir peri figürüdür. Feryat etmesi ölüm alameti sayılır.

Brigid: "Parlak Olan" da denilir. Bridget ve Brigit gibi varyantları vardır. Yüce Ana Tanrıça için kullanılan en eski Kelt isimlerinden biridir. İngiltere'de Britannia, Kelt Fransası'nda Brigandu, İspanya'da Brigantia ve İskoçya'da Bride ile ilişki-

lendirilir. Aslında Dana (ya da Danu), Ana (ya da Anu) ve Brigit, Toprak Tanrıçaları üçlüsünü oluşturur. Brigid aynı zamanda sözün ve ilhamın, şifanın, tıbbın ve ateşin tanrıçası olduğundan; şairlerin, şifacıların ve demir ustalarının da hamisidir. Onun (zevk için) ıslık çalmayı ve (yas tutmak için) ağıt yakmayı icat ettiği söylenir. İrlanda'da Brigid için yapılan ibadetler halk arasında öyle köklüdür ki bu geleneği söküp atamayan Hıristiyan misyonerler, çareyi Aziz Patrick tarafından vaftiz edildiğini iddia ettikleri bir "Azize Brigid" yaratmakta bulmuşlardır. Bu azize kısa sürede halk arasında en çok sevilen azize hâline gelmiş, her yıl 1 Şubat'ta onun adına kutlamalar yapılmaya başlamıştır. Vikan'lar da 1 Şubat'ta Brigid Bayramı ya da Imbolc adıyla kutlamalar yaparlar.

Cailleach: Kelimenin Galcedeki anlamı "yaşlı kadın"dır. Ana Tanrıça'nın suretlerinden Kocakarı olarak bazen Büyücü ya da Kadim Olan adıyla da anılır. Hinduların Tanrıçası Kali'ye benzemekle birlikte Hecate'yi de andırır ve intikam alıp adalet dağıtır. Suretlerinden biri de, Ormanların Tanrıçası'dır.

Cromlech: Törenler, ayinler ve muhtemelen astronomi çalışmaları için megalit denen devasa taşların daire şeklinde dikey olarak yerleştirilmesiyle meydana getirilen, genellikle tarihöncesi çağlardan kalma anıtlara verilen addır. Stonehenge bunlara örnek olarak verilebilir.

Çapraz Çeyrek Günler: Yaz ve kış gündönümleri, bahar ve sonbahar ekinoksları ile kesişen dört bayram günü: Imbolc ya da Brigid (Şubat başı), Beltane (1 Mayıs arifesi), Lugnasad (1 Ağustos arifesi), Samhain (1 Kasım arifesi). Bu sekiz kutsal gün, Vikan'ların Sene Çarkı'nın Sekiz İspit'ini oluşturur.

Cuchulain: Cu Chulainn, Chuculain, Cuculann gibi varyantları vardır. Kelt mitolojisindeki en büyük savaşçıdır, Lugh'un soyundan gelen bir yarı tanrıdır ve Çift Nehir tarafından doğurulmuştur. Mitin farklı bir versiyonunda, bir mayısböceği yutan Dechtire tarafından doğurulduğu rivayet edilmektedir. Bir kahraman olarak güç ve şiddetle ilişkilendirilir; denizi geri döndürmeye yemin etmiş ve gelgitin dalgalarıyla boğuşurken can vermiştir. W.B. Yeats'in birçok şiirine ilham kaynağı olmuştur.

Flidais: Geyik Tanrıçası Flidais, erken dönem İrlanda'sındaki ilahlardan biridir. Tüm vahşi hayvanlar onun sürüsünün birer üyesidir ve arabasını sihirli bir geyik çeker. İneği bir gecede 300 kişiyi besleyecek kadar süt verir.

Grainne: Ainne, Anait ve Annet olarak da bilinir. Bereket ve su ile bağlantılı bir Kelt tanrıçasıdır. Anait olarak anıldığında, Kutsal Kaynakların Tanrıçası'dır.

Kirn: Mısır bitkisi anlamına gelir; ancak mısır, Yeni Dünya'nın (Amerika kıtasının) keşfine kadar dünyanın geri kalanında bilinmediği için buğday, arpa, çavdar, yulaf gibi tahılları tanımlayan genel bir isim olarak kullanılır.

Mab: Bazen Medb, Mabb, Maeve olarak da anılır. "Büsbütün kendinden geçme" anlamına gelir. Aslen, İrlanda mitolojisinde İrlanda'nın kalbi sayılan Tara'nın Kraliçesi'dir. Daha sonraları da Periler Kraliçesi ve Connaught'nun mitolojik kraliçesi olarak anılmıştır. Kocası Kral Conchobar'dan bıktığı için onu saf dışı bırakarak kendine âşık olarak edindiği dokuz adamı İrlanda'ya kral yapmıştır. Mab'ın hoşuna gitmeyen bir erkeğin kral olması mümkün değildir. Aynı zamanda vahşi bir savaş kraliçesidir, ancak regl olduğu dö-

nemlerde savaşa ara verilmesinde ısrar eder. Maeve olarak, gelmiş geçmiş en önemli İrlanda destanı *The Cattle Raid of Cooley*'nin *(Tain Bo Cuillaigne)* başkahramanıdır.

Macha: "Hayaletlerin Kraliçesi". Morrigan'ın üç suretinden biri olan Kocakarı olarak savaşlarda leş kargası ve kuzgun formlarını alır; ancak bazı araştırmacılar buna itiraz etmektedir. Bağımsız bir figür olarak Macha, ölümlü bir adam tarafından hamile bırakılmış mitolojik bir Kuzey kraliçesidir. O kadar hızlıdır ki kocası tüm atları geçebileceğini iddia etmiş ve o da bunu başarmıştır. Ancak yarışı kazandıktan sonra doğurduğu ikiz çocuklar ölür. Bunun üzerine Macha, Ulster erkeklerinin dört gece beş gün boyunca doğum sancıları çekmelerini sağlar. Daha sonra bu da "Macha'nın Laneti" olarak anılmaya başlanır. (Bkz. Badb ve Morrigan)

Magog: Çevik atların ve/veya hızın Kelt tanrıçasıdır.

Mongfhinn: Özel güçleri olduğuna inanılan bir Kelt büyücüsü ve tanrıçasıdır. Özellikle halk tarafından tapılan bir tanrıçadır.

Yılın Ayları: Vika takvimi ay döngülerine dayanır. Gaelic İrlanda dilinde yılın ayları şunlardır: *Eanáir, Feabhra, Márta, Aibrean, Bealtaine, Meitheamh, Júil, Lúnasa, Mían Fómhair, Deireadh Fómhair, Samhain, Mi na Nollag.*

Morrigan: Morigu olarak da bilinir. "Yüce Kraliçe"dir. En çok bilinen sureti Kader ya da Ölüm Tanrıçası'dır ve habercisi bir karga ya da kuzgundur. Genelde Üç Kocakarı olarak görünür (İskandinavların Üç İlahlarına benzer), üçlü bir tanrıçadır. Üç suretini Ana, Badb ve Macha (ya da Nemain) temsil eder. Bu suretler hep birlikte Morrigan adıyla anılırlar. Aynı zamanda Kral Arthur Efsanesi'ndeki Morgan Le Fay

(Morgain, Fata Morgana) figürü ile özdeşleştirilir. Birçok Kelt lehçesinde "Mor", cinsellik anlamına gelir.

Needfires: Haberleşmek ve özellikle de yardım çağırmak için yakılan Vikan şenlik ateşleridir. Bazı açılardan Kızılderililerin dumanla işaretleşme yöntemine benzer. Bu ateşler, çakıl taşı veya çelik ile değil, meşe ağacının sürtüşmesi ile tutuşturulur. Çünkü meşe ağaçları kutsaldır.

Nemain: Macha için kullanılan adlardan biridir, ancak şiddetli bir enerji içerir. Kelt efsanelerinde ve Vika geleneklerinde geçen savaş, kader ve ölüm üçlü tanrıçasının bir parçasıdır.

Sidhe: Bazen bir hayalet ya da görüntü olarak zuhur eden bir ruhtur. Genellikle dişidir. Bazen Faerie de denilir. (Bkz. Banshee)

Tuantha De Danann: Tanrıça Dana'nın Halkı. "İlk İnsanlar" ya da İrlanda'nın Yaratıcı Halkı, Kurucular. Nuh Tufanı'ndan hemen sonra İrlanda'ya ne zaman, nereden ve nasıl geldikleri konusunda bol miktarda efsane vardır.

YANMA ZAMANI

Yıl 1324, İrlanda'dayız...
Engizisyon mahkemelerinden yayılan karanlık,
tüm Avrupa'yı ele geçirmek üzere.

Vahşet yüklü kara bulutlar, şimdi de İrlanda üzerinde dolaşıyor. Kelt adalarında, yüzyıllardır pagan geleneklerini sürdürerek yaşayan İrlandalıları şimdi bekleyen şey, "Yanma Zamanı"dır...

Bir kadın; Leydi Alyce Kyteler, halkının üzerine çökmekte olan karanlığı dağıtmaya çalışıyor.
Bir adam; Piskopos Richard de Ledrede, Papalığın önünde diz çökmesi için tüm İrlanda'yı zindana çevirmeye çalışıyor. Bunun için de, önündeki en büyük engeli, yani Leydi Alyce Kyteler'i ortadan kaldırmak zorunda...

Çağımızın en önemli feminist yazarlarından Robin Morgan, tarihte yaşanmış olaylardan yola çıkarak kaleme aldığı *Yanma Zamanı*'nda, adalet ve özgürlük için bedel ödemekten çekinmeyen İrlandalı paganların, hüzün ve özveriyle yüklü mücadelesini sürükleyici bir dille anlatıyor. *Yanma Zamanı*, keder ile iyimserliğin, yenilgi ile umudun bazen nasıl da iç içe geçebildiğini size yeniden hatırlatacak.

ISBN 978-605-374-642-3